

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

60ό έτος

21 Απριλίου 2017

Περιεχόμενα

I Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις

ΓΝΩΜΟΛΟΤΗΣΕΙΣ

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

522η σύνοδος ολομέλειας της ΕΟΚΕ της 25ης και 26ας Ιανουαρίου 2017

2017/C 125/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Απειλές και εμπόδια στην ενιαία αγορά» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	1
2017/C 125/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Έναρξη διαβούλευσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» [COM(2016) 127 final]	10

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

522η σύνοδος ολομέλειας της ΕΟΚΕ της 25ης και 26ας Ιανουαρίου 2017

2017/C 125/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά» [COM(2016) 593 final – 2016/0280 (COD)] και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό κανόνων σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων που ισχύουν για ορισμένες επιγραμμικές μεταδόσεις ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών και αναμεταδόσεις τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών προγραμμάτων» [(COM(2016) 594 final – 2016/0284 (COD)] και «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις προστατευόμενων έργων και άλλου προστατευόμενου υλικού δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων και των ατόμων με άλλα προβλήματα αντίληψης εντύπων και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/29/EK για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας [COM(2016) 596 final – 2016/0278 (COD)]	27
---------------	--	----

2017/C 125/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενωσιακού συστήματος πιστοποίησης του εξοπλισμού ελέγχου προστασίας των αερομεταφορών από έκνομες ενέργειες» [COM(2016) 491 final — 2016/0236 (COD)]	34
2017/C 125/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση πλαισίου της Ένωσης για την επανεγκατάσταση και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 516/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» [COM(2016) 468 final — 2016/0225 COD]	40
2017/C 125/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, και για τη διεθνή απαγωγή παιδιών (αναδιאτύπωση)» [COM(2016) 411 final — 2016/0190 (CNS)]	46
2017/C 125/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών: Συνδεσιμότητα για ανταγωνιστική ψηφιακή ενιαία αγορά — Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των gigabit» [COM(2016) 587 final]	51
2017/C 125/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (Αναδιאτύπωση)» [COM(2016) 590 final — 2016/0288 (COD)]	56
2017/C 125/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ίδρυση του Φορέα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες» [COM(2016) 591 final — 2016/0286 (COD)]	65
2017/C 125/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 και (ΕΕ) αριθ. 283/2014 όσον αφορά την προώθηση της συνδεσιμότητας στο διαδίκτυο στις τοπικές κοινότητες» [COM(2016) 589 final — 2016/0287(COD)]	69
2017/C 125/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — 5G για την Ευρώπη: σχέδιο δράσης» [COM(2016) 588 final]	74
2017/C 125/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην εταιρική σχέση στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας στην περιοχή της Μεσογείου (PRIMA), την υλοποίηση της οποίας αναλαμβάνουν από κοινού διάφορα κράτη μέλη» [COM(2016) 662 final — 2016/0325 (COD)]	80

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

522Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ ΤΗΣ 25ΗΣ ΚΑΙ 26ΑΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2017

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Απειλές και εμπόδια στην ενιαία αγορά»**(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)**

(2017/C 125/01)

Εισηγητής: ο κ. **Oliver RÖPKE**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	21.1.2016
Νομική βάση	Άρθρο 29 παράγραφος 2 του εσωτερικού κανονισμού Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	13.1.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	25.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας: (υπέρ/κατά/αποχές)	166/62/8

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η εσωτερική αγορά αποτελεί σημαντικό επίτευγμα και βρίσκεται στο επίκεντρο της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Αυτή θα πρέπει να αποτελέσει τον ακρογωνιαίο λίθο της ευημερίας στην Ευρώπη. Η εισαγωγή του ευρώ και η Συμφωνία του Σένγκεν αποτέλεσαν ορόσημα για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Ωστόσο, αμφότερες οι διαδικασίες —μεταξύ άλλων εξαιτίας μωπικών εθνικών συμφερόντων— δοκιμάζονται ολοένα και περισσότερο και αμφισβητούνται ολοένα και περισσότερο από σημαντικό μέρος των πολιτών, εν μέρει λόγω των πραγματικών ανησυχιών των ευρωπαίων πολιτών.

1.2 Η ΕΟΚΕ τασόταν ανέκαθεν υπέρ της ενίσχυσης της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών, των κεφαλαίων, των μετρητών και των προσώπων και υπέρ της επίτευξης της απαραίτητης ισορροπίας μεταξύ οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής πολιτικής. Η πορεία της οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών πρέπει, επομένως, να συνεχιστεί.

1.3 Για την περαιτέρω ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς πρέπει να αρθούν περιττά εμπόδια προκειμένου να διασφαλιστούν η ανάπτυξη, η απασχόληση, η μακροπρόθεσμη ευημερία και μια αρκετά ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς. Στα εμπόδια αυτά, τα οποία αφορούν κυρίως την αγορά, συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η ανεπαρκής αναγνώριση προσόντων και διπλωμάτων, οι τεχνικοί κατά τόπους περιορισμοί, κανονιστικοί φραγμοί που οφείλονται στις διαφορετικές εθνικές νομοθεσίες ή ο ανεπαρκής συντονισμός των μέσων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε επίπεδο ΕΕ.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της επειδή η εσωτερική αγορά της ΕΕ αναπτύχθηκε ελάχιστα μετά το ξέσπασμα της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Για την ακρίβεια, στη ζώνη του ευρώ η οικονομική δραστηριότητα από το 2008 έως το 2015 υποχώρησε κατά 1,6 %. Στον αντίποδα, άλλες οικονομικές περιοχές όπως οι ΗΠΑ, η Αυστραλία ή η Ιαπωνία έχουν υποσκελίσει κατά πολύ την ΕΕ στους τομείς της εγχώριας ζήτησης και της ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, πρέπει να καταβληθούν δυναμικές προσπάθειες για να προσεγγίσει η Ευρώπη περισσότερο τους πολιτικούς στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

1.5 Η ΕΟΚΕ τονίζει για άλλη μια φορά τη σημασία της διασυννοριακής κινητικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλεφθεί ότι υποχωρεί σημαντικά η υποστήριξη προς τις αρχές της εσωτερικής αγοράς από σημαντική μερίδα των πολιτών. Το γεγονός αυτό οφείλεται, μεταξύ άλλων, στον αυξανόμενο κίνδυνο της συνεχιζόμενης εφαρμογής αθέμιτων και παράνομων πρακτικών λόγω της διασυννοριακής παροχής υπηρεσιών. Ο υψηλός κίνδυνος κατάχρησης υπονομεύει σε μεγάλο βαθμό την εμπιστοσύνη των εργαζομένων και των σύννομων εταιρειών στην εσωτερική αγορά.

1.6 Οι τάσεις αυτές πρέπει να αντιμετωπιστούν αποφασιστικά, ενώ πρέπει να διασφαλιστούν συνθήκες δικαιότερου ανταγωνισμού προς όφελος και των επιχειρήσεων. Η εύρυθμη λειτουργία της ενιαίας αγοράς απαιτεί τη συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία κατά την άσκηση διασυννοριακών δραστηριοτήτων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η πλειοψηφία των μελών της ΕΟΚΕ υποστηρίζει όλες τις σχετικές προσπάθειες ώστε να εφαρμοστεί και στην πράξη η σύσταση του προέδρου Jean-Claude Juncker, σύμφωνα με την οποία στην ΕΕ η ίδια εργασία που εκτελείται στον ίδιο τόπο πρέπει να αμείβεται με τον ίδιο τρόπο.

1.7 Μολονότι η εσωτερική αγορά διαθέτει ισχυρή κοινωνική βάση, η οποία θεμελιώνεται στη ΣΛΕΕ και στο δευτερογενές δίκαιο της ΕΕ, πρέπει να εξεταστούν τρόποι για τη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ των οικονομικών ελευθεριών και των βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων στο πρωτογενές δίκαιο προκειμένου να καμφθεί η δυσανεμία πολλών πολιτών, οι οποίοι διαπιστώνουν ολοένα και περισσότερο ότι τα κοινωνικά τους δικαιώματα δεν διασφαλίζονται επαρκώς στην εσωτερική αγορά.

1.8 Η ΕΟΚΕ τάσσεται καταρχήν υπέρ της εξέτασης της αποτελεσματικότητας του δικαίου της ΕΕ. Η πρωτοβουλία αυτή θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για τη μείωση του περιττού διοικητικού φόρτου, ο οποίος οφείλεται στο γεγονός ότι υπάρχουν διαφορετικοί εθνικοί ή περιφερειακοί κανόνες για το ίδιο πεδίο εφαρμογής. Πρέπει, ως εκ τούτου, να εξεταστεί η αναγκαιότητα της εναρμόνισης των νομοθεσιών προς όφελος κυρίως των ΜΜΕ. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ωστόσο ότι τα υψηλά πρότυπα προστασίας των καταναλωτών δεν πρέπει να προκαλούν περιττή επιβάρυνση.

1.9 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η ψηφιακή εσωτερική αγορά πρέπει να αναδειχθεί σε πολιτική προτεραιότητα εξαιτίας των τεράστιων αναπτυξιακών δυνατοτήτων που διαθέτει. Οι υφιστάμενες νομικές αβεβαιότητες στους τομείς της απασχόλησης, της οικονομίας και του καταναλωτή πρέπει να διερευνηθούν και να αντιμετωπιστούν. Η Επιτροπή θα πρέπει να εφαρμόσει ένα σαφές νομικό πλαίσιο για τις νέες μορφές οικονομίας και τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα στην ενιαία αγορά, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων μορφών της συνεργατικής οικονομίας, προκειμένου να καλυφθούν τα νομοθετικά κενά. Παράλληλα, πρέπει να τηρούνται πλήρως οι ισχύοντες νομοθετικοί κανόνες, και ιδίως τα δικαιώματα των καταναλωτών και των εργαζομένων, και πρέπει να διασφαλιστούν συνθήκες δικαιότερου ανταγωνισμού.

1.10 Η οικοδόμηση της ένωσης κεφαλαιαγορών πρέπει επίσης να εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα, στον βαθμό που η πιο αποτελεσματική κατανομή των κεφαλαίων που τη συνοδεύει μπορεί να έχει θετικές συνέπειες τόσο για την οικονομία όσο και για την απασχόληση ή τους καταναλωτές. Ορισμένες πρόσφατες εξελίξεις, όπως το Brexit, δεν μπορούν να καθυστερούν άσκοπα ή να υπονομεύουν την εφαρμογή των σχεδίων αυτών.

1.11 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι τα ρυθμιστικά κενά στη φορολογική πολιτική οδηγούν σε συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Υποστηρίζει, επομένως, τις εργασίες για τη δημιουργία κοινής ενοποιημένης εταιρικής φορολογικής βάσης, την υποβολή εκθέσεων ανά χώρα, καθώς και τις προσπάθειες που είναι σε εξέλιξη για την αντιμετώπιση της φοροαποφυγής και των φορολογικών παραδείσων. Άλλωστε, η θέσπιση κοινού ελάχιστου φορολογικού συντελεστή για τις επιχειρήσεις θα μπορούσε να αποτελέσει χρήσιμο συμπληρωματικό μέσο αυτών των πρωτοβουλιών και να τερματίσει τον αγώνα δρόμου για χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές.

1.12 Οι δημόσιες υπηρεσίες, οι οποίες ορίζονται και ως υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, διαδραματίζουν καίριο ρόλο στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς και είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τους πολίτες. Οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας έχουν θέση μεταξύ των κοινών αξιών της ΕΕ και διαδραματίζουν ρόλο στην προώθηση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.

1.13 Στις «αρχές και προϋποθέσεις» που μπορεί να καθορίσει η ΕΕ για τις εν λόγω δημόσιες υπηρεσίες πρέπει να ληφθεί υπόψη και η βαρύνουσα σημασία της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής. Όσον αφορά τις αλλαγές που πρόκειται να επέλθουν στην οδηγία για τις υπηρεσίες, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει το πρωτόκολλο αριθ. 26 της Συνθήκης της ΕΕ για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, στο οποίο αναγνωρίζεται η ευρεία διακριτική ευχέρεια των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών στον τομέα των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.

1.14 Στο πλαίσιο της σύναψης δημόσιων συμβάσεων πρέπει να ληφθούν διάφορα μέτρα για την καταπολέμηση των αθέμιτων πρακτικών, οι οποίες συμπιέζουν τις προσφερόμενες τιμές σε μη δίκαια επίπεδα, ορισμένες φορές παραβλέπουν τις ισχύουσες απαιτήσεις στο εκάστοτε εθνικό νομοθετικό πλαίσιο για τον κατώτατο μισθό και, σε πολλές περιπτώσεις, έχουν ως αποτέλεσμα την υπέρβαση του κόστους. Πιο συγκεκριμένα, οι προσφέροντες που υποβάλλουν την καλύτερη προσφορά και υπηρεσία και η υπέρβαση του κόστους που είναι πιθανό να προκληθεί σε μεταγενέστερο στάδιο πρέπει να υπόκεινται σε καθεστώς διαφάνειας. Σκοπός πρέπει να είναι η υπερίσχυση της αρχής της καλύτερης προσφοράς έναντι της αρχής της φθηνότερης προσφοράς.

2. Προκλήσεις για την ενιαία αγορά

2.1 Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση πρέπει να ακολουθεί τον στόχο της επίτευξης της αναγκαίας ισορροπίας μεταξύ των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πολιτικών. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών, των κεφαλαίων και των πληρωμών, καθώς και των ατόμων, πρέπει να συμπληρωθεί με τον σεβασμό των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων που έχουν ενσωματωθεί στις Συνθήκες της ΕΕ μέσω του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα πρέπει να ενισχυθούν στην πράξη εντός της εσωτερικής αγοράς. Ταυτόχρονα, τυχόν περιττά εμπόδια που εξακολουθούν να υφίστανται στην ενιαία αγορά θα πρέπει να απομακρυνθούν προκειμένου να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη ευημερία και η άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς.

2.2 Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα υποστηρίξει, πιο πρόσφατα στη γνωμοδότησή της με τίτλο «Αναβάθμιση της ενιαίας αγοράς»⁽¹⁾, ότι η ενιαία αγορά αποτελεί ζωτική συνιστώσα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η οποία είναι σε θέση να αποφέρει άμεσα οφέλη και να ευνοήσει τη δημιουργία βιώσιμης ανάπτυξης στις ευρωπαϊκές οικονομίες.

2.3 Η ενιαία αγορά αποτελεί σημαντικό επίτευγμα και θα πρέπει να παρέχει τον ακρογωνιαίο λίθο της ευημερίας της Ευρώπης. Η εισαγωγή του ευρώ στην ευρωζώνη και η Συμφωνία του Σένγκεν αποτέλεσαν κρίσιμες καμπές στην πορεία προς τη δημιουργία μιας κοινής ενιαίας αγοράς. Ωστόσο, έχουν τεθεί σήμερα υπό ασφυκτική πίεση, η οποία αντανάκλα το πόσο διαφορετικά είναι τα συμφέροντα των κρατών μελών της ΕΕ. Σε κάποιο βαθμό, η λήψη αποφάσεων και η επίβλεψη εξακολουθούν να λαμβάνουν χώρα σε εθνικό επίπεδο.

2.4 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικοί φραγμοί στην αγορά υπό μορφή ανεπαρκούς αναγνώρισης των προσόντων και διπλωμάτων, ανομοιογενών αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, τεχνικών κατά τόπους περιορισμών, κανονιστικών φραγμών που προκύπτουν κυρίως από τον κατακερματισμό της ενιαίας αγοράς λόγω διαφορετικών εθνικών νομικών πλαισίων, διοικητικού φόρτου όπως η τήρηση των εθνικών φορολογικών και τελωνειακών κανόνων και η έλλειψη μέσων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, καθώς και συντονισμού των λύσεων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.5 Η Επιτροπή επιδιώκει να εφαρμόσει πλήρη εναρμόνιση σε ορισμένους τομείς, στοιχείο το οποίο ενδέχεται να μειώσει το υφιστάμενο επίπεδο προστασίας σε ορισμένα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι έχει αντιταχθεί σε τέτοιου είδους μέτρα σε διάφορες γνωμοδοτήσεις. Η πλήρης εναρμόνιση, στις περιπτώσεις όπου την επιδιώκει η Επιτροπή, πρέπει να επιτευχθεί με ταυτόχρονη διατήρηση του υφιστάμενου επιπέδου προστασίας.

2.6 Οι πολίτες στα κράτη μέλη αισθάνονται όλο και περισσότερο ότι η Ευρώπη δεν πράττει αρκετά όσον αφορά την προστασία των κοινωνικών προτύπων και των εισοδημάτων, ή για να επιτευχθούν δίκαιη φορολόγηση και δίκαιες κοινωνικές μεταβολές. Η ενιαία αγορά έχει σταθερή κοινωνική διάσταση με βάση τη ΣΔΕΕ και το παράγωγο δικαίο της ΕΕ, όμως θα πρέπει να εξεταστεί βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ των ελευθεριών της οικονομικής αγοράς και των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων.

2.7 Τα μέτρα που παρουσιάζονται στον ευρωπαϊκό πυλώνα των κοινωνικών δικαιωμάτων θα πρέπει να αντανάκλουν τις ιδρυτικές αρχές της Ένωσης και να βασίζονται στην πεποίθηση ότι η οικονομική ανάπτυξη πρέπει να οδηγήσει σε μεγαλύτερη κοινωνική πρόοδο και συνοχή και ότι, εξασφαλίζοντας παράλληλα τα κατάλληλα δίχτυα ασφαλείας σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές αξίες, η κοινωνική πολιτική θα πρέπει επίσης να θεωρείται ως παραγωγικός παράγοντας.

2.8 Παρά τις πολλές επιτυχίες της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, η πραγματική οικονομική και κοινωνική σύγκλιση μεταξύ των κρατών μελών εξακολουθεί να απέχει αρκετά, υπάρχουν δε μεγάλες διαφορές ως προς τους μισθούς και τα κοινωνικά πρότυπα. Οι υφιστάμενοι χαμηλότεροι μισθοί σε ορισμένα κράτη μέλη οφείλονται στις ιστορικές εξελίξεις και τη φυσική ποικιλότητα της εκτεταμένης εσωτερικής ευρωπαϊκής αγοράς και αντανάκλουν τοπικά επίπεδα παραγωγικότητας και πολλούς άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των συμφερόντων των επενδυτών. Παρά ταύτα, θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στο κοινωνικό ντάμπινγκ, το οποίο πρέπει να ορίζεται ως άδικη και παράνομη πρακτική μη τήρησης των κανόνων στον τομέα των αμοιβών εργασίας ή της καταβολής της κοινωνικής ασφάλισης και υγείας και, κατά συνέπεια, απόκτησης αθέμιτου πλεονεκτήματος έναντι των ανταγωνιστών⁽²⁾.

⁽¹⁾ ΕΕ C 177 της 18.5. 2016, σ. 1.

⁽²⁾ «Το κοινωνικό ντάμπινγκ: πολιτικό σλόγκαν ή απειλή για τα πρότυπα εργασίας;» (Social dumping: political catchphrase or threat to labour standards?) —έγγραφο εργασίας της Magdalena Bernaciak 2012, Ευρωπαϊκό Συνδικαλιστικό Ινστιτούτο (European Trade Union Institute).

2.9 Από την έναρξη της χρηματοπιστωτικής κρίσης, δηλαδή κατά την περίοδο 2008-2015, η ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς ανήλθε σε 0,4 % —σχεδόν μηδενική ανάπτυξη σε πραγματικούς όρους. Στη ζώνη του ευρώ, μάλιστα, η ενιαία αγορά υποχώρησε κατά 1,6 %. Οι περισσότερες άλλες οικονομικές περιοχές έχουν αφήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση πολύ πίσω όσον αφορά την εγχώρια ζήτηση (για παράδειγμα, οι ΗΠΑ + 8,8 %, η Αυστραλία + 17,9 %, η Ιαπωνία + 3,8 %) ⁽³⁾. Τα μέτρα για την αναζωογόνηση της ζήτησης στην ενιαία αγορά, όπως το ευρωπαϊκό σχέδιο για τις επενδύσεις με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), δεν έχουν ακόμη αποφέρει τα απαιτούμενα αποτελέσματα.

2.10 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ότι οι στόχοι για την απασχόληση και οι κοινωνικοί στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με βάση την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη δεν μπορούν να επιτευχθούν ⁽⁴⁾. Η οικονομική επιβράδυνση, η βραδεία εφαρμογή ουσιαστικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και η έλλειψη ζήτησης στην ενιαία αγορά έχουν μέχρι στιγμής παραγάγει το αντίθετο αποτέλεσμα: το ποσοστό απασχόλησης μειώθηκε από 70,3 % το 2008 σε 69,2 % το 2014. Θα πρέπει, ωστόσο, να φτάσει το 75 % έως το 2020. Αντί να μειωθεί ο αριθμός των ανθρώπων που πλήττονται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό κατά 20 εκατομμύρια έως το 2020, αυξήθηκε κατά 4,9 εκατομμύρια μέσα στο 2014. Επιπλέον, στα τέλη του 2015 οι άνεργοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν περισσότεροι κατά 6 εκατομμύρια από ό,τι πριν από την κρίση.

2.11 Μια άλλη σημαντική πτυχή της στρατηγικής Ευρώπη 2020 είναι η εκπαίδευση. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το μερίδιο του πληθυσμού που εγκατέλειψε πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση μειώθηκε από 14,2 % το 2008 σε 11 %. Η ολοκλήρωση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης βελτιώθηκε επίσης, σημειώνοντας αύξηση από 31,3 % σε 38,7 % μεταξύ 2008 και 2015. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη στρατηγική για τις δεξιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και επισημαίνει ότι η επίτευξη υψηλού επιπέδου προσόντων είναι απαραίτητη για την προσέλκυση επιχειρήσεων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

2.12 Η απόφαση του Ηνωμένου Βασιλείου να εξέλθει από την Ευρωπαϊκή Ένωση συνιστά μείζονα πρόκληση για την ευρωπαϊκή ενιαία αγορά. Η ΕΟΚΕ συνιστά οι μελλοντικές διαπραγματεύσεις να στηριχθούν στον σεβασμό όλων των θεμελιωδών αρχών και αξιών της ενιαίας αγοράς.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Αυτοαπασχόληση και κινητικότητα των εργαζομένων στην ενιαία αγορά

3.1.1 Η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού μπορεί να είναι σημαντική για τις επιχειρήσεις, ώστε να έχουν πρόσβαση σε εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, για τους αυτοαπασχολούμενους, καθώς και για τους εργαζόμενους, ώστε να έχουν ευκαιρίες για μια καλή θέση εργασίας, πρόσβαση στις νέες δεξιότητες και καλές συνθήκες εργασίας. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια.

3.1.2 Μια μελέτη σχετικά με τα εμπόδια και τις δαπάνες ⁽⁵⁾ επισημαίνει ότι εκτός από την εξοικονόμηση κόστους για τις διοικητικές υπηρεσίες, τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, οι διαλειτουργικές υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αναμένεται να έχουν ιδιαίτερα μεγάλο αντίκτυπο στην κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Η βελτίωση της αναγνώρισης των επαγγελματικών πτυχίων είναι ζωτικής σημασίας τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους εργαζόμενους προκειμένου να μετακινούνται εκτός συνόρων.

3.1.3 Στη γνωμοδότησή της με θέμα «Κατάχρηση του καθεστώτος των αυτοαπασχολούμενων» ⁽⁶⁾, η ΕΟΚΕ τόνισε ότι η ψευδοαυτοαπασχόληση θα μπορούσε να οδηγήσει σε καταστρατήγηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, φοροδιαφυγή και κατάχρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων, καθώς και σε αδήλωτη εργασία, και θα πρέπει, συνεπώς, να εξαιρεφεί. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ήδη συσταθείσα ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την αδήλωτη εργασία ως βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση ⁽⁷⁾.

3.1.4 Σκοπός της πλατφόρμας αυτής είναι η πρόληψη και η αποτροπή της αδήλωτης εργασίας μέσω της βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ των αρχών επιβολής των κρατών μελών, όπως επιθεωρήσεων εργασίας, φορολογικών αρχών και υπηρεσιών κοινωνικής ασφάλισης. Η συνεργασία αυτή περιλαμβάνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με μέτρα πρόληψης και αποτροπής, τον προσδιορισμό κοινών αρχών για τις επιθεωρήσεις των εργοδοτών, την προώθηση ανταλλαγών προσωπικού και κοινής κατάρτισης, καθώς και τη διευκόλυνση κοινών δράσεων ελέγχου.

⁽³⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ ECFIN, βάση δεδομένων Ameco.

⁽⁴⁾ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, «Ευρώπη 2020: Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη», 3 Μαρτίου 2010, COM(2010) 2020 final.

⁽⁵⁾ «Η μείωση των δαπανών και των εμποδίων για τις επιχειρήσεις στην ενιαία αγορά», μελέτη για την Επιτροπή Εσωτερικής Αγοράς και Προστασίας των Καταναλωτών (IMCO) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ΓΔ Εσωτερικών Πολιτικών.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 14.

⁽⁷⁾ COM(2014) 221 final «Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκής πλατφόρμας με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας για την πρόληψη και την αποτροπή της αδήλωτης εργασίας».

3.1.5 Πολλοί εργαζόμενοι σήμερα θεωρούνται ως «αυτοαπασχολούμενοι πάροχοι υπηρεσιών» και όχι ως εργαζόμενοι, όπως συνέβαινε προηγουμένως. Τα εν λόγω άτομα δεν έχουν σύμβαση εργασίας επειδή εργάζονται ανεξάρτητα σύμφωνα με το καθεστώς αυτοαπασχόλησής τους. Σε μια τέτοια σχέση εργασίας, στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν υπάρχει ανάγκη συμμόρφωσης με το εθνικό εργατικό δίκαιο. Πρέπει να χρησιμοποιούνται σαφή και δεσμευτικά κριτήρια, τα οποία επιτρέπουν την εκτίμηση του κατά πόσον κάποιος είναι στην πραγματικότητα μισθωτός ή γνήσιος αυτοαπασχολούμενος. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ επέκρινε την πρόταση της Επιτροπής για οδηγία σχετικά με τις μονοπρόσωπες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης με την αιτιολογία ότι «χρηρίζει περαιτέρω ανάπτυξης»⁽⁸⁾. Θέτει ιδιαίτερα υπό πίεση τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, τις ΜΜΕ και τους γνήσιους αυτοαπασχολούμενους.

3.2 Η ενιαία αγορά και η απόσπαση των εργαζομένων

3.2.1 Η οδηγία του 1996 καθορίζει το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για να επιτευχθεί σωστή και δίκαιη ισορροπία μεταξύ των στόχων της προώθησης και διευκόλυνσης της διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών, της παροχής προστασίας στους αποσπασμένους εργαζόμενους και της εξασφάλισης ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ αλλοδαπών και εθνικών ανταγωνιστών.

3.2.2 Η οδηγία εφαρμογής του 2014⁽⁹⁾ προέβλεπε νέα και ενισχυμένα μέσα για την καταπολέμηση και την επιβολή κυρώσεων σε περιπτώσεις καταστρατηγήσεων, απατών και καταχρήσεων, συμπληρώνοντας την οδηγία 96/71/ΕΚ και συμβάλλοντας στην εγκαθίδρυση ενός αποτελεσματικότερου σύνθετου πλαισίου για την απόσπαση των εργαζομένων.

3.2.3 Η ΕΟΚΕ υιοθέτησε πρόσφατα ξεχωριστή γνωμοδότηση σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για στοχοθετημένη αναθεώρηση της οδηγίας για την απόσπαση εργαζομένων, με παρατηρήσεις επί των βασικών αλλαγών και προτάσεων⁽¹⁰⁾ στηριζόμενη στην έκκληση του προέδρου Juncker στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές του για την επόμενη Επιτροπή: «Στην Ένωση πρέπει να υπάρχει ίση αμοιβή για την ίδια εργασία στον ίδιο τόπο»⁽¹¹⁾.

3.2.4 Στη γνωμοδότησή της με θέμα «Δικαιότερη εργασιακή κινητικότητα εντός της ΕΕ»⁽¹²⁾, η ΕΟΚΕ προέτρεπε την Επιτροπή να αντιμετωπίσει τις αθέμιτες πρακτικές που οδηγούν σε κοινωνικό ντάμπινγκ. Το εν λόγω πρόβλημα καθίσταται ολοένα και πιο επιτακτικό, καθώς πρακτικά παραδείγματα από τα κράτη μέλη καταδεικνύουν ότι ο κίνδυνος μισθολογικού και κοινωνικού ντάμπινγκ αυξάνεται σημαντικά σε διασυνοριακά πλαίσια. Έλεγχος από το ΒUAK⁽¹³⁾ στην Αυστρία αποκάλυψαν ότι, από τις 7 238 αυστριακές επιχειρήσεις που επιθεωρήθηκαν το 2015, 38 θεωρήθηκαν ύποπτες για καταβολή ανεπαρκών μισθών στους υπαλλήλους τους βάσει του νόμου για την αντιμετώπιση του μισθολογικού και κοινωνικού ντάμπινγκ. Αυτό σημαίνει ότι το 0,53 % των επιχειρήσεων θεωρήθηκαν ύποπτες για καταβολή ανεπαρκών μισθών στους υπαλλήλους τους. Κατά την ίδια περίοδο, διενεργήθηκαν έλεγχοι σε 1 481 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Αυστρία, αλλά εδρεύουν σε άλλες χώρες της ΕΕ. Από αυτές τις επιχειρήσεις, 398 θεωρήθηκαν ύποπτες για καταβολή ανεπαρκών μισθών στους υπαλλήλους τους, δηλαδή για μισθολογικό ντάμπινγκ. Αυτό αντιστοιχεί σε ποσοστό 26,87 %.

3.2.5 Στην περίπτωση των ξένων εταιριών που δραστηριοποιούνται σε διασυνοριακή βάση και χρησιμοποιούν αποσπασμένους εργαζόμενους, η πιθανότητα μισθολογικού ντάμπινγκ είναι 50 φορές υψηλότερη από ό,τι για τους τοπικούς προμηθευτές. Πρόκειται για έκκληση αφύπνισης ως προς τη (δυσ)λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Ο υψηλός κίνδυνος κατάχρησης υπονομεύει σημαντικότερα την εμπιστοσύνη των ευρωπαίων εργαζομένων στην εσωτερική αγορά.

3.2.6 Ένα άλλο πρόβλημα είναι η ψευδοαπόσπαση εργαζομένων. Οι υποθέσεις που αφορούν ψευδώς αποσπασμένους εργαζόμενους, δηλαδή περιπτώσεις κατάχρησης μέσω πλαστών πιστοποιητικών απόσπασης τύπου A1, είναι ενδεικτικές των προβλημάτων που προκαλούνται από βεβαιώσεις, πιστοποιητικά ή παρόμοια έγγραφα τα οποία εκδίδονται επίσημως ή από δημόσιους φορείς. Το γεγονός αυτό καθιστά όλο και δυσκολότερο για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, τις ΜΜΕ και τους ειδικευμένους εργάτες να καταφέρουν να επιβιώσουν έναντι των ανταγωνιστών που ενεργούν με αθέμιτο τρόπο. Η ψευδοαπόσπαση εργαζομένων πρέπει, ως εκ τούτου, να εξαλειφθεί.

3.2.7 Η Επιτροπή πρότεινε πρόσφατα να τροποποιηθεί ο κανονισμός 883/04 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Η ΕΟΚΕ θα εκδώσει ξεχωριστή γνωμοδότηση, σύμφωνα με το αίτημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναμένοντας την ανάπτυξη ενός εκσυγχρονισμένου συστήματος συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης, το οποίο θα ανταποκρίνεται στην κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα που επικρατεί στα κράτη μέλη και θα τηρεί τις αρχές του δικαίου της ΕΕ, ιδίως σε ό,τι αφορά την ίση μεταχείριση και τη μη εφαρμογή διακρίσεων.

⁽⁸⁾ ΕΕ C 458 της 19.12. 2014, σ. 19.

⁽⁹⁾ Οδηγία 2014/67/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για την εφαρμογή της οδηγίας 96/71/ΕΚ σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία μέσω του Συστήματος Πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά («κανονισμός ΙΜΙ») (ΕΕ L 159 της 28.5.2014, σ. 11).

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 75 της 10.3.2017, σ. 81.

⁽¹¹⁾ Εναρκτήρια δήλωση στην ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Στρασβούργο, 15 Ιουλίου 2014.

⁽¹²⁾ ΕΕ C 264 της 20.7. 2016, σ. 11.

⁽¹³⁾ Αυστριακό ταμείο αποζημίωσης εργαζομένων του κατασκευαστικού τομέα λόγω απόλυσης και παραίτησης (Bauarbeiter-Urlaubs- und Abfertigungskasse), ετήσια στατιστικά στοιχεία 2015.

3.2.8 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπόψη την πρόταση για το διαβατήριο υπηρεσιών (ή το δελτίο ταυτότητας υπηρεσιών) που θα εξαλείψει την ανάγκη πολλαπλών αιτημάτων για πληροφορίες και έγγραφα που έχουν ήδη παρασχεθεί στο κράτος μέλος προέλευσης, μέσω της δημιουργίας κοινού ηλεκτρονικού αποθετηρίου εγγράφων. Η ΕΟΚΕ αντιτίθεται σε οποιαδήποτε υπονόμευση της αρχής της χώρας προορισμού. Προτίθεται να καταρτίσει ξεχωριστή γνωμοδότηση για το θέμα αυτό.

3.3 **REFIT και βελτίωση της νομοθεσίας**

3.3.1 Καταρχήν, είναι ευπρόσδεκτα τα μέτρα ελέγχου για το κατά πόσον το δίκαιο της ΕΕ είναι αποτελεσματικό. Η διοργανική συμφωνία μεταξύ της Επιτροπής, του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μπορεί να εξασφαλίσει μια χρήσιμη διευθέτηση ώστε να καταστεί ευκολότερη η επίτευξη του στόχου για απλούστερη και αποτελεσματικότερη νομοθεσία της ΕΕ. Όσον αφορά τη συνεργασία, ωστόσο, πρέπει να διασφαλιστεί ότι προστατεύονται και δεν αμφισβητούνται οι νομικές προδιαγραφές της ΕΕ που προσφέρουν παροχές κοινωνικής ή οικονομικής πολιτικής.

3.3.2 Οι ΜΜΕ επηρεάζονται όσο ακριβώς και οι καταναλωτές και οι εργαζόμενοι. Σύμφωνα με την αρχή «Σκέψου πρώτα σε μικρή κλίμακα» (Think small first), είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αποφεύγονται οι περιττές επιβαρύνσεις για τις ΜΜΕ. Για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς είναι απαραίτητη μια πολιτική προστασίας των καταναλωτών, με βάση το υψηλό επίπεδο προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 169 της ΣΛΕΕ.

3.3.3 Το πρόγραμμα REFIT (Πρόγραμμα βελτίωσης της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου —Regulatory Fitness and Performance Programme) θα μπορούσε επίσης να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μείωση του νομοθετικού κόστους που ισχύει όταν ο ίδιος τομέας εφαρμογής υπόκειται σε διαφορετικούς περιφερειακούς κανόνες. Η εναρμόνιση της νομοθεσίας θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντικές εξοικονομήσεις κόστους και να προωθήσει την ανάπτυξη στις περιφέρειες της ΕΕ εξαλείφοντας αυτούς τους φραγμούς. Θα πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί για να διαπιστωθεί κατά πόσον είναι εφικτή αυτή η εναρμόνιση.

3.3.4 Πολλές από τις νομοθετικές πράξεις που πρέπει να επανεξεταστούν βάσει του προγράμματος REFIT για τη μείωση της γραφειοκρατίας αφορούν νομικούς κανόνες οι οποίοι προστατεύουν πρότυπα εργαζομένων και καταναλωτών και αποφέρουν, συνεπώς, σημαντικά κοινωνικο-πολιτικά και οικονομικά οφέλη. Η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει την άποψη της ότι τα υψηλά πρότυπα για τους καταναλωτές δεν συνιστούν περιττό βάρος.

3.3.5 Η ΕΟΚΕ παραπέμπει στη γνωμοδότησή της, της 14ης Δεκεμβρίου 2014⁽¹⁴⁾ και επαναλαμβάνει τη θέση ότι η έξυπνη νομοθεσία δεν αίρει την υποχρέωση τήρησης των κανόνων σχετικά με την προστασία των πολιτών, των καταναλωτών και των εργαζομένων, ούτε των προτύπων για την ισότητα των φύλων ή των κανόνων προστασίας του περιβάλλοντος. Επιπλέον, η αρχή «Σκέψου πρώτα σε μικρή κλίμακα» δεν πρέπει να οδηγήσει στην εξαίρεση των πολύ μικρών επιχειρήσεων και των ΜΜΕ από τη νομοθεσία, όμως η νομοθεσία θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα και τις ανάγκες τους.

3.3.6 Η άρνηση της Επιτροπής να συνεχίσει τη σχεδιαζόμενη νομοθετική πρωτοβουλία για τα κομμητήρια παρά το γεγονός ότι υπάρχει συμφωνία μεταξύ των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων ως προς το θέμα αυτό, είναι εντελώς ακατανόητη. Η προσέγγιση της Επιτροπής είναι αντίθετη με τις αρχές και τις αξίες του κοινωνικού διαλόγου και του σεβασμού της αρχής της αντιπροσωπευτικότητας, είναι δε εξαιρετικά κοντόφθαλμη διότι η έλλειψη ρύθμισης στον τομέα της υγείας κατά την εργασία μπορεί να οδηγήσει σε επαγγελματικές ασθένειες και, συνεπώς, σε σημαντικό κόστος τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τον δημόσιο τομέα.

3.3.7 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην κοινή δήλωση των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων σχετικά με ένα νέο ξεκίνημα του κοινωνικού διαλόγου βάσει των αποτελεσμάτων των θεματικών ομάδων, όπου επισημαίνεται η αλληλεπίδραση μεταξύ του κοινωνικού διαλόγου της ΕΕ και της προσέγγισης καλύτερων νομοθετικών ρυθμίσεων.

3.3.8 Η ΕΟΚΕ χαίρεται την εκκίνηση διαλόγου στη νεοσυσταθείσα πλατφόρμα REFIT. Πέραν του στόχου της διευκόλυνσης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και της διασφάλισης των προτύπων για τους εργαζομένους, τόσο η Επιτροπή όσο και οι εμπειρογνώμονες της πλατφόρμας πρέπει να εξασφαλίσουν την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών στο πλαίσιο των προσπάθειών τους για την απλούστευση του δικαίου της ΕΕ.

3.4 **Ψηφιακή οικονομία, νέες μορφές της οικονομίας και νέα επιχειρηματικά μοντέλα**

3.4.1 Η ψηφιακή ενιαία αγορά θα πρέπει να αποτελεί μία από τις προτεραιότητες, λαμβάνοντας υπόψη τα οφέλη που μπορούν να αναμένονται εάν μπορέσει να ολοκληρωθεί η ενιαία αγορά στον τομέα αυτό. Τα πιθανά κέρδη του ΑΕγχΠ από την ολοκλήρωση της ψηφιακής ενιαίας αγοράς υπολογίζονται σε 415 δισ. ευρώ ετησίως⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁴⁾ ΕΕ C 230 της 14.7. 2015, σ. 66.

⁽¹⁵⁾ Μελέτη «Η μείωση των δαπανών και των εμποδίων για τις επιχειρήσεις στην ενιαία αγορά».

3.4.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι οι υφιστάμενες νομικές αβεβαιότητες στους τομείς της απασχόλησης, της οικονομίας και του καταναλωτή πρέπει να αναλυθούν και να αντιμετωπιστούν. Προσοχή στο σημείο αυτό θα πρέπει να δοθεί στη διασφάλιση των υφιστάμενων εργασιακών και κοινωνικών προτύπων και προτύπων για την προστασία των καταναλωτών, καθώς και στην εξασφάλιση αξιόπιστου νομικού πλαισίου για τις επιχειρήσεις. Δεν θα πρέπει να υπάρχουν διαφορετικοί κανόνες μεταξύ του «πλήρως ψηφιακού» κόσμου και του «μη ψηφιακού» κόσμου στην ψηφιακή ενιαία αγορά. Η Επιτροπή θα πρέπει να παρέχει τα νομικά πρότυπα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την ψηφιακή και τη μη ψηφιακή ενιαία αγορά.

3.4.3 Στη γνωμοδότησή της με τίτλο «Αδικαιολόγητος γεωγραφικός αποκλεισμός»⁽¹⁶⁾, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόταση κανονισμού σχετικά με τον γεωγραφικό αποκλεισμό, τόσο για τις εταιρείες όσο και για τους καταναλωτές, ως απαραίτητο στοιχείο της στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά. Πρόκειται, όμως, για ένα μικρό βήμα που δεν είναι ικανό να αλλάξει τα δεδομένα. Η πρακτική του γεωγραφικού αποκλεισμού, δηλαδή των διακρίσεων κατά την πρόσβαση καταναλωτών σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες για λόγους διαμονής ή της γεωγραφικής διαδικτυακής διεύθυνσης ή της εθνικότητάς τους, πρέπει να σταματήσει. Ο αναπροσανατολισμός των καταναλωτών σε τοπική ιστοσελίδα με υψηλότερες τιμές, αποτελεί επίσης διάκριση στην ενιαία αγορά. Η ΕΟΚΕ θα εξετάσει τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας (COMPET), τον Νοέμβριο του 2016 σχετικά με μια γενική προσέγγιση του προτεινόμενου κειμένου και υπογραμμίζει σαφώς ότι πρέπει να υπάρξει διάκριση μεταξύ διακρίσεων στην τιμολόγηση και διαφοροποίησης των τιμών.

3.4.4 Σε τομείς όπως ο γεωγραφικός αποκλεισμός, η διασυνοριακή παράδοση δεμάτων, η διασυνοριακή ασφάλιση, η άδεια εκμετάλλευσης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και οι χρηματοπιστωτικές αγορές πρέπει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν κατά κύριο λόγο την ευθύνη για την άρση των εμποδίων στο διασυνοριακό εμπόριο και τη διασφάλιση μια εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς.

3.4.5 Η ελεύθερη ροή των δεδομένων απαιτεί μεγαλύτερη προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής, θέματα που θα είναι καθοριστικής σημασίας στο μέλλον, θα πρέπει δε να δοθεί προσοχή στην εκπόνηση συνεκτικής πολιτικής για τα μαζικά δεδομένα, τις υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους και το διαδίκτυο των πραγμάτων.

3.4.6 Η αυξανόμενη ψηφιοποίηση της οικονομίας αναπτύσσει νέα επιχειρηματικά μοντέλα, δημιουργεί νέες ευκαιρίες, θέτει όμως επίσης και νέες προκλήσεις. Η ΕΟΚΕ διεξήγαγε σε βάθος συζητήσεις σχετικά με το νέο αυτό φαινόμενο, επί των οποίων καταρτίστηκε μια σειρά γνωμοδοτήσεων⁽¹⁷⁾.

3.4.7 Η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να προχωρήσει με την πρότασή της για την ενιαία ψηφιακή πύλη, ώστε το εργαλείο αυτό να καταστεί πραγματικά αποτελεσματικό.

3.4.8 Η κοινωνική και η συνεργατική επιχειρηματικότητα είναι ζωτικής σημασίας για την κοινωνική συνοχή, με στόχο τη διασφάλιση πιο αποτελεσματικής και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης στους ευρωπαίους πολίτες. Η ΕΟΚΕ ζητεί και πάλι από την Επιτροπή να θέσει σε εφαρμογή μια ολόκληρη σειρά μέτρων πολιτικού χαρακτήρα ώστε να υποστηριχθούν, να εφαρμοστούν και να κερδίσουν σε αξιοπιστία και εμπιστοσύνη, και σε επίπεδο ΕΕ και σε επίπεδο κρατών μελών, οι διάφορες μορφές και εκφάνσεις της οικονομίας του διαμοιρασμού⁽¹⁸⁾.

3.5 Η δημιουργία ενιαίας κεφαλαιαγοράς

3.5.1 Η Επιτροπή δημοσίευσε, το 2015, ένα σχέδιο δράσης ενόψει της οικοδόμησης της ένωσης κεφαλαιαγορών. Για την ΕΟΚΕ⁽¹⁹⁾, αυτή η ένωση πρέπει να έχει προτεραιότητα την οικονομική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα στην ΕΕ και να οδηγήσει σε μια πιο ενδεδειγμένη και πιο αποτελεσματική κατανομή των κεφαλαίων, με θετικές συνέπειες τόσο για τις επενδύσεις και την ανάπτυξη όσο και για την απασχόληση και τους καταναλωτές. Η ΕΟΚΕ⁽²⁰⁾ έχει στο μεταξύ εκφράσει επίσης την ανησυχία της όσον αφορά τον χρόνο που θα απαιτηθεί μέχρι να επιτευχθεί το τελικό αποτέλεσμα, μια ανησυχία που δεν μπορεί παρά να εντείνεται υπό το φως ορισμένων εξελίξεων όπως το Brexit και άλλων που αναφέρονται προηγουμένως (βλ. σημείο 2).

3.5.2 Το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει τουλάχιστον 33 μέτρα σε διάφορους τομείς, που πρέπει να υλοποιηθούν βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται προτάσεις με στόχο την προώθηση των αγορών τιτλοποίησης. Πρόσθετα χρηματοδοτικά μέσα μπορούν να τεθούν κατ' αυτό τον τρόπο στη διάθεση των ΜΜΕ και των νοικοκυριών ειδικότερα. Για την ΕΟΚΕ⁽²¹⁾, αυτές οι προτάσεις καλό είναι να υλοποιηθούν βραχυπρόθεσμα, με βάση τις αρχές της ασφάλειας, της διαφάνειας και της εκτέλεσης. Με αφετηρία αυτήν τη βούληση για ασφάλεια και σταθερότητα, η ΕΟΚΕ⁽²²⁾ έχει κατ' επανάληψη γνωστοποιήσει ότι καλό θα ήταν να μελετηθεί η προβληματική των σκιωδών τραπεζών και να αποτελέσουν αυτές αντικείμενο ρύθμισης.

⁽¹⁶⁾ ΕΕ C 34 της 2.2. 2017, σ. 93.

⁽¹⁷⁾ ΕΕ C 264 της 20.07.2016, σ. 57· ΕΕ C 303 της 19.08.2016, σ. 28· ΕΕ C 303 της 19.08.2016, σ. 36· ΕΕ C 264 της 20.07.2016, σ. 86· ΕΕ C 389 της 21.10.2016, σ. 50.

⁽¹⁸⁾ ΕΕ C 303 της 19.8.2016, σ. 36.

⁽¹⁹⁾ ΕΕ C 133 της 14.4.2016, σ. 17 (σημεία 1.2, 1.3 και 1.7).

⁽²⁰⁾ ΕΕ C 133 της 14.4.2016, σ. 17 (σημείο 1.12).

⁽²¹⁾ ΕΕ C 82 της 3.3.2016, σ. 1 (σημεία 1.2, 1.6 και 1.7).

⁽²²⁾ ΕΕ C 133 της 14.4.2016, σ. 17 (σημεία 1.9 και 3.8)· ΕΕ C 251 της 31.7.2015, σ. 33 (σημείο 4.2).

3.5.3 Η νομοθεσία της ΕΕ για τις χρηματοπιστωτικές αγορές και η επιβολή της αποδείχθηκαν ανεπαρκείς για να αποφευχθούν οι κερδοσκοπικές ενέργειες, η υπερχρέωση και η ανεύθυνη ανάληψη κινδύνων, ενέργειες οι οποίες οδήγησαν στη χρηματοπιστωτική κρίση, με σοβαρές συνέπειες για το σύνολο της κοινωνίας. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει στην Επιτροπή να υποβάλει πρόταση σχετικά με την υπερφόρτωση του χρέους των νοικοκυριών.

3.6 Φορολογική πολιτική

3.6.1 Όπως υποστήριζε ήδη το 2012 η ΕΟΚΕ στην έκθεσή της με τίτλο «Εμπόδια στην ευρωπαϊκή ενιαία αγορά», τα ρυθμιστικά κενά στη φορολογική πολιτική οδηγούν σε αθέμιτο ανταγωνισμό. Τα σχέδια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια κοινή ενοποιημένη φορολογική βάση για τις εταιρείες είναι ευπρόσδεκτα. Η ΕΟΚΕ συγκρότησε ομάδα μελέτης για αυτό το θέμα. Για να τερματιστεί η ισοπέδωση της εταιρικής φορολογίας και να επιτευχθεί δικαιότερη φορολογική πολιτική, θα μπορούσε επίσης να επιδιωχθεί η καθιέρωση ενός ελάχιστου συντελεστή φορολογίας των επιχειρήσεων.

3.6.2 Η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με θέματα φορολογίας μεταξύ των κρατών μελών και η λήψη νομικών μέτρων ώστε να τεθεί φραγμός στις πλέον κοινές μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την αποφυγή της καταβολής φόρου πρέπει να επικροτούνται. Ένα βασικό αίτημα στο σημείο αυτό είναι να εισαχθεί σε κάθε χώρα η υποχρέωση υποβολής εκθέσεων για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διασυνοριακό επίπεδο χωρίς αύξηση του περιττού διοικητικού φόρτου.

3.6.3 Δράση θα πρέπει επίσης να αναληφθεί κατά των φορολογικών παραδείσων. Σε ακρόαση ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ο Joseph Stiglitz, οικονομολόγος και κάτοχος του βραβείου Νόμπελ, απηύθυνε έκκληση για παγκόσμια δράση κατά των συστημάτων φοροδιαφυγής⁽²³⁾. Ο γάλλος ακαδημαϊκός Gabriel Zucman έχει υπολογίσει ότι χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της τάξης των 5 800 δισ. ευρώ βρίσκονται σε φορολογικούς παραδείσους ανά τον κόσμο, το 80 % των οποίων δεν φορολογείται⁽²⁴⁾. Η Επιτροπή προτείνει πλέον τη λήψη μέτρων σε διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση των φορολογικών παραδείσων.

3.6.4 Ως πρώτο βήμα, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι υλοποιούνται οι συμφωνίες αμοιβαίας βοήθειας και ότι πραγματοποιείται η αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των επιμέρους χωρών. Πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο καθιέρωσης διεθνούς δικτύου φορολογικών ελέγχων για τις πολυεθνικές εταιρείες. Στην περίπτωση μεταβιβάσεων περιουσιακών στοιχείων και κεφαλαίων προς χώρες οι οποίες κατατάσσονται στους φορολογικούς παραδείσους, η θέσπιση υποχρέωσης για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να αναφέρουν τις μεταβιβάσεις που διενεργούν αποτελεί ένα πιθανό σημείο εκκίνησης⁽²⁵⁾.

3.7 Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, οδηγία για τις υπηρεσίες

3.7.1 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει υφιστάμενα εμπόδια στον τομέα των υπηρεσιών στην έκθεσή της του 2012 σχετικά με τα εμπόδια στην ενιαία αγορά. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι πολλά κράτη μέλη δεν εκπληρώνουν την υποχρέωσή τους να ενημερώνουν τις αρχές της ΕΕ για τα ρυθμιστικά μέτρα, καθιστώντας δύσκολο για την Επιτροπή να εκτιμήσει κατά πόσον ένας νέος κανόνας είναι δικαιολογημένος και αναλογικός.

3.7.2 Η Επιτροπή, επομένως, σκοπεύει να μεταρρυθμίσει τη διαδικασία κοινοποίησης, η οποία θα πρέπει πλέον να ισχύει και για τις υπηρεσίες που σήμερα εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για τις υπηρεσίες. Η Επιτροπή πρέπει να μεριμνήσει προκειμένου οι προτάσεις να μην είναι σχεδιασμένες ώστε να θέτουν υπό αμφισβήτηση την κυριαρχία ή τη δημοκρατική αρχή των κρατών μελών.

3.7.3 Οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην κοινωνική οικονομία της αγοράς. Η διαθεσιμότητα υπηρεσιών στέγασης, υδροδότησης και ενέργειας, υπηρεσιών αποκομιδής αποβλήτων και αποχέτευσης, οι δημόσιες μεταφορές, η υγειονομική περίθαλψη, οι κοινωνικές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες για τη νεολαία και την οικογένεια, τον πολιτισμό και την επικοινωνία, είναι ζωτικής σημασίας για το κοινό. Οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας έχουν θέση μεταξύ των κοινών αξιών της ΕΕ και διαδραματίζουν ρόλο στην προώθηση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής. Ο ρόλος αυτός στην προώθηση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο των «αρχών και προϋποθέσεων».

3.7.4 Σε σχέση με τη σχεδιαζόμενη μεταρρύθμιση της οδηγίας για τις υπηρεσίες, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει το πρωτόκολλο αριθ. 26 της Συνθήκης ΕΕ σχετικά με τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, το οποίο συνίσταται στην νομικά δεσμευτική ερμηνεία του άρθρου 14 της ΣΛΕΕ: Ανάλογα με την πολιτισμική, κοινωνική και γεωγραφική τους κατάσταση, οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές των κρατών μελών διαθέτουν μεγάλη διακριτική ευχέρεια ως προς τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος. Όσον αφορά αυτές τις υπηρεσίες που πρόκειται να διατεθούν σύμφωνα με τις ανάγκες των χρηστών, πρέπει να διασφαλίζεται ένα υψηλό επίπεδο ποιότητας, ασφάλειας, οικονομικής προσιτότητας και ίσης μεταχείρισης και να προωθούνται η καθολική πρόσβαση και τα δικαιώματα των χρηστών, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την αποτελεσματικότητα και την ορθή διαχείρισή τους.

⁽²³⁾ Βλ. αίθουσα Τύπου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αριθ. αναφοράς 20161114STO51063 της 17.11.2016.

⁽²⁴⁾ Βλ. *Steueroasen: wo der Wohlstand der Nationen versteckt wird* (Φορολογικοί παράδεισοι: εκεί όπου κρύβεται ο πλούτος των εθνών), Gabriel Zucman, 2014, Suhrkamp-Verlag.

⁽²⁵⁾ ΕΕ C 264 της 20.7. 2016, σ. 93.

3.8 Δημόσιες συμβάσεις

3.8.1 Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία ως προς το πραγματικό κόστος σε σύγκριση με τις δαπάνες που υποβάλλονται από την καλύτερη προσφορά στη διαδικασία υποβολής προσφορών. Σε πολλές περιπτώσεις, υπάρχουν σημαντικές υπερβάσεις κόστους ⁽²⁶⁾.

3.8.2 Ξανά και ξανά, νικητές αναδεικνύονται οι προσφέροντες οι οποίοι λειτουργούν με αθέμιτο τρόπο μειώνοντας το κόστος των προσφορών τους κάτω από τη δίκαιη τιμή και χρησιμοποιώντας αναξιόπιστους υπεργολάβους. Στη συνέχεια, προκύπτει συχνά κόστος παρακολούθησης το οποίο υπερβαίνει την τιμή της δεύτερης ή της τρίτης καλύτερης προσφοράς.

3.8.3 Προκειμένου να αναχαιτιστεί αυτή η τάση, απαιτείται μια σειρά μέτρων: η εισαγωγή της ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης συμβάσεων θα πρέπει να δημιουργήσει δυνατότητες συλλογής στατιστικών στοιχείων, οι οποίες θα καθιστούν δυνατό τον εντοπισμό των χαμηλών προσφερόντων και θα ενθαρρύνουν όσους συμπεριφέρονται με θετικό τρόπο. Για να περιοριστεί η εν λόγω πρακτική, απαιτούνται αρκετά μέτρα: η καλύτερη τιμή προσφοράς και το επακόλουθο πραγματικό κόστος που προκύπτει πρέπει να καταγράφονται σε κεντρικό επίπεδο προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφάνεια όσον αφορά τυχόν υπερβάσεις κόστους. Οι προσφορές που βασίζονται σε τιμές, οι οποίες δεν πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις, όπως θεσπίζονται στις αντίστοιχες εθνικές διατάξεις και πρακτικές θα πρέπει να αποκλείονται από τον διαγωνισμό, ώστε να αποφεύγεται η πιθανότητα βιαστικής μείωσης του κόστους και των προτύπων ποιότητας.

Βρυξέλλες, 25 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γεώργιος ΝΤΑΣΗΣ

⁽²⁶⁾ Όπως στην περίπτωση του αεροδρομίου του Βερολίνου, του έργου του αεροδρομίου Skylink της Βιέννης ή του σιδηροδρομικού σταθμού της Στουτγάρδης.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Έναρξη διαβούλευσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων»

[COM(2016) 127 final]

(2017/C 125/02)

Εισηγητές: **ο κ. Jacek KRAWCZYK**

η κ. Gabriele BISCHOFF

ο κ. Luca JAHIER

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 8.3.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	10.1.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	25.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	247/1/2

Πρόλογος

Άρθρο 3 ΣΕΕ: «...(Η Ένωση)... εργάζεται για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος.»

Η γνωμοδότηση αυτή καθορίζει την αρχική συμβολή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τη διαμόρφωση αυτού που μπορεί τελικά να είναι ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων. Βασίζεται στις πλούσιες και ποικίλες συζητήσεις κατά τη διάρκεια των 28 συζητήσεων σε εθνικό επίπεδο που διοργάνωσε η ΕΟΚΕ, η οποία πιστεύει ότι παρέχει την προστιθέμενη αξία της παρούσας γνωμοδότησης. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο πυλώνας πρέπει να αναπτυχθεί με την ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, σε όλα τα επίπεδα. Τονίζει την ανάγκη για περισσότερη σαφήνεια σχετικά με το τι τελικά προορίζεται να είναι ο πυλώνας και ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του.

Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι ο πυλώνας πρέπει να προσφέρει ένα θετικό έργο για όλους και πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι η ευρωζώνη μπορεί να χρειάζεται ιδιαίτερα μέσα/μηχανισμούς. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το μέλλον της εργασίας —με όλες τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που αυτή παρουσιάζει— πρέπει να αποτελέσει βασική προτεραιότητα στις συζητήσεις σχετικά με τον πυλώνα.

1. Εισαγωγή

1.1 Μετά από αίτημα του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) ώστε να συμβάλει στη διαβούλευση για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (ΕΠΚΔ) ⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ προέβη σε ευρείες διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών ⁽²⁾ στα 28 κράτη μέλη. Συνολικά, περίπου 116 μέλη της ΕΟΚΕ και κοντά στους 1 800 άλλους εκπροσώπους των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών συμμετείχαν σε αυτές τις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο.

1.2 Η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων αντικατοπτρίζει και έχει ενσωματώσει τα κύρια συμπεράσματα και συστάσεις από αυτές τις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ σημειώνει την πρόθεση της Επιτροπής ο πυλώνας να «...διατυπώσει ορισμένες βασικές αρχές για να στηριχθεί η εύρυθμη και δίκαιη λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας» ⁽³⁾ και θεωρεί ότι ο ΕΠΚΔ συνιστά μια πολύ σημαντική πρωτοβουλία για τη βιωσιμότητα της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ αποτελεί ένα πρώτο βήμα στη συνεχιζόμενη διαδικασία για τη

⁽¹⁾ Επιστολή του κ. Juncker, προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προς τον κ. Ντάση, πρόεδρο της ΕΟΚΕ, της 8ης Μαρτίου 2016.

⁽²⁾ Σύμφωνα με την ορολογία της ΕΟΚΕ, ο όρος «κοινωνία των πολιτών» αναφέρεται σε «οργανωμένη και αντιπροσωπευτική κοινωνία των πολιτών». Βλέπε γνωμοδοτήσεις ΕΕ C 329 της 21.1.2011, σ. 30 και ΕΕ C 193 της 10.7.2013, σ. 117.

⁽³⁾ Βλ. υποσημείωση 1.

δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η ΕΟΚΕ δηλώνει την πρόθεσή της να συνεχίσει να συμβάλλει στις συζητήσεις για το θέμα αυτό, ιδίως μετά την υιοθέτηση της λευκής βίβλου της Επιτροπής το 2017.

2. Προκλήσεις και προτεραιότητες

2.1 Το 2017 σηματοδοτεί για την Ευρωπαϊκή Ένωση την 60ή επέτειο από την υπογραφή της Συνθήκης της Ρώμης. Αυτή η επέτειος ορόσημο παρέχει την ευκαιρία να εορτάσουμε τα επιτεύγματα της ΕΕ αλλά πρέπει, επίσης, να αποτελέσει και αφορμή για την αντιμετώπιση των μεγάλων πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών προκλήσεων της Ευρώπης. Η εμπιστοσύνη των πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μειωθεί σε πολλά κράτη μέλη. Για πρώτη φορά στην ιστορία της, η Ένωση θα βιώσει πιθανώς την αποχώρηση ενός κράτους μέλους της.

2.2 Μετά το σοκ της χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008, η Ευρωπαϊκή Ένωση συνέχισε να βιώνει σειρά επακόλουθων κρίσεων. Παρά το γεγονός ότι η κατάσταση διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών και υπήρξαν διαφορετικές πολιτικές απαντήσεις, σήμερα η ΕΕ αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται: παρατεταμένη περίοδος υψηλής ανεργίας, अपαράδεκτα επίπεδα ανεργίας των νέων, οικονομική αστάθεια και επιδείνωση της κοινωνικής κατάστασης, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης των επιπέδων φτώχειας και ανισότητας. Σε αυτά μπορεί να προστεθεί η παγκοσμιοποίηση, οι δημογραφικές εξελίξεις και η ψηφιοποίηση. Η αδυναμία της Ένωσης να αντιμετωπίσει επαρκώς την εισροή των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών έχει επιτείνει το γενικό αίσθημα ότι η ΕΕ δεν μπορεί πλέον να παράσχει ούτε πολιτικές αλλά ούτε και πρακτικές λύσεις που να λειτουργούν προς το συμφέρον όλων. Ευρωσκεπτικιστικά, λαϊκιστικά και εθνικιστικά κόμματα επιδιώκουν να επωφεληθούν από αυτούς τους φόβους, προσφέροντας απλοϊκές λύσεις σε πολύπλοκα προβλήματα, κατηγορώντας ορισμένα τμήματα των κοινοτήτων μας και δημιουργώντας επικίνδυνες διαιρέσεις στην κοινωνία.

2.3 Μερικές από τις προκλήσεις και αποκλίσεις μεταξύ και εντός των κρατών μελών επιδεινώθηκαν από την κρίση. Προκύπτουν ή επιδεινώνονται, μεταξύ άλλων, από την έλλειψη ανάπτυξης και από τις διαρθρωτικές αδυναμίες στις αγορές εργασίας και τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, συμπτώματα τα οποία σε μεγάλο βαθμό προϋπήρχαν της κρίσης. Εκείνο που θα κάνει τη διαφορά είναι η συλλογική ικανότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση.

2.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να ξεκινήσει δημόσια διαβούλευση σχετικά με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της προσπάθειας για τη διασφάλιση «μιας δίκαιης και αληθινά πανευρωπαϊκής αγοράς εργασίας», για την επίτευξη μιας «κοινωνικής Ευρώπης τριπλού Α» και για την καθοδήγηση της ανανεωμένης σύγκλισης εντός της ζώνης του ευρώ. Ωστόσο, υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με το τι τελικά προορίζεται να είναι ο «πυλώνας» αυτός. Πάνω απ' όλα, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων πρέπει να οδηγήσει σε ένα θετικό σχέδιο για όλους. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να συμβάλει στο να επανακτηθεί η εμπιστοσύνη στην ικανότητα της ΕΕ να βελτιώνει τις προοπτικές της ζωής για την τρέχουσα και τις μελλοντικές γενιές.

2.5 Για τον σκοπό αυτό, ο πυλώνας θα πρέπει επίσης να εξετάζει τις συγκεκριμένες προκλήσεις που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας και τα συστήματα κοινωνικής προστασίας με στόχο την επίτευξη δίκαιης ισορροπίας ανάμεσα στην οικονομική και κοινωνική διάσταση, καθώς και να συμβάλει στην καταπολέμηση της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των ανισοτήτων.

2.6 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι το ευρωπαϊκό οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο βασίζεται στην κοινή κατανόηση της σημασίας της αύξησης της παραγωγικότητας, της απασχόλησης και της κοινωνικής προόδου ως υποκείμενων βασικών παραγόντων για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, η οποία είναι επωφελής με δίκαιο τρόπο για όλους. Η διαδικασία προετοιμασίας του πυλώνα είναι μια ευκαιρία να επαναβεβαιώσουμε την κοινή μας δέσμευση για το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα εθνικά συστήματα κοινωνικής πρόνοιας και οι αγορές εργασίας είναι ευπροσάρμοστες και κατάλληλες για το μέλλον⁽⁴⁾. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας στο σύνολο της ΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ τονίζει την απαραίτητη διασύνδεση μεταξύ της οικονομικής πολιτικής, της πολιτικής απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής⁽⁵⁾.

2.7 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι οι ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές και δράσεις με στόχο την επίτευξη οικονομικής επιτυχίας και κοινωνικής προόδου πρέπει να αποκτήσουν κεντρικότερη θέση στις συζητήσεις πολιτικής της ΕΕ. Επιπλέον, η επίτευξη συνεκτικής και αλληλοενισχυόμενης ευρωπαϊκής και εθνικής χάραξης πολιτικής είναι σημαντική. Στο πλαίσιο αυτών των προσπαθειών, χρειάζεται μια νέα νοοτροπία για την αλλαγή.

2.8 Ενώ η διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου συνεχίζεται, η στρατηγική «Ευρώπη 2020» με στόχο την «έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» έχει περιθωριοποιηθεί και οι ελπίδες για την επίτευξη των κοινωνικών της στόχων, ιδίως των στόχων για την επίτευξη 75 % ποσοστού συμμετοχής στην απασχόληση ή την έξοδο 20 εκατομμυρίων ανθρώπων από τη φτώχεια, έχουν ξεθωριάσει. Ομοίως, η σύσταση για την «ενεργητική ένταξη» του 2008⁽⁶⁾ είχε περιορισμένο αντίκτυπο.

⁽⁴⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Ιρλανδία, τη Λετονία, την Πορτογαλία και την Ισπανία.

⁽⁵⁾ Άρθρο 3 ΣΕΕ: «... (Η Ένωση)... εργάζεται για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ιόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος.»

⁽⁶⁾ ΕΕ L 307 της 18.11.2008, σ. 11.

2.9 Ως σημείο εκκίνησης, ο πυλώνας θα πρέπει να προωθήσει το υπάρχον κοινωνικό κεκτημένο της ΕΕ και την πλήρη και ορδή εφαρμογή του. Όπου εξετάζονται νέες δεσμευτικές νομοθετικές πρωτοβουλίες και μέσα, αυτό πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις υφιστάμενες νομικές βάσεις και διαδικασίες. Υπολείπεται ακόμη να καθοριστεί το νομικό καθεστώς του πυλώνα, όπως και η σχέση του με το βασικό διεθνές μέσο ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁽⁷⁾. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα κοινωνικά δικαιώματα πρέπει να ισχύουν για όλους όσοι ζουν στην ΕΕ και σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι ενδέχεται να χρειαστούν ειδικά όργανα/μηχανισμοί για την ευρωζώνη.

2.10 Η επένδυση στο μέλλον είναι ζωτικής σημασίας, όμως η Ευρώπη εξακολουθεί να υποφέρει από έλλειψη δημόσιων και παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις προσπάθειες που καταβάλλονται από το Σχέδιο Juncker για τις επενδύσεις⁽⁸⁾ και χαιρετίζει την επέκτασή του. Στη δεύτερη φάση, μεγαλύτερες επενδύσεις πρέπει να στοχεύουν προς τις χώρες και τις περιοχές που τις χρειάζονται περισσότερο με σκοπό την ενίσχυση των οικονομιών και της ανάπτυξής τους και την αποφυγή ακόμη μεγαλύτερης απόκλισης μεταξύ και εντός των κρατών μελών. Επενδυτικά σχέδια στον τομέα των κοινωνικών υποδομών θα πρέπει επίσης να υποστηρίζονται επαρκώς μέσω του Σχεδίου Juncker.

2.11 Οι συζητήσεις σχετικά με τον πυλώνα λαμβάνουν χώρα παράλληλα με άλλες βασικές συζητήσεις σε επίπεδο ΕΕ και σε παγκόσμιο επίπεδο, ιδίως όσον αφορά το μέλλον της Ευρώπης και το μέλλον της εργασίας. Οι συζητήσεις για το μέλλον της Ευρώπης στη σύνοδο κορυφής της Ρώμης το 2017 θα πρέπει να λάβουν υπόψη τις συζητήσεις γύρω από τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη συνέργειας και συνοχής σε αυτές τις συζητήσεις οι οποίες θα διαμορφώσουν το κοινό μας μέλλον. Η ανάπτυξη του πυλώνα θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και να αντλεί διδάγματα από την προβληματική εφαρμογή της. Θα πρέπει επίσης να συνδέεται με μια συνολική στρατηγική της ΕΕ⁽⁹⁾ για την εφαρμογή του θεματολογίου για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 που εγκρίθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη το 2015, με τους στόχους του για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Όλα αυτά καθορίζουν ένα θεματολόγιο για μια παγκόσμια μετασχηματιστική αλλαγή με σκοπό τον τερματισμό της φτώχειας, την προστασία του πλανήτη, τη διασφάλιση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία όπως αυτά κατοχυρώνονται από τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD/UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities), την οποία η ΕΕ και τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόζουν, καθώς και να διασφαλίζουν ευημερία για όλους⁽¹⁰⁾. Σε επίπεδο ΕΕ, θα πρέπει επίσης να καταβληθεί προσπάθεια να εξασφαλιστεί ότι εφαρμόζεται το σύνολο της ενωσιακής νομοθεσίας⁽¹¹⁾ κατά των διακρίσεων και της ισότητας των φύλων.

2.12 Παράλληλα με τη δημόσια διαβούλευση της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ ξεκίνησε μια σειρά συζητήσεων σε εθνικό επίπεδο στα 28 κράτη μέλη για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την πρωτοβουλία πέρα από τις Βρυξέλλες, την τόνωση της συζήτησης και την ανοικτή ανταλλαγή απόψεων για το πώς θα πρέπει να αναπτυχθεί ο πυλώνας. Πολλά από τα αποτελέσματα αυτών των συζητήσεων σε εθνικό επίπεδο αντικατοπτρίζονται στην παρούσα γνωμοδότηση.

2.13 Είναι επιτακτική ανάγκη να καθοριστεί καλύτερα το πεδίο εφαρμογής του πυλώνα. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι η πρωτοβουλία αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει όλους τους πολίτες και να καλύπτει όλες τις φάσεις του κύκλου ζωής. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την έλλειψη αναφοράς στους αιτούντες άσυλο και τους μετανάστες στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον πυλώνα.

2.14 Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών πρέπει να αναγνωριστεί καλύτερα και να ενισχυθεί. Πρέπει να ενισχυθεί ο διάλογος των πολιτών ώστε να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των νέων⁽¹²⁾ και όσων βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση ή αντιμετωπίζουν διακρίσεις, αισθάνονται ότι είναι σε θέση να συμμετάσχουν πλήρως στον σχεδιασμό, στην εφαρμογή και στην αναθεώρηση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Οι κοινωνικοί εταίροι έχουν συγκεκριμένο ρόλο να διαδραματίσουν στην εκπόνηση και την εφαρμογή πολιτικών οι οποίες, άμεσα ή έμμεσα, επηρεάζουν την απασχόληση και τις αγορές εργασίας. Ο κοινωνικός διάλογος πρέπει να προωθηθεί και να υποστηριχθεί, με παράλληλο σεβασμό της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων και των συλλογικών διαπραγματεύσεων και αύξηση της ικανότητας των κοινωνικών εταίρων να συμμετέχουν στον κοινωνικό διάλογο. Η κατάλληλη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στις συζητήσεις σχετικά με τον πυλώνα υπογραμμίστηκε σε πολλές συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο⁽¹³⁾. Σε τρεις συζητήσεις τονίστηκε η σημασία δημιουργίας συναινετικής προσέγγισης και αισθήματος ενστερνισμού⁽¹⁴⁾.

⁽⁷⁾ <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CoreInstruments.aspx>

⁽⁸⁾ https://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan_el

⁽⁹⁾ ΕΕ C 34 της 2.2. 2017, σ. 58.

⁽¹⁰⁾ <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

⁽¹¹⁾ Οδηγία 2000/43/ΕΚ για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής (ΕΕ L 180 της 19.7.2000).

Οδηγία 2000/78/ΕΚ για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303 της 2.12.2000).

Οδηγία 2004/113/ΕΚ για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες (ΕΕ L 373 της 21.12.2004).

Οδηγία 2006/54/ΕΚ σχετικά με την ισότητα ευκαιριών και ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης «αναδιατύπωση» (ΕΕ L 204 της 26.7.2006).

⁽¹²⁾ Η σημασία της συμμετοχής των νέων στον διάλογο αναφέρθηκε σε αρκετές συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο, όπως π.χ. στη Σλοβενία.

⁽¹³⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία, το Βέλγιο, την Ελλάδα, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία, την Κροατία.

⁽¹⁴⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Κύπρο, στο Βέλγιο και στην Ολλανδία, για παράδειγμα.

3. Το μέλλον της εργασίας

3.1 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι το μέλλον της εργασίας θα πρέπει να αποτελεί βασική προτεραιότητα στο πλαίσιο των συζητήσεων σχετικά με τον πυλώνα με στόχο την αντιμετώπιση των σημαντικών εν εξελίξει αλλαγών στον κόσμο της εργασίας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι χρειάζεται πλέον μια πιο συνεκτική και ολοκληρωμένη προσέγγιση και, ως εκ τούτου, ζητεί μια συνεκτική ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση που θα εστιάζει, μεταξύ άλλων, στην εργασία του μέλλοντος, εξετάζοντας:

- τις επενδύσεις και την καινοτομία,
- την απασχόληση και τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας,
- τις δίκαιες συνθήκες εργασίας για όλους,
- τη δίκαιη και ομαλή μετάβαση με τη στήριξη ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας,
- τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών, ιδίως των κοινωνικών εταίρων ⁽¹⁵⁾.

3.2 Το έργο της διαμόρφωσης και διαχείρισης των μετασχηματισμών που λαμβάνουν χώρα στον κόσμο της εργασίας μοιράζεται μεταξύ διαφόρων θεσμικών φορέων. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να συνεργαστούν ώστε να διασφαλιστεί ότι το μέλλον της εργασίας είναι δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς, προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης για όλους και οδηγεί στην κοινωνική πρόοδο. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι ένα καλά εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό, με επαρκείς δεξιότητες και με κίνητρα, στο οποίο διασφαλίζονται αξιοπρεπές εισόδημα και πρόσβαση σε ποιοτικές θέσεις εργασίας, είναι προς το συμφέρον όλων. Η εξασφάλιση θετικών μελλοντικών αποτελεσμάτων θα εξαρτηθεί από τις απαραίτητες επενδύσεις για την προσφορά στους πολίτες των εργαλείων που απαιτούνται για να προσαρμοστούν στις αλλαγές αυτές, την παροχή επαρκών δικτύων ασφαλείας και την προώθηση της καινοτομίας, και δη της κοινωνικής καινοτομίας.

3.3 Η αλλαγή στον κόσμο της εργασίας θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την «προώθηση της διαρκούς, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και της πλήρους και παραγωγικής απασχόλησης και της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους» ⁽¹⁶⁾. Ο στόχος αυτός θα πρέπει να εξεταστεί από την ΕΕ, τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους στους διάφορους ρόλους τους. Θα πρέπει επίσης να συμμετέχουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εκπροσωπούν τα άτομα τα οποία βρίσκονται εκτός της αγοράς εργασίας. Οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία περισσότερων και ποιοτικών θέσεων εργασίας κατανέμονται άνισα μεταξύ και εντός των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ καλεί τους θεσμικούς φορείς των κρατών μελών να κινηθούν γρήγορα προς την κατεύθυνση μιας στρατηγικής υψηλού επιπέδου σε συνδυασμό με μια ενεργό πολιτική για την αγορά εργασίας. Αυτή πρέπει να υποστηρίζεται από την ανανεωμένη και χωρίς αποκλεισμούς ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση και από μια συνεκτική και φιλόδοξη ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική.

3.4 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκτιμήσει το γεγονός ότι η ατζέντα της ΕΕ για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας ⁽¹⁷⁾ στηρίζεται στην έννοια της ευελιξίας με ασφάλεια και έχει υπογραμμίσει την ανάγκη να βρεθεί η σωστή ισορροπία μεταξύ της ευελιξίας με ασφάλεια στο εσωτερικό και στο εξωτερικό για την πιο εύρυθμη λειτουργία των αγορών εργασίας και, παράλληλα, για την προστασία των εργαζομένων. Έχει, επίσης, υπογραμμίσει τη σημασία της ενεργού συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εφαρμογής των πολιτικών ευελιξίας με ασφάλεια ⁽¹⁸⁾. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ έχει υπογραμμίσει ότι οι υγιείς μακροοικονομικές πολιτικές που ενισχύουν την ανάπτυξη της απασχόλησης, καθώς και ένα ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον εντός του οποίου πραγματοποιείται και υποστηρίζεται η πλήρης αξιοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού, αποτελούν σημαντικές προϋποθέσεις για τη λειτουργία της ευελιξίας με ασφάλεια. Επίσης, η ΕΟΚΕ έχει ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και την ΕΕ να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν ένα νομικό πλαίσιο που να ευνοεί την προσαρμοστικότητα, το οποίο να είναι απλό, διαφανές και προβλέψιμο, καθώς και να ενισχύουν και να υπερασπιστούν τα δικαιώματα των εργαζομένων και τη δυνατότητα διεκδικήσής τους και να προωθήσουν, μέσω της ΕΕ, τη δημιουργία σταθερού νομικού πλαισίου για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και τον κοινωνικό διάλογο κατά την εφαρμογή της ευελιξίας με ασφάλεια. Έχει, επίσης, υπογραμμίσει ότι είναι σημαντική η ενεργός συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη σύζησηση και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με την ευελιξία με ασφάλεια ⁽¹⁹⁾. Η εξισορρόπηση της ευελιξίας και της ασφάλειας ⁽²⁰⁾, καθώς και της ικανότητας της αγοράς εργασίας να προσαρμοστεί στις νέες προκλήσεις, εξετάστηκε και τονίστηκε στις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο σε ορισμένα κράτη μέλη ⁽²¹⁾.

3.5 Οι συνθήκες-πλαίσιο για τις αγορές εργασίας πρέπει να στηρίξουν νέες και πιο ποικιλόμορφες πορείες σταδιοδρομίας. Απαιτούνται διαφορετικές μορφές παροχής εργασίας και διαφορετικές μορφές εργασίας στην επαγγελματική ζωή. Αυτό απαιτεί την παροχή κατάλληλου νομοθετικού περιβάλλοντος για την προστασία της απασχόλησης, την παροχή ενός πλαισίου για δίκαιες συνθήκες εργασίας και την τόνωση των προσλήψεων με βάση όλες τις συμβάσεις εργασίας.

⁽¹⁵⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Φινλανδία, για παράδειγμα.

⁽¹⁶⁾ Στόχος βιώσιμης ανάπτυξης αριθ. 8.

⁽¹⁷⁾ Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας (2010) 682 final.

⁽¹⁸⁾ ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σ. 142.

⁽¹⁹⁾ ΕΕ C 211 της 19.8. 2008, σ. 48.

⁽²⁰⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Δανία, τη Φινλανδία και την Ουγγαρία.

⁽²¹⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο, στη Βουλγαρία, τη Λετονία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία για παράδειγμα.

3.6 Οι αλλαγές που συμβαίνουν στον κόσμο της εργασίας είναι πολλές και πολύπλευρες. Πρέπει να βρεθούν τρόποι ώστε να διασφαλιστεί η ασφαλής μετάβαση μεταξύ θέσεων εργασίας, καθεστώτων και από την ανεργία στην απασχόληση, καθώς και από την εκπαίδευση στην εργασία, για το σύνολο του εργατικού δυναμικού. Η ικανότητα των ατόμων να προβαίνουν στις απαραίτητες μεταβάσεις σε διαφορετικά στάδια της ζωής τους και η διαθεσιμότητα των πλαισίων και των μηχανισμών στήριξης για να μπορέσουν να το πράξουν θα καθορίσουν την κοινωνία στην οποία ζούμε και την οικονομική μας ευημερία. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη διεξαγωγή συζητήσεων με ολιστικό τρόπο όσον αφορά τα πλαίσια και τους μηχανισμούς στήριξης για την υποβοήθηση αυτών των μεταβάσεων.

3.7 Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις επίσης διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο ζούμε και εργαζόμαστε. Η προορατική χάραξη πολιτικής, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο, μπορεί και πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει η ψηφιοποίηση, αποφεύγοντας συγχρόνως τις ενδεχόμενες παγίδες της ή μετριάζοντας τις επιπτώσεις τους⁽²²⁾. Στις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο η ψηφιοποίηση, μαζί με συχνές αναφορές στην ανάγκη για τις απαραίτητες επενδύσεις στην εκπαίδευση και την υποδομή⁽²³⁾, αναγνωρίστηκε ευρέως ως μία από τις κύριες προκλήσεις που θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται στον πυλώνα⁽²⁴⁾. Ως εκ τούτου, πρέπει να αξιολογηθεί προσεκτικά ο αντίκτυπος αυτών των εξελίξεων στην αγορά και τα πρότυπα εργασίας, στην οικονομία, στα συστήματα φορολογίας και κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και στις ελάχιστες αποδοχές διαβίωσης⁽²⁵⁾.

3.8 Το ψηφιακό θεματολόγιο και η πρωτοβουλία για την ψηφιακή ενιαία αγορά θα πρέπει να συνδεθούν με μια νέα συνολική προσέγγιση για το μέλλον της εργασίας. Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις οικονομικές, εργασιακές και κοινωνικές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένου του στόχου της παροχής των απαραίτητων δεξιοτήτων και ισότιμων όρων ανταγωνισμού. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα, σύμφωνα με τις Συνθήκες, μέσω μιας προσέγγισης που βασίζεται στα δικαιώματα στο κατάλληλο επίπεδο και στηρίζει την πρόσβαση, μεταξύ άλλων, στην εκπαίδευση και την κοινωνική προστασία, καθώς και μέσω της βελτίωσης του συντονισμού της ΕΕ σε βασικούς τομείς όπου δεν έχει νομοθετική αρμοδιότητα.

3.9 Όπως έχει ήδη τονίσει η ΕΟΚΕ, «η συνεργασία αποτελεί βασικό στοιχείο»⁽²⁶⁾ για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της ψηφιοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ απευθύνεται, ιδίως, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ευρωπαϊκό επίπεδο διακυβέρνησης στο σύνολό του, στις εθνικές κυβερνήσεις, τους κοινωνικούς εταίρους και την ευρύτερη κοινωνία των πολιτών στο σύνολό της. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο ΟΟΣΑ και η ΔΟΕ να εργαστούν από κοινού με τους κοινωνικούς εταίρους σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα, καθώς και με οργανώσεις της ευρύτερης κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να αναπτύξουν τις κατάλληλες διατάξεις για αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και την προστασία που απαιτείται ώστε να ληφθούν υπόψη οι νέες μορφές εργασίας (όπως η εργασία σε απευθείας σύνδεση, η «οικονομία της περιστασιακής απασχόλησης» (*gig economy*) και η οικονομία του διαμοιρασμού)⁽²⁷⁾.

3.10 Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην αύξηση των επιπέδων απασχόλησης των νέων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων στο πλαίσιο εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων⁽²⁸⁾. Τα λειτουργικά προγράμματα μαθητείας και άλλες ποιοτικές μορφές συστημάτων μάθησης στην εργασία μπορούν να βοηθήσουν τους νέους να πραγματοποιήσουν μια ομαλότερη μετάβαση από το σχολείο στην απασχόληση⁽²⁹⁾. Η ΕΟΚΕ έχει υποστηρίξει την ιδέα της θέσπισης συστημάτων εγγύησης των νέων στα κράτη μέλη που θα χρηματοδοτούνται μέσω ειδικού Ταμείου σχετικού με την πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και επικροτεί τη δημιουργία του⁽³⁰⁾.

3.11 Ο ρόλος του κοινωνικού διαλόγου τονίστηκε σε πολλές από τις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο⁽³¹⁾. Η ΕΟΚΕ εκφράζει ανησυχία όσον αφορά το γεγονός ότι υπάρχουν πολλές χώρες χωρίς επαρκή κοινωνικό διάλογο⁽³²⁾, καθώς και χώρες/τομείς όπου οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι δεν εκπροσωπούνται στον κοινωνικό διάλογο και δεν αποτελούν μέρος των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη⁽³³⁾, όπως και η ανάγκη προώθησης μιας λύσης προσανατολισμένης προς την κατεύθυνση του κοινωνικού διαλόγου που θα συμβάλλει θετικά στην προστασία των εργαζομένων και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις θα πρέπει να προωθηθούν σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα για την παρακολούθησή τους, η ΕΟΚΕ συνιστά τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων σε όλη την Ευρώπη, μέσω δεικτών στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, και με τον πλήρη σεβασμό των εθνικών πρακτικών και των συστημάτων εργασιακών σχέσεων.

⁽²²⁾ ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 161.

⁽²³⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, την Κροατία, τη Δανία, τη Γερμανία, τη Φινλανδία, την Ουγγαρία, το Λουξεμβούργο, την Πολωνία, τη Σλοβακία, την Ισπανία.

⁽²⁴⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Ρουμανία, για παράδειγμα.

⁽²⁵⁾ ΕΕ C 303 της 19.8.2016, σ. 54.

⁽²⁶⁾ ΕΕ C 389 της 21.10.2016, σ. 50.

⁽²⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 25.

⁽²⁸⁾ ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 67.

⁽²⁹⁾ ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 57.

⁽³⁰⁾ Βλ. υποσημείωση 28.

⁽³¹⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Κύπρο, την Εσθονία, τη Φινλανδία, την Ουγγαρία, την Ιρλανδία, τη Λετονία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία.

⁽³²⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Ουγγαρία, για παράδειγμα.

⁽³³⁾ Βλ. υποσημείωση 25.

3.12 Η τεχνολογική πρόοδος δημιουργεί νέες ευκαιρίες απασχόλησης, όμως ταυτόχρονα κάποιες θέσεις εργασίας θα εξαφανιστούν. Ο βαθμός στον οποίο θα συμβεί αυτό είναι αμφιλεγόμενος και οι πρόσφατες μελέτες πρόγνωσης διαφέρουν⁽³⁴⁾.

3.13 Σε κάθε περίπτωση, οι επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό πρέπει να είναι στο επίκεντρο κάθε μελλοντικής στρατηγικής για την εργασία. Το επίπεδο των ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ιδίως των ψηφιακών δεξιοτήτων, θα είναι καθοριστικής σημασίας για την παροχή εφοδίων στους πολίτες και τους εργαζόμενους για το μέλλον. Η εισαγωγή της «Εγγύησης Δεξιοτήτων»⁽³⁵⁾, με την υποστήριξη των αναγκαίων επενδύσεων, θα μπορούσε να παρέχει το πλαίσιο που θα δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να αποκτούν τις απαραίτητες δεξιότητες, σε όλη τη ζωή τους. Θεμέλιο για αυτό θα είναι η πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς για όλους τους πολίτες της ΕΕ, η οποία θα περιλαμβάνει την επαγγελματική εκπαίδευση, τη διά βίου μάθηση, καθώς και ευκαιρίες για επανεκπαίδευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων.

3.14 Οι τεχνολογικές μεταβολές μπορούν να ενισχύσουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων, έχουν όμως και τη δυνατότητα να επιταχύνουν τη διαδικασία της υποβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε πολλά επαγγέλματα. Εκτός από τους εκπαιδευτικούς φορείς, οι επιχειρήσεις, η συνεργασία με τα συνδικάτα, το CEDEFOP και οι κυβερνήσεις πρέπει επίσης να διαδραματίσουν τον ρόλο τους στη διασφάλιση της ανάπτυξης ικανοτήτων και δεξιοτήτων που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις στον μεταβαλλόμενο κόσμο της εργασίας⁽³⁶⁾, μεταξύ άλλων με την αύξηση της ανταπόκρισης των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στις μεταβαλλόμενες ανάγκες σε δεξιότητες. Αυτό πρέπει να γίνει με συνεκτικό τρόπο. Η ανάπτυξη ικανοτήτων απαιτεί χρόνο και χρειάζεται επαρκείς πόρους, ενώ απαιτείται πειγόντως μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη επένδυση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι διαφορετικές επιπτώσεις/αποτελέσματα που έχουν τα συστήματα εκπαίδευσης και πρόνοιας στις ευρωπαϊκές χώρες και περιοχές.

3.15 Νέες μορφές εργασίας αναπτύσσονται με τέτοια ταχύτητα ώστε οι συμβατικές ρυθμίσεις να μην προλαβαίνουν να τις ακολουθήσουν και για τον λόγο αυτό πρέπει να εξεταστεί το νομικό τους καθεστώς. Η ΕΟΚΕ έχει ζητήσει επειγόντως διευκρινίσεις σχετικά με το καθεστώς των μεσαζόντων της αγοράς εργασίας και των πλατφορμών επιγραμμικής σύνδεσης, καθώς και τη διενέργεια έρευνας σχετικά με το εργασιακό καθεστώς των εργαζομένων βάσει του μοντέλου του πληθοπορισμού και άλλων νέων μορφών εργασίας και εργασιακών σχέσεων. Απαιτούνται επίσης κατευθυντήριες γραμμές για τη διευκρίνιση τυχόν ασαφειών σχετικά με το καθεστώς απασχόλησης ως προς τη φορολογία και την κοινωνική ασφάλιση⁽³⁷⁾. Γενικός στόχος πρέπει να είναι η εγγύηση δίκαιων συνθηκών εργασίας για όλους με στόχο να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι εργαζόμενοι καλύπτονται από τα θεμελιώδη πρότυπα εργασίας και επαρκή κοινωνική προστασία.

3.16 Οι κοινωνικοί εταίροι, ιδίως, είναι στο επίκεντρο όταν πρόκειται για την προώθηση της υπό διαπραγμάτευση ευελιξίας και σταθερότητας της εργασίας σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα, όμως αυτό απαιτεί δέσμευση των κυβερνήσεων και της διακυβέρνησης ευρωπαϊκού επιπέδου, επιπρόσθετα με τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κυβερνήσεων και των κοινωνικών εταίρων. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη δηλώσει ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη, σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους, θα πρέπει να εξετάσουν στρατηγικές για την προσαρμογή του πεδίου εφαρμογής των κοινωνικών και εργασιακών προτύπων, έτσι ώστε να αντανακλούν τις συνθήκες ενός ψηφιοποιημένου εργασιακού περιβάλλοντος⁽³⁸⁾.

3.17 Η «οικονομία του διαμοιρασμού» (*sharing economy*) και τα άλλα νέα πρότυπα απασχόλησης δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως μέσο για την αποφυγή αξιοπρεπών μισθών ή την εκπλήρωση φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων⁽³⁹⁾. Η ΕΟΚΕ έχει επίσης προτείνει ήδη η ΕΕ να εξετάσει τρόπους με τους οποίους θα ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη των πλατφορμών της ΕΕ κατά τρόπο ώστε η αξία που δημιουργείται να παραμένει στις τοπικές οικονομίες⁽⁴⁰⁾.

3.18 Τα θέματα της σύγκλισης των μισθών και της θέσπισης κατώτατων μισθών στα κράτη μέλη τέθηκαν από τους συμμετέχοντες σε ορισμένες από τις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο⁽⁴¹⁾. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή. Η μελέτη της ΔΟΕ με θέμα την *Οικοδόμηση κοινωνικού πυλώνα για την ευρωπαϊκή σύγκλιση*⁽⁴²⁾ αποτελεί χρήσιμο σημείο αναφοράς. Τονίζει ότι μια σειρά από δείκτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη σύγκριση των ελάχιστων επιπέδων των μισθών, οι οποίοι λαμβάνουν υπόψη τις εθνικές συνθήκες, με δημοφιλέστερο τον λόγο του ελάχιστου προς τον διάμεσο (ή μέσο) μισθό. Επιπλέον, αναφέρει ότι η υιοθέτηση μιας κοινής προσέγγισης για τις πολιτικές ελάχιστου μισθού

⁽³⁴⁾ Βλ., π.χ., Frey and Osborne 2013 «The Future of employment: How susceptible are jobs to computerisation» (Το μέλλον της εργασίας: Πόσο κινδυνεύουν οι θέσεις εργασίας από τη μηχανοργάνωση), και Breughel 2014 «The computerization of work» (Η μηχανοργάνωση της εργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο).

⁽³⁵⁾ Στις 21 και 22 Νοεμβρίου 2016, το Συμβούλιο κατέληξε σε πολιτική συμφωνία για την υιοθέτηση σύστασης όσον αφορά τις «Διαδρομές Αναβάθμισης των Δεξιοτήτων: Νέες Ευκαιρίες για Ενηλίκους» (πρώην «Εγγύηση Δεξιοτήτων»).

⁽³⁶⁾ Βλ. υποσημείωση 25.

⁽³⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 25.

⁽³⁸⁾ Βλ. υποσημείωση 22.

⁽³⁹⁾ Βλ. υποσημείωση 22.

⁽⁴⁰⁾ Βλ. υποσημείωση 22.

⁽⁴¹⁾ Απευθύνεται σε χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, όπως η Βουλγαρία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Σλοβακία αλλά και η Γαλλία.

⁽⁴²⁾ Μελέτες για ανάπτυξη με ισότητα. Η οικοδόμηση ενός κοινωνικού πυλώνα για την ευρωπαϊκή σύγκλιση, Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, 2016.

σε επίπεδο ΕΕ θα μπορούσε να συμβάλει στον περιορισμό της έκτασης της φτώχειας στη διευρυμένη Ένωση και να περιορίσει το ποσοστό των ατόμων με χαμηλή αμοιβή μέσα σε εθνικά πλαίσια. Προτείνει ότι αφετηρία θα μπορούσε να είναι μια τριμερής ανάλυση σε εθνικό επίπεδο της ελάχιστης κάλυψης, επιπέδου και συμμόρφωσης των μισθών, όπως αναφέρεται στα μέσα της ΔΟΕ. Η μελέτη της ΔΟΕ αναφέρει επίσης ότι τα ευρήματα μιας σειράς μελετών υπογραμμίζουν τη σημασία μιας ισορροπημένης προσέγγισης —όπως τονίζεται στη σύμβαση αριθ. 131— σε σχέση με τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό του επιπέδου του κατώτατου μισθού τα οποία, όσο αυτό είναι δυνατό και σκόπιμο σε σχέση με τις εθνικές πρακτικές και συνθήκες, περιλαμβάνουν: α) τις ανάγκες των εργαζομένων και των οικογενειών τους, λαμβάνοντας υπόψη το γενικό επίπεδο των μισθών στη χώρα, το κόστος ζωής, τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και το σχετικό βιοτικό επίπεδο άλλων κοινωνικών ομάδων, και β) τους οικονομικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων της οικονομικής ανάπτυξης, τα επίπεδα της παραγωγικότητας και τη σκοπιμότητα της επίτευξης και της διατήρησης ενός υψηλού επιπέδου απασχόλησης. Χρειάζονται περαιτέρω συζητήσεις για τα θέματα αυτά και θα πρέπει να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο της ανάπτυξης του κοινωνικού πυλώνα. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η βασική αρμοδιότητα και η αυτονομία των εθνικών κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τις διαδικασίες καθορισμού των μισθών πρέπει να γίνονται πλήρως σεβαστές, σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές. Η ανάγκη να γίνονται σεβαστές η κατανομή των αρμοδιοτήτων και η αρχή της επικουρικότητας, καθώς και ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στον καθορισμό του ύψους των κατώτατων μισθών⁽⁴³⁾, αναφέρθηκαν επίσης σε ορισμένες συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο. Συνολικά, η ΕΟΚΕ έχει ήδη δηλώσει ότι δεν έχει επέλθει σύγκλιση μεταξύ των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ, παρά τις προσδοκίες μιας ενδογενούς βέλτιστης νομισματικής ζώνης⁽⁴⁴⁾.

3.19 Σε ορισμένες συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο αναγνωρίστηκε ότι οι δημογραφικές αλλαγές⁽⁴⁵⁾ και τα μεταβαλλόμενα πρότυπα στην κοινωνία είναι επιπλέον παράγοντες που επηρεάζουν βαθύτατα τον κόσμο της εργασίας. Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ΕΠΑΕ) πρέπει να είναι αποτελεσματικές και στοχευμένες, ώστε να επιτευχθούν καλά αποτελέσματα για την απασχόληση. Σε μία χώρα συζητήθηκε η εστίαση στη δυνατότητα συμμετοχής ιδιωτικών φορέων για τη βελτίωση της ενεργού βοήθειας όσον αφορά άτομα που αναζητούν εργασία⁽⁴⁶⁾. Οι πολιτικές για την απασχόληση και την αγορά εργασίας στην Ευρώπη πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζουν συγκεκριμένα μέτρα με σκοπό τόσο την εφαρμογή στην πράξη της αρχής της αποφυγής διακρίσεων στην εργασία όσο και την κατοχύρωση της ισότητας μεταξύ όλων των ομάδων εργαζομένων⁽⁴⁷⁾.

3.20 Η ισότητα των φύλων αποτελεί κεντρικό στοιχείο της διασφάλισης δίκαιων συνθηκών εργασίας για όλους. Εκτός από την ύπαρξη περισσότερων γυναικών στην αγορά εργασίας, η γήρανση του πληθυσμού και η παράταση του επαγγελματικού βίου είναι πιθανόν να επιφέρουν αυξημένες ευθύνες παροχής φροντίδας σε όλη τη διάρκεια της ζωής. Η ευελιξία στην εργασία, ο χρόνος εργασίας και ο βιώσιμος συνδυασμός του επαγγελματικού με τον οικογενειακό βίο θα είναι όλο και μεγαλύτερης σημασίας για όλους τους εργαζόμενους. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει ότι η συμφιλίωση των ευθυνών της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής χρειάζεται συντονισμό σε ένα ευρύ φάσμα τομέων, όπως η παροχή φροντίδας, η γονική άδεια και οι φιλικόι προς την οικογένεια χώροι εργασίας⁽⁴⁸⁾. Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση να εισαχθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση μεταξύ νομοθετικών και μη νομοθετικών μέτρων στο κατάλληλο επίπεδο για την προώθηση της εξισορρόπησης μεταξύ εργασίας και ζωής στα κράτη μέλη. Είναι σημαντικό επαρκείς επενδύσεις να στοχεύουν σε προσβάσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες φροντίδας. Αυτό θα συμβάλει στην αύξηση της συμμετοχής στην εργασία συνολικά, ιδίως μεταξύ των γυναικών, και μάλιστα σε βάση πλήρους απασχόλησης.

3.21 Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ένταξη στην αγορά εργασίας των ευάλωτων τομέων της κοινωνίας και των μειονοτήτων. Η οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική κατάσταση των Ρομά δεν βελτιώνεται στα περισσότερα κράτη μέλη και, όπως αναφέρεται σε έκθεση της ΕΟΚΕ, η στρατηγική για τους Ρομά θα πρέπει να περιλαμβάνεται σταθερά στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο⁽⁴⁹⁾.

3.22 Τα βιώσιμα συνταξιοδοτικά συστήματα είναι καθοριστικής σημασίας αν ληφθεί υπόψη η γήρανση των ευρωπαϊκών κοινωνιών. Η Επιτροπή έχει δηλώσει ότι η αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης σύμφωνα με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής, σε συνδυασμό με τις προσπάθειες για την προώθηση της ενεργού γήρανσης, όχι μόνο επιτρέπει την ουσιαστική μείωση των δαπανών για συντάξεις, αλλά και επιτρέπει την επίτευξη υψηλότερων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ έχει επικρίνει στο παρελθόν την πρόταση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία η ηλικία συνταξιοδότησης να αναπροσαρμόζεται ανάλογα με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής και πρότεινε αντ' αυτού μέτρα που φέρνουν την πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης πιο κοντά στη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης⁽⁵⁰⁾. Όπως αναφέρει η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, ο περιορισμός της ανεργίας και η ενθάρρυνση μεγαλύτερης παραμονής στην αγορά εργασίας σήμερα, μεταξύ άλλων μέσω της αύξησης της συμμετοχής στην αγορά εργασίας των γυναικών, θα είναι κίριας σημασίας για τη μελλοντική βιωσιμότητα και την επάρκεια των συνταξιοδοτικών

⁽⁴³⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Φινλανδία και τη Δανία, για παράδειγμα.

⁽⁴⁴⁾ Μεταβαλλόμενες οικονομίες στην παγκόσμια σκηνή, συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ (ενημερωτική έκθεση).

⁽⁴⁵⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο, στη Φινλανδία, τη Σλοβενία, τη Μάλτα, την Ιρλανδία, την Πολωνία, την Εσθονία, για παράδειγμα.

⁽⁴⁶⁾ Συζήτηση σε εθνικό επίπεδο στην Τσεχική Δημοκρατία.

⁽⁴⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 18.

⁽⁴⁸⁾ ΕΕ C 341 της 21.11.2013, σ. 6.

⁽⁴⁹⁾ Έκθεση της ΕΟΚΕ με τίτλο «Βελτίωση της ένταξης της κοινότητας των Ρομά μέσω πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών» (2014).

⁽⁵⁰⁾ ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σ. 115· ΕΕ C 332 της 8.10.2015, σ. 68.

παροχών⁽⁵¹⁾. Για παράδειγμα, ένας ευρωπαϊκός δείκτης συγκριτικής βιωσιμότητας και επάρκειας των συντάξεων θα ήταν ένα χρήσιμο σημείο αναφοράς για την υποστήριξη των προσαπειών των κρατών μελών να μεταρρυθμίσουν τα συνταξιοδοτικά τους συστήματα και να μειώσουν τη φτώχεια.

3.23 Ο στόχος τού να κάνουμε τους ανθρώπους να εργάζονται περισσότερο πρέπει να συνοδεύεται από μια διά βίου προσέγγιση που να περιλαμβάνει καλές συνθήκες εργασίας, μεταξύ άλλων, πολιτικές υγείας και ασφάλειας και σχετικές με τον χρόνο εργασίας, καθώς και ενθάρρυνση των πολιτών ώστε να επιδιώκουν ευκαιρίες διά βίου μάθησης. Η παράταση της επαγγελματικής σταδιοδρομίας μέχρι την ηλικία συνταξιοδότησης, με αξιοπρεπές εισόδημα κατά τη διάρκεια των ετών εργασίας και με αποτέλεσμα μια αξιοπρεπή σύνταξη, καθώς και οι πολιτικές που καθιστούν δυνατή την ομαλή μετάβαση προς τη συνταξιοδότηση για τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας, αποτελούν επίσης προαπαιτούμενο: η εξέλιξη του τρόπου με τον οποίο εργαζόμαστε αποτελεί επίσης βασικό παράγοντα για το θέμα αυτό.

3.24 Τα πρότυπα της κοινωνικής ασφάλισης στην ΕΕ διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό, ανάλογα με τα διάφορα συστήματα και τις παραδόσεις. Η ΕΟΚΕ έχει υποστηρίξει τη θέσπιση σαφέστερων στρατηγικών προτεραιοτήτων της ΕΕ στην κοινωνική πολιτική και την επεξεργασία γενικών αρχών κοινωνικής πολιτικής στο πλαίσιο ενός σταθερού προγράμματος εργασιών. Η ΕΟΚΕ αναφέρθηκε επίσης στην ανάγκη για ένα υποχρεωτικό ελάχιστο επίπεδο κοινωνικής προστασίας⁽⁵²⁾ και προτείνει να οριστούν πρότυπα υψηλού επιπέδου, σε κατάλληλα επίπεδα, λαμβάνοντας παράλληλα δρόμους υπόψη τόσο τη βιωσιμότητα όσο και την επάρκεια των απαιτήσεων. Απαιτείται καλύτερη ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για ένα πιο περιεκτικό δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας για όλους όσοι ζουν νόμιμα στην ΕΕ. Στο πλαίσιο των προκλήσεων της εργασίας 4.0 και της έλευσης νέων μορφών απασχόλησης και ημιαπασχόλησης, είναι απαραίτητο να προβληματιστούμε και να αποφασίσουμε τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη μπορούν να μεταρρυθμίσουν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης τους ώστε να μετατρέψουν την ασφάλιση ανεργίας σε ασφάλιση απασχόλησης χωρίς αποκλεισμούς που μπορεί να λειτουργήσει ως μια μελλοντική ζώνη ασφαλείας, αλλά και να διευκολύνουν την απασχόληση και την αξιοπρεπή εργασία. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η εργασία αποτελεί πιο ελκυστική επιλογή από την εξάρτηση από τα επιδόματα, δημιουργώντας τα σωστά κίνητρα ώστε οι πολίτες να ζουν καλύτερα ως εργαζόμενοι, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ασφάλεια εισοδήματος για όσους δεν βρίσκουν εργασία. Η συγκριτική αξιολόγηση σε αυτόν τον τομέα θα μπορούσε να επιφέρει προστιθέμενη αξία για τα κράτη μέλη να βελτιώσουν, εφόσον απαιτείται, τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, τη διάρκεια και τα επίπεδα των παροχών.

3.25 Ήδη από το 2009, η ΕΟΚΕ τόνισε ότι η Ευρώπη πρέπει να ανακτήσει την ηγετική της θέση στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας. Υπογράμμισε ότι οι επιδόσεις στον επιστημονικό και τεχνικό τομέα, καθώς και η εφαρμογή τους σε μια ανταγωνιστική παγκοσμιοποιημένη οικονομία, θα διασφαλίσουν ότι η Ευρώπη έχει μέλλον στην παγκόσμια βιομηχανική αρένα. Επιπλέον, τόνισε ότι το ανοικτό στην πρόοδο κοινωνικό κλίμα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την καινοτομία⁽⁵³⁾. Η δημιουργική επιχειρηματικότητα που οδηγεί σε ευκαιρίες απασχόλησης διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση ενός φιλικού προς την καινοτομία περιβάλλοντος. Η κοινωνία των πολιτών έχει να διαδραματίσει καιρό ρόλο στη διαδικασία αυτή.

3.26 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ της ικανότητας για καινοτομία στον χώρο εργασίας και της συμμετοχής των εργαζομένων. Επιπλέον, η «χρηστή» και «βιώσιμη» εταιρική διακυβέρνηση πρέπει να βασίζεται στις νομικές δομές οι οποίες έχουν αποδείξει την αξία τους στην εσωτερική αγορά και σε πρακτικές συμμετοχής των εργαζομένων μέσω της ενημέρωσης, της διαβούλευσης και, κατά περίπτωση, της συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων⁽⁵⁴⁾. Οι διατάξεις για την υποχρεωτική συμμετοχή των εργαζομένων θα πρέπει να ενοποιηθούν και να εφαρμόζονται καθολικά στο δίκαιο της ΕΕ, βάσει των προτύπων που έχουν ήδη επιτευχθεί⁽⁵⁵⁾.

3.27 Η αλλαγή του κλίματος παρουσιάζει σημαντικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές προκλήσεις για την Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο. Το μέλλον της εργασίας θα διαμορφωθεί επίσης από την επείγουσα ανάγκη μετασχηματισμού των οικονομιών, των βιομηχανιών και των θέσεων εργασίας μας για την προστασία του πλανήτη. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επικύρωση της συμφωνίας του Παρισιού από την ΕΕ. Έχει ήδη ζητήσει στο παρελθόν την οικοδόμηση συνασπισμού μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και των υποεθνικών αρχών για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων της COP21⁽⁵⁶⁾. Η εκπλήρωση των δεσμεύσεων αυτών πρέπει να συνάδει με τις δεσμεύσεις της ΕΕ για τον περιορισμό της φτώχειας. Η στήριξη της δίκαιης μετάβασης, της αξιοπρεπούς εργασίας και της απασχολησιμότητας θα απαιτήσει επενδύσεις σε πόρους για τη στήριξη των κοινοτήτων και των εργαζομένων σε τομείς που έχουν ήδη επηρεαστεί από την εν λόγω μετάβαση, καθώς και να υπάρξει πρόβλεψη και να διευκολυνθεί η μελλοντική αναδιάρθρωση και μετάβαση σε μια πιο πράσινη και πιο βιώσιμη οικονομία. Το Επενδυτικό Πρόγραμμα για την Ευρώπη πρέπει να στηρίζει σχέδια σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της COP21.

⁽⁵¹⁾ Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, δείκτης επιδόσεων κοινωνικής προστασίας (ΔΕΚΠ) — Έκθεση σχετικά με τις βασικές κοινωνικές προκλήσεις και τα κύρια μηνύματα της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, 12606/16.

⁽⁵²⁾ ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 40.

⁽⁵³⁾ Έγγραφο θέσης της ΕΟΚΕ για την έρευνα και την καινοτομία στην ΕΕ (EESC-13-19-EN).

⁽⁵⁴⁾ ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 35.

⁽⁵⁵⁾ Βλ. υποσημείωση 54.

⁽⁵⁶⁾ ΕΕ C 389 της 21.10.2016, σ. 20.

4. Η ανάγκη για κοινωνικές επενδύσεις

4.1 Τόσο οι κοινωνικές όσο και οι οικονομικές ανισορροπίες αποτελούν απειλή για την ΕΕ. Υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή και την πολιτική αξιοπιστία, και παρεμποδίζουν την οικονομική πρόοδο. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη διατυπώσει τις απόψεις της σχετικά με την ανάγκη να δοθεί προτεραιότητα στην καταπολέμηση της φτώχειας και να καταστεί ο αγώνας κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού ένα από τα σημαντικότερα συστατικά του πυλώνα ⁽⁵⁷⁾.

4.2 Αν και αναγνωρίζει ότι η μείωση της φτώχειας είναι κατά κύριο λόγο στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, η ΕΟΚΕ καλεί επίσης το Συμβούλιο της ΕΕ να επαναλάβει τη δέσμευση στον στόχο για μείωση της φτώχειας της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ακολουθώντας ταυτόχρονα μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση. Αυτό σημαίνει ότι η μείωση της φτώχειας πρέπει να αντιμετωπίζεται συστηματικά μέσω της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και ότι η στρατηγική «Ευρώπη 2020» θα πρέπει να συνδέεται με το θεματολόγιο με ορίζοντα το 2030 ⁽⁵⁸⁾. Η οικονομική ανάπτυξη και η ανταγωνιστικότητα είναι απαραίτητες, ως εκ τούτου είναι σημαντική μια μακροοικονομική πολιτική που να συμβάλλει στη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας για τη μείωση των ανισοτήτων και της φτώχειας.

4.3 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη δηλώσει ότι όσο περισσότερο διαρκεί η υφιστάμενη πολιτική εξοικονόμησης, που επιδιώκει πρωτίστως τη μείωση των δαπανών χωρίς επαρκή μέτρα για τη δημιουργία ανάπτυξης, κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης, διαφαίνεται ολοένα και περισσότερο ότι οι αυξανόμενες κοινωνικές ανισότητες θέτουν σε κίνδυνο την οικονομική ολοκλήρωση και την ευημερία της Ευρώπης ⁽⁵⁹⁾. Η ΕΟΚΕ ζητεί να καταβληθούν νέες προσπάθειες για την προώθηση της έννοιας της κοινωνικής επένδυσης σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής ⁽⁶⁰⁾. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω ο τρόπος σύνδεσης του Σχεδίου Juncker 2 με τους στόχους της δέσμης κοινωνικών επενδύσεων. Επιπλέον, έχει ζητήσει την υιοθέτηση ευρωπαϊκού συμφώνου κοινωνικών επενδύσεων ⁽⁶¹⁾, το οποίο θα στηρίζει τις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις και τις κοινωνικές επενδύσεις και θα συμβάλλει στην επίτευξη ανανεωμένης οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής σύγκλισης.

4.4 Η ΕΟΚΕ επικρότησε τη δέσμη κοινωνικών επενδύσεων της Επιτροπής, η οποία φαίνεται να σηματοδοτεί μια χαρακτηριστική στροφή προς την ενίσχυση της έμφασης στην κοινωνική επένδυση, που δεν θεωρείται ως κόστος αλλά ως επένδυση στο δυναμικό ανάπτυξης και απασχόλησης της Ευρώπης ⁽⁶²⁾. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν έχουν καταβληθεί περισσότερες προσπάθειες για την αποτελεσματική υλοποίηση των στόχων αυτών. Η κοινωνική επένδυση προσφέρει οικονομικές και κοινωνικές αποδόσεις με την πάροδο του χρόνου όσον αφορά την αύξηση της απασχόλησης ή των εισοδημάτων από εργασία, τη βελτίωση της υγείας, τη μείωση της ανεργίας, τη βελτίωση της εκπαίδευσης, τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού κ.λπ. Επίσης, βελτιώνει την ευημερία και την ευζωία των ατόμων, τονώνοντας παράλληλα την οικονομία με τη διασφάλιση πιο ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και υψηλότερης παραγωγικότητας και απασχόλησης. Η επένδυση αυτή, ειδικά όταν ενισχύει την ανάπτυξη, θα συμβάλει στην ενίσχυση των δεξιοτήτων και των προσόντων των ατόμων, θα βελτιώσει τις ευκαιρίες τους στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας, αλλά και θα συμβάλει στην τόνωση της οικονομίας, βοηθώντας την ΕΕ να εξέλθει από την κρίση ισχυρότερη και πιο ανταγωνιστική. Επιπλέον, θα διασφαλίσει αποδοτικότερες και αποτελεσματικότερες δημόσιες δαπάνες, με αποτέλεσμα την εξοικονόμηση για τους δημόσιους προϋπολογισμούς μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

4.5 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι ο σημαντικός ρόλος της κοινωνικής οικονομίας, των κοινωνικών επιχειρήσεων, της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταιρών για την υλοποίηση της δέσμης κοινωνικών επενδύσεων αναγνωρίζεται ρητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁶³⁾.

4.6 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει την άποψη ότι η θέσπιση ενός ευρωπαϊκού ελάχιστου εισοδήματος δυνάμει μιας οδηγίας-πλαίσου θα συμβάλει στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, θα διασφαλίσει την οικονομική και εδαφική συνοχή, θα προστατεύσει τα θεμελιώδη δικαιώματα του ατόμου, θα εγγυηθεί την ισορροπία μεταξύ των οικονομικών και κοινωνικών στόχων και θα διανείμει δίκαια τον πλούτο και το εισόδημα. Επαναλαμβάνει την έκκλησή της προς την Επιτροπή να εξετάσει τις δυνατότητες χρηματοδότησης για ένα ευρωπαϊκό ελάχιστο εισόδημα και τη σύσταση σχετικού ταμείου ⁽⁶⁴⁾.

4.7 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την άποψη ότι τα βιώσιμα, αποδοτικά και αποτελεσματικά συστήματα κοινωνικής πρόνοιας είναι υψίστης σημασίας για όλες τις κοινωνίες στην ΕΕ. Είναι ζωτικής σημασίας μέσα για τη διατήρηση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, της αλληλεγγύης, της σταθερότητας στην κοινωνία, καθώς και της υποστήριξης της οικονομικής ανάπτυξης. Τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας έχουν επίσης σημαντικό ρόλο ως αυτόματοι σταθεροποιητές, όπως διαπιστώθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης. Αναγνωρίζοντας ότι η απόφαση σχετικά με τη δομή και το περιεχόμενο των κοινωνικών πολιτικών έγκειται κατά κύριο λόγο στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, οι εθνικές και κοινοτικές πρωτοβουλίες θα πρέπει να αποσκοπούν στη βελτίωση της

⁽⁵⁷⁾ ΕΕ C 133 της 14.4.2016, σ. 9.

⁽⁵⁸⁾ Βλ. υποσημείωση 57.

⁽⁵⁹⁾ ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 33.

⁽⁶⁰⁾ Συμβολή της ΕΟΚΕ στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2017, 14 Ιουλίου 2016.

⁽⁶¹⁾ ΕΕ C 271 της 19.9.2013, σ. 1.

⁽⁶²⁾ ΕΕ C 271 της 19.9.2013, σ. 91.

⁽⁶³⁾ Βλ. υποσημείωση 62.

⁽⁶⁴⁾ ΕΕ C 170 της 05.06.2014, σ. 23 (η γνωμοδότηση αυτή δεν έλαβε την υποστήριξη της Ομάδας Εργοδοτών, βλ. www.eesc.europa.eu/resources/docs/statement-minimum-income.pdf).

αποτελεσματικότητας και στην ενίσχυση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας που καλύπτουν την κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική πρόνοια και τις κοινωνικές υπηρεσίες, την υγειονομική περίθαλψη και την παροχή στέγης⁽⁶⁵⁾. Όπως αναφέρεται από το Συμβούλιο και την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για τη βελτίωση της απόδοσης των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και τη διασφάλιση παροχής καλύτερων κοινωνικών αποτελεσμάτων, μεγιστοποιώντας παράλληλα τον θετικό αντίκτυπο της απασχόλησης και της ανάπτυξης⁽⁶⁶⁾.

4.8 Οι εθνικοί φορείς κοινωνικής πρόνοιας και οι δημόσιες αρχές φέρουν την ευθύνη για τη διασφάλιση καθολικών, ποιοτικών, οικονομικά προσιτών και προσβάσιμων κοινωνικών υπηρεσιών. Το κράτος πρέπει να πιστοποιεί, να επενδύει και να επιβλέπει την πρόσβαση στην παροχή των υπηρεσιών αυτών, οι οποίες μπορεί να παρέχονται από δημόσιες αρχές, μη κερδοσκοπικού ή κερδοσκοπικού χαρακτήρα φορείς, όπως συμβαίνει ήδη σε πολλές χώρες της ΕΕ. Οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως οι κοινωνικοί εταίροι, οι κοινωνικές επιχειρήσεις και τα ταμεία αλληλασφάλισης, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Ο ρόλος αυτός επεκτείνεται στην εκπόνηση, την υλοποίηση, την παροχή και την επιτήρηση της κοινωνικής ασφάλισης, της ασφάλισης υγείας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας. Επιπλέον, η στενότερη συνεργασία μεταξύ όλων των φορέων μπορεί να συμβάλει στην αποτελεσματικότερη και καλύτερη χρήση των δημόσιων πόρων για την υλοποίηση των κοινωνικών πολιτικών. Στην εν λόγω συνεργασία περιλαμβάνεται επίσης η δυνατότητα χρήσης εταιρικών σχέσεων μεταξύ δημόσιων αρχών και ιδιωτικών φορέων, με παράλληλο σεβασμό των χαρακτηριστικών των εθνικών συστημάτων.

4.9 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι απαιτείται εκτενέστερος και πιο διαφανής διάλογος μεταξύ των σχετικών φορέων ώστε τα συστήματα κοινωνικής προστασίας να μετασχηματιστούν και να καταστούν περισσότερο βιώσιμα όσον αφορά την ιεράρχηση των πόρων σε αποτελεσματικές, αποδοτικές και σχετικές δημόσιες επενδύσεις, με πλήρη σεβασμό και με στόχο την προαγωγή των κοινωνικών δικαιωμάτων, και ιδίως των θεμελιωδών αρχών των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών.

4.10 Η μετάβαση προς την Εργασία 4.0 θα πρέπει να συνοδεύεται από την παράλληλη μετάβαση προς την Πρόνοια 4.0. Η κρίση, η αργή ανάπτυξη και το υψηλό επίπεδο ανεργίας, αλλά και ο συνδυασμός της αυξανόμενης γήρανσης του πληθυσμού και της συρρίκνωσης του εργατικού δυναμικού, θέτουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα και την επάρκεια των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Παράλληλα, κοινωνικές υπηρεσίες ζητούνται ολοένα και περισσότερο, ιδίως ως αποτέλεσμα της γήρανσης του πληθυσμού, όμως οι πόροι για την κάλυψη της ζήτησης αυτής είναι περιορισμένοι. Είναι επομένως απαραίτητες μεταρρυθμίσεις ώστε να τεθούν σε εφαρμογή αποτελεσματικά και οικονομικά αποδοτικά συστήματα κοινωνικής προστασίας, κοινωνικές πολιτικές και υπηρεσίες. Ο πυλώνας πρέπει όχι μόνο να ανταποκρίνεται στη σύλληψη των μετασχηματισμών που συμβαίνουν στον κόσμο της εργασίας, αλλά θα πρέπει επίσης να στοχεύει στη στήριξη των κρατών μελών κατά την παροχή κατάλληλων λύσεων για την αντιμετώπιση των σημαντικών αλλαγών που σημειώνονται όσον αφορά τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας, τις κοινωνικές πολιτικές και τις υπηρεσίες. Βασικοί στόχοι πρέπει να είναι η διασφάλιση της ποιότητας, της βιωσιμότητας, της προσβασιμότητας, της οικονομικής προσιτότητας και της επάρκειάς τους για όλους όσοι εξαρτώνται από αυτές, μέσω των κατάλληλων ρυθμιστικών πλαισίων και πολιτικών.

4.11 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης ότι η συνεχής πίεση στους κρατικούς προϋπολογισμούς, οι δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές, καθώς και οι αναδυόμενες νέες κοινωνικές προκλήσεις, έχουν δημιουργήσει σε πολλά κράτη μέλη νέες και καινοτόμες μορφές οργάνωσης για τη χρηματοδότηση και την προσφορά παροχών και υπηρεσιών. Το φαινόμενο αυτό, που ονομάζεται κοινωνική καινοτομία, καθοδηγείται από την ανάγκη για την αντιμετώπιση ανικανοποίητων κοινωνικών αναγκών. Είναι συμπληρωματικό της παραδοσιακής παροχής κοινωνικής πρόνοιας από το κράτος με την κινητοποίηση διαφόρων κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων και οικονομικών πόρων σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές. Ωστόσο, δεν πρέπει να αντικαθιστά την ευθύνη και τον ρόλο του κράτους και των διαφόρων δημόσιων συνιστωσών του στη διασφάλιση καθολικής πρόσβασης σε ποιοτικές, οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και προσβάσιμες υπηρεσίες για τους κατοίκους της ΕΕ σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές. Η κοινωνική καινοτομία δημιουργεί κοινωνικό κεφάλαιο και ενισχύει τον ρόλο των τοπικών κοινωνιών. Συνιστάται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι σημαντικά εργαλεία όπως οι δημόσιες συμβάσεις και τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά για τη στήριξη της κοινωνικής καινοτομίας και των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας.

4.12 Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένως υπογραμμίσει τον ιδιαίτερο και σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η κοινωνική οικονομία, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιχειρήσεων, στην παροχή οικονομικών και κοινωνικών λύσεων⁽⁶⁷⁾. Ο τομέας αποτελεί βασικό στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και συμβάλλει άμεσα στην κοινωνική και οικονομική συνοχή και αλλαγή με σκοπό τη δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά. Πιο πρόσφατα, η ΕΟΚΕ ζήτησε την εκπόνηση σχεδίου δράσης της ΕΕ για την κοινωνική οικονομία⁽⁶⁸⁾.

⁽⁶⁵⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Ισπανία, για παράδειγμα.

⁽⁶⁶⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2015 με θέμα «Κοινωνική διακυβέρνηση για μια Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς» (έγγραφο 14129/15 του Συμβουλίου) και Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, δείκτης επιδόσεων κοινωνικής προστασίας (ΔΕΚΠ) — Έκθεση σχετικά με τις βασικές κοινωνικές προκλήσεις και τα κύρια μηνύματα της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (έγγραφο 12606/16 του Συμβουλίου).

⁽⁶⁷⁾ Βλέπε για παράδειγμα ΕΕ C 117 της 26.4.2000, σ. 52· ΕΕ C 318 της 23.12.2009, σ. 22· ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 44· ΕΕ C 458 της 19.12.2014, σ. 14., Έργο για την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα. Ο σημαντικός ρόλος της κοινωνικής οικονομίας εξετάστηκε επίσης σε διάφορες συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Ιταλία, τη Λιθουανία, την Πορτογαλία, την Ισπανία, για παράδειγμα.

⁽⁶⁸⁾ Συμβολή της ΕΟΚΕ στο πρόγραμμα εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2017, 15 Ιουνίου 2016.

4.13 Σε γενικές γραμμές, και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΕ, ο πυλώνας πρέπει να στοχεύει στην παροχή κοινού πλαισίου αναφοράς για τη συγκριτική αξιολόγηση και την παρακολούθηση του απαραίτητου εθνικού νομικού και πολιτικού πλαισίου για τη διασφάλιση του δικαιώματος σε καλής ποιότητας παροχές, ιδίως επιδομάτων κοινωνικής προστασίας⁽⁶⁹⁾, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας, της οικονομικής προσιτότητας και της προσβασιμότητας των κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και της βιωσιμότητας και της αποτελεσματικότητας. Αυτό θα πρέπει να ισχύει σε όλους τους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης⁽⁷⁰⁾ καθώς και σε όλες τις άλλες υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας.

4.14 Στο ίδιο πνεύμα, ο πυλώνας θα πρέπει να αποσκοπεί στη δημιουργία των απαραίτητων κινήτρων ώστε τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν τη δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων που αποκτώνται σύμφωνα με τα σχετικά εθνικά κριτήρια, εξασφαλίζοντας έτσι την ελεύθερη κυκλοφορία. Η εν λόγω διαβεβαίωση θα μπορούσε να επιτρέψει μια πιο προσαρμοσμένη υποστήριξη για κάθε άτομο ώστε να οργανώσει την επαγγελματική και ιδιωτική του ζωή. Θα παράσχει περισσότερο αξιόπιστα και ευέλικτα μέσα για την προσαρμογή του κύκλου ζωής του κάθε πολίτη της ΕΕ, ιδίως επιτρέποντας την ομαλή μετάβαση κατά την είσοδο, στη διάρκεια και κατά την έξοδο από την αγορά εργασίας.

4.15 Επιπλέον, ο πυλώνας θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τον καθορισμό σημείων αναφοράς σχετικά με την παροχή βασικών υπηρεσιών. Θα πρέπει να αναπτυχθούν στρατηγικές υλοποίησης από τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη την ειδική κοινωνικοοικονομική και δημοσιονομική κατάσταση της κάθε χώρας. Τα σημεία αναφοράς δεν πρέπει να περιορίζονται στη διαθεσιμότητα υπηρεσιών και θα πρέπει να καθοδηγούν την εφαρμογή των βασικών αρχών που κατοχυρώνονται στο πρωτόκολλο 26 (καθολική πρόσβαση, ποιότητα, ασφάλεια, οικονομική προσιτότητα, ίση μεταχείριση και προώθηση των δικαιωμάτων των χρηστών). Το εθελοντικό ευρωπαϊκό πλαίσιο ποιότητας για τις κοινωνικές υπηρεσίες και το ευρωπαϊκό πλαίσιο ποιότητας για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη των κριτηρίων αξιολόγησης.

4.16 Η αρχή της ισότητας των ευκαιριών για όλους κατοχυρώνεται στις ευρωπαϊκές Συνθήκες και πρέπει να αντικατοπτρίζεται πλήρως και επαρκώς σε έναν περιεκτικό κοινωνικό πυλώνα. Καθώς το κεκτημένο της ΕΕ προβλέπει ήδη ένα κοινό σύνολο ελάχιστων προτύπων για τους εργαζόμενους σε όλη την Ευρώπη, αυτά θα πρέπει βεβαίως να εφαρμόζονται. Η ισότητα και η μη διάκριση πρέπει να διασφαλίζονται για άνδρες και γυναίκες, καθώς και για όλες τις ομάδες της κοινωνίας μας, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των ΛΟΑΔΜ, όσων ατόμων ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες και γενικά όσων πέφτουν θύματα διακρίσεων.

4.17 Η επίτευξη υψηλότερων επιπέδων συμμετοχής στην απασχόληση διαφορετικών ομάδων στην Ευρώπη είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση της γήρανσης του πληθυσμού και της συρρίκνωσης του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας. Πρόσδος απαιτείται επίσης στην προώθηση της ισότητας και της μη διάκρισης σε άλλες πτυχές της ζωής, πέρα από την εργασία, όπως στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, στην εκπαίδευση, τη στέγαση και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Στο πλαίσιο αυτό, ευελπιστούμε ότι θα δρομολογηθούν γρήγορα εκ νέου οι συζητήσεις για μια οδηγία της ΕΕ για την ίση μεταχείριση όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες.

5. Αποτελέσματα από τις συζητήσεις με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών

5.1 Η ΕΟΚΕ διοργάνωσε συζητήσεις με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών σε όλα τα κράτη μέλη μεταξύ 2 Σεπτεμβρίου και 2 Νοεμβρίου 2016. Οι συζητήσεις συντονίζονταν από τρία μέλη της ΕΟΚΕ («τριάδες») από την εκάστοτε χώρα, συχνά σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (15 συζητήσεις) ή το εθνικό Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (7 συζητήσεις). Οι συμμετέχοντες προέρχονταν από ένα ευρύ φάσμα εργοδοτικών οργανώσεων, συνδικάτων και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και, λιγότερο συχνά, από τον ακαδημαϊκό χώρο. Συνολικά, σχεδόν 1 800 εκπρόσωποι οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών συμμετείχαν στις 28 συζητήσεις.

5.2 Στην πλειοψηφία των συζητήσεων ως βάση για την ανταλλαγή απόψεων χρησιμοποιήθηκε μια σειρά από καιρία ερωτήματα. Οι συζητήσεις κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, γεγονός που αντικατοπτρίζει τα διαφορετικά εθνικά συστήματα, τις προτεραιότητες και τις περιστάσεις. Μετά από τις συζητήσεις, οι συντονιστικές τριάδες εκπόνησαν εθνικές εκθέσεις οι οποίες, στις περισσότερες περιπτώσεις, περιλάμβαναν συμπεράσματα ή/και συστάσεις. Οι ερωτήσεις καθοδήγησης είχαν ως εξής:

- 1) Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι πλέον επείγουσες οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στην Ευρώπη και στη χώρα σας; Τι χρειάζεται για την αντιμετώπισή τους;
- 2) Πιστεύετε ότι χρειάζεται ένας πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων και, εάν ναι, πώς πρέπει να διαμορφωθεί ώστε να αντιμετωπίζει τις κύριες κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις στην Ευρώπη και στη χώρα σας;

⁽⁶⁹⁾ Μεταξύ άλλων σε περιπτώσεις αναπηρίας, μακροχρόνιας φροντίδας, φροντίδας παιδιών.

⁽⁷⁰⁾ Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και αποζημιώσεις λόγω ασθένειας, επίδομα ανεργίας, επίδομα γήρατος, επίδομα σε περίπτωση εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών νόσων, οικογενειακό επίδομα, επιδόματα μητρότητας, επίδομα αναπηρίας, επίδομα επιζώντων.

- 3) Πώς θα μπορούσε μια ανανεωμένη στρατηγική για την αγορά εργασίας να ικανοποιήσει τις ανάγκες των επιχειρήσεων, των εργαζομένων και των αιτούντων εργασία για την ευελιξία και την ασφάλεια; Πώς θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη σημαντικά ζητήματα όπως η νέα πραγματικότητα των ολοένα και περισσότερο ψηφιοποιημένων οικονομιών και αγορών εργασίας, η πρόκληση της γήρανσης του πληθυσμού, καθώς και η ανάγκη να διευκολυνθούν οι μετακινήσεις στην αγορά εργασίας;
- 4) Πώς μπορεί να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και οι διαθέσιμοι πόροι να χορηγούνται κατά προτεραιότητα σε αποτελεσματικές, σχετικές και απαραίτητες κοινωνικές επενδύσεις και υπηρεσίες; Ποιος είναι ο ρόλος των διαφόρων φορέων;
- 5) Με ποιο τρόπο θα μπορούσε ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων να στηρίξει θετικά την οικονομική και κοινωνική σύγκλιση σε ολόκληρη την Ευρώπη;
- 6) Τι χρειάζεται για την προώθηση και τη στήριξη κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς στην Ευρώπη;

5.3 Τα συμπεράσματα/οι συστάσεις των εκθέσεων των χωρών μελών των τριάδων αποκάλυψαν μια σειρά από κοινά θέματα/ζητήματα που τέθηκαν κατά τις διάφορες συζητήσεις. Αυτά συνοψίζονται στο παρόν τμήμα της γνωμοδότησης.

5.3.1 Σε σχέση με το πεδίο εφαρμογής και τη μορφή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων:

- Σε 18 κράτη μέλη, τα συμπεράσματα/οι συστάσεις δείχνουν ότι η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, ή τμήματά της, υποστηρίζει την πρωτοβουλία για τη δρομολόγηση του ΕΠΚΔ (CY, DE, EE, EL, ES, FI, FR, IE, IT, LT, LV, MT, PL, PT, RO, SE, SI, SK). Σε 12 κράτη μέλη (DE, EE, ES, FI, HR, HU, IE, IT, LU, MT, PT, SK) αναφέρθηκε ότι οι στόχοι, το πεδίο εφαρμογής ή/και το περιεχόμενο του πυλώνα θα πρέπει να διευκρινιστούν περαιτέρω.
- Στα συμπεράσματα 13 κρατών μελών τονίστηκε η αλληλεξάρτηση μεταξύ των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών (BG, CY, CZ, DE, ES, FI, HR, IE, IT, RO, SE, SI, UK). Επιπλέον, σε εννέα κράτη μέλη (DE, DK, EE, EL, ES, FI, MT, RO, SE) τονίστηκε η σημασία της ανάπτυξης και σε πέντε περιπτώσεις, της ανταγωνιστικότητας (EE, ES, FI, DK, MT, SE).
- Στα συμπεράσματα 12 κρατών μελών αναφέρεται ότι ο ΕΠΚΔ πρέπει να ισχύσει για το σύνολο της ΕΕ (BG, DE, CZ, EE, ES, FI, HR, HU, IT, PL, SK, SE).
- Σε εννέα κράτη μέλη, τα συμπεράσματα αναφέρονταν είτε στην υλοποίηση/εκτέλεση του ΕΠΚΔ είτε στην υλοποίηση/εκτέλεση του υφιστάμενου κεκτημένου και των πολιτικών (BG, DK, EE, HR, IE, LV, LT, PL, SE). Σε πέντε από αυτά (BG, HR, IE, LV, LT) αναφέρθηκε συγκεκριμένα ότι ο πυλώνας θα πρέπει να συμπεριληφθεί στην άσκηση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
- Στα συμπεράσματα οκτώ χωρών (DE, EL, ES, FI, HU, PT, SK, RO) τονίστηκε η ανάγκη για την προώθηση της κοινωνικής συνοχής και την καταπολέμηση της αυξανόμενης φτώχειας, των ανισοτήτων και του αποκλεισμού.
- Σε επτά κράτη μέλη (BE, CZ, DE, DK, FI, HR, SE) δόθηκε προσοχή στην ανάγκη σεβασμού της αρχής της επικουρικότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, τρία σκανδιναβικά κράτη μέλη (FI, SE, DK) υπερασπίστηκαν την εθνική αρμοδιότητα των συλλογικών διαπραγματεύσεων και τρία κράτη μέλη την κατανομή των αρμοδιοτήτων (FI, SE, BE).
- Το ζήτημα της σύγκλισης (μεταξύ άλλων της σύγκλισης προς τα άνω, της σύγκλισης των κοινωνικών πολιτικών ή/και της σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών εν γένει) αναφέρθηκε σε οκτώ κράτη μέλη (BG, DE, FR, HR, HU, IT, PT, SK).
- Στα συμπεράσματα/συστάσεις έξι κρατών μελών αναφέρεται η ανάγκη για επενδύσεις, είτε δημόσιες, ιδιωτικές ή/και κοινωνικές (CZ, EL, ES, HR, IE, SI).

5.3.2 Βασικά θέματα που τέθηκαν στα συμπεράσματα/συστάσεις και συνδέονται με το προκαταρκτικό περίγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ΕΠΚΔ:

- Ο κρίσιμος ρόλος του κοινωνικού διαλόγου αναφέρθηκε στα συμπεράσματα/συστάσεις 11 κρατών μελών (CY, EE, ES, FI, HU, HR, IE, LV, RO, SI, SK).
- Σε επτά κράτη μέλη (CY, EE, FI, IE, LV, RO, SI) τονίστηκε η σημασία του διαλόγου των πολιτών (αν και το θέμα αυτό δεν συμπεριλαμβάνονταν στην προκαταρκτική σκιαγράφηση της Επιτροπής για τον ΕΠΚΔ).

- Στα συμπεράσματα έξι κρατών μελών (CY, DK, HR, HU, PL, SI) υπογραμμίστηκε η ανάγκη προσαρμογής στις αλλαγές, κυρίως λόγω της ψηφιοποίησης.
- Η αναγκαιότητα να ληφθούν υπόψη οι προκλήσεις και οι αλλαγές που προκύπτουν από τις δημογραφικές εξελίξεις επισημαίνεται στα συμπεράσματα τριών χωρών (BG, CY, SI).
- Ζητήματα όπως οι ολοκληρωμένες κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τα επιδόματα ασθένειας, οι συντάξεις, τα επιδόματα ανεργίας, το ελάχιστο εισόδημα και η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες (τα οποία συγκαταλέγονται μεταξύ των 20 αρχών που αναφέρονται στην προκαταρκτική σκιαγράφηση της Επιτροπής για τον ΕΠΚΔ), καθώς και η κοινωνική ασφάλεια, τα κοινωνικά πρότυπα και η βιωσιμότητα της κοινωνικής προστασίας ήταν τα θέματα που αναφέρονταν συχνότερα στα συμπεράσματα/συστάσεις. Ένα ή περισσότερα από τα θέματα αυτά αναφέρονταν στα συμπεράσματα 22 κρατών μελών (BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, FI, FR, HR, HU, IT, LT, LU, LV, MT, PT, RO, SE, SI, SK, UK).
- Η απασχόληση, η δημιουργία θέσεων εργασίας και η καταπολέμηση της ανεργίας (συμπεριλαμβανομένης της ανεργίας των νέων) αναφέρονταν στα συμπεράσματα/συστάσεις επτά χωρών (BE, CZ, EL, ES, FI, HR, RO).
- Σε 11 κράτη μέλη (BE, BG, CY, CZ, DE, DK, FI, FR, HR, HU, SI) τα συμπεράσματα επικεντρώθηκαν στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες (μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της ψηφιοποίησης της αγοράς εργασίας).
- Στα συμπεράσματα 10 κρατών μελών (BE, CY, CZ, DK, FI, HR, HU, MT, RO, UK) τονίστηκε η ανάγκη να διασφαλιστεί η συμμετοχή στην αγορά εργασίας υπό-εκπροσωπούμενων ή περιθωριοποιημένων ομάδων και σε επτά από αυτά (BE, DE, DK, FI, HU, MT, UK) αναφέρθηκε η ισότητα των φύλων στο πλαίσιο αυτό.
- Σε οκτώ κράτη μέλη (CZ, CY, DK, FI, FR, HR, RO, SE) αναφέρθηκαν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα θέματα: η ανάγκη για σταθερότητα της απασχόλησης, οι μεταβάσεις, η αξιοπρεπής εργασία ή/και η κοινωνική ασφάλιση, μερικές φορές, επίσης, σε συνδυασμό με την ψηφιοποίηση της αγοράς εργασίας.
- Σε τρία κράτη μέλη (DK, FI, SI) τα συμπεράσματα αναφέρονταν, αντίστοιχα, στο γεγονός ότι η έννοια της «ευελιξίας με ασφάλεια» θα συμβάλει σε ένα βιώσιμο για το μέλλον κοινωνικό μοντέλο της Ευρώπης, στην ανάγκη για ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας και στο ότι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές ανάγκες για ευέλικτη εργασία.

5.4 Τα συμπεράσματα/οι συστάσεις αποκάλυψαν επίσης ότι το κύριο σημείο διαφωνίας ήταν εάν ο ΕΠΚΔ θα πρέπει να προβλέπει νομοθετικά μέτρα. Οι συμμετέχοντες εντός και μεταξύ των χωρών διαφώνησαν ως προς το θέμα, με τους εκπροσώπους των εργοδοτών (γενικά) να μην υποστηρίζουν την ιδέα περαιτέρω νομοθεσίας και τους εκπροσώπους των συνδικαλιστικών οργανώσεων (γενικά) να ασπάζονται την αντίθετη άποψη.

6. Διακυβέρνηση

6.1.1 Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων χρειάζεται πολύ περισσότερη σαφήνεια σχετικά με το περιεχόμενο, τις διαδικασίες, τις συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για την εφαρμογή, τη χρηματοδότηση και την παρακολούθησή του, αλλά και σαφήνεια σχετικά με τον ρόλο των διαφόρων παραγόντων. Το ζήτημα της διακυβέρνησης είναι υψίστης σημασίας, με σεβασμό προς ό,τι προβλέπεται στις Συνθήκες, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της επικουρικότητας. Οι πολίτες έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν ποιος είναι υπεύθυνος και υπόλογος για κάθε απόφαση.

6.1.2 Όσο για τους αρμόδιους φορείς και τον ρόλο τους, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι σε θέματα αγοράς εργασίας κύριος φορέας για τη βελτίωση της προόδου της πολιτικής προς την κατεύθυνση ευρέως αποδεκτών στόχων είναι η εταιρική σχέση μεταξύ δημόσιων αρχών και κοινωνικών εταίρων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Στον τομέα της κοινωνικής προστασίας, καίριο ρόλο διαδραματίζουν οι κυβερνήσεις, οι δημόσιες/περιφερειακές/τοπικές αρχές και οι διάφοροι εθνικοί φορείς που ασχολούνται με την οργάνωση της κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και οι φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Επιπλέον, και οι κοινωνικοί εταίροι έχουν συχνά ρόλο και ευθύνες όσον αφορά την εκπόνηση και την εφαρμογή συστημάτων κοινωνικής προστασίας, αλλά και όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες. Άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι κοινωνικοί φορείς, ενδέχεται να διαθέτουν εμπειρία, ιδίως στην κοινωνική πρόνοια, και μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο και να παράσχουν δίκτυα ασφαλείας για ένα περιθωριοποιημένο τμήμα του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας.

6.1.3 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο πυλώνας μπορεί να γίνει ένα θετικό σχέδιο για την Ευρώπη και για όλους, μόνον όμως εάν τα αποτελέσματά του είναι ορατά. Στην παρούσα εποχή της κρίσης, ο πυλώνας μπορεί να είναι μια καλή ευκαιρία να αποδειχθεί ότι το ευρωπαϊκό επίπεδο εξακολουθεί να είναι ικανό να παράσχει την κατάλληλη, κατά περίπτωση, απάντηση στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι απλοί άνθρωποι, σεβόμενο ταυτόχρονα πλήρως την κατανομή των αρμοδιοτήτων και την αρχή της επικουρικότητας. Ειδικότερα, ο πυλώνας θα πρέπει να χρησιμεύσει στην προώθηση της ευημερίας των ατόμων σύμφωνα με την υποχρέωση της Συνθήκης, μεταξύ άλλων, για «άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος» (άρθρο 3 ΣΕΕ). Επιπλέον, ο πυλώνας θα πρέπει να συμβάλει στην καλύτερη λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ ανησυχεί για την έλλειψη σαφήνειας του πυλώνα σε σχέση με το πεδίο εφαρμογής του. Η ΕΟΚΕ φοβάται ότι αυτό μπορεί να δημιουργήσει ακόμη μεγαλύτερη αβεβαιότητα και απογοήτευση με την καλλιέργεια προσδοκιών που δεν θα ικανοποιηθούν ή δεν θα μπορούν να ικανοποιηθούν⁽⁷¹⁾.

6.2 Κοινωνικά δικαιώματα για όλους

6.2.1 Η Επιτροπή προτείνει ο πυλώνας να εφαρμοστεί για πρώτη φορά στη ζώνη του ευρώ, καθώς έχει ήδη ξεκινήσει η διαδικασία για περαιτέρω ολοκλήρωση και ενσωμάτωση με στόχο την ενίσχυση της σύγκλισης. Ωστόσο, οι κοινωνικές διατάξεις των συνθηκών της ΕΕ⁽⁷²⁾ καλύπτουν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν σε πολυάριθμες συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο, η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι ο πυλώνας θα πρέπει να ισχύσει και στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ.

6.2.2 Σε προηγούμενη γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει ότι οι κοινωνικά βιώσιμες μακροοικονομικές πολιτικές αποτελούν προϋπόθεση για την ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Επίσης, μια καλύτερη θεώρηση της οικονομικής πραγματικότητας αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη παραγωγικής απασχόλησης και καλά χαραγμένων κοινωνικών πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο, με δίκαιο τρόπο μεταξύ των γενεών. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την έμφαση που δίδεται στη χρήση της ευελιξίας κατά την εφαρμογή των κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, βάσει της οποίας η Επιτροπή θα συνεκτιμά ορισμένες δημόσιες επενδύσεις κατά τον υπολογισμό του ελλείμματος, αλλά θεωρεί ότι πρόκειται για περιορισμένο και επί μέρους μέτρο⁽⁷³⁾.

6.3 Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο

6.3.1 Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και τα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων –που ισχύουν εξίσου και για χώρες εκτός ζώνης του ευρώ– θα πρέπει να γίνουν το κύριο μέσο για την υλοποίηση και παρακολούθηση του πυλώνα. Ωστόσο, με δεδομένους τους πρόσθετους μηχανισμούς μακροοικονομικής παρακολούθησης που υφίστανται στο εσωτερικό του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τις χώρες της ζώνης του ευρώ, είναι πιθανόν αυτές να μπορούν να αναπτύξουν επιπλέον σχετικά σημεία αναφοράς για την υποστήριξη των εθνικών μεταρρυθμίσεων. Η σύνδεση μεταξύ του πυλώνα και του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου αναφέρθηκε σε μια σειρά συζητήσεων σε εθνικό επίπεδο⁽⁷⁴⁾.

6.3.2 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι ορισμένοι από τους στόχους οικονομικής πολιτικής της οικονομικής διακυβέρνησης των τελευταίων ετών θα πρέπει να ευθυγραμμιστούν περισσότερο με τους στόχους της κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ⁽⁷⁵⁾. Όλα τα μέτρα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου —σύμφωνα με την οριζόντια κοινωνική ρήτρα⁽⁷⁶⁾— πρέπει να υπόκεινται σε εκτίμηση κοινωνικών επιπτώσεων. Αυτά τα αποτελέσματα θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και να συζητούνται σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁽⁷⁷⁾.

6.3.3 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη δηλώσει ότι κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, οι στόχοι για την απασχόληση και οι κοινωνικοί στόχοι θα πρέπει να εξετάζονται επί ίσοις όροις με τις μακροοικονομικές εκτιμήσεις στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο⁽⁷⁸⁾. Έχει επίσης συστήσει να υπάρχουν συγκρίσιμοι και κοινοί δείκτες, π.χ. σχετικά με τη φτώχεια και την ανισότητα, καθώς και υποχρεωτική αξιολόγηση των κοινωνικών επιπτώσεων όλων των μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων που προτείνονται από τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) και τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (ΑΧΣ)⁽⁷⁹⁾.

6.3.4 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για την επανεξισορρόπηση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι υφιστάμενοι πίνακες των βασικών δεικτών απασχόλησης και των κοινωνικών δεικτών στη διαμόρφωση των ΑΧΣ.

⁽⁷¹⁾ Η έλλειψη σαφήνειας αυξήθηκε σε πολλά κράτη μέλη, με ορισμένα τμήματα της κοινωνίας των πολιτών να εκφράζουν την ανησυχία ότι θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μπουμερανγκ. Εάν οι προσδοκίες που δημιουργήθηκαν αλλά τελικά δεν ικανοποιηθούν, αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε ακόμη μεγαλύτερη δυσπιστία και απογοήτευση.

⁽⁷²⁾ Άρθρο 3 της ΣΕΕ, άρθρο 9 της ΣΛΕΕ, τίτλος X της ΣΛΕΕ και Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

⁽⁷³⁾ ΕΕ C 268 της 14.08. 2015, σ. 33.

⁽⁷⁴⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες και τη Ρουμανία.

⁽⁷⁵⁾ Βλ. υποσημείωση 59.

⁽⁷⁶⁾ Άρθρο 9 της ΣΛΕΕ.

⁽⁷⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 57.

⁽⁷⁸⁾ Βλ. υποσημείωση 61.

⁽⁷⁹⁾ Βλ. υποσημείωση 57.

6.3.5 Ο στόχος που έχει μεγαλύτερη σύγκλιση προς τη βελτίωση της εργασίας και των συνθηκών διαβίωσης θα πρέπει να διευκολυνθεί με συγκεκριμένους στόχους, λαμβάνοντας υπόψη τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και τους στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη και καθοδηγώντας τον συντονισμό των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης.

6.4 Οικονομική και Κοινωνική Διακυβέρνηση

6.4.1 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ιδιαίτερα για τη σταθερότητα της ΕΕ, διότι οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις —με ή χωρίς τροποποίηση των Συνθηκών— γίνονται πάντα μόνο την τελευταία στιγμή και υπό έντονη πίεση. Αυτό που χρειάζεται είναι να ενισχυθεί για άλλη μια φορά η κοινωνική, πολιτική και οικονομική συνοχή της ΕΕ και να συνεχιστεί η εφαρμογή μιας συνεκτικής οικονομικής και νομισματικής ολοκλήρωσης που θα αποτελέσει βάση για την εύρυθμη λειτουργία της ΟΝΕ. Είναι επομένως αναπόφευκτη η διεξαγωγή σοβαρής συζήτησης για μια στέρεη αρχιτεκτονική της ΟΝΕ, η οποία θα συμπεριλαμβάνει συμφωνία για τους οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους, καθώς και για τη διακυβέρνηση⁽⁸⁰⁾.

6.4.2 Πρέπει να εφαρμοστεί η κοινωνική, πολιτική και οικονομική συνοχή ώστε να ενισχυθεί η ικανότητα απορρόφησης κραδασμών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στις αποκλίσεις των οικονομιών της ΟΝΕ και ότι πρέπει να πραγματοποιηθούν ισορροπημένες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις εν λόγω χώρες με βάση τις ανάγκες που επιτάσσει μια νομισματική ένωση σε συνδυασμό με τις εθνικές απαιτήσεις, για την εξασφάλιση της αναγκαίας σύγκλισης.

6.4.3 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη προτείνει τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να σχεδιαστεί καλύτερα η ΟΝΕ και έχει υποβάλει προτάσεις για την ανάπτυξη του δημοκρατικού και κοινωνικού σχεδιασμού της το συντομότερο δυνατό στο πλαίσιο της κοινοτικής μεθόδου. Έτσι θα ενισχυθεί η δημοκρατική ανθεκτικότητα και θα πληρούνται οι κοινωνικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τις Συνθήκες⁽⁸¹⁾.

6.4.4 Η οικονομικά υγιής ΟΝΕ είναι κείριας σημασίας. Όπως αναφέρθηκε κατά το παρελθόν από την ΕΟΚΕ, στο πλαίσιο αυτό, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών έχουν σημαντική ευθύνη για την περαιτέρω ανάπτυξη μιας δημοκρατικής και κοινωνικής ΟΝΕ. Το ίδιο ισχύει και για τους κοινωνικούς εταίρους, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για τους οποίους η ΟΝΕ συνιστά το γενικό πλαίσιο κάτω από το οποίο εξελίσσονται τα διαφορετικά συστήματα διαμόρφωσης των μισθών και οργάνωσης της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής πολιτικής. Ως οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες, διαδραματίζουν βασικό ρόλο αναφορικά με την τήρηση του κοινού στόχου της σταθερότητας της ΟΝΕ⁽⁸²⁾. Η ενίσχυση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της διακυβέρνησης της ΟΝΕ. Οι απόψεις τους σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής πολιτικής θα πρέπει επίσης να εξεταστούν ως μέρος των συζητήσεων σχετικά με το μέλλον της ΟΝΕ⁽⁸³⁾. Ο ενισχυμένος και δομημένος διάλογος με την κοινωνία των πολιτών θα βοηθούσε επίσης στη βελτίωση της δημοκρατικής ανθεκτικότητας και της διακυβέρνησης.

6.4.5 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η αντιμετώπιση των χρόνιων ανισορροπιών, καθώς και η οικοδόμηση εμπιστοσύνης σε όλη την Ευρώπη, απαιτούν αποτελεσματικότερη και πιο δημοκρατική οικονομική διακυβέρνηση, ιδίως στη ζώνη του ευρώ⁽⁸⁴⁾.

6.5 Εφαρμογή και επιβεβαίωση του υφιστάμενου κοινωνικού κεκτημένου

6.5.1 Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων θα πρέπει να αποσκοπεί στο να συμβάλει στην αποτελεσματική εφαρμογή του ισχύοντος νομικού κοινωνικού κεκτημένου που κατοχυρώνεται στην πρωτογενή και δευτερογενή νομοθεσία της ΕΕ σε σχέση με την απασχόληση και τα κοινωνικά δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης κυρίως της κοινωνικής προστασίας και της αποτελεσματικής εποπτείας από την επιθεώρηση εργασίας, μεταξύ άλλων, καθώς και του δικαιώματος ουσιαστικής προσφυγής και πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Πρέπει να τηρούνται πλήρως οι διεθνείς νομικά δεσμευτικές πηγές δικαίου που έχουν επικυρωθεί από τα κράτη μέλη για τους πολίτες της ΕΕ.

6.5.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο πυλώνας προβλέπει την ευκαιρία επαναβεβαίωσης του υφιστάμενου κοινωνικού κεκτημένου. Επιπλέον, η διαδικασία ανάπτυξης του πυλώνα δίνει επίσης τη δυνατότητα αξιολόγησης του τι λειτουργεί και τι όχι, τι λείπει και τι πρέπει να βελτιωθεί στην προσέγγιση της ΕΕ και των κρατών μελών, έτσι ώστε να προωθηθεί μια ανανεωμένη κοινωνική και οικονομική σύγκλιση, η βιώσιμη ανάπτυξη και η δημιουργία απασχόλησης στην ΕΕ.

⁽⁸⁰⁾ Βλ. υποσημείωση 59.

⁽⁸¹⁾ ΕΕ C 332 της 8.10.2015, σ. 8 και ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 33.

⁽⁸²⁾ Βλ. υποσημείωση 59.

⁽⁸³⁾ Βλέπε για παράδειγμα την σε βάθος ανάλυση για την απασχόληση.

⁽⁸⁴⁾ ΕΕ C 332 της 8.10.2015, σ. 8.

6.6 Πόροι για την κοινωνική σταθεροποίηση της Ευρώπης

6.6.1 Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων και τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία έχουν σχεδιαστεί ώστε να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία θέσεων εργασίας και ανάπτυξης και στην προώθηση της εδαφικής και κοινωνικής συνοχής. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι είναι απαραίτητη μια αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη χρήση αυτών των κονδυλίων και ότι θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη μακροπρόθεσμη επένδυση της ΕΕ σε υψηλής ποιότητας κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες, μεταξύ άλλων μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, καθώς και να συνδυαστεί με την εφαρμογή του πυλώνα.

6.6.2 Εντός των ορίων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η ΕΟΚΕ έχει παρουσιάσει διάφορες επιλογές και προτάσεις. Μία θα μπορούσε να είναι ο «χρυσός» ή, μάλλον, ο «ασημένιος» κανόνας⁽⁸⁵⁾ για τις δημόσιες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων στον κοινωνικό τομέα από τα κράτη μέλη προς συμπλήρωση των δημόσιων επενδύσεων της ΕΕ μέσω ενός συστήματος αμοιβαίως συμφωνούμενων παραμέτρων οι οποίες, σε συνδυασμό με τις κατάλληλες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, θα ενθαρρύνουν και τις ιδιωτικές επενδύσεις⁽⁸⁶⁾.

6.6.3 Στο πλαίσιο των προϋπολογισμών και των αναθεωρήσεων του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να χρησιμοποιείται, όπως ήδη αναφέρθηκε από την Επιτροπή, τουλάχιστον το 25 % των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων, και συγκεκριμένα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, για την προώθηση της κοινωνικής επένδυσης σε κοινωνικές, υγειονομικές, εκπαιδευτικές και στεγαστικές υπηρεσίες και πολιτικές. Επιπλέον, ορισμένοι πόροι πρέπει να δεσμεύονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο στο πλαίσιο του ΕΚΤ ως διαθέσιμη χρηματοδότηση για την ενίσχυση των ικανοτήτων των κοινωνικών εταιρών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο προώθησης της κοινωνικής επένδυσης στην πράξη, αλλά και παρακολούθησης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των έργων.

6.6.4 Το 2014 η ΕΟΚΕ αναφέρθηκε σε έναν αναδιανεμητικό μηχανισμό που θα χρησιμοποιείται σε περίπτωση ασύμμετρων διαταραχών⁽⁸⁷⁾ και επεσήμανε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, και ειδικότερα η ζώνη του ευρώ, δεν μπορούν να αγνοήσουν τις κοινωνικές συνέπειες της τρέχουσας οικονομικής πολιτικής, αφήνοντας πλήρως εκτεθειμένες τις επιμέρους χώρες. Τόνισε την ανάγκη οι προϋπολογισμοί για την εκπαίδευση και την κατάρτιση να θεωρούνται επένδυση για το μέλλον⁽⁸⁸⁾. Οι συμμετέχοντες σε ορισμένες συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο αντάλλαξαν απόψεις για το κατά πόσο θα ήταν αναγκαία και εφικτή η θέσπιση ασφάλισης ανεργίας ή ταμείου προσαρμογής της ΕΕ⁽⁸⁹⁾. Οι συζητήσεις αυτές κατέδειξαν ότι οι θέσεις για το θέμα αυτό διαφέρουν σημαντικά και ότι οι συζητήσεις αυτές θα πρέπει να συνεχιστούν⁽⁹⁰⁾.

6.7 Σχέση μεταξύ παγκόσμιων και ευρωπαϊκών στρατηγικών

6.7.1 Ο προβληματισμός σχετικά με τον πυλώνα πρέπει επίσης να εξετάζει, ενδεχομένως, την παγκόσμια διάσταση. Οι τελευταίες συζητήσεις που απορρέουν από τη ΔΟΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον ΟΟΣΑ και το ΔΝΤ είναι καίριας σημασίας, ιδίως όσον αφορά τα στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η ανισότητα επηρεάζει την ανθεκτικότητα της ανάπτυξης και ότι η αναδιανομή δεν βλάπτει την ανάπτυξη. Ο προβληματισμός θα πρέπει επίσης να αναγνωρίζει ότι η βιωσιμότητα του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου είναι αλληλένδετη με τη βελτίωση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης.

6.7.2 Το θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 συμφωνήθηκε από όλα τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών το 2015. Ως εκ τούτου, η επίτευξη των στόχων αυτών αποτελεί υποχρέωση για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο πυλώνας θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στο θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030, ιδίως όσον αφορά τους στόχους 1 (εξάλειψη της φτώχειας), 3 (καλή υγεία και ευημερία), 5 (ισότητα των φύλων) και 8 (αξιοπρεπή εργασία και οικονομική ανάπτυξη).

6.8 Μια σαφής συνολική στρατηγική για ένα καλύτερο μέλλον στην Ευρώπη

6.8.1 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προτείνει μια σαφή και συνεκτική στρατηγική για τον πυλώνα. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή Απασχόλησης (EMCO) και την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (SPC), οι οποίες έχουν δηλώσει ότι «ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων θα πρέπει να αξιοποιηθεί και να βελτιώσει τα υφιστάμενα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (ΕΣΑ) και της ανοικτής μεθόδου συντονισμού στους τομείς της κοινωνικής προστασίας και της κοινωνικής ένταξης (κοινωνική ΑΜΣ) και, σε αυτήν τη βάση, να χρησιμεύσει ως πυξίδα για τη διαδικασία προώθησης της βιώσιμης ανοδικής σύγκλισης όσον αφορά την απασχόληση και τα κοινωνικά αποτελέσματα, επιδεικνύοντας παράλληλα σεβασμό προς τις εθνικές αρμοδιότητες»⁽⁹¹⁾. Ο σχεδιασμός νέων κατάλληλων σημείων αναφοράς σε έναν περιορισμένο

⁽⁸⁵⁾ Βλ. υποσημείωση 73.

⁽⁸⁶⁾ ΕΕ C 451 της 16.12.2014, σ.10, για μεγαλύτερη ευελιξία του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης σχετικά με ορισμένες «δημόσιες επενδύσεις».

⁽⁸⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 86.

⁽⁸⁸⁾ ΕΕ C 327 της 12.11.2013, σ. 58· ΕΕ C 271 της 19.9.2013, σ. 1.

⁽⁸⁹⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Φινλανδία και τη Γαλλία, για παράδειγμα.

⁽⁹⁰⁾ Βλ. υποσημείωση 59.

⁽⁹¹⁾ Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, κοινή γνωμοδότηση των Επιτροπών EMCO-SPC 12605/16, εγκρίθηκε από το Συμβούλιο EPSCO στις 13 Οκτωβρίου 2016.

αριθμό βασικών προκλήσεων για την αγορά εργασίας και κοινωνικών προκλήσεων με στόχο την εκτίμηση της προόδου αποτελεί μέρος αυτής της διαδικασίας. Η δημιουργία ενός τέτοιου πλαισίου συνεργασίας θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να επιτύχουν θετικά αποτελέσματα μέσω μεταρρυθμίσεων⁽⁹²⁾ και θα συμβάλει προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής.

6.8.2 Παρά τους σαφείς κινδύνους, η ΕΟΚΕ ωστόσο εξακολουθεί να πιστεύει ότι η ΕΕ είναι ικανή να παράσχει μια καλύτερη, πιο δημοκρατική και κοινωνική Ένωση. Η ΕΟΚΕ θα πράξει ό,τι είναι απαραίτητο για την υποστήριξη συζητήσεων στα κράτη μέλη και σε επίπεδο ΕΕ με στόχο τη συμμετοχή των πολιτών «για ένα καλύτερο μέλλον στην Ευρώπη». Η δίκαιη παγκοσμιοποίηση, η οποία παρέχει καλή ζωή, επαρκείς ευκαιρίες απασχόλησης και δίκαιες συνθήκες εργασίας για όλους, μπορεί να επιτευχθεί μόνον εάν η ΕΕ διατηρεί την ενότητά της και είναι σε θέση να ενεργήσει. Για να διατηρήσει το κοινωνικό της μοντέλο, η Ευρώπη πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες πραγματικότητες με σκοπό τη μεγιστοποίηση των ευκαιριών για όλους. Αυτή είναι η εναλλακτική μας λύση απέναντι στον προστατευτισμό, τον εθνικισμό και τον λαϊκισμό.

Βρυξέλλες, 25 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽⁹²⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Ρουμανία, για παράδειγμα.

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

522Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ ΤΗΣ 25ΗΣ ΚΑΙ 26ΑΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2017

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά»

[COM(2016) 593 final – 2016/0280 (COD)]

και

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό κανόνων σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων που ισχύουν για ορισμένες επιγραμμικές μεταδόσεις ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών και αναμεταδόσεις τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών προγραμμάτων»

[(COM(2016) 594 final – 2016/0284 (COD)]

και

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις προστατευόμενων έργων και άλλου προστατευόμενου υλικού δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων προς όφελος των τυφλών, των αμβλυόπων και των ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/29/ΕΚ για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας

[COM(2016) 596 final – 2016/0278 (COD)]

(2017/C 125/03)

Εισηγητής: ο κ. **Juan MENDOZA CASTRO**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 6.10.2016 Συμβούλιο, 26.10.2016 και 24.10.2016
Νομική βάση	Άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθέτηση από το τμήμα	13.1.2017
Υιοθέτηση από την Ολομέλεια	25.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	144/0/2

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δέση μέτρων για την προσαρμογή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή οικονομία.

1.2 Η ΕΕ δεν διαθέτει ένα ολοκληρωμένο σύστημα δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Προκειμένου να το θεσμοθετήσει, κεντρικό στόχο αποτελεί η άρση του κατακερματισμού με την ταυτόχρονη ενίσχυση της προστασίας των δημιουργών από τους τεχνολογικούς κολοσσούς που κυριαρχούν στην αγορά.

1.3 Ο τομέας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι ιδιαίτερος περίπλοκος λόγω του ότι περιλαμβάνει πολλούς ενδιαφερόμενους με διαφορετικά συμφέροντα, αλλά που χρειάζονται ο ένας τον άλλο. Οι κανόνες θα πρέπει να επιτυγχάνουν την ισορροπία των δικαιωμάτων όλων αυτών αποφεύγοντας τη γραφειοκρατία και τις περιττές απαιτήσεις.

1.4 Απέναντι στην «προοδευτική» προσέγγιση της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ εισηγείται την αναθεώρηση και την εδραίωση της ισχύουσας νομοθεσίας, με τη συμπεριληψη τροποποιήσεων σε άλλες οδηγίες, την εξέταση της σκοπιμότητας να προταθούν μέτρα για τις περιπτώσεις των μηχανών αναζήτησης και της δωρεάν μετάδοσης περιεχομένου μέσω των δικτύων wi-fi, καθώς και με τη ρύθμιση ορισμένων ζητημάτων μέσω κανονισμών.

1.5 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη σημασία και την ανάγκη να επικυρώσει το συντομότερο η ΕΕ τη Συνθήκη του Μαρακές για την πνευματική ιδιοκτησία στην περίπτωση των τυφλών ατόμων.

1.6 **Επιγραμμικές μεταδόσεις ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών και ψηφιακές αναμεταδόσεις τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών προγραμμάτων:** Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση της Επιτροπής είναι ενδεδειγμένη και θα ευνοήσει τη διανομή ευρωπαϊκών κινηματογραφικών παραγωγών. Η αρχή της «χώρας προέλευσης» δεν αντιβαίνει προς τον εδαφικό χαρακτήρα του δικαίου και τη συμβατική ελευθερία.

1.7 **Προσαρμογή των εξαιρέσεων στο ψηφιακό και διασυνοριακό περιβάλλον:** Αν και οι προτάσεις της Επιτροπής προσδιορίζουν ορθώς τα προβλήματα, η ΕΟΚΕ προτείνει μια σειρά τροποποιήσεων στις προτάσεις αυτές, προκειμένου τα πνευματικά δικαιώματα να προσαρμοστούν καλύτερα στις σύγχρονες απαιτήσεις. Πρόκειται για τις ακόλουθες:

- να περιληφθεί η αρχή της αυτοδικαίως ακυρότητας κάθε συμβατικής διάταξης αντίθετης προς τις εξαιρέσεις και τους περιορισμούς των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ⁽¹⁾,
- εξόρυξη κειμένου και δεδομένων:
 - για την προώθηση των καινοτομικών εταιρειών, το πεδίο εφαρμογής (άρθρο 2 της πρότασης) πρέπει να περιλαμβάνει ερευνητές και επιχειρήσεις που επιδιώκουν κερδοσκοπικούς στόχους,
 - η αρχή ότι τα πραγματικά γεγονότα και δεδομένα δεν πρέπει να υπόκεινται σε δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 8), είναι σκόπιμο να περιληφθεί στο κείμενο·
- **αντίγραφα έργων για τη διατήρηση της πολιτισμικής κληρονομιάς** ⁽²⁾: να διασαφηνιστεί και να διευρυνθεί η εξαίρεση ώστε να είναι προσβάσιμα στο διαδίκτυο, για μη κερδοσκοπικούς στόχους, τα έργα που δεν διατίθενται σε εμπορικούς διαύλους ή δεν έχουν ενεργά παραδοθεί από τους δικαιούχους του δικαιώματος,
- να αντικατασταθεί η απαίτηση χρήσης **εξειδικευμένων τερματικών στους χώρους των ιδρυμάτων** ⁽³⁾, ώστε να καταστήσει ουδέτερη από τεχνολογική άποψη την πρόσβαση στα έργα και το υλικό,
- να περιληφθεί μια νέα εξαίρεση, σχετικά με τη **μη εμπορική διασυνοριακή χορήγηση εγγράφων** από τις βιβλιοθήκες και τα αρχεία της Ευρώπης,
- να τροποποιηθεί η εξαίρεση για την **επιστημονική έρευνα για μη εμπορικούς σκοπούς** στην οδηγία InfoSoc, δεδομένου ότι θεωρείται ιδιαίτερα δύσκολο να εφαρμοστεί σε ορισμένες περιπτώσεις ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Όπως προβλέπεται από την οδηγία 2009/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009 (ΕΕ L 111 της 5.5.2009, σ. 16-22, άρθρο 5) και από την οδηγία 96/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 1996 (ΕΕ L 77 της 27.3.1996, σ. 20-28, άρθρο 15).

⁽²⁾ Άρθρο 5 στην πρόταση της Επιτροπής COM(2016) 593 final.

⁽³⁾ Άρθρο 5 παράγραφος 3 στοιχείο ιδ) της οδηγίας InfoSoc (ΕΕ L 167 της 22.6.2001, σ. 10).

⁽⁴⁾ <http://libereurope.eu/blog/2016/10/14/basic-guide-eu-copyright-limitations-exceptions-libraries-educational-research-establishments/>

1.8 Η απόφαση με την οποία το Δικαστήριο της ΕΕ δηλώνει ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ο **δανεισμός ψηφιακών βιβλίων** μπορεί να εξομοιωθεί με τον δανεισμό έντυπου βιβλίου⁽⁵⁾ ικανοποιεί ένα επανειλημμένα διατυπωθέν αίτημα των χρηστών βιβλιοθηκών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

1.9 Πρέπει να αξιολογηθεί θετικά η πρόταση που αναφέρεται στην ψηφιοποίηση, τη διανομή και τη διασυνοριακή χρήση έργων που βρίσκονται εκτός εμπορίου (τίτλος III, κεφάλαιο 1).

1.10 Είναι σκόπιμη η εναρμόνιση, με ευρωπαϊκούς κανόνες, της **«εξαιρέσης του πανοράματος»**.

1.11 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το συγγενές αποκλειστικό δικαίωμα των εκδοτών να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν επί εικοσαετία την ψηφιακή χρήση των δημοσιεύσεών τους στον τύπο.

1.12 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει οι πάροχοι υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας που αποθηκεύουν και παρέχουν πρόσβαση στο κοινό σε μεγάλες ποσότητες έργων ή άλλου υλικού που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τα οποία αναφορτώνονται από τους χρήστες τους, να έχουν την υποχρέωση να υιοθετούν ενδεδειγμένα και αναλογικά μέτρα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η λειτουργία των συμφωνιών με τους δικαιούχους των δικαιωμάτων, ή να αποκλείουν την προσβασιμότητα σε αυτά τα έργα ή υλικό (**value gap**).

1.13 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η πρόταση της Επιτροπής αποτελεί σημαντικό βήμα για την **προστασία των δικαιωμάτων των δημιουργών**, οι οποίοι θα πρέπει να έχουν δικαίωμα σε εύλογη αποζημίωση για τον δημιουργικό τους μόχθο, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ότι θα μπορούν να αποκομίσουν το όφελος της εμπορικής επιτυχίας των έργων τους και ότι θα διατηρηθεί υψηλό το επίπεδο προστασίας και χρηματοδότησης των έργων.

1.14 Είναι σκόπιμο να επισημανθεί η ανάγκη να συμβάλουν οι θεσμοί της κοινωνίας των πολιτών στην ενίσχυση της συνειδητοποίησης των χρηστών ως προς την τήρηση των νόμων σχετικά με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προσπάθειες της Επιτροπής στην καταπολέμηση της πειρατείας και κάθε μορφής παράνομης χρήσης περιεχομένου το οποίο προστατεύεται από τον νόμο.

2. Οι προτάσεις της Επιτροπής

2.1 Η εξέλιξη των ψηφιακών τεχνολογιών έχει αλλάξει τον τρόπο δημιουργίας, παραγωγής, διανομής και εκμετάλλευσης των έργων και άλλων προστατευόμενων υλικών. Έχουν προκύψει νέες χρήσεις, καθώς και νέοι παράγοντες και νέα επιχειρηματικά μοντέλα. Στο ψηφιακό περιβάλλον, έχουν επίσης εντατικοποιηθεί οι διασυνοριακές χρήσεις και έχουν προκύψει και νέες δυνατότητες ώστε ο καταναλωτής να έχει πρόσβαση σε περιεχόμενο που προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

2.2 Αν και οι στόχοι και οι αρχές του δικαίου της Ένωσης στον τομέα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας εξακολουθούν να ισχύουν, είναι απαραίτητο να προσαρμοστεί η εν λόγω νομοθεσία σε αυτήν τη νέα πραγματικότητα. Είναι αναγκαία η παρέμβαση σε επίπεδο ΕΕ για να αποφευχθεί ο κατακερματισμός της εσωτερικής αγοράς.

2.3 Υπό τις συνθήκες αυτές, η στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά⁽⁶⁾ του Μαΐου του 2015 υπογράμμισε την ανάγκη «να μειωθούν οι διαφορές μεταξύ των εθνικών καθεστώτων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και να επιτραπεί η ευρύτερη διαδικτυακή πρόσβαση των χρηστών σε έργα, σε ολόκληρη την ΕΕ», υπογραμμίζοντας επίσης ότι είναι σημαντικό να βελτιωθεί η διασυνοριακή πρόσβαση σε υπηρεσίες περιεχομένου που προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και διευκρινίζοντας τον ρόλο των διαδικτυακών υπηρεσιών στη διανομή έργων και άλλου προστατευόμενου υλικού.

2.4 Τον Δεκέμβριο του 2015, η Επιτροπή δημοσίευσε μια ανακοίνωση⁽⁷⁾ όπου περιγράφονται ορισμένες ειδικές δράσεις και ένα μακροπρόθεσμο όραμα και αντικατοπτρίζεται η ανάγκη για την προώθηση της ενιαίας αγοράς στον εν λόγω τομέα, η επικαιροποίηση των κανόνων σύμφωνα με την ψηφιακή πραγματικότητα, η διασφάλιση ότι οι δημιουργικοί τομείς της Ευρώπης θα εξακολουθήσουν να είναι ανταγωνιστικοί και η διατήρηση ορθής ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των άλλων στόχων της δημόσιας πολιτικής.

2.5 Με βάση την πρόσφατη πρόταση σχετικά με τη διασυνοριακή φορητότητα⁽⁸⁾, η Επιτροπή προτείνει τώρα ένα σύνολο νομοθετικών μέτρων με τρεις στόχους:

- i) τη διασφάλιση ευρύτερης πρόσβασης στο περιεχόμενο εντός ΕΕ και την προσέγγιση νέων ακροατηρίων·

⁽⁵⁾ Υπόθεση C-174/15, Vereniging Openbare Bibliotheken κατά Stichting Leenrecht (ΕΕ C 14 της 16.1.2017, σ. 6).

⁽⁶⁾ COM(2015) 192 final.

⁽⁷⁾ COM(2015) 626 final.

⁽⁸⁾ COM(2015) 627 final.

- ii) την προσαρμογή ορισμένων εξαιρέσεων στο ψηφιακό και διασυνοριακό περιβάλλον· και
- iii) την προώθηση μιας δίκαιης και εύρυθμης αγοράς για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

2.6 Πρώτον, υπάρχει μια πρόταση κανονισμού⁽⁹⁾ που αποσκοπεί στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για τις νέες μορφές διανομής ψηφιακών και επιγραμμικών τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών προγραμμάτων, παρόμοιων με εκείνες που ισχύουν για τις παραδοσιακές δορυφορικές ή καλωδιακές μεταδόσεις. Οι νέοι κανόνες, οι οποίοι βασίζονται στους ισχύοντες με την οδηγία για τη δορυφορική και καλωδιακή μετάδοση⁽¹⁰⁾, θα διευκολύνουν και θα επιταχύνουν την κτήση των δικαιωμάτων που απαιτούνται για ορισμένες επιγραμμικές υπηρεσίες που παρέχονται από ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς, καθώς και για ορισμένες υπηρεσίες αναμετάδοσης. Οι εν λόγω κανόνες αποσκοπούν στο να διευκολύνουν την ανάπτυξη της αγοράς και την ευρύτερη διάδοση των ευρωπαϊκών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών παραγωγών. Αυτό, με τη σειρά του, θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής για τον καταναλωτή και αύξηση της πολιτισμικής πολυμορφίας.

2.7 Παράλληλα, η πρόταση οδηγίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά⁽¹¹⁾ δημιουργεί ένα νέο διαπραγματευτικό μηχανισμό, που θα διευκολύνει τη σύναψη συμφωνιών αδειοδότησης, για τη διάδοση των οπτικοακουστικών έργων στις πλατφόρμες που προσφέρουν βίντεο κατά παραγγελία. Αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης πολιτικής προσπάθειας για την αντιμετώπιση των πολλαπλών παραγόντων στους οποίους οφείλεται η χαμηλή διαθεσιμότητα ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων, ιδίως ταινιών, στην Ένωση.

2.7.1 Τα προβλήματα στη χορήγηση αδειών και οι συνακόλουθες νομικές και συμβατικές δυσχέρειες για την εκμετάλλευση των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων στις υπηρεσίες βίντεο κατά παραγγελία θα συζητηθούν και αυτά σε έναν συγκροτημένο διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη, προκειμένου να εξορθολογιστούν οι πρακτικές σχετικά με τη χορήγηση αδειών και τη διευκόλυνση τομεακών συμφωνιών που θα οδηγήσουν σε πιο σταθερή εκμετάλλευση και σε μεγαλύτερη διαθεσιμότητα των ευρωπαϊκών έργων. Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση για τα αποτελέσματα του διαλόγου στα τέλη του 2018.

2.7.2 Τέλος, η παρούσα πρόταση οδηγίας περιέχει επίσης λύσεις για τη διευκόλυνση της χορήγησης αδειών εκμετάλλευσης δικαιωμάτων από τα ιδρύματα πολιτιστικής κληρονομιάς, που απαιτούνται για την ψηφιοποίηση και διάδοση έργων που δεν κυκλοφορούν στο εμπόριο αλλά έχουν μεγάλη πολιτιστική αξία. Η πρόσβαση σε έργα σε μη εμπορικούς χώρους, όπως είναι για παράδειγμα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, οι δημόσιες βιβλιοθήκες ή οι μη θεατρικοί χώροι, έχει επίσης μεγάλη σημασία για την τόνωση της πολιτιστικής πολυμορφίας, την εκπαίδευση και τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή. Επιπλέον, η Επιτροπή εξετάζει, από κοινού με τη European Film Agency Directors (EFAD) και τον οπτικοακουστικό τομέα, τη δημιουργία και χρηματοδότηση, το 2017, ενός καταλόγου ευρωπαϊκών ταινιών για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

2.8 Παράλληλα, έχουν εγκριθεί δύο νομοθετικές προτάσεις⁽¹²⁾ για την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με τη Συνθήκη του Μαρακές, που απαιτεί από τα συμβαλλόμενα μέρη να δημιουργήσουν εξαιρέσεις για την υποστήριξη ατόμων με δυσκολία στην πρόσβαση σε τυπωμένα κείμενα, προκειμένου να μπορούν αυτά να έχουν πρόσβαση σε βιβλία και λοιπό έντυπο υλικό σε μορφότυπους που να τους δίνουν τη δυνατότητα πρόσβασης. Η πρόταση οδηγίας θα δημιουργήσει μια υποχρεωτική εξαίρεση και θα εξασφαλίσει την εφαρμογή της, προκειμένου τα εν λόγω αντιγράφα σε προσβάσιμους μορφότυπους να παραχθούν και να διατεθούν στην ενιαία αγορά. Η πρόταση κανονισμού θα επιτρέψει τη διασυνοριακή ανταλλαγή των αντιγράφων αυτών μεταξύ ΕΕ και τρίτων χωρών που αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη της Συνθήκης.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δέσμη μέτρων για την προσαρμογή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στις απαιτήσεις της ψηφιακής οικονομίας.

3.2 Η ευρωπαϊκή τέχνη κατέχει ηγετικές θέσεις παγκοσμίως, αλλά η κινηματογραφική παραγωγή, η εκδοτική βιομηχανία και η μουσική και καλλιτεχνική δημιουργία πρέπει να αντιμετωπίσουν τον κατακερματισμό της αγοράς, τον μεγάλο πλούτο που αποτελεί η πολιτισμική και γλωσσική πολυμορφία, την ψηφιακή μετάβαση και τις δημοσιονομικές δυσχέρειες.

3.3 Η απλοποίηση του συστήματος αδειοδότησης πρέπει να συμβάλει στη μείωση του κατακερματισμού, τη διευκόλυνση της διασυνοριακής πρόσβασης στο διαδικτυακό υλικό και στην επίτευξη μεγαλύτερης ισορροπίας όσον αφορά την προστασία των δημιουργών, κυρίως έναντι των επιχειρηματικών κολοσσών που ελέγχουν τις ψηφιακές αγορές.

⁽⁹⁾ COM(2016) 594 final.

⁽¹⁰⁾ Οδηγία 93/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 1993 (ΕΕ L 248 της 6.10.1993, σ. 15).

⁽¹¹⁾ COM(2016) 593 final.

⁽¹²⁾ COM(2016) 596 final, COM(2016) 595 final.

3.4 Ο τομέας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι πολύ περίπλοκος, λόγω του ότι περιλαμβάνει πολλούς ενδιαφερομένους με διαφορετικά συμφέροντα, αλλά που χρειάζονται ο ένας τον άλλο. Οι κανόνες θα πρέπει να επιτυγχάνουν την ισορροπία των δικαιωμάτων όλων αυτών των ενδιαφερομένων.

3.5 Η Επιτροπή υιοθετεί μια «προοδευτική» προσέγγιση⁽¹³⁾ και δεν προτείνει συνολική επανεξέταση, αλλά σημαντικές προσαρμογές στις ισχύουσες διατάξεις. Η ΕΟΚΕ συνιστά να ληφθούν υπόψη:

- η αναθεώρηση και ενοποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας, με τη συμπερίληψη τροποποιήσεων σε άλλες οδηγίες, όπως αυτή που αφορά τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας⁽¹⁴⁾ και την επιτρεπόμενη χρήση των ορφανών έργων⁽¹⁵⁾,
- ο κανονισμός ως το κατάλληλο νομικό μέσον για τη δημιουργία της ψηφιακής ενιαίας αγοράς⁽¹⁶⁾,
- η αναγκαιότητα ή η σκοπιμότητα να εξεταστούν οι περιπτώσεις των μηχανών αναζήτησης στο διαδίκτυο και η δωρεάν μετάδοση περιεχομένου μέσω δικτύων wi-fi⁽¹⁷⁾.

4. Τα μέτρα για την εξασφάλιση ευρύτερης πρόσβασης στο περιεχόμενο σε ολόκληρη την ΕΕ

4.1 Διαδικτυακές μεταδόσεις των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών και ψηφιακές αναμεταδόσεις τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών προγραμμάτων⁽¹⁸⁾

4.1.1 Στην ΕΕ, ο τομέας προγραμματισμού και μετάδοσης ραδιοφώνου και τηλεόρασης περιλαμβάνει σχεδόν 12 000 επιχειρήσεις, απασχολεί 255 000 άτομα και έχει όγκο συναλλαγών που ανέρχεται σε 66,5 δισ. ευρώ⁽¹⁹⁾. Η μεταρρύθμιση αιτιολογείται καθώς οι υφιστάμενοι μηχανισμοί για τη χορήγηση της άδειας από τον δικαιούχο των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων δεν περιλαμβάνουν την επιγραμματική μετάδοση ούτε ορισμένες ψηφιακές αναμεταδόσεις.

4.1.2 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ενσωμάτωσης της αρχής της «χώρας προέλευσης» που έχει ήδη θεσπιστεί στον τομέα των δορυφορικών μεταδόσεων⁽²⁰⁾ και δεν αντιβαίνει προς τον εδαφικό χαρακτήρα του δικαίου και τη συμβατική ελευθερία.

4.1.3 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι μια τεχνολογικά ουδέτερη τροποποίηση της νομοθεσίας σχετικά με την ψηφιακή αναμετάδοση πρέπει να απλουστεύσει τη διαδικασία απόκτησης δικαιωμάτων για τους νέους παρόχους και, ως εκ τούτου, να βελτιώσει την πρόσβαση σε περιεχόμενο που είναι σημαντικό για τους καταναλωτές.

4.1.4 Η μεταρρύθμιση προβλέπει ορθώς ότι —όταν υπάρχουν δυσκολίες που σχετίζονται με τη χορήγηση αδειών— τα κράτη μέλη θα μεριμνούν ώστε ένας «αμερόληπτος φορέας» να διευκολύνει τη σύναψη συμφωνιών όσον αφορά την πρόσβαση και τη διαθεσιμότητα οπτικοακουστικών έργων σε **πλατφόρμες βίντεο κατά παραγγελία**.

5. Προσαρμογή των εξαιρέσεων στο ψηφιακό και διασυνοριακό περιβάλλον⁽²¹⁾

5.1 Οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία και τα αρχεία της Ευρώπης αποτελούν χώρο πολιτισμού για τους ευρωπαίους πολίτες και είναι θεμελιώδη για τη μετάδοση της γνώσης, της εκπαίδευσης και της έρευνας. Ταυτόχρονα, προσφέρουν σημαντική οικονομική συνεισφορά από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας⁽²²⁾.

⁽¹³⁾ Ανακοίνωση COM(2016) 592 final.

⁽¹⁴⁾ Οδηγία 2006/116/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006 (ενοποιημένο κείμενο) (ΕΕ L 372 της 27.12.2006, σ. 12-18).

⁽¹⁵⁾ Οδηγία 2012/28/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012 (ΕΕ L 299 της 27.10.2012, σ. 5-12).

⁽¹⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ (ΕΕ C 264 της 20.7.2016, σ. 51).

⁽¹⁷⁾ Βλέπε την απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση C-484/14 Tobias McFadden κατά Sony Music Entertainment Germany GmbH (ΕΕ C 419 της 14.11.2016, σ. 4-5).

⁽¹⁸⁾ Βλέπε υποσημείωση 9.

⁽¹⁹⁾ Eurostat: Programming and broadcasting statistics (2015).

⁽²⁰⁾ Βλέπε υποσημείωση 10.

⁽²¹⁾ Βλέπε υποσημείωση 11.

⁽²²⁾ Η αγορά τους αντιπροσωπεύει 4,8 δισ. ευρώ ετησίως: Outsell report, «Library Market Size, Share, Performance and Trends».

5.2 Λόγω έλλειψης εναρμόνισης, περίπλοκων νομοθεσιών, γεωγραφικών εμποδίων και γλωσσικών διαφορών, οι ευρωπαίοι ερευνητές βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους ερευνητές κρατών με ηγετικό ρόλο, όπως οι ΗΠΑ. Συνεπώς, η μεταρρύθμιση πρέπει να επιδιώκει τρεις στόχους: διεύρυνση και προσαρμογή στα νέα τεχνολογικά δεδομένα, εναρμονισμένη και αποχρεωτική εφαρμογή, και ασφάλεια δικαίου στη ρύθμιση των εξαιρέσεων και περιορισμών⁽²³⁾.

5.3 Η Δήλωση της Χάγης (2014) τονίζει τις τεράστιες δυνατότητες για καινοτομία και έρευνα από την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων. Για τους ερευνητές, τις ΜΜΕ και τις μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας, η εξόρυξη κειμένων και δεδομένων αποτελεί πολύ βασικό εργαλείο, που υποχρησιμοποιείται στην ΕΕ λόγω νομικών, τεχνολογικών και συμβατικών περιορισμών.

5.4 Η Επιτροπή προτείνει τη θέσπιση υποχρεωτικών εξαιρέσεων σε διάφορες περιπτώσεις:

— **εξόρυξη κειμένων και δεδομένων για σκοπούς επιστημονικής έρευνας** στην περίπτωση αναπαραγωγής και δραστηριοτήτων εξόρυξης που πραγματοποιούν μη κερδοσκοπικοί ερευνητικοί οργανισμοί,

— ψηφιακή χρήση έργων και άλλων αντικειμένων, μόνο χάριν παραδείγματος κατά τη **διδασκαλία**, στο βαθμό που αυτό δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο μη εμπορικό σκοπό, και

— **αντίγραφα έργων για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.**

5.5 Παρότι η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι προτάσεις της Επιτροπής προσδιορίζουν ορθώς τα προβλήματα, προτείνει αλλαγές ώστε να υπάρξει καλύτερη προσαρμογή της νομοθεσίας στις τρέχουσες ανάγκες (βλέπε τα συμπεράσματα). Μεταξύ άλλων, είναι σημαντικό να μην ακυρώνονται από συμβατικές ρυθμίσεις ή τεχνολογικά εργαλεία οι εξαιρέσεις από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Από την άλλη πλευρά, είναι σκόπιμο να αναθεωρηθεί η εξαίρεση από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας όσον αφορά την **επιστημονική έρευνα για μη κερδοσκοπικούς σκοπούς** [άρθρο 5 παράγραφος 3 στοιχείο α)], δεδομένου ότι η εφαρμογή της κρίνεται ιδιαίτερα δυσχερής⁽²⁴⁾.

5.6 Η ΕΟΚΕ ζητεί επίσης να γίνει εναρμόνιση της «**εξαιρέσης του πανοράματος**», σύμφωνα με την οποία οι ιδιώτες μπορούν να αντλούν και να μοιράζονται στο διαδικτυο εικόνες έργων, όπως κτιρίων ή γλυπτών, που βρίσκονται σε δημόσιους χώρους. Η Επιτροπή, παρότι επιβεβαιώνει τη σημασία της εξαίρεσης αυτής, αποφάσισε να διατηρήσει την πιθανή υλοποίησή της, σε προαιρετική βάση, από τα κράτη μέλη.

5.7 Το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα για τα άτομα που είναι τυφλά, αμβλύωπες ή έχουν άλλα προβλήματα ανάγνωσης

5.7.1 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη σημασία και την ανάγκη να επικυρώσει έγκαιρα η ΕΕ τη Συνθήκη του Μαρακές, ώστε να διευκολύνει την πρόσβαση στα δημοσιευμένα έργα για τα άτομα που είναι τυφλά, αμβλύωπες ή έχουν άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων, συνθήκη η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 30 Σεπτεμβρίου 2016. Η Συνθήκη θα δώσει σε πολλούς ευρωπαίους πολίτες, που είναι τυφλοί ή έχουν προβλήματα όρασης, τη δυνατότητα πρόσβασης σε περισσότερα έργα και, ως εκ τούτου, θα τους ανοίξει τον δρόμο για τον πολιτισμό, την εκπαίδευση, μια θέση απασχόλησης και, τελικά, για την πραγματική κοινωνική ένταξη.

5.7.2 Οι προτάσεις κανονισμού⁽²⁵⁾ και οδηγίας⁽²⁶⁾ θα επιτρέψουν στην Ένωση να εκπληρώσει μια διεθνή υποχρέωσή της στο πλαίσιο της Συνθήκης του Μαρακές. Επιπλέον, είναι σύμφωνη προς τις υποχρεώσεις της Ένωσης που απορρέουν από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

5.8 **Χορήγηση αδειών και μεγαλύτερη πρόσβαση σε περιεχόμενα.** Θα επιτραπεί, ορθώς, η ψηφιοποίηση και διάδοση **έργων εκτός εμπορίου** που δημοσιεύθηκαν για πρώτη φορά στην ΕΕ (άρθρο 7) και η χορήγηση μιας άδειας σε ένα κράτος θα ισχύει σε ολόκληρη την ΕΕ (άρθρο 8).

5.9 Νέο συγγενικό δικαίωμα για τους εκδότες Τύπου

5.9.1 Σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφοι 1 και 4 της πρότασης οδηγίας⁽²⁷⁾, τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν στους εκδότες αυτούς το αποκλειστικό δικαίωμα —επί είκοσι έτη— να επιτρέψουν ή να απαγορεύουν την ψηφιακή χρήση των εκδόσεών τους.

⁽²³⁾ Πρβλ. *Towards a modern, more European Copyright Framework*. EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations — Ευρωπαϊκό Γραφείο για τις βιβλιοθήκες και τα κέντρα πληροφόρησης και τεκμηρίωσης)· Europeana — Ευρωπαϊκή ψηφιακή βιβλιοθήκη· Association of European Research Libraries (LIBER) — Σύνδεσμος των Ευρωπαϊκών Βιβλιοθηκών Ερευνών· Public Libraries 2020· International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) — Διεθνής Ομοσπονδία Ενώσεων Βιβλιοθηκariών και Βιβλιοθηκών.

⁽²⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 4.

⁽²⁵⁾ COM(2016) 595 final.

⁽²⁶⁾ COM(2016) 596 final.

⁽²⁷⁾ Βλέπε υποσημείωση 11.

5.9.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει αυτό το μέτρο, ώστε να εξασφαλίζεται μια δίκαιη και ισότιμη κατανομή της αξίας μεταξύ των εκδοτών Τύπου που τις δημιουργούν και των διαδικτυακών πλατφορμών όπου γίνεται χρήση τους.

5.9.3 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι ενώ πολλοί εκδότες Τύπου —θεμελιακοί για τη δημοκρατία— υφίστανται μια χρηματοπιστωτική κρίση που μεταφράζεται σε κλείσιμο εντύπων και μαζικές απώλειες θέσεων εργασίας, εκείνοι που χρησιμοποιούν τις πληροφορίες τους έχουν αυξανόμενα έσοδα ⁽²⁸⁾.

5.10 Χρήσεις προστατευόμενου περιεχομένου στο διαδίκτυο

5.10.1 Οι πάροχοι υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, που αποθηκεύουν και παρέχουν στο κοινό πρόσβαση σε μεγάλο αριθμό έργων ή άλλο υλικό, το οποίο αναφορτώνεται από τους χρήστες και προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, θα λάβουν μέτρα, σε συνεργασία με τους δικαιούχους, με σκοπό την εξασφάλιση της ορθής εφαρμογής των συμφωνιών που συνάπτονται με τους δικαιούχους για τη χρήση των έργων τους ή άλλου υλικού, τα οποία προσδιορίζονται από τους δικαιούχους σε συνεργασία με τους παρόχους υπηρεσιών. Αφενός, θα υπάρξουν μέτρα όπως «αποτελεσματικές τεχνολογίες αναγνώρισης περιεχομένου» αφετέρου, οι εν λόγω πάροχοι θα παρέχουν «κατάλληλα στοιχεία» στους δικαιούχους και θα θεσπίσουν μηχανισμούς καταγγελίας και προσφυγής. Τα κράτη μέλη θα διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ των μερών ⁽²⁹⁾.

5.10.2 Το μέτρο —που η ΕΟΚΕ θεωρεί ενδεδειγμένο— πρέπει να καλύπτει το αξιακό χάσμα (**value gap**) που υφίσταται σήμερα μεταξύ των δικαιούχων και των παρόχων υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, δίνοντας τη δυνατότητα στους δικαιούχους πνευματικών δικαιωμάτων να λαμβάνουν καλύτερες αποφάσεις αναφορικά με τη χρήση των έργων τους. Υπάρχουν παραδείγματα υπηρεσιών βασισμένων στη διαφήμιση, που δεν αποδίδουν επαρκώς στους δημιουργούς τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, σε αντίθεση με τις διαδικτυακές υπηρεσίες που πληρώνονται μέσω συνδρομής και τα αποδίδουν ⁽³⁰⁾.

6. Βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς των πνευματικών δικαιωμάτων

6.1 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τη δήλωση της Επιτροπής ότι η παραβίαση των δικαιωμάτων του δημιουργού σε εμπορική κλίμακα, που χαρακτηρίζεται από την παρασιτική εργασία και τις επενδύσεις των άλλων, αποτελεί σήμερα σοβαρή απειλή για τους ευρωπαίους δημιουργούς. Χωρίς ένα αποτελεσματικό και ισόρροπο σύστημα, που να διασφαλίζει την τήρησή τους, τα δικαιώματα του δημιουργού και λοιπά δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) μένουν απροστάτευτα και οι επενδύσεις στη δημιουργία και την καινοτομία παραλύουν ⁽³¹⁾.

6.2 Οι δημιουργοί πρέπει να έχουν δικαίωμα σε εύλογη αποζημίωση για τον δημιουργικό τους μόχθο, να συμμετέχουν στην εμπορική επιτυχία των έργων τους και να διατηρούν υψηλό επίπεδο προστασίας και χρηματοδότησης των έργων ⁽³²⁾.

6.3 Με την πρόταση, που η ΕΟΚΕ θεωρεί ενδεδειγμένη, θεσπίζονται μέτρα που τείνουν να ενισχύσουν τις συμβατικές δυνατότητες των δημιουργών. Ενώ τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν την υποχρέωση για διαφάνεια, καθώς και τους μηχανισμούς προσαρμογής των συμβολαίων και της εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών, η μεταρρύθμιση ενισχύει τη διαπραγματευτική ικανότητα των δημιουργών και των καλλιτεχνών ⁽³³⁾.

6.4 Είναι σκόπιμο να επισημανθεί η ανάγκη να συμβάλουν οι δημόσιες και ιδιωτικές οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών, όσον αφορά τους τομείς που τους αντιστοιχούν, στην ενίσχυση της συνείδησης των χρηστών ως προς το ότι οι δημιουργοί πρέπει να αμείβονται για τα έργα τους στο πλαίσιο που ορίζουν οι νόμοι.

Βρυξέλλες, 25 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽²⁸⁾ Οι διαδικτυακές πλατφόρμες κατέγραψαν, το 2015, έσοδα 153,650 δισ. δολάρια και εκτιμάται ότι τα έσοδα αυτά θα ανέλθουν σε 260,360 δισ. δολάρια το 2020. Βλ. <https://www.statista.com/statistics/237800/global-internet-advertising-revenue/>

⁽²⁹⁾ Βλέπε άρθρο 13.

⁽³⁰⁾ Σύμφωνα με τους Jan Hückmann & Dora Grunwald, το YouTube, με 1 δισεκατομμύριο χρήστες, κατέβαλε, το 2015, 630 εκατ. δολάρια για δικαιώματα του δημιουργού· το Spotify, με κάτι περισσότερο από 10 εκατομμύρια χρήστες, πλήρωσε 2 δισ. δολάρια. Βλέπε την επιχειρηματολογία της Google κατά του μέτρου αυτού στο <https://europe.googleblog.com/2016/09/european-copyright-theres-better-way.html>

⁽³¹⁾ Βλέπε υποσημείωση 13.

⁽³²⁾ Βλέπε υποσημείωση 16.

⁽³³⁾ Όπως προβλέπεται σήμερα από την οδηγία 2014/26/ΕΕ (ΕΕ L 84 της 20.3.2014, σ. 72).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενωσιακού συστήματος πιστοποίησης του εξοπλισμού ελέγχου προστασίας των αερομεταφορών από έκνομες ενέργειες»

[COM(2016) 491 final — 2016/0236 (COD)]

(2017/C 125/04)

Εισηγητής: **Stefan BACK**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 15.9.2016 Συμβούλιο, 24.10.2016
Νομική βάση	Άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	13.1.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	25.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522η
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	138/1/3

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την υποστήριξή της στο σχέδιο δράσης για καινοτόμο και ανταγωνιστικό τομέα ασφάλειας του 2012 («το σχέδιο δράσης») ⁽¹⁾.

1.2 Η ΕΟΚΕ εφιστά επίσης την προσοχή στο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια («το θεματολόγιο για την ασφάλεια») ⁽²⁾ και εκφράζει εκ νέου την υποστήριξή της τόσο στο σχέδιο δράσης κατά της παράνομης διακίνησης και χρήσης πυροβόλων όπλων και εκρηκτικών όσο και στην πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας ⁽³⁾ ⁽⁴⁾.

1.3 Με την επιφύλαξη των κάτωθι παρατηρήσεων, η ΕΟΚΕ σήμερα επιδοκιμάζει επίσης τον στόχο της πρότασης κανονισμού της Επιτροπής για τη θέσπιση ενωσιακού συστήματος πιστοποίησης του εξοπλισμού ελέγχου προστασίας των αερομεταφορών από έκνομες ενέργειες ⁽⁵⁾ («η πρόταση») ως ένα πρώτο βήμα για την υλοποίηση του σχεδίου δράσης. Επικροτεί τον στόχο της πρότασης που αποβλέπει στην καθιέρωση ενός συστήματος έγκρισης τύπου για τον εξοπλισμό ελέγχου με μονοαπευθυντική πιστοποίηση, με μέλημα την απλούστευση της διάθεσης των προϊόντων στην αγορά, τη μείωση του κόστους, την αύξηση της ποσότητας στην αγορά του όγκου της αγοράς και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας προϊόντων ασφάλειας.

1.4 Η ΕΟΚΕ λυπάται, ωστόσο, διότι στην πρόταση δεν προβλέπεται μια ενιαία ενωσιακή αρχή έγκρισης με ενσωματωμένη τεχνική υπηρεσία, πράγμα το οποίο θα συνέβαλλε στη βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και στη μείωση του κόστους. Η ΕΟΚΕ εκφράζει σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με την αποτελεσματική χρήση των πόρων στο πλαίσιο της προτεινόμενης λύσης, που συνίσταται στον διαχωρισμό των τεχνικών υπηρεσιών και των αρχών έγκρισης.

⁽¹⁾ COM(2012) 417 final, 1 EE C 76 της 14.3.2013, σ. 37.

⁽²⁾ COM(2015) 185 final.

⁽³⁾ COM(2015) 624 final: «Εφαρμογή του ευρωπαϊκού θεματολογίου για την ασφάλεια: Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου και της χρήσης πυροβόλων όπλων και εκρηκτικών» και COM(2015) 625 final: «Πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της οδηγίας-πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας».

⁽⁴⁾ EE C 177 της 18.5. 2016, σ. 51.

⁽⁵⁾ COM(2016) 491 final.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης τη λύπη της για το γεγονός ότι η δυνατότητα που προβλέπεται στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 300/2008 για τη θέσπιση κοινών κανόνων στο πεδίο της ασφάλειας της πολιτικής αεροπορίας⁽⁶⁾, σύμφωνα με την οποία μπορούν να επιβάλλονται αυστηρότερες απαιτήσεις σε εθνικό επίπεδο από τα βασικά πρότυπα που ορίζονται στον εν λόγω κανονισμό, δεν αντικατοπτρίζεται στην πρόταση· πρόκειται για δυνατότητα η οποία επικροτήθηκε ρητά από την ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της⁽⁷⁾ με θέμα τη συγκεκριμένη πρόταση κανονισμού.

1.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί λυπηρό το γεγονός ότι οι πιυχές που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά φαίνεται να υπεριοχύνουν των ανησυχιών σχετικά με την ασφάλεια, μέχρι του σημείου να μην παρέχεται καν η δυνατότητα επιβολής πρόσθετων εθνικών απαιτήσεων ασφάλειας για λόγους προστασίας ζωτικών εθνικών συμφερόντων, σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 10 της ΣΛΕΕ.

1.7 Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης τη λύπη της για το γεγονός ότι η ΣΛΕΕ δεν επιτρέπει την ανάληψη ειδικών εθνικών δράσεων για την προστασία των ζωτικών εθνικών συμφερόντων από τρομοκρατικές ενέργειες, σύμφωνα με ό,τι ισχύει για τον στρατιωτικό εξοπλισμό δυνάμει του άρθρου 346 της ΣΛΕΕ ή για τις δημόσιες συμβάσεις δυνάμει του άρθρου 15 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις⁽⁸⁾.

1.8 Η ΕΟΚΕ αμφισβητεί την καταλληλότητα της διάταξης του άρθρου 24 παράγραφος 3 της πρότασης, στην οποία διευκρινίζεται ότι η Επιτροπή θα προεδρεύει της ομάδας συντονισμού των τεχνικών υπηρεσιών, λόγω του εξαιρετικά τεχνικού και περίπλοκου χαρακτήρα των ζητημάτων που θα πρέπει να διευθετούνται από τις υπηρεσίες της.

1.9 Επ' αυτού, η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την απογοήτευσή της διότι δεν φαίνεται να έχει εξετασθεί η δυνατότητα να συμπεριληφθεί στην πρόταση ένα σύστημα για την ανταλλαγή πληροφοριών και τον συντονισμό μεταξύ των διαφόρων εθνικών αρχών έγκρισης.

1.10 Η ΕΟΚΕ διερωτάται μήπως ο βαθμός στον οποίο η πρόταση επιτρέπει τη χρήση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων για την τροποποίηση τεχνικών διατάξεων υπερβαίνει τα όρια που επιβάλλονται σύμφωνα με το άρθρο 290 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όσον αφορά το άρθρο 27 στοιχείο α) της πρότασης στο οποίο δεν τίθενται περιορισμοί ως προς την έκταση ή τη φύση των νέων απαιτήσεων επιδόσεων που ενδέχεται να συμπεριληφθούν στο παράρτημα Ι της πρότασης μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.

1.11 Σε κάθε περίπτωση, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, εάν πρόκειται να προτείνει νομοθεσία σε αυτόν τον τομέα, η Επιτροπή θα χρειαστεί τις τεχνικές ικανότητες που απαιτούνται για τη διασφάλιση της ποιότητας των νομοθετικών πράξεων.

1.12 Η ΕΟΚΕ επικροτεί κατ' αρχήν την πρόταση σύμφωνα με την οποία η ΕΕ θα πρέπει να επιδιώξει να καταστεί πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Πολιτικής Αεροπορίας (ECAC/European Civil Aviation Conference). Ωστόσο, δεδομένου ότι, βάσει του ισχύοντος καταστατικού της ECAC, επιτρέπεται μόνο σε κράτη να καθίστανται πλήρη μέλη της ECAC, δεδομένου ότι τα μέλη της ECAC είναι περισσότερα από τα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και δεδομένου ότι η έκβαση μιας διαδικασίας διαπραγμάτευσης ενόψει ενδεχόμενης προσχώρησης δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένη, θα ήταν πιο ρεαλιστικό να αναφερθεί ότι η ΕΕ οφείλει να προβεί στις δέουσες ενέργειες με στόχο την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους της ECAC.

1.13 Η ΕΟΚΕ έλαβε υπόψη της τη διάταξη της πρότασης στην οποία προβλέπεται μέγιστο μέσο χρονικό διάστημα έξι μηνών μεταξύ της υποβολής αιτήματος για τη διεξαγωγή δοκιμής από τις τεχνικές υπηρεσίες και της αποστολής των αποτελεσμάτων της δοκιμής στην αρμόδια αρχή έγκρισης. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι καλύτερη επιλογή θα ήταν να προβαίνει η τεχνική υπηρεσία σε μια αρχική αξιολόγηση του εκάστοτε αιτήματος για να προσδιορίσει τον χρόνο που απαιτείται για τη διεξαγωγή δοκιμής και να ενημερώνει τον αιτούντα εντός προκαθορισμένου χρονικού διαστήματος. Σε περίπτωση μη τήρησης της προβλεπόμενης προθεσμίας για την πραγματοποίηση της δοκιμής, θα πρέπει να ενημερώνεται ο αιτών και να εξηγούνται δεόντως οι λόγοι της καθυστέρησης.

1.14 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι το σύστημα της ECAC για την αξιολόγηση προϊόντων λειτουργεί πλέον ικανοποιητικά και, άρα, η προστιθέμενη αξία ενός ενωσιακού συστήματος έγκρισης τύπου για λειτουργικούς σκοπούς μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση. Η παρατήρηση αυτή δεν θίγει τους στόχους που καθορίζονται στην πρόταση σχετικά με την εσωτερική αγορά.

1.15 Για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω, η ΕΟΚΕ διατηρεί επιφυλάξεις ως προς την προστιθέμενη αξία της πρότασης υπό την παρούσα μορφή της και καλεί, συνεπώς, την Επιτροπή να επανεξετάσει το περιεχόμενό της με στόχο τη συνεκτίμηση των παρατηρήσεων που διατυπώνονται στην παρούσα γνωμοδότηση.

⁽⁶⁾ ΕΕ L 97 της 9.4.2008, σ. 72.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 185 της 8.8. 2006, σ. 17.

⁽⁸⁾ Βλέπε επίσης την ερμηνευτική ανακοίνωση για την εφαρμογή του άρθρου 296 της Συνθήκης (ισχύον άρθρο 346 της ΣΛΕΕ) στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων προμηθειών που αφορούν την άμυνα [COM(2006) 779 τελικό] (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65).

2. Εισαγωγή

2.1 Η πρόταση αποτελεί ένα πρώτο βήμα για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης⁽⁹⁾. Οι στόχοι του σχεδίου δράσης είναι οι εξής:

- υπέρβαση του κατακερματισμού της αγοράς, μέσω της δημιουργίας πανενωσιακών/διεθνών προτύπων, της εναρμόνισης των διαδικασιών της ενωσιακής πιστοποίησης/αξιολόγησης της συμμόρφωσης και της αξιοποίησης των συνεργειών μεταξύ των τεχνολογιών ασφάλειας και των τεχνολογιών άμυνας,
- μείωση του χάσματος μεταξύ της έρευνας και της αγοράς,
- καλύτερη ενσωμάτωση της κοινωνικής διάστασης, μέσω της εξέτασης των κοινωνικών συνεπειών ήδη σε πρώιμο στάδιο, συμπεριλαμβανομένων των δυνητικών συνεπειών για τα θεμελιώδη δικαιώματα.

2.2 Σημαντικός στόχος του σχεδίου δράσης είναι να τεθεί τέλος στον κατακερματισμό της αγοράς ασφάλειας με την εισαγωγή πανενωσιακών συστημάτων πιστοποίησης για τις τεχνολογίες ασφάλειας, αρχής γενομένης από τον εξοπλισμό ελέγχου των αερολιμένων και τα συστήματα συναγερμού· ο εν λόγω στόχος θα μπορέσει να επιτευχθεί με τη θέσπιση ενιαίου (μονοαπειθυντικού) συστήματος για την απόκτηση πιστοποίησης που θα χορηγεί στα πιστοποιημένα προϊόντα πρόσβαση στην αγορά ολόκληρης της ΕΕ. Αυτό θα επιφέρει απλούστευση, μείωση του κόστους πιστοποίησης, αύξηση της ποσότητας στην εγχώρια αγορά και, ως εκ τούτου, βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε σύγκριση με τα προϊόντα των ΗΠΑ και της Κίνας που έχουν το πλεονέκτημα μεγαλύτερης ποσότητας σε εκτεταμένες εγχώριες αγορές.

2.3 Στο θεματολόγιο για την ασφάλεια⁽¹⁰⁾ επικροτούνται οι δράσεις στήριξης που προβλέπονται από το σχέδιο δράσης σε τομείς όπως η κατάρτιση, η χρηματοδότηση, η έρευνα και η καινοτομία.

2.4 Το θεματολόγιο για την ασφάλεια περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα μέτρων που καλύπτουν την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, του λαθρεμπορίου και της χρήσης πυροβόλων όπλων και εκρηκτικών υλών, καθώς και πρόσθετα μέτρα για την προστασία των πολιτών και των υποδομών ζωτικής σημασίας, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται ένα σχέδιο δράσης κατά της παράνομης διακίνησης και χρήσης πυροβόλων όπλων και εκρηκτικών και μια πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁽¹¹⁾.

2.5 Με την πρόταση εισάγεται ένα σύστημα πιστοποίησης βασισμένο σε κοινές απαιτήσεις επιδόσεων, κοινές μεθοδολογίες δοκιμών και διαπίστευση των εργαστηρίων δοκιμών (τεχνικές υπηρεσίες).

2.6 Οι απαιτήσεις επιδόσεων καθορίστηκαν βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 300/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹²⁾ για τη θέσπιση κοινών κανόνων στο πεδίο της ασφάλειας της πολιτικής αεροπορίας και των εκτελεστικών πράξεών του (άρθρο 4 και παράρτημα Ι της πρότασης).

2.7 Οι μέθοδοι αξιολόγησης διαμορφώθηκαν σύμφωνα με την κοινή διαδικασία αξιολόγησης (CEP/Common Evaluation Process) που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Πολιτικής Αεροπορίας (ECAC).

2.8 Κάθε κράτος μέλος πρέπει να διαθέτει αρχή έγκρισης αρμόδια για όλες τις πτυχές έγκρισης του εξοπλισμού (άρθρο 6 της πρότασης). Κανένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επιβάλει πρόσθετες απαιτήσεις σε πιστοποιημένο εξοπλισμό (άρθρο 4 της πρότασης).

2.9 Στην πρόταση καθορίζονται διαδικασίες αντιμετώπισης εξοπλισμού που παρουσιάζει κίνδυνο σε εθνικό επίπεδο ή δεν συμμορφώνεται με την πιστοποίηση (άρθρα 17 έως 19 της πρότασης).

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επιδοκιμάσει το σχέδιο δράσης⁽¹³⁾, το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια, το σχέδιο δράσης κατά της παράνομης διακίνησης και χρήσης πυροβόλων όπλων και εκρηκτικών, καθώς και την πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁽¹⁴⁾.

⁽⁹⁾ COM(2012) 417 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2015) 185 final.

⁽¹¹⁾ COM(2015) 624 final: «Εφαρμογή του ευρωπαϊκού θεματολογίου για την ασφάλεια: Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου και της χρήσης πυροβόλων όπλων και εκρηκτικών» και COM(2015) 625 final: «Πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της οδηγίας-πλαίσου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας».

⁽¹²⁾ Βλέπε υποσημείωση 6.

⁽¹³⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

⁽¹⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 4.

3.2 Η ΕΟΚΕ, επί του παρόντος, επικροτεί επίσης την πρόθεση που εκδηλώνεται στην πρόταση για την εφαρμογή του προτεινόμενου σχεδίου δράσης μέσω της ενίσχυσης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ασφάλειας με τη δημιουργία ευρύτερης εγχώριας αγοράς και με τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του εν λόγω τομέα.

3.3 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τον στόχο της πρότασης που αποβλέπει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα ασφαλείας της ΕΕ και στην απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών με τη θέσπιση ενιαίου (μονοαπευθυντικού) συστήματος πιστοποίησης για τη μείωση του κόστους και τη δημιουργία ευρύτερης εγχώριας αγοράς. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τόσο την ισχυρή εστίαση στην εσωτερική αγορά και στην ανταγωνιστικότητα όσο και την αντιμετώπιση των ζητημάτων ασφαλείας, με βασικό σκεπτικό ότι η μεγιστοποίηση της ανταγωνιστικότητας της εν λόγω βιομηχανίας μπορεί να βελτιώσει τις δυνατότητές της για καινοτομία και ανάπτυξη νέων προϊόντων.

3.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την προσέγγιση που ακολουθείται στην πρόταση όσον αφορά τη θέσπιση νομοθεσίας σχετικά με τις απαιτήσεις επιδόσεων και τη χρήση των κοινών μεθοδολογιών δοκιμών που καθορίστηκαν από την ECAC· συμφωνεί δε με την άποψη ότι ο απόρρητος χαρακτήρας μεγάλου μέρους των νομικών στοιχείων καθιστά αναγκαία αυτή την προσέγγιση. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η πρόταση θα μπορούσε να βελτιωθεί όσον αφορά ορισμένες σημαντικές παραμέτρους.

3.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει, ως εκ τούτου, τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν έχει συμπεριληφθεί στην πρόταση η δυνατότητα που προβλέπεται στο άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 300/2008, σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν αυστηρότερα μέτρα σε σχέση με τα κοινά βασικά πρότυπα που αναφέρονται στην πρόταση. Ούτε οι διαδικασίες αντιμετώπισης εξοπλισμού που παρουσιάζει κίνδυνο σε εθνικό επίπεδο ούτε η διαδικασία διασφάλισης της Ένωσης είναι κατάλληλες για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους προβλημάτων.

3.6 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει σε αυτό το σημείο ότι έχει επιδοκιμάσει τη δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη προκειμένου να εφαρμόζουν αυστηρότερα μέτρα, βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 300/2008, στη γνωμοδότησή της με θέμα την εν λόγω πρόταση κανονισμού⁽¹⁵⁾.

3.7 Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση των δυσκολιών που συνεπάγεται η έγκριση της επιβολής πρόσθετων εθνικών απαιτήσεων σε προϊόντα που καλύπτονται από εναρμονισμένα κριτήρια, αλλά εφιστά ωστόσο την προσοχή στη δυνατότητα που παρέχεται δυνάμει του άρθρου 114 παράγραφος 10 της ΣΛΕΕ για την έγκριση της επιβολής εθνικών απαιτήσεων με βάση, παραδείγματος χάρι, την ανάγκη προστασίας των συμφερόντων εθνικής ασφαλείας, παρότι μόνο για περιορισμένο χρονικό διάστημα.

3.8 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει το γεγονός ότι τα κοινοβούλια τουλάχιστον δύο κρατών μελών —σε προτάσεις για την έκδοση αιτιολογημένης γνώμης σχετικά με το ζήτημα της επικουρικότητας, η μία εκ των οποίων έχει ήδη υποβληθεί— αναφέρθηκαν, μεταξύ άλλων, στην ανάγκη να παρέχεται δυνατότητα προσαρμογής στις απαιτήσεις ασφαλείας σύμφωνα με τα ποικίλα επίπεδα έκθεσης σε κίνδυνο που υφίστανται στα διάφορα κράτη μέλη⁽¹⁶⁾. Αυτό σημαίνει ότι ενδέχεται να είναι αναγκαία η ενίσχυση των απαιτήσεων ασφαλείας με την εισαγωγή πρόσθετων χαρακτηριστικών και βελτιωμένων επιδόσεων του εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένου του εξοπλισμού ελέγχου που χρησιμοποιείται στους αερολιμένες, σε σύγκριση με τις τυπικές ενωσιακές απαιτήσεις.

3.9 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι, κατά την εφαρμογή μιας πολιτικής που αποσκοπεί στη βελτίωση της προστασίας από τρομοκρατικές ενέργειες, ο συγκεκριμένος στόχος πρέπει να θεωρείται ως βασικό στοιχείο οποιουδήποτε προτεινόμενου μέτρου. Μια αιχμάντα βιομηχανικής πολιτικής, η οποία σχετίζεται με τον εν λόγω στόχο, πρέπει να θεωρείται ως δευτερεύουσα σε σχέση με τον στόχο της πάταξης της τρομοκρατίας.

3.10 Ως εκ τούτου, πρέπει να υπάρχουν σαφή περιθώρια για επιμέρους δράσεις των κρατών μελών που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση τρομοκρατικών απειλών, συμπεριλαμβανομένης και της επιβολής πρόσθετων απαιτήσεων σχετικά με τον εξοπλισμό ελέγχου στους αερολιμένες πάνω και πέρα από τις τυπικές απαιτήσεις πιστοποίησης. Στα άρθρα 17 και 18 της πρότασης δεν θίγεται το εν λόγω πρόβλημα και δεν παρέχονται επαρκή περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα να προστατευτούν από τρομοκρατικές απειλές. Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι η ΣΛΕΕ, υπό την παρούσα μορφή της, δεν περιέχει ειδικούς κανόνες που να επιτρέπουν την εξαίρεση του εξοπλισμού ασφαλείας από τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς για λόγους προστασίας ζωτικών εθνικών συμφερόντων, δεδομένου ότι το άρθρο 346 της ΣΛΕΕ προβλέπει αυτή τη δυνατότητα μόνον για τον στρατιωτικό εξοπλισμό, καθώς και ότι οι διατάξεις της οδηγίας 2014/24/ΕΕ (άρθρο 15) αφορούν μόνο τις δημόσιες συμβάσεις⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁵⁾ Βλέπε υποσημείωση 6.

⁽¹⁶⁾ Αιτιολογημένη γνώμη της Βουλής των Κοινοτήτων (House of Commons) του Ηνωμένου Βασιλείου, 1 Νοεμβρίου 2016, στο έγγραφο του Συμβουλίου αριθ. 14180/16 και Γαλλική Εθνοσυνέλευση (Assemblée Nationale) — No 4060 rect. Proposition de Résolution Européenne (πρόταση ευρωπαϊκού ψηφίσματος).

⁽¹⁷⁾ Ερμηνευτική ανακοίνωση για την εφαρμογή του άρθρου 296 της Συνθήκης (άρθρο 346 της ΣΛΕΕ) στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων προμηθειών που αφορούν την άμυνα — σελίδα 6, υποσημείωση 10. Η οδηγία 2004/18/ΕΚ έχει εν τω μεταξύ αντικατασταθεί από την οδηγία 2014/24/ΕΕ — COM(2006) 779 τελικό.

3.11 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η πρόταση παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για την τροποποίηση του παραρτήματος I με στόχο την καθιέρωση νέων απαιτήσεων επιδόσεων για τον εξοπλισμό ελέγχου προστασίας των αερομεταφορών [άρθρο 27 στοιχείο α)], καθώς και για την τροποποίηση των παραρτημάτων του κανονισμού με στόχο την προσαρμογή τους στην εξέλιξη των επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων [άρθρο 27 στοιχείο β)]. Σύμφωνα με το άρθρο 290 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, η αρμοδιότητα έκδοσης πράξεων περιορίζεται σε ουσιώδη στοιχεία της εν λόγω νομικής πράξης, συμπεριλαμβανομένων των επικαιροποιήσεων λόγω τεχνικών εξελίξεων. Η εξουσιοδότηση που προβλέπεται στο άρθρο 27 στοιχείο α) της πρότασης φαίνεται να υπερβαίνει αυτό το όριο. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ αμφισβητεί τη συμβατότητα της εξουσιοδότησης που προτείνεται στο άρθρο 27 στοιχείο α) της πρότασης με τις διατάξεις της ΣΛΕΕ.

3.12 Σε κάθε περίπτωση, εάν πρόκειται να προτείνει νομοθεσία σε αυτόν τον τομέα, η Επιτροπή θα χρειαστεί τις τεχνικές ικανότητες που απαιτούνται για τη διασφάλιση της ποιότητας των νομοθετικών πράξεων.

3.13 Στην πρόταση προβλέπεται μία αρχή έγκρισης ανά κράτος μέλος. Η ΕΟΚΕ εκφράζει αμφιβολίες όσον αφορά τόσο την ικανότητα όλων των κρατών μελών να συγκροτήσουν μια τέτοια αρχή κατά τη στιγμή έναρξης ισχύος του προτεινόμενου κανονισμού όσο και την αποτελεσματική χρήση των πόρων στο πλαίσιο μιας τέτοιας απαίτησης, καθώς και την προστιθέμενη αξία της, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι, επί του παρόντος, μόνο πέντε κράτη μέλη είναι σε θέση να διενεργήσουν δοκιμές του εξοπλισμού και να εκδώσουν πιστοποιητικό έγκρισης τύπου. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μια ενιαία ενωσιακή αρχή έγκρισης θα αποτελούσε αποτελεσματικότερη λύση, η οποία θα ήταν σύμφωνη με τη μονοαπευθυντική προσέγγιση.

3.14 Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης αμφιβολίες όσον αφορά τη χρησιμότητα του διαχωρισμού των λειτουργιών της δοκιμής και της πιστοποίησης μεταξύ των τεχνικών υπηρεσιών και των αρχών έγκρισης, υπό την έννοια ότι η έμπρακτη δοκιμή των επιδόσεων ενός προϊόντος πρέπει να διενεργείται από μια τεχνική υπηρεσία, πιστοποιημένη ως προς το επίπεδο ικανοτήτων της, ενώ η απόφαση σχετικά με την έκδοση εγγράφου πιστοποίησης (έγκρισης τύπου) πρέπει να λαμβάνεται από την εκάστοτε αρχή έγκρισης, η οποία σαφώς δεν χρειάζεται να πληροί συγκεκριμένα κριτήρια τεχνικής ικανότητας, αλλά να βασίζεται εξ ολοκλήρου στις αξιολογήσεις που πραγματοποιούνται από την τεχνική υπηρεσία. Σε περίπτωση που αυτό το δυαδικό σύστημα αιτιολογείται ελλείψει της δέουσας τεχνικής ικανότητας σε όλα τα κράτη μέλη, η ΕΟΚΕ θα συνιστούσε είτε την ενσωμάτωση αυτών των δύο λειτουργιών σε έναν περιορισμένο αριθμό αρχών έγκρισης είτε, ιδεωδώς, όπως έχει ήδη προταθεί, τη σύσταση μιας κοινής αρχής έγκρισης για ολόκληρη την ΕΕ.

3.15 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί επίσης ότι η κοινή μεθοδολογία δοκιμών για την πιστοποίηση λειτουργεί πλέον ικανοποιητικά, πράγμα το οποίο θέτει υπό αμφισβήτηση την προστιθέμενη αξία που αναμένεται να προσδώσει η πρόταση στο σύστημα, δεδομένου άλλωστε ότι το πλαίσιο της ECAC διασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των σχετικών προϊόντων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Πολιτικής Αεροπορίας (ECAC). Η παρατήρηση αυτή δεν θίγει τους στόχους της πρότασης που αφορούν την εσωτερική αγορά.

3.16 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι το άρθρο 10 της πρότασης ορίζει ότι η ΕΕ καθίσταται πλήρες μέλος του αρμόδιου φορέα για την κατάρτιση των κοινών μεθοδολογιών δοκιμών, δηλαδή της ECAC. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι για την προσχώρηση της ΕΕ στην ECAC απαιτείται προηγούμενη τροποποίηση του καταστατικού του εν λόγω φορέα, βάσει του οποίου επί του παρόντος επιτρέπεται μόνο σε κράτη να καθίστανται πλήρη μέλη της ECAC. Δεδομένου ότι η προσχώρηση θα αποτελέσει απόρροια μιας διαδικασίας διαπραγμάτευσης, η ΕΟΚΕ θα πρότεινε την τροποποίηση της εν λόγω διάταξης προκειμένου να οριστεί ρητά ότι η ΕΕ θα πρέπει να λάβει εντολή έναρξης διαπραγματεύσεων με σκοπό την απόκτηση της ιδιότητας του πλήρους μέλους της ECAC.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Στην πρόταση διευκρινίζεται ότι η Επιτροπή θα πρέπει να συστήσει κλαδική ομάδα τεχνικών υπηρεσιών της οποίας θα προεδρεύει, με στόχο την εξασφάλιση συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των τεχνικών υπηρεσιών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η εν λόγω ομάδα ενδέχεται να ασχολείται με εξαιρετικά περίπλοκα τεχνικά ζητήματα, η ΕΟΚΕ αμφισβητεί την καταλληλότητα της προτεινόμενης λύσης.

4.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έκπληξή της για το γεγονός ότι δεν θεωρήθηκε αναγκαίο να προταθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και ο συντονισμός μεταξύ των διαφόρων εθνικών αρχών έγκρισης, καθώς και μεταξύ των αρχών έγκρισης και της Επιτροπής, έχοντας κατά νου ότι το εν λόγω σύστημα κρίθηκε χρήσιμο για τις τεχνικές υπηρεσίες και για άλλες περιπτώσεις, κατά τις οποίες οι εθνικές αρχές είναι αρμόδιες για τη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ, όπως, παραδείγματος χάρι, στον τομέα του ανταγωνισμού.

4.3 Ενώ στην πρόταση προβλέπεται μία αρχή έγκρισης για κάθε κράτος μέλος, δεν επιβάλλεται παρεμφερής υποχρέωση όσον αφορά τις τεχνικές υπηρεσίες οι οποίες, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, θα έχουν καθοριστικό ρόλο στο προβλεπόμενο σύστημα πιστοποίησης. Το γεγονός αυτό ενισχύει περαιτέρω την άποψη ότι η απαίτηση σχετικά με μια αρχή έγκρισης ανά κράτος μέλος έχει μόνο συμβολική αξία, δεδομένου ότι τα πιστοποιητικά έγκρισης τύπου και τα πιστοποιητικά συμμόρφωσης που εκδίδονται με βάση την εν λόγω πιστοποίηση ισχύουν σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ. Η διαδικασία αντιμετώπισης εξοπλισμού που παρουσιάζει κίνδυνο σε εθνικό επίπεδο (άρθρο 17 της πρότασης) θα μπορούσε να εμπίπτει στα καθήκοντα μιας εθνικής αρχής αρμόδιας για θέματα ασφαλείας.

4.4 Στην πρόταση διευκρινίζεται ότι οι τεχνικές υπηρεσίες διασφαλίζουν ότι το μέσο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την υποβολή αιτήματος διεξαγωγής δοκιμής έως την αποστολή των αποτελεσμάτων στην αρχή έγκρισης δεν υπερβαίνει κατ' ανώτατο όριο τους έξι μήνες, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις ή κατόπιν ειδικού αιτήματος των κατασκευαστών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ένα προκαθορισμένο χρονικό διάστημα αυτού του είδους δεν είναι ούτε επιθυμητό ούτε ρεαλιστικό. Καλύτερη επιλογή θα ήταν να έχει η τεχνική υπηρεσία την υποχρέωση να αξιολογεί αμέσως τον απαιτούμενο χρόνο για τη διεκπεραίωση ενός αιτήματος και να ενημερώνει τον αιτούντα εντός προκαθορισμένου χρονικού διαστήματος, παραδείγματος χάρι, 15 εργάσιμων ημερών. Σε περίπτωση μη τήρησης της προβλεπόμενης προθεσμίας, η τεχνική υπηρεσία θα πρέπει να παρέχει τεκμηριωμένη αιτιολόγηση.

Βρυξέλλες, 25 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση πλαισίου της Ένωσης για την επανεγκατάσταση και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 516/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου»

[COM(2016) 468 final — 2016/0225 COD]

(2017/C 125/05)

Εισηγητής: **Christian MOOS**

Αίτηση γνωμοδότησης	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 7.9.2016 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 12.9.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	10.1.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	25.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	177/8/9

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

Η ΕΟΚΕ

1.1 τάσσεται υπέρ μιας πραγματικής κοινής πολιτικής ασύλου σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές αξίες· χαιρετίζει τη θέσπιση πλαισίου της Ένωσης για την επανεγκατάσταση·

1.2 καλεί την Ένωση να αναλάβει μεγαλύτερες ευθύνες σχετικά με τα πρόσωπα που χρήζουν διεθνούς προστασίας, να καταβάλει μεγαλύτερες προσπάθειες από ό,τι μέχρι στιγμής και να επιδείξει μεγαλύτερη αλληλεγγύη προς τρίτες χώρες αλλά και προς τα κράτη μέλη της ΕΕ, όπως η Ελλάδα, στο ζήτημα των προσφύγων·

1.3 υπογραμμίζει το αίτημά της για δημιουργία ισχυρών συστημάτων ένταξης στα κράτη μέλη·

1.4 ζητεί τα κοινά κριτήρια επανεγκατάστασης να βασίζονται κυρίως στην τρωτότητα των θιγόμενων ατόμων και όχι μόνο στην αποτελεσματική συνεργασία τρίτης χώρας σε θέματα ασύλου, καθώς επίσης και να μην οδηγούν σε διακριτική μεταχείριση·

1.5 θεωρεί τη χρήση των εννοιών της «πρώτης χώρας ασύλου» και της «ασφαλούς τρίτης χώρας» αμφισβητήσιμη λόγω της ασταθούς κατάστασης που επικρατεί στις θιγόμενες τρίτες χώρες και περιοχές. Εκτιμά ότι η δήλωση ΕΕ-Τουρκίας είναι υψίστης σημασίας στην τρέχουσα κατάσταση. Είναι προς το συμφέρον της ΕΕ και της Τουρκίας να παρακολουθείται η κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την εφαρμογή της στην πράξη·

1.6 ζητεί την αποσύνδεση του προγράμματος επανεγκατάστασης από τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης, οι οποίες έχουν ως στόχο να πείσουν τις τρίτες χώρες να παρεμποδίσουν τη διαφυγή των προσφύγων, καθότι μια τέτοια ενέργεια εγκυμονεί τον κίνδυνο παραβίασης του διεθνούς δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Υπογραμμίζει ότι οι δράσεις που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων με τρίτες χώρες ή η γενικότερη αναπτυξιακή βοήθεια δεν θα πρέπει να περιορίζονται από συμφωνίες επιστροφής ή άλλες παρόμοιες συμφωνίες συνεργασίας με τρίτες χώρες·

1.7 ζητά η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) να συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην ταυτοποίηση των υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων που θα επανεγκατασταθούν και αμφισβητεί τα ειδικά δικαιώματα κατά την επιλογή τρίτων χωρών·

1.8 επικροτεί την έμφαση που δίνεται στην τρωτότητα των γυναικών, καθώς και των παιδιών και των εφήβων, θεωρεί, εντούτοις, κρίσιμης σημασίας την κατηγορία «πρόσωπα με κοινωνικοοικονομική τρωτότητα». Ο συνδυασμός διαφόρων νόμιμων διόδων εισόδου που προτείνει η Επιτροπή συνεπάγεται τον κίνδυνο επιπτώσεων όσον αφορά τα αριθμητικά ποσοστά και την ποιότητα των επανεγκαταστάσεων·

1.9 αμφισβητεί, σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης του 1951, τον γενικό αποκλεισμό προσώπων τα οποία έχουν διαμείνει, εισέλθει ή έχουν επιχειρήσει να εισέλθουν παράτυπα στο έδαφος των κρατών μελών κατά τα τελευταία πέντε έτη πριν από την επανεγκατάσταση, καθώς και των προσώπων που έχουν απορριφθεί από τα κράτη μέλη πέντε έτη πριν από την επανεγκατάσταση, μολονότι τα κριτήρια επιλεξιμότητας ισχύουν για αυτά τα πρόσωπα·

1.10 επισημαίνει ότι το δικαίωμα ασύλου δεν πρέπει να θίγεται από την επανεγκατάσταση. Πρέπει γενικότερα να διασφαλιστεί η τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων, στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Χάρτης) και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΣΑΔ)·

1.11 υποστηρίζει ότι πρέπει να τίθενται φιλόδοξοι στόχοι κατά τον καθορισμό του ετήσιου αριθμού των προσώπων που θα επανεγκατασταθούν και προτείνει ο αριθμός που θα καθορίζεται από την επιτροπή υψηλού επιπέδου να συνιστά τον ελάχιστο αριθμό·

1.12 αναμένει τη συμμετοχή της στη σύσταση της επιτροπής υψηλού επιπέδου για την επανεγκατάσταση·

1.13 συνιστά επίσης τη μόνιμη συμμετοχή της UNHCR στην επιτροπή υψηλού επιπέδου για την επανεγκατάσταση. Σε γενικές γραμμές, στην πρόταση της Επιτροπής υπάρχει έλλειψη σαφήνειας ως προς το πώς και με ποιες διαδικασίες διεξάγεται η ταυτοποίηση των προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας —από την UNHCR ή από τα κράτη μέλη— καθώς και σχετικά με το ποιον ρόλο θα αναλάβει σε αυτές τις διαδικασίες ο οργανισμός της ΕΕ για το άσυλο·

1.14 επικροτεί την εξέταση συμπληρωματικών εναλλακτικών προγραμμάτων υποδοχής και χρηματοδότησης κατά το πρότυπο του «Private Sponsorship Program» (πρόγραμμα ιδιωτικής χορηγίας)⁽¹⁾ που εφαρμόζει ο Καναδάς. Ένα πλαίσιο της ΕΕ για την επανεγκατάσταση μπορεί, σε γενικές γραμμές, να επωφεληθεί από τη θεσμική κατοχύρωση μιας προσέγγισης των τριών συμβαλλόμενων μερών, στην οποία θα συμμετέχουν τα κράτη μέλη, η UNHCR, καθώς και ιδιωτικοί παράγοντες/φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Ωστόσο, αυτή η κατοχύρωση δεν θα πρέπει να έχει επιπτώσεις στην ποιότητα και τα αριθμητικά ποσοστά των επανεγκαταστάσεων. Καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν τη δέουσα ενημέρωση της κοινωνίας των πολιτών αναφορικά με τα σχέδια για την επανεγκατάσταση και την υποστήριξη της συμμετοχής της στην εν λόγω διαδικασία·

1.15 συνιστά ισχυρότερη θεσμική παρουσία της ΕΕ και των κρατών μελών της σε ιδιαίτερα επιβαρυνμένες τρίτες χώρες καταγωγής και διέλευσης και την ανακούφισή τους μέσω της δημιουργίας ικανότητας υποδοχής και προστασίας σε τοπικό επίπεδο.

2. Αξιολόγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης

2.1 Πλαίσιο της Ένωσης για την επανεγκατάσταση

2.1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επανεγκατάσταση στην Ένωση προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει, όπως και στη γνωμοδότησή της με θέμα «Ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για τη μετανάστευση»⁽²⁾, το αίτημα δημιουργίας —παράλληλα με την επανεγκατάσταση— ισχυρών συστημάτων ένταξης στα κράτη μέλη, διευκόλυνσης της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων και της επαγγελματικής και γλωσσικής κατάρτισης.

2.1.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τα μέτρα για την έγκαιρη, αποτελεσματική και επιτυχή ένταξη των επανεγκατεστημένων προσώπων στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών⁽³⁾, που παρουσιάστηκε στις 7 Ιουνίου 2016. Εντούτοις, αυτά τα μέτρα αντίκεινται στο καθεστώς επικουρικής προστασίας, διότι τα κράτη μέλη πρέπει να ελέγξουν εκ νέου το καθεστώς προστασίας ενός προσώπου και στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας ενδέχεται να μην του αναγνωρίσουν το καθεστώς πρόσφυγα. Σε αυτή την περίπτωση, το πρόσωπο που χρήζει διεθνούς προστασίας κινδυνεύει με απομάκρυνση ή επιστροφή σε τρίτη χώρα ή στη χώρα καταγωγής του.

⁽¹⁾ <http://www.cic.gc.ca/english/resources/publications/ref-sponsor/>

⁽²⁾ ΕΕ C 71 της 24.2.2016, σ. 46.

⁽³⁾ COM(2016) 377 final.

2.2 Περιοχές ή τρίτες χώρες από τις οποίες πρόκειται να υπάρξει επανεγκατάσταση

2.2.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ευελιξία που ορίζεται στα άρθρα 7 και 8 κατά τον καθορισμό των κοινών κριτηρίων για την επιλογή των περιοχών ή των τρίτων χωρών από τις οποίες πρόκειται να πραγματοποιηθεί η επανεγκατάσταση. Ωστόσο, αυτά τα κριτήρια δεν πρέπει να οδηγούν σε υπέρμετρο αποκλεισμό ούτε να διαμορφώνονται βάσει της ποιότητας της συνεργασίας μιας τρίτης χώρας ή μιας περιοχής στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου, αλλά βάσει του κριτηρίου τρωτότητας των προσώπων. Η ΕΟΚΕ απορρίπτει κάθε διάκριση λόγω της επιλεγμένης διαδρομής διαφυγής ή της χώρας καταγωγής, καθώς και λόγω εθνότητας ή θρησκείας (άρθρο 3 της σύμβασης της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων).

2.2.2 Όσον αφορά τη δημιουργία προϋποθέσεων για τη χρήση των εννοιών της «πρώτης χώρας ασύλου» και της «ασφαλούς τρίτης χώρας» κατά την επιστροφή των αιτούντων άσυλο, η ΕΟΚΕ έχει ήδη δηλώσει στη γνωμοδότησή της με θέμα «Θέσπιση ενωσιακού κοινού καταλόγου ασφαλών χωρών καταγωγής»⁽⁴⁾ ότι είναι πολύ νωρίς για τη δημιουργία πλήρους καταλόγου, ότι, εν τέλει, θα πρέπει να υπάρξει συμφωνία σχετικά με έναν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής βάσει κοινών κριτηρίων, όπως αυτά που ορίζονται στην οδηγία 2013/32/ΕΕ, και ότι, για την αξιολόγηση μιας χώρας, θα πρέπει να αντληθούν συγκεκριμένοι, ειδικοί και με πρακτική εφαρμογή δείκτες, ιδίως από πηγές της UNHCR, της EASO (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο), του Συμβουλίου της Ευρώπης, του ΕΔΑΔ (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) και άλλων οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι αυτές οι έννοιες δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να ισχύουν για χώρες οι οποίες παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις αρχές του κράτους δικαίου. Επίσης, κάποια τρίτη χώρα μπορεί να θεωρηθεί «ασφαλής» μόνο εάν διασφαλίζεται ότι η συγκεκριμένη χώρα σέβεται την αρχή της μη επαναπροώθησης και γενικά αναγνωρίζει και εφαρμόζει πλήρως τη σύμβαση της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων, το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης σχετικά με τη νομική κατάσταση των προσφύγων και άλλες σχετικές συμβάσεις.

2.2.3 Εντούτοις, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ένωση προσπαθεί μέσω αυτών των εταιρικών σχέσεων να μεταθέσει το προσφυγικό ζήτημα και την ευθύνη της για τα άτομα που αναζητούν προστασία σε τρίτες χώρες και να τις προσελκύσει παρέχοντάς τους υλικά κίνητρα προκειμένου να ανακόψουν την επέλαση των ατόμων που αναζητούν προστασία στα εξωτερικά τους σύνορα. Υπό αυτό το πρίσμα, η ενισχυμένη επανεισοδοχή υπηκόων τρίτων χωρών και απάτριδων, οι οποίοι διαμένουν παράτυπα στο έδαφος των κρατών μελών, μέσω νέων συμφωνιών, πρέπει επίσης να εξεταστεί ενδελεχέστερα. Στις προσπάθειες για μείωση του αριθμού των προσφύγων ελλοχεύει ο κίνδυνος οι τρίτες χώρες —κατά παράβαση των απαγορεύσεων επαναπροώθησης που ορίζονται στον Χάρτη, στη σύμβαση της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων και στην ΕΣΑΔ (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων)— να θέτουν υπό κράτηση, να απορρίπτουν ή να απελαύνουν άτομα που φτάνουν στα σύνορά τους αναζητώντας προστασία. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ζητεί την αυστηρή εφαρμογή των αρχών του διεθνούς δικαίου και τη θέσπιση αποτελεσματικών μηχανισμών ελέγχου.

2.3 Κριτήρια για τον καθορισμό των περιφερειών ή των τρίτων χωρών από τις οποίες πρόκειται να υπάρξει επανεγκατάσταση (άρθρο 4)

2.3.1 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για αποσύνδεση του προγράμματος επανεγκατάστασης από τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης, επομένως, προτείνεται η διαγραφή του δεύτερου μέρους της πρότασης στο άρθρο 4 στοιχείο α) («και κάθε περαιτέρω προώθηση των εν λόγω προσώπων στο έδαφος των κρατών μελών»). Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 4 στοιχεία γ) και δ) (με εξαίρεση την περίπτωση iii) θέτουν υπό αμφισβήτηση το δικαίωμα ασύλου και προστασίας από επαναπροώθηση σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 19 του Χάρτη και πρέπει, συνεπώς, να διαγραφούν.

2.3.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την UNHCR και ζητεί, στο πλαίσιο των ενεργειών επανεισοδοχής, να διασφαλίζεται ότι η τρίτη χώρα ή η θιγόμενη περιοχή έχει αναγνωρίσει και εφαρμόζει πλήρως τη σύμβαση της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση σε διαδικασία ελέγχου αίτησης προστασίας βάσει της σύμβασης της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων.

2.3.3 Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ανησυχία ότι ο μηχανισμός επιστροφής στο πλαίσιο της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας θα μπορούσε να μετατρέψει τα «κέντρα πρώτης υποδοχής» (hotspots) που έχουν δημιουργηθεί στην Ελλάδα σε κέντρα κράτησης. Το γεγονός θα αντέβαινε στο δικαίωμα της ελευθερίας και προστασίας κατά της αυθαίρετης κράτησης (άρθρο 5 της ΕΣΑΔ, άρθρο 6 του Χάρτη). Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη ανησυχία της για τις συλλήψεις και τις επιστροφές στο πλαίσιο της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας και θεωρεί ότι ο υφιστάμενος μηχανισμός επιστροφών πρέπει να αναθεωρηθεί επειγόντως, προκειμένου να διασφαλιστεί η κατάλληλη προστασία στο πλαίσιο της ισχύουσας συμφωνίας αλλά και των συμφωνιών εταιρικής σχέσης.

2.3.4 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει καταρχήν την εντατικοποίηση των διπλωματικών σχέσεων, καθώς και τα οικονομικά και τεχνικά μέτρα συνεργασίας στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων με τρίτες χώρες, όπως η δημιουργία ικανοτήτων σε τοπικό επίπεδο για την υποδοχή και την προστασία ατόμων που χρίζουν διεθνούς προστασίας, που στοχεύουν στην αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος στις τρίτες χώρες και περιοχές. Τα μέτρα αυτά πρέπει να συμβαδίζουν με τη σύμβαση της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων, την ΕΣΑΔ και τον Χάρτη. Τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο των επανεγκαταστάσεων ή η γενικότερη αναπτυξιακή βοήθεια δεν θα πρέπει να περιορίζονται από συμφωνίες επιστροφής ή άλλες παρόμοιες συμφωνίες συνεργασίας με τρίτες χώρες, δεδομένου ότι αντίκεινται στον ανθρωπιστικό στόχο των εν λόγω μέτρων.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 71, 24.2. 2016, σ. 82.

2.4 Κριτήρια επιλεξιμότητας (άρθρο 5)

2.4.1 Η ΕΟΚΕ χαίρει την ιδιαίτερη έμφαση που αποδίδεται στην τρωτότητα των γυναικών και των κοριτσιών, καθώς και των παιδιών και των εφήβων, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, και τη σύνδεση ατόμων που έχουν οικογενειακούς δεσμούς ως διεύρυνση των κλασικών κατηγοριών επανεγκατάστασης. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ιδίως τη μέριμνα για την οικογενειακή ενότητα των ατόμων, λαμβάνοντας υπόψη και την περίπτωση των αδελφών ως «μελών της οικογένειας». Εντούτοις, αυτές οι διατάξεις θα πρέπει να ισχύσουν μόνο σε περιπτώσεις κατά τις οποίες τα υφιστάμενα μέτρα για την οικογενειακή επανένωση, όπως, λόγω χάρη, η οδηγία για την οικογενειακή επανένωση του 2003, δεν επιτρέπουν την οικογενειακή επανένωση. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την τήρηση των αρχών της ισότητας και μη διακριτικής μεταχείρισης, οι οποίες θα πρέπει να παραμείνουν σε ισχύ ακόμη και με την επιφύλαξη των στοιχείων α), β) γ) και δ).

2.4.2 Εντούτοις, η ΕΟΚΕ θεωρεί κρίσιμης σημασίας τη διεύρυνση των κατηγοριών στα «πρόσωπα με κοινωνικοοικονομική τρωτότητα», εφόσον πρόκειται για πρόσωπα με χαμηλό εισόδημα, χαμηλό επαγγελματικό επίπεδο ή χαμηλή μόρφωση κ.λπ. Αυτή η κατηγορία δεν απαιτεί προστασία υπό την έννοια της σύμβασης της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων και θα μπορούσε να οδηγήσει σε διακριτική μεταχείριση κατά των ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει απαραίτητα να δημιουργηθούν άλλοι τρόποι νόμιμης εισόδου και μέτρα που θα βασίζονται στην τρωτότητα προσώπων με κοινωνικοοικονομική τρωτότητα.

2.4.3 Γενικότερα, η ΕΟΚΕ συνιστά να υιοθετηθούν τα κριτήρια αναγνώρισης της UNHCR, που ισχύουν εδώ και πολλά χρόνια, και να ενισχυθεί ο ζωτικός της ρόλος στην ταυτοποίηση των ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας.

2.5 Λόγοι αποκλεισμού (άρθρο 6)

2.5.1 Η ΕΟΚΕ απορρίπτει τον γενικό αποκλεισμό προσώπων σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχεία δ) και στ), διότι αντιβαίνουν στο θεμελιώδες δικαίωμα ασύλου. Αμφότερα τα στοιχεία θα πρέπει να διαγραφούν προκειμένου να διατηρηθεί η ακεραιότητα και η αξιοπιστία του θεσμού του ασύλου.

2.5.2 Πρέπει επίσης να διασφαλιστεί ότι το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) θα εφαρμόζεται μόνο σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Επιπλέον, τόσο στα κριτήρια επιλεξιμότητας όσο και στους λόγους αποκλεισμού θα πρέπει να αποφευχθούν ή να συγκεκριμενοποιηθούν, λόγω διαφορετικών νομικών πλαισίων και ερμηνειών των κρατών, ασαφείς έννοιες και φράσεις, όπως η φράση «έχουν διαπράξει σοβαρό έγκλημα» στο στοιχείο α) περίπτωση ii) του άρθρου 6 παράγραφος 1.

2.5.3 Σε περίπτωση προαιρετικού λόγου αποκλεισμού (άρθρο 6, παράγραφος 2), ο οποίος προβλέπει ότι τα κράτη μέλη δύναται να αρνηθούν την επανεγκατάσταση υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων για τους οποίους ισχύει, εκ πρώτης όψεως, ένας εκ των λόγων αποκλεισμού που αναφέρονται στα στοιχεία α) ή β) του άρθρου 6 παράγραφος 1, θα πρέπει να υπάρχουν σαφείς και κατανοητές ενδείξεις. Σε αντίθετη περίπτωση, αυτή η παράγραφος θα πρέπει να διαγραφεί. Ακόμη και σε περίπτωση απλής υποψίας, το κράτος μέλος παραβιάζει την αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης.

2.6 Σχέδιο για την επανεγκατάσταση και στοχευμένα συστήματα επανεγκατάστασης (άρθρα 7 και 8)

2.6.1 Η ΕΟΚΕ χαίρει τη δυνατότητα ευέλικτης αντίδρασης στις μεταβαλλόμενες μεταναστευτικές ροές και τις εξελισσόμενες διεθνείς συνθήκες. Ωστόσο, σύμφωνα με τις θέσεις της UNHCR και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών⁽⁵⁾, η ΕΟΚΕ ζητεί οπωσδήποτε —αντίθετα από ό,τι προβλέπει το άρθρο 7— ο αριθμός των προσώπων που θα επανεγκατασταθούν να θεωρηθεί ελάχιστος αριθμός και να χρησιμοποιηθεί στην ετήσια έκθεση της UNHCR⁽⁶⁾ ως βάση του προβλεπόμενου αριθμού των ατόμων που θα πρέπει να επανεγκατασταθούν. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι ένα ποσοστό τουλάχιστον 25 % του συνολικού αριθμού των ατόμων που η UNHCR εκτιμά ότι χρήζουν επανεγκατάστασης σε διεθνές επίπεδο είναι ενδεδειγμένο για την Ευρώπη.

2.6.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τη συμμετοχή των κρατών μελών στην εφαρμογή του ετήσιου σχεδίου για την επανεγκατάσταση. Οι αμφιβολίες αιτιολογούν τη μέχρι στιγμής εφαρμογή των συμπερασμάτων του Συμβουλίου της 20ής Ιουλίου 2015, αλλά και τις διαδικασίες επί παραβάσει της Επιτροπής λόγω μη εφαρμογής του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου⁽⁷⁾ και τις εκδόσεις της Επιτροπής για την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ Έγγραφο κοινών παρατηρήσεων (Joint Comments Paper) της Caritas Ευρώπη, της CCME (Ένωση των Εκκλησιών για τους Μετανάστες στην Ευρώπη / Churches' Commission for Migrants in Europe), του ECRE (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και τους Εξοριστούς / European Council on Refugees and Exiles), του Γραφείου της Διεθνούς Καθολικής Επιτροπής Μετανάστευσης (ICMC / International Catholic Migration Commission) στην Ευρώπη, της IRC (Διεθνής Επιτροπή Διάσωσης / International Rescue Committee), του Γραφείου του Ερυθρού Σταυρού στην ΕΕ, της 14.11.2016.

⁽⁶⁾ UNHCR *Projected Global Resettlement Needs 2016* (Προβλέψεις της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών — Συνολικές ανάγκες επανεγκατάστασης το 2016).

⁽⁷⁾ IP/15/6228.

⁽⁸⁾ COM(2016) 349 final.

2.6.3 Στο άρθρο 8 θα πρέπει να γίνει σαφέστερη διαφοροποίηση μεταξύ του πλαισίου για την επανεγκατάσταση που έχει θεσπίσει η UNHCR, από τη μία πλευρά, και, από την άλλη πλευρά, των μέτρων για την επανεγκατάσταση καθώς και άλλων διόδων νόμιμης εισόδου που έχουν θεσπίσει η Ένωση, τα κράτη μέλη της ή άλλοι ενδιαφερόμενοι παράγοντες. Η ΕΟΚΕ επικροτεί, σε γενικές γραμμές, μια θεσμοθετημένη προσέγγιση των τριών συμβαλλομένων μερών στο πλαίσιο της ΕΕ για την επανεγκατάσταση, η οποία θα επιτρέπει στην UNHCR, στην Ένωση και στα κράτη μέλη της, αλλά και σε ιδιωτικούς παράγοντες και σε φορείς της κοινωνίας των πολιτών να πραγματοποιούν επανεγκαταστάσεις.

2.7 Συγκατάθεση (άρθρο 9)

2.7.1 Στο πλαίσιο των διαδικασιών επανεγκατάστασης που ορίζονται στα άρθρα 10 και 11, στις οποίες θα πρέπει να βασίζεται η συγκατάθεση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων, δεν θα πρέπει να αποκλείεται η επανεγκατάσταση υπηκόων τρίτων χωρών ή απάτριδων οι οποίοι έχουν αρνηθεί την επανεγκατάσταση σε συγκεκριμένο κράτος μέλος π.χ. για οικογενειακούς, κοινωνικούς ή πολιτιστικούς λόγους.

2.8 Συνήθης και ταχεία διαδικασία (άρθρα 10 και 11)

2.8.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η UNHCR θα πρέπει να συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην ταυτοποίηση υπηκόων τρίτων χωρών και απάτριδων. Την UNHCR θα μπορεί να υποστηρίξει μια υπηρεσία της Ένωσης για το άσυλο, της οποίας η αποστολή και το χαρτοφυλάκιο καθηκόντων θα πρέπει να έχουν υποβληθεί εκ των προτέρων από την Επιτροπή ή από σχετικούς διεθνείς οργανισμούς. Η ΕΟΚΕ εκφράζει αμφιβολίες σχετικά με τη χορήγηση ειδικών δικαιωμάτων —όπως στην περίπτωση της δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας— μέσω των οποίων μια τρίτη χώρα, αντί της UNHCR, θα μπορεί να επιλέγει τα άτομα προς αναχώρηση. Διαφορετικά, δεν μπορεί να διασφαλιστεί η τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων, τον Χάρτη και την ΕΣΑΔ.

2.8.2 Σύμφωνα με την πρόταση, η επανεγκατάσταση θα πρέπει να είναι το προτιμώμενο μέσο για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας στο έδαφος των κρατών μελών και δεν θα πρέπει να οδηγήσει σε πρόσθετη διαδικασία ασύλου. Τέτοιοι περιορισμοί ενδεχομένως να θίξουν το δικαίωμα ασύλου των προσώπων που χρήζουν προστασίας. Η δυνατότητα αίτησης ασύλου στο έδαφος των κρατών μελών θα πρέπει να διασφαλιστεί και με άλλους τρόπους, διαφορετικά αυτό θα μπορούσε να αντιβαίνει προς το δικαίωμα και την υποχρέωση των ατόμων που αναζητούν προστασία να υποβάλλουν αίτηση ασύλου στην πρώτη χώρα υποδοχής της Ένωσης.

2.8.3 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι, κατά την ένταξη επανεγκατεστημένων ατόμων σε ένα κράτος μέλος, προκύπτει σύγκρουση με το καθεστώς επικουρικής προστασίας στο πλαίσιο της ταχείας διαδικασίας (άρθρο 11). Αυτό σημαίνει ότι στο κράτος μέλος επανεγκατάστασης πρέπει να ελεγχθεί εκ νέου το καθεστώς πρόσφυγα ενός προσώπου και, συνεπώς, αυτό ενδέχεται να απορριφθεί. Επομένως, δεν θα πρέπει να χορηγείται το καθεστώς επικουρικής προστασίας, δεδομένου ότι η επείγουσα διαδικασία εφαρμόζεται σε καταστάσεις επείγουσας ανάγκης, όπως, για παράδειγμα, σε επείγουσα ανάγκη ιατρικής περίθαλψης. Σε αμφότερες τις διαδικασίες, θα πρέπει να ελέγχονται οι προϋποθέσεις για την πλήρη αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα⁽⁹⁾.

2.9 Επιτροπή υψηλού επιπέδου (άρθρο 13)

2.9.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά η κατάρτιση του ετήσιου σχεδίου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επανεγκατάσταση να μην περιορίζεται μόνο στη διαβούλευση με την επιτροπή υψηλού επιπέδου, καθώς και τη δεσμευτική εφαρμογή του σχεδίου. Την προεδρία θα πρέπει να μοιράζονται από κοινού η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Κοινοβούλιο, σε στενή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών. Η ΕΟΚΕ, ως φωνή της κοινωνίας των πολιτών, θα πρέπει επίσης να εκπροσωπείται ως μέλος της επιτροπής υψηλού επιπέδου ή τουλάχιστον να συμμετέχει ως μόνιμο μέλος με καθεστώς παρατηρητή ή εμπειρογνώμονα.

2.9.2 Η ΕΟΚΕ ζητεί η υπηρεσία ασύλου της Ένωσης, η UNHCR και ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) να αποτελέσουν μόνιμα μέλη της επιτροπής υψηλού επιπέδου.

2.10 Άσκηση της εξουσιοδότησης

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, υπό το πρίσμα των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που εκδίδει η Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 9, τη θέσπιση δικαιώματος βέτο και ανάκλησης από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

2.11 Σύνδεση με την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ρητά τη συμμετοχή συνδεδεμένων κρατών στην εφαρμογή των σχεδίων για την επανεγκατάσταση και στην επιτροπή υψηλού επιπέδου. Η ΕΟΚΕ προτείνει την πρόσκληση του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδίας και της Δανίας προκειμένου να συμμετάσχουν.

⁽⁹⁾ ΕΕ C 34 της 2.2.2017, σ. 144· γνωμοδότηση SOC/547 με θέμα «Δεύτερη δέσμη μέτρων για τη μεταρρύθμιση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου», Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2016 και σύμβαση της Γενεύης του 1951 (βλέπε σελίδα ... της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

3. Ειδικές συστάσεις

3.1 Συμμετοχή των κρατών μελών στην εφαρμογή των ετήσιων σχεδίων για την επανεγκατάσταση

3.1.1 Σε αυτό το σημείο, η ΕΟΚΕ καλεί εκ νέου τα κράτη μέλη της Ένωσης και τη διεθνή κοινότητα κρατών να αναλάβουν μεγαλύτερες ευθύνες σχετικά με τα πρόσωπα που χρήζουν διεθνούς προστασίας, να επιδείξουν μεγαλύτερη αλληλεγγύη προς τρίτες χώρες και περιοχές προς τις οποίες ή εντός των οποίων έχουν εκποτισθεί άτομα, καθώς και να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες για την επανεγκατάσταση και την οικειοθελή υποδοχή για ανθρωπιστικούς λόγους.

3.1.2 Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Ένωση και τα κράτη μέλη να τηρήσουν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει μέχρι στιγμής σχετικά με τη μετεγκατάσταση και την επανεγκατάσταση στο πλαίσιο των αποφάσεων του Συμβουλίου του Ιουλίου και του Σεπτεμβρίου 2015, λαμβάνοντας περισσότερο υπόψη την περιορισμένη ικανότητα υποδοχής ενός κράτους μέλους, όπως η Ελλάδα, και καταβάλλοντας μεγαλύτερες προσπάθειες για τη θέσπιση ενός πλαισίου αλληλεγγύης της Ένωσης για την επανεγκατάσταση και ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου. Δεδομένων των 65,3 εκατομμυρίων ατόμων που αναζητούν προστασία διεθνώς, σύμφωνα με τα στοιχεία της UNHCR, η ΕΟΚΕ συνιστά την ανάληψη μεγαλύτερης δέσμευσης και την επανεγκατάσταση ετησίως περισσότερων από 20 000 ατόμων που χρήζουν προστασίας.

3.1.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη να διευρύνουν άμεσα τη θεσμική παρουσία τους σε χώρες καταγωγής και διέλευσης παρέχοντας τη δυνατότητα σε πρεσβείες, προξενία ή στα κέντρα μεταναστών που πρόκειται να δημιουργηθούν, να αναγνωρίζουν χωρίς καθυστέρηση την ανάγκη προστασίας των ατόμων βάσει της διαδικασίας παραπομπής της UNHCR και να επιτρέπουν την επανεγκατάσταση στα κράτη μέλη. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα συμβάλλουν επιπλέον και στη δημιουργία των αναγκαίων υποδομών για τα σχέδια της Ένωσης όσον αφορά την επανεγκατάσταση.

3.2 Συνεργασία

3.2.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά τη θεσμοθέτηση της στενής συνεργασίας με την UNHCR λόγω της διεθνώς αναγνωρισμένης εμπειρογνομosύνης της. Παράλληλα, μπορούν να δημιουργηθούν παρόμοιες εταιρικές σχέσεις με τον ΔΟΜ και άλλες διαπιστευμένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, όπως την Ένωση των Εκκλησιών για τους Μετανάστες στην Ευρώπη (CCME/Churches' Commission for Migrants in Europe) ή το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για Πρόσφυγες και Εξόριστους (ECRE/European Council on Refugees and Exiles). Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να προωθήσουν τη συμμετοχή των πολιτών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών από τα αρχικά ήδη στάδια σε τοπικό επίπεδο προκειμένου να εξασφαλιστεί η υποστήριξη της τοπικής κοινότητας και να ενισχυθούν, κατ' αυτό τον τρόπο, οι προοπτικές επιτυχούς ένταξης των προσφύγων που επανεγκαθίστανται.

3.2.2 Θα πρέπει επίσης να εξεταστούν και εναλλακτικά προγράμματα υποδοχής και χρηματοδότησης, για παράδειγμα, από μεμονωμένα πρόσωπα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών οργανώσεων ή άλλες ενδιαφερόμενες ομάδες προκειμένου να δημιουργηθούν δίοδοι νόμιμης εισόδου. Αυτοί οι τρόποι μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά ως προς το ευρωπαϊκό σχέδιο για την επανεγκατάσταση, αλλά δεν μπορούν, σε καμία περίπτωση, να το αντικαταστήσουν. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει επαινετικά το «Private Sponsorship Program» (πρόγραμμα ιδιωτικής χορηγίας) που εφαρμόζει ο Καναδάς. Η κοινωνία των πολιτών, οι κοινωνικοί εταίροι και οι τοπικές αρχές επιτελούν σημαντικό έργο και προάγουν την ένταξη μετά την επανεγκατάσταση ενός προσώπου. Θα πρέπει, ως εκ τούτου, να συμμετέχουν ενεργά όσο το δυνατόν πιο έγκαιρα στις διαδικασίες σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων εντός του πλαισίου για την επανεγκατάσταση.

3.2.3 Τα ιδιωτικά προγράμματα υποδοχής θα πρέπει να αξιολογούνται τακτικά από τα κράτη μέλη προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τηρούνται τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη, την ΕΣΑΔ και τη σύμβαση της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων και ότι δεν επιδιώκονται άλλα συμφέροντα. Τα πρόσωπα που θα επανεγκατασταθούν στο πλαίσιο ιδιωτικών προγραμμάτων υποδοχής θα πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις του καθεστώτος πρόσφυγα. Στη χώρα υποδοχής τα πρόσωπα αυτά λαμβάνουν το ίδιο νομικό καθεστώς με αυτό που λαμβάνουν οι εισερχόμενοι πρόσφυγες μέσω κρατικών προγραμμάτων.

Βρυξέλλες, 25 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, και για τη διεθνή απαγωγή παιδιών (αναδιατύπωση)»

[COM(2016) 411 final — 2016/0190 (CNS)]

(2017/C 125/06)

Εισηγητής: ο κ. **Christian BÄUMLER**

Αίτηση γνωμοδότησης	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 20.7.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	10.1.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	26.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	116/0/1

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Στις πολιτικές κατευθύνσεις της Επιτροπής Juncker τονίζεται ορθά, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, ότι η δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ πρέπει να βελτιωθεί προοδευτικά και να συμβαδίζει με την πραγματικότητα, καθώς οι πολίτες μετακινούνται ολοένα και περισσότερο στην Ένωση, παντρεύονται και αποκτούν παιδιά.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι στόχος της πρότασης της Επιτροπής είναι να λαμβάνεται περισσότερο υπόψη το συμφέρον του παιδιού κατά τις αποφάσεις επιστροφής. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τα δικαιώματα του παιδιού και τονίζει ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων αυτών σε όλους τους τομείς πολιτικής που αφορούν τα παιδιά είναι υψίστης σημασίας. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει να αποτελεί ζήτημα πρωταρχικής σημασίας.

1.3 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι η Επιτροπή προτείνει μια σειρά ουσιαστών τροποποιήσεων με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας επιστροφής απαχθέντος παιδιού. Στις εν λόγω τροποποιήσεις θα μπορούσε να ενταχθεί, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, και η θέσπιση κοινών ελάχιστων προτύπων, καθώς και μια ενιαία διαδικασία εκτέλεσης.

1.4 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών στο πλαίσιο ειδικών υποθέσεων γονικής μέριμνας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 55, είναι θεμελιώδους σημασίας και επικροτεί την αναδιατύπωση αυτών των διατάξεων.

1.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη θέσπιση υποχρέωσης των κρατών μελών να συγκεντρώσουν τη δικαιοδοσία σε περιορισμένο αριθμό δικαστηρίων κατά τρόπο συνεκτικό με τη δομή του αντίστοιχου νομικού τους συστήματος.

1.6 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι η πρόταση συγκεκριμενοποιεί τις προθεσμίες για την έκδοση εκτελεστής απόφασης επιστροφής και περιορίζει τη μέγιστη διάρκεια της διαδικασίας επιστροφής σε 18 εβδομάδες.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί εύλογο τον περιορισμό σε ένα ένδικο μέσο κατά τη διαδικασία επιστροφής.

1.8 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το ότι το δικαστήριο προέλευσης μπορεί να κηρύττει απόφαση προσωρινά εκτελεστή ακόμη και εάν η δυνατότητα αυτή δεν παρέχεται από το εθνικό δίκαιο.

1.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η θέσπιση ελάχιστων προτύπων για την ακρόαση του παιδιού μπορεί να ενισχύσει την αποδοχή της απόφασης.

1.10 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης την κατάργηση της διαδικασίας κήρυξης της εκτελεστότητας. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ θα πρέπει, ωστόσο, να διατηρηθούν προστατευτικοί μηχανισμοί.

1.11 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δυνατότητα του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται της αίτησης επιστροφής να διατάσσει ασφαλιστικά μέτρα στην περίπτωση που το παιδί ενδέχεται να αντιμετωπίσει σοβαρό κίνδυνο βλάβης ή άλλως να τεθεί σε μη ανεκτή κατάσταση.

1.12 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι το σχέδιο εξαρτά την τοποθέτηση παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα άλλου κράτους μέλους από τη συγκατάθεση του κράτους μέλους υποδοχής.

1.13 Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμη την αποσαφήνιση του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Ακόμη και όταν τα κράτη μέλη προσεγγίζουν τον γάμο από «εθνική» σκοπιά, οφείλουν να σέβονται το άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ προτείνει να γίνει αναφορά στο σεβασμό του άρθρου 21 σε μία από τις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού.

1.14 Η ΕΟΚΕ εντοπίζει την ανάγκη νομοθετικής ρύθμισης αναφορικά με τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο ένας γονέας δεν προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τάσσεται υπέρ της σύναψης διμερών συμφωνιών, ιδίως με τις χώρες οι οποίες δεν συνιστούν συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης της Χάγης για τις απαγωγές παιδιών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Στις 30 Ιουνίου 2016 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις για τη μεταρρύθμιση του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της δικαστικής συνεργασίας σε υποθέσεις οικογενειακού δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο εν λόγω κανονισμός θεσπίζει ενιαίους κανόνες δικαιοδοσίας για τα ζητήματα διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού και ακύρωσης γάμου, καθώς και για τις διαφορές που αφορούν τη γονική μέριμνα σε υποθέσεις με διασυνοριακό χαρακτήρα. Διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων, των δημοσίων εγγράφων και των συμφωνιών στην Ένωση μέσω της θέσπισης διατάξεων σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεσή τους σε άλλα κράτη μέλη. Εφαρμόζεται από την 1η Μαρτίου 2005 σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από τη Δανία.

2.2 Το μέρος του κανονισμού που αφορά το δικαιο ανηλικών προβλέπει εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης διεθνή δικαιοδοσία σε υποθέσεις γονέων και τέκνων και ρυθμίζει την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων άλλων κρατών μελών σε υποθέσεις γονέων και τέκνων. Περαιτέρω, ο κανονισμός εμπεριέχει ρυθμίσεις για την επιστροφή παιδιών που έχουν μετακινηθεί ή κατακρατούνται παράνομα σε άλλο κράτος μέλος, ενισχύοντας τον μηχανισμό επιστροφής, σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης για την απαγωγή παιδιών.

2.3 Ο κανονισμός, σχετικά με την ερμηνεία του οποίου έχουν ήδη εκδοθεί 24 αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρόκειται τώρα να μεταρρυθμιστεί σε αρκετά σημεία. Η υπό εξέταση πρόταση της Επιτροπής επιθυμεί να καταστήσει τον κανονισμό ακόμη πιο αποτελεσματικό: περιορίζεται στο μέρος του κανονισμού που αφορά το δικαιο ανηλικών και δεν θίγει τις διατάξεις που αφορούν τη διαδικασία του διαζυγίου.

2.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις πολιτικές κατευθύνσεις της Επιτροπής Juncker που αναφέρουν ότι η δικαστική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ πρέπει να βελτιωθεί προοδευτικά και να συμβαδίσει με την πραγματικότητα, καθώς οι πολίτες μετακινούνται ολοένα και περισσότερο στην Ένωση, παντρεύονται και αποκτούν παιδιά.

2.5 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη τονίσει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της⁽¹⁾ ότι στις συνθήκες και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ εξασφαλίζεται η πρόσβαση στα δικαστήρια και ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ειδικότερα: του δικαιώματος ιδιοκτησίας, της ισότητας ενώπιον του νόμου, της απαγόρευσης των διακρίσεων, του δικαιώματος του σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, του δικαιώματος τέλεσης γάμου και δημιουργίας οικογένειας και του δικαιώματος σε αμερόληπτο δικαστήριο.

2.6 Η Επιτροπή αξιολόγησε τη λειτουργία του κανονισμού στην πράξη και εξέτασε τις τροποποιήσεις που είναι αναγκαία να γίνουν στην έκθεση της [COM(2014) 225]⁽²⁾ σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού, η οποία εκδόθηκε τον Απρίλιο του 2014. Πρόκειται για πρωτοβουλία στο πλαίσιο του προγράμματος βελτίωσης της καταλληλότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT — Regulatory Fitness and Performance Programme).

2.7 Στόχος της αναδιτύπωσης είναι η περαιτέρω ανάπτυξη του ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης και θεμελιωδών δικαιωμάτων με βάση την αμοιβαία εμπιστοσύνη, μέσω της κατάργησης των εμποδίων που εξακολουθούν να παρεμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων, σύμφωνα με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, καθώς και η καλύτερη προστασία του συμφέροντος του παιδιού μέσω της απλούστευσης των διαδικασιών και της βελτίωσης της αποτελεσματικότητάς τους.

⁽¹⁾ ΕΕ C 376 της 22.12. 2011, σ. 87.

⁽²⁾ COM(2014) 225 final.

2.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι στόχος της πρότασης της Επιτροπής είναι να λαμβάνεται περισσότερο υπόψη το συμφέρον του παιδιού κατά τις αποφάσεις επιστροφής. Με την αυξανόμενη μετανάστευση αναδεικνύεται όλο και περισσότερο η ανάγκη για μέσα και δομές συνεργασίας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η προστασία των παιδιών στο πλαίσιο διασυνοριακών διαφορών.

2.9 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι η Επιτροπή προτείνει σειρά ουσιωδών τροποποιήσεων με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας επιστροφής απαχθέντος παιδιού. Στις υποθέσεις απαγωγής παιδιού από γονέα, ο χρόνος αποτελεί στοιχείο-κλειδί για την επιτυχή διεκπεραίωση της διαδικασίας επιστροφής του παιδιού, η οποία ορίζεται στον κανονισμό.

2.10 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών στο πλαίσιο ειδικών υποθέσεων γονικής μέριμνας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 55, είναι θεμελιώδους σημασίας για την αποτελεσματική υποστήριξη των γονέων και των παιδιών που εμπλέκονται σε διασυνοριακές διαδικασίες που αφορούν παιδιά.

2.11 Ένα πρόβλημα που παρατηρείται, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, είναι η ασαφής διατύπωση του άρθρου σχετικά με τη βοήθεια που παρέχεται από τις κεντρικές αρχές σε ειδικές υποθέσεις γονικής μέριμνας. Το άρθρο αυτό δεν αποτελεί επαρκή νομική βάση, ώστε οι εθνικές αρχές σε ορισμένα κράτη μέλη να αναλάβουν δράση.

2.12 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η πρόταση αποσαφηνίζει ποιος μπορεί να ζητά ποιες πληροφορίες ή ποια βοήθεια, από ποιον και υπό ποιους όρους. Επιπλέον, καθίσταται σαφές ότι τη βοήθεια κεντρικών αρχών μπορούν να ζητούν και δικαστήρια και υπηρεσίες παιδικής πρόνοιας. Η αναδιτύπωση δημιουργεί μια νομική βάση για να συγκεντρώνουν οι υπηρεσίες παιδικής πρόνοιας τις αναγκαίες πληροφορίες από άλλα κράτη μέλη, μέσω των κεντρικών αρχών.

2.13 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη θέσπιση υποχρέωσης των κρατών μελών να συγκεντρώσουν τη δικαιοδοσία σε περιορισμένο αριθμό δικαστηρίων κατά τρόπο συνεκτικό με τη δομή του αντίστοιχου νομικού συστήματός τους. Θα πρέπει να αποφεύγονται καθυστερήσεις που παρατηρούνται κατά τον χειρισμό υποθέσεων λόγω έλλειψης εξειδίκευσης των δικαστηρίων που ασχολούνται με αιτήσεις επιστροφής σε διάφορα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, οι δικαστές είναι λιγότερο εξοικειωμένοι με τις σχετικές διαδικασίες και διατάξεις και δεν έχουν αρκετές ευκαιρίες να εξοικειωθούν με τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης άλλων κρατών της ΕΕ, έτσι ώστε να οικοδομηθεί αμοιβαία εμπιστοσύνη.

2.14 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι η πρόταση συγκεκριμενοποιεί τις προθεσμίες για την έκδοση εκτελεστής απόφασης επιστροφής και περιορίζει τη μέγιστη διάρκεια της διαδικασίας επιστροφής σε 18 εβδομάδες.

2.15 Η πρόταση θέτει προθεσμία έξι εβδομάδων εντός της οποίας υποχρεούνται οι κεντρικές αρχές να παραλάβουν και να επεξεργαστούν την εκάστοτε αίτηση, να εντοπίσουν τον καθ' ου η αίτηση και το παιδί, να προωθήσουν τη διαδικασία διαμεσολάβησης, διασφαλίζοντας, ταυτοχρόνως, ότι αυτό δεν θα καθυστερήσει τη διαδικασία. Επί του παρόντος, δεν τίθεται προθεσμία για τις κεντρικές αρχές.

2.16 Προβλέπονται ξεχωριστές προθεσμίες έξι εβδομάδων για τη διαδικασία ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και τη διαδικασία ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου αντίστοιχως. Με τον τρόπο αυτόν, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, οι τιθέμενες για τα δικαστήρια προθεσμίες καθίστανται πιο ρεαλιστικές, με στόχο την προστασία του δικαιώματος του καθ' ου σε δίκαιη δίκη. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η συμμόρφωση με τις εν λόγω προθεσμίες πρέπει να διασφαλίζεται στο εκάστοτε δικαστικό σύστημα.

2.17 Η ΕΟΚΕ θεωρεί εύλογο τον περιορισμό σε ένα ένδικο μέσο κατά τη διαδικασία επιστροφής. Τα περισσότερα συντάγματα των κρατών μελών διασφαλίζουν την άσκηση ένδικων μέσων μόνο εφόσον στρέφονται κατά κανονιστικών αποφάσεων.

2.18 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι το δικαστήριο προέλευσης θα μπορεί να κηρύσσει απόφαση προσωρινά εκτελεστή ακόμη και εάν η δυνατότητα αυτή δεν παρέχεται από το εθνικό δίκαιο. Η πρόβλεψη αυτή είναι χρήσιμη στα συστήματα όπου η απόφαση δεν καθίσταται εκτελεστή ενόσω υφίσταται ακόμη δυνατότητα προσβολής της με ένδικο μέσο. Με τον τρόπο αυτό, ο γονέας θα μπορεί να διατηρεί επικοινωνία με το παιδί βάσει απόφασης που έχει κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή, ενόσω θα εξελίσσεται η διαδικασία εκδίκασης του ένδικου μέσου κατά της απόφασης που θα έχει ασκήσει ο άλλος γονέας.

2.19 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ρητής παρότρυνσης του δικαστή να εξετάσει το ενδεχόμενο κήρυξης της απόφασής του που διατάσσει την επιστροφή ως προσωρινά εκτελεστή. Οι καθυστερήσεις μετά από μια απόφαση επιστροφής έχουν αρνητική επίπτωση στις σχέσεις γονέων και παιδιών και στο συμφέρον των παιδιών. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η πρόταση περιλαμβάνει σειρά αποσαφηνίσεων για την καλύτερη εφαρμογή των τρεχόντων κανόνων. Η πρόταση υποχρεώνει το κράτος μέλος στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του να εξετάσει ενδελεχώς το συμφέρον του παιδιού πριν από την έκδοση οριστικής απόφασης για την επιμέλεια, η οποία μπορεί ενδεχομένως να συνεπάγεται την επιστροφή του παιδιού. Στο πλαίσιο αυτό, κατά την εξέταση του συμφέροντος του παιδιού, κάθε παιδί με την ικανότητα διαμόρφωσης ίδιας άποψης διαθέτει το δικαίωμα να ακουστεί, ακόμη και εάν δεν είναι φυσικά παρόν, με τη χρήση εναλλακτικών μέσων, όπως μέσω τηλεδιάσκεψης ή άλλου ενδεικνυόμενου κατά περίπτωση μέσου.

2.20 Η θέσπιση ελάχιστων προτύπων για την ακρόαση του παιδιού μπορεί να συμβάλει, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, στην εξέλιξη της άρνησης αναγνώρισης και εκτέλεσης ή της διαδικασίας κήρυξης της εκτελεστότητας μιας απόφασης από άλλο κράτος μέλος και την ενίσχυση κατ' αυτόν τον τρόπο της αποδοχής της απόφασης από τους πολίτες της ΕΕ. Στα εν λόγω πρότυπα συμπεριλαμβάνεται η ελάχιστη ηλικία του παιδιού για ακρόαση, όχι όμως και άλλες διαδικαστικές λεπτομέρειες, όπως ποιος θα θέτει ερωτήσεις στο παιδί. Οι εν λόγω λεπτομέρειες συνεχίζουν να εναποκείνται (και θα πρέπει να εναποκείνται) στα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ συνιστά για τους δικαστές που προβαίνουν σε ακροάσεις παιδιών να διαθέτουν πρόσθετη κοινωνικο-παιδαγωγική εκπαίδευση.

2.21 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης την κατάργηση της κήρυξης της εκτελεστότητας για όλες τις αποφάσεις που εκδίδονται σε ένα κράτος μέλος, καθώς και για τα δημόσια έγγραφα και τις συμφωνίες σχετικά με τη γονική μέριμνα. Όσον αφορά την εκτέλεση, η οποία καθαυτή εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αποφανθεί ότι η εφαρμογή των εθνικών κανόνων για την εκτέλεση δεν πρέπει να θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα του κανονισμού.

2.22 Επιπλέον, η απαίτηση για κήρυξη της εκτελεστότητας προκάλεσε, κατά μέσο όρο, καθυστερήσεις πολλών μηνών ανά υπόθεση και κόστος μέχρι και 4 000 ευρώ για τους πολίτες⁽³⁾.

2.23 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, θα πρέπει ωστόσο να διατηρηθούν συγκεκριμένοι προστατευτικοί μηχανισμοί. Σε αυτούς συγκαταλέγονται η δέουσα κοινοποίηση εγγράφων, τα δικαιώματα ακρόασης των παιδιών και του παιδιού, ιδίως όταν πρόκειται για αντικρουόμενες αποφάσεις, καθώς και η τήρηση συγκεκριμένων δικονομικών διατάξεων για την τοποθέτηση του παιδιού σε άλλο κράτος μέλος, βάσει του ισχύοντος άρθρου 56 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

2.24 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δυνατότητα του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται της αίτησης επιστροφής να διατάσσει ασφαλιστικά μέτρα στην περίπτωση που το παιδί ενδέχεται να αντιμετωπίσει σοβαρό κίνδυνο βλάβης ή άλλως να τεθεί σε μη ανεκτή κατάσταση. Παραδείγματος χάρι, το δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία επιστροφής θα δύναται να παρέχει δικαίωμα επικοινωνίας σε κάποιον από τους γονείς το οποίο θα είναι εκτελεστό και στο κράτος μέλος της συνήθους διαμονής του παιδιού έως ότου το δικαστήριο του εν λόγω κράτους εκδώσει οριστική απόφαση επί της επικοινωνίας με το παιδί.

2.25 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η παρούσα πρόταση της Επιτροπής εξαρτά την τοποθέτηση παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα άλλου κράτους μέλους από τη συγκατάθεση του κράτους μέλους υποδοχής. Η απαίτηση συγκατάθεσης διασφαλίζει μια στοχοθετημένη φροντίδα του παιδιού στη χώρα υποδοχής. Η ΕΟΚΕ συνιστά, επίσης, να δίνεται προτεραιότητα στην τοποθέτηση του παιδιού εντός της οικογένειάς του. Εάν όμως αυτή η λύση δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη ή δεν εναρμονίζεται με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, τούτο θα πρέπει να τοποθετηθεί σε ανάδοχη οικογένεια ή στη φροντίδα της τοπικής κοινότητας.

2.26 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι, σύμφωνα με την έκθεση εφαρμογής του κανονισμού, συχνά απαιτούνται αρκετοί μήνες έως ότου καθοριστεί εάν απαιτείται συγκατάθεση σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση. Εάν απαιτείται συγκατάθεση, πρέπει να ακολουθήσει η διαδικασία διαβούλευσης, η οποία, όπως αναφέρεται, είναι εξίσου χρονοβόρα, αφού δεν τίθεται προθεσμία εντός της οποίας να πρέπει να απαντήσουν οι αρχές στις οποίες υποβάλλεται η αίτηση. Το αποτέλεσμα είναι πολλές αρχές που υποβάλλουν την αίτηση να διατάσσουν την τοποθέτηση και να αποστέλλουν το παιδί στο κράτος παραλαβής, ενώ η διαδικασία διαβούλευσης είναι σε εκκρεμότητα ή ακόμη και στην αρχή της, επειδή κρίνουν ότι η τοποθέτηση έχει επείγοντα χαρακτήρα και γνωρίζουν τη διάρκεια της διαδικασίας. Ως εκ τούτου, τα παιδιά περιέρχονται σε κατάσταση νομικής αβεβαιότητας.

2.27 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόβλεψη του σχεδίου για τη θέσπιση προθεσμίας οκτώ εβδομάδων για να αποφασίσει το κράτος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση επί αυτής. Η επιτάχυνση της διαδικασίας εξυπηρετεί το συμφέρον του παιδιού.

2.28 Η ΕΟΚΕ αποδέχεται ότι σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης, αποφασιστική δικαιοδοσία έχει το δικαστήριο της χώρας όπου βρίσκεται το παιδί. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι στις περισσότερες περιπτώσεις απαγωγής παιδιού το δικαστήριο που επιλαμβάνεται της υπόθεσης είναι αυτό του κράτους όπου διαμένει ο απαγωγέας. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια προβλέπει ήδη υπηρεσίες παροχής δωρεάν συμβουλών σε γονείς που προέρχονται από διαφορετική χώρα από αυτήν στην οποία διαμένει το παιδί.

2.29 Με στόχο την επιτάχυνση της διαδικασίας επιστροφής, η ΕΟΚΕ τάσσεται συνολικά υπέρ της θέσπισης κοινών ελάχιστων προτύπων, συμπεριλαμβανομένης και μιας ενιαίας διαδικασίας εκτέλεσης.

⁽³⁾ COM(2016) 411/2, σ. 8.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ διαβλέπει την ανάγκη νομοθετικής ρύθμισης αναφορικά με τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο ένας γονέας δεν προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η μετανάστευση και οι παγκόσμιες ροές αγαθών και υπηρεσιών οδηγούν σε αύξηση των εν λόγω περιπτώσεων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη τη σύναψη διμερών συμφωνιών, ιδίως με τις χώρες οι οποίες δεν έχουν προσχωρήσει στη σύμβαση της Χάγης για τις απαγωγές παιδιών.

3.2 Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμη την αποσαφήνιση του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Από το σχέδιο της Επιτροπής δεν διαφαίνεται εάν ο κανονισμός καλύπτει νέες μορφές γάμου ή διαζυγίου. Η έννοια του γάμου δεν προσδιορίζεται αλλά τεκμαίρεται. Ακόμη και όταν τα κράτη μέλη προσεγγίζουν την έννοια του γάμου από «εθνική» σκοπιά, οφείλουν να σέβονται το άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, το οποίο απαγορεύει διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού. Η ΕΟΚΕ προτείνει να γίνει αναφορά στην σεβασμό του άρθρου 21 σε μία από τις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού.

Βρυξέλλες, 26 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών: Συνδεσιμότητα για ανταγωνιστική ψηφιακή ενιαία αγορά — Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των gigabit»

[COM(2016) 587 final]

(2017/C 125/07)

Μόνος εισηγητής: ο κ. **Ulrich SAMM**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 24.11.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	«Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών»
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	11.1.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	26.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522η
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	163/2/1

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ θα ήθελε να υπογραμμίσει το γεγονός ότι η ψηφιακή τεχνολογία διαδραματίζει ολοένα σημαντικότερο ρόλο στην οικονομία και στην κοινωνική ζωή μας. Η πραγματοποίηση σημαντικών επενδύσεων σε ψηφιακές υποδομές πρέπει να αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα προκειμένου να παραμείνουμε ανταγωνιστικοί και να καθίσταται δυνατή η σύσταση νέων επιχειρήσεων και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, ιδίως υπό το πρίσμα των επενδύσεων από τους κυριότερους ανταγωνιστές της Ευρώπης: τις ΗΠΑ και την Ασία.

1.2. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την ανακοίνωση και τις σχετικές πρωτοβουλίες της ΕΕ σχετικά με τον ευρωπαϊκό κώδικα ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τον Φορέα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (BEREC — Body of European Regulators for Electronic Communications), το σχέδιο δράσης «5G» και το πρόγραμμα στήριξης για τις δημόσιες αρχές που επιθυμούν να προσφέρουν δωρεάν ασύρματη πρόσβαση (WiFi4EU — «Wi-Fi for Europe» — «Wi-Fi για την Ευρώπη»).

1.3. Ο κατακερματισμός των παρόχων δικτύου στην Ευρώπη σημαίνει ότι απαιτούνται ενωσιακές κατευθυντήριες γραμμές για την επίτευξη συνεκτικού, πανευρωπαϊκού εκσυγχρονισμού προκειμένου να στηριχθεί η ψηφιακή ενιαία αγορά.

1.4. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι στρατηγικοί στόχοι για το 2025 είναι φιλόδοξοι μεν, ρεαλιστικοί δε, παρότι εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την εθνική χρηματοδότηση (ιδιωτική και δημόσια), με τη χρηματοδότηση από την ΕΕ να χρησιμοποιείται για την ενεργοποίηση και τον συντονισμό. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη συγκρότηση και τη στήριξη ενός δικτύου αρμόδιων γραφείων ευρυζωνικότητας σε περιφερειακό και σε εθνικό επίπεδο, που θα βοηθήσουν τις τοπικές διοικήσεις στην εφαρμογή και χρήση των διαρθρωτικών ταμείων.

1.5. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει επίσης την εισαγωγή ενός συστήματος κουπονιών, που αποσκοπεί στη μείωση των διοικητικών δαπανών και επιβαρύνσεων, ιδίως για τις μικρές κοινότητες και τις ΜΜΕ.

1.6. Η ΕΟΚΕ είναι στην ευχάριστη θέση να σημειώσει ότι τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) παρέχουν σημαντική χρηματοδότηση για ευρυζωνικά δίκτυα υψηλής ταχύτητας. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο. Η ΕΟΚΕ προτείνει να ενισχυθεί ο ρόλος αυτός με την υποστήριξη ευρωπαϊκών έργων μεγάλης κλίμακας για τα ευρυζωνικά δίκτυα υψηλής ταχύτητας, μεταξύ άλλων, και κατά μήκος του διευρωπαϊκού κεντρικού δικτύου μεταφορών, καθώς και με τον καθορισμό του κατάλληλου χρηματοδοτικού και κανονιστικού πλαισίου.

1.7. Τα πλήρη οικονομικά και κοινωνικά οφέλη από τον εν λόγω μετασχηματισμό συνδεσιμότητας σε gigabit θα επιτευχθούν μόνο εάν η Ευρώπη μπορεί να παράσχει δίκτυα υψηλής χωρητικότητας σε αγροτικές και αστικές περιοχές, αλλά και σε ολόκληρη την κοινωνία. Απαιτούνται δημόσιες επενδύσεις καθώς, από μόνη της, η αγορά δεν θα καλύψει όλες τις απομακρυσμένες περιοχές ούτε θα διασφαλίσει ελάχιστη ψηφιακή πρόσβαση για τα ευάλωτα μέλη της κοινωνίας μας.

1.8. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη θετική δυναμική στα κράτη μέλη όσον αφορά τους ευρυζωνικούς στόχους που ορίζονται στο Ψηφιακό Θεματολόγιο για την Ευρώπη του 2010 και οι οποίοι λειτουργούν ως σημείο αναφοράς για τη χάραξη πολιτικής, καθώς και για τα εθνικά ή περιφερειακά ευρυζωνικά σχέδια.

1.9. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει με ικανοποίηση την πρωτοβουλία δωρεάν ασύρματης πρόσβασης «WIFI4EU» για όλους τους Ευρωπαίους σε δημόσιους χώρους, δημόσιες διοικήσεις, βιβλιοθήκες και νοσοκομεία, καθώς και σε εξωτερικούς χώρους. Η πρωτοβουλία αυτή θα προσφέρει σε όλους τη δυνατότητα δωρεάν σύνδεσης στο διαδίκτυο με τη χρήση της ίδιας ψηφιακής ταυτότητας σε ολόκληρη την ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΟΚΕ προτείνει την τήρηση του κανονισμού σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά (eIDAS — Electronic Identification and Signature [Electronic Trust Services]) ⁽¹⁾ όσον αφορά την ψηφιακή ταυτότητα, ο οποίος προσφέρει εγγυήσεις προστασίας των δεδομένων και δημόσιας ασφάλειας ενάντια στην κατάχρηση των υπηρεσιών (π.χ. τρομοκρατία).

2. Εισαγωγή

2.1. Η συνδεσιμότητα πολύ υψηλής χωρητικότητας στο διαδίκτυο αποτελεί βασική υποδομή για τη μεταφορά δεδομένων, όπως είναι οι οδικές αρτηρίες, οι σιδηρόδρομοι, τα λιμάνια και τα αεροδρόμια για τη μεταφορά εμπορευμάτων και προσώπων. Καθώς η μεταφορά δεδομένων καθίσταται ολοένα σημαντικότερη για την οικονομία και την κοινωνική ζωή μας, η πραγματοποίηση επενδύσεων σε τέτοιου είδους υποδομές είναι κείριας σημασίας για την κοινωνία μας, προκειμένου να παραμείνουμε ανταγωνιστικοί και να καθίσταται δυνατή η σύσταση νέων επιχειρήσεων και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

2.2. Η συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο είναι σημαντική για την ψηφιακή ενιαία αγορά. Η στρατηγική της Επιτροπής του Μαΐου 2015 για την ψηφιακή ενιαία αγορά δημιούργησε το κατάλληλο περιβάλλον και τις κατάλληλες συνθήκες για την εγκατάσταση προηγμένων ψηφιακών δικτύων. Η ΕΟΚΕ έχει ασχοληθεί με τη σπουδαιότητα των ζητημάτων αυτών σε διάφορες γνωμοδοτήσεις ⁽²⁾ ⁽³⁾.

2.3. Οι προσδοκίες σχετικά με τη βελτίωση της ποιότητας της συνδεσιμότητας στο διαδίκτυο μέχρι το 2025 είναι καλά τεκμηριωμένες (παραδείγματος χάρι στη δημόσια διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

2.4. Η βασική ευρυζωνική σύνδεση που είναι διαθέσιμη σήμερα σχεδόν σε όλους τους Ευρωπαίους δεν επαρκεί πλέον. Μέσα στην επόμενη δεκαετία, θα χρειαστούν ευρυζωνικά δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας (gigabit) για πολλές και διάφορες εφαρμογές, όπως το διαδίκτυο των πραγμάτων (κυρίως ασύρματο), το υπολογιστικό νέφος, η πληροφορική υψηλών επιδόσεων και η ανάλυση μαζικών δεδομένων, η τηλεόραση νέας γενιάς ή η εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα.

2.5. Η ποιότητα της μεταφοράς δεδομένων δεν χαρακτηρίζεται μόνο από την ταχύτητα, αλλά και από τον λανθάνοντα χρόνο και την αξιοπιστία. Η μεγάλη ελάττωση του λανθάνοντος χρόνου σε σχέση με σήμερα και η υψηλή αξιοπιστία θα ανοίξουν τον δρόμο για νέες εφαρμογές που απαιτούν γρήγορο έλεγχο ανάδρασης, όπως η συνδεδεμένη και αυτοματοποιημένη οδήγηση, η εξ αποστάσεως χειρουργική, το απτικό διαδίκτυο ή η πλοήγηση ακριβείας.

2.6. Η ανακοίνωση COM(2016) 587, συνοδευόμενη από το έγγραφο εργασίας SWD (2016) 300, καθορίζει ένα όραμα για μια ευρωπαϊκή κοινωνία των gigabit με τρεις στρατηγικούς στόχους για το 2025:

- συνδεσιμότητα σε gigabit ως κινητήρια δύναμη στις κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις,
- κάλυψη 5G (ασύρματη) σε όλες τις αστικές περιοχές και όλες τις κύριες επίγειες διαδρομές μεταφορών,
- πρόσβαση σε συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο για όλα τα ευρωπαϊκά νοικοκυριά, στα οποία πρέπει να προσφέρεται ελάχιστη ταχύτητα 100 Mbps.

Και οι τρεις στόχοι είναι κείριας σημασίας για την ανάπτυξη της Ευρώπης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την ανταγωνιστικότητα και τη συνοχή.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ (ΕΕ L 257 της 28.8.2014, σ. 73).

⁽²⁾ ΕΕ C 487 της 28.12. 2016, σ. 92.

⁽³⁾ TEN/601 — Ανακοίνωση σχετικά με τις επιγραμματικές πλατφόρμες (βλέπε σ. ... της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

3. Η ανάγκη συντονισμού σε επίπεδο ΕΕ

3.1. Η Ευρώπη πρέπει να αντιμετωπίσει τον διαρκή εκσυγχρονισμό των ψηφιακών υποδομών των κυριότερων ανταγωνιστών της στις ΗΠΑ και στην Ασία. Η Ευρώπη έχει το πλεονέκτημα των χαμηλότερων τιμών καταναλωτή για τις υπηρεσίες διαδικτύου, λόγω του υψηλότερου ανταγωνισμού στην εσωτερική της αγορά, σε συνδυασμό με το μειονέκτημα των πολύ πιο κατακερματισμένων παρόχων δικτύου. Συνεπώς, είναι σαφές ότι απαιτούνται ενωσιακές κατευθυντήριες γραμμές για την επίτευξη συνεκτικού, πανευρωπαϊκού εκσυγχρονισμού προκειμένου να στηριχθεί η ψηφιακή ενιαία αγορά.

3.2. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την ανακοίνωση και τις σχετικές πρωτοβουλίες της ΕΕ, με τις οποίες έχει ασχοληθεί σε ειδικές γνωμοδοτήσεις ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾:

- ένα νέο εγχειρίδιο κανόνων για τους παρόχους υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο και επικοινωνιών — ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών,
- Φορέας Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (BEREC),
- σχέδιο δράσης «5G»,
- ένα σύστημα υποστήριξης για τις δημόσιες αρχές που επιθυμούν να προσφέρουν δωρεάν ασύρματη πρόσβαση.

3.3. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι μέχρι σήμερα, οι ευρυζωνικοί στόχοι του ψηφιακού θεματολογίου για την Ευρώπη του 2010 έγιναν αποδεκτοί στα κράτη μέλη και λειτουργούν ως σημείο αναφοράς για τη χάραξη πολιτικής στα κράτη μέλη. Πολλά κράτη μέλη έχουν πράγματι ευθυγραμμίσει τα εθνικά ή περιφερειακά τους ευρυζωνικά σχέδια με τους στόχους.

3.4. Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι οι στόχοι έγιναν αποδεκτοί ως σημεία αναφοράς στο πλαίσιο των κανόνων και των κατευθυντήριων γραμμών τόσο των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων όσο και του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ευρυζωνικά δίκτυα ΔΣΕ), καθώς και στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον ευρυζωνικό τομέα.

3.5. Οι στρατηγικοί στόχοι για το 2025, όπως παρουσιάζονται στην ανακοίνωση, θέτουν ένα χρονοδιάγραμμα για την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών ευρυζωνικών υποδομών υψηλής χωρητικότητας. Υλοποιούνται με δεδομένη την αύξηση του ποσοστού επενδύσεων σε φιλόδοξες, αλλά ρεαλιστικές τιμές:

- συνδεσιμότητα σε gigabit για όλους τους κύριους κοινωνικοοικονομικούς κινητήριους μοχλούς,
- όλες οι αστικές περιοχές και όλες οι σημαντικές επίγειες διαδρομές μεταφορών να έχουν αδιάλειπτη κάλυψη 5G,
- η συνδεσιμότητα σε 5G να είναι διαθέσιμη μέχρι το 2020 ως λειτουργικά αυτόνομη εμπορική υπηρεσία σε τουλάχιστον μία μεγάλη πόλη σε κάθε κράτος μέλος,
- όλα τα ευρωπαϊκά νοικοκυριά, αγροτικά ή αστικά, θα έχουν πρόσβαση σε συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο, προσφέροντας κατερχόμενη ζεύξη τουλάχιστον 100 Mbps, με δυνατότητα αναβάθμισης σε ταχύτητα gigabit,
- τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνδυάσουν αποτελεσματικά τη δημόσια στήριξη μέσω επιχορηγήσεων και χρηματοδοτικών μέσων για την επίτευξη των μακροπρόθεσμων στόχων,
- δρομολόγηση, έως το τέλος του έτους, ενός ταμείου ευρυζωνικών υπηρεσιών, με βάση τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» και το ΕΤΣΕ,
- αξιολόγηση της ανάγκης για επαρκείς πόρους του προϋπολογισμού με σκοπό την αποτελεσματική χρηματοδότηση των ευρυζωνικών υπηρεσιών σε λιγότερο εξυπηρετούμενες περιοχές στο πλαίσιο του δημοσιονομικού προγραμματισμού του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» μετά το 2020,
- αποκλειστική στήριξη από τα ΕΔΕΤ, πιθανώς με ενδεικτικό μερίδιο, για τον ψηφιακό μετασχηματισμό,
- δημιουργία ενός συστήματος κουπονιών για Wi-Fi, με το οποίο οι δημόσιες αρχές θα προσφέρουν δωρεάν συνδέσεις Wi-Fi στα κέντρα των πόλεων,

⁽⁴⁾ TEN/612 Ευρωπαϊκός κώδικας ηλεκτρονικών επικοινωνιών (αναδιτύπωση) (βλέπε σ. ... της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽⁵⁾ TEN/613 Φορέας Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (BEREC) (βλέπε σ. ... της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽⁶⁾ TEN/614 Συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο στις τοπικές κοινότητες (βλέπε σ. ... της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽⁷⁾ TEN/615 5 G για την Ευρώπη (βλέπε σ. ... της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

- έκκληση προς τα κράτη μέλη να επανεξετάσουν την πρόοδο των εθνικών σχεδίων τους για την ευρυζωνικότητα και να ενημερώσουν τα σχέδια αυτά έως το τέλος του 2017,
 - δημιουργία, έως το τέλος του 2016, μιας συμμετοχικής ευρυζωνικής πλατφόρμας, προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό επίπεδο δέσμευσης και συνεργασίας μεταξύ συναφών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων για ευρυζωνικές επενδύσεις και πρόοδο στην υλοποίηση των εθνικών σχεδίων ευρυζωνικότητας,
 - συγκρότηση και στήριξη ενός ενωσιακού δικτύου αρμόδιων γραφείων ευρυζωνικότητας σε περιφερειακό και σε εθνικό επίπεδο,
- έως την 1η Ιουλίου 2018, εκτίμηση του αντίκτυπου του κόστους των ευρυζωνικών έργων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και έκδοση οδηγιών για την προώθηση των βέλτιστων πρακτικών.

3.6. Τα πλήρη οικονομικά και κοινωνικά οφέλη από αυτόν τον ψηφιακό μετασχηματισμό θα επιτευχθούν μόνο εάν η Ευρώπη μπορεί να διασφαλίσει την ευρεία εγκατάσταση και υιοθέτηση δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας σε αστικές και αγροτικές περιοχές, αλλά και σε ολόκληρη την κοινωνία. Εντούτοις, η αγορά δεν θα λύσει όλα τα προβλήματα. Πιο συγκεκριμένα:

- δεν θα καλύψει τις απομακρυσμένες περιοχές ή/και
- δεν θα γεφυρώσει μεγάλα χάσματα μεταξύ της εφαρμογής προηγμένης τεχνολογίας και των πρώτων εφαρμογών και πελατών για νέες υπηρεσίες,
- δεν θα εγγυηθεί ελάχιστη ψηφιακή πρόσβαση για τα ευάλωτα μέλη της κοινωνίας μας.

Ως εκ τούτου, πρέπει να εφαρμοστούν συστήματα δημόσιας στήριξης προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι για ολόκληρη την ΕΕ και για όλους τους Ευρωπαίους.

4. Νέες πρωτοβουλίες για την Ευρώπη

4.1. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη συγκρότηση και στήριξη ενός ενωσιακού δικτύου αρμόδιων γραφείων ευρυζωνικότητας σε περιφερειακό και σε εθνικό επίπεδο. Το δίκτυο θα είναι καίριας σημασίας για τις αγροτικές περιοχές και τις μικρές κοινότητες. Θα βοηθήσει τις τοπικές διοικήσεις να εφαρμόσουν και να χρησιμοποιήσουν τα διαρθρωτικά ταμεία, παρέχοντας βέλτιστες πρακτικές και συμβουλές στις τοπικές διοικήσεις. Αυτό θα είναι ένα μεγάλο βήμα για την ανάπτυξη και των αγροτικών περιοχών.

4.2. Οι στρατηγικές και τα μέσα της ΕΕ είναι τεχνολογικά ουδέτερα. Εντούτοις, είναι γνωστό ότι, τελικά, μόνο οι οπτικές ίνες μπορούν να παρέχουν άριστη απόδοση. Τα παλαιά μονοπώλια (όπως η Deutsche Telekom) δεν θα πρέπει να παρεμποδίζουν την εγκατάσταση οπτικών ινών, συνεχίζοντας να επενδύουν στις υποδομές καλωδίων χαλκού που χρησιμοποιούν.

4.3. Μόνον ορισμένες χώρες, όπως η Μάλτα, η Λιθουανία, το Βέλγιο και οι Κάτω Χώρες, διαθέτουν ήδη σχεδόν πλήρη κάλυψη από δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς (NGA — Next Generation Access). Σε άλλα μέρη, η κάλυψη NGA δεν είναι τόσο προηγμένη. Ορισμένα κράτη μέλη με λιγότερο ανεπτυγμένες επί του παρόντος υποδομές ήταν σε θέση ακόμη και να κάνουν τεχνολογικά άλματα. Η εγκατάσταση οπτικών ινών τους δίνει ένα πλεονέκτημα.

4.4. Το «EDUROAM» είναι το μεγαλύτερο και το πιο επιτυχημένο σύστημα περιαγωγής για δωρεάν Wi-Fi παγκοσμίως και έχει αναπτυχθεί στην ΕΕ για την ακαδημαϊκή κοινότητα. Παρέχει σε εκατομμύρια φοιτητές και άλλους ακαδημαϊκούς δωρεάν πρόσβαση σε Wi-Fi. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι αυτό το επιτυχημένο παράδειγμα θα μπορούσε να λειτουργήσει ως υπόδειγμα για την πρωτοβουλία δωρεάν ασύρματης πρόσβασης «WIFI4EU» για όλους τους Ευρωπαίους σε δημόσιους χώρους, δημόσιες διοικήσεις, βιβλιοθήκες και νοσοκομεία, καθώς και σε ελεύθερα προσβάσιμους εξωτερικούς χώρους. Η πρωτοβουλία αυτή θα προσφέρει σε όλους τη δυνατότητα δωρεάν σύνδεσης στο διαδίκτυο με τη χρήση της ίδιας ψηφιακής ταυτότητας σε ολόκληρη την ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΟΚΕ προτείνει την τήρηση του κανονισμού eIDAS (Electronic Identification and Signature [Electronic Trust Services — κανονισμός σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά]) όσον αφορά την ψηφιακή ταυτότητα, ο οποίος προσφέρει εγγυήσεις προστασίας των δεδομένων και δημόσιας ασφάλειας ενάντια στην κατάχρηση των υπηρεσιών (π.χ. τρομοκρατία).

4.5. Θα χρησιμοποιούνται κουπόνια από τις τοπικές αρχές, σχεδιασμένα για τη στήριξη των ΜΜΕ, για την πραγματοποίηση πληρωμών για εγκαταστάσεις (καλώδια, κεραίες κ.λπ.). Οι εταιρείες που εγκαθιστούν το υλικό θα αποστέλλουν τα κουπόνια στην ΕΕ για να λάβουν την οικονομική τους ανταμοιβή. Εκτός από τη μείωση των διοικητικών δαπανών και επιβαρύνσεων, το σύστημα θα διευκολύνει την παρακολούθηση και θα εξασφαλίσει την υλοποίηση των στόχων όσον αφορά την καλή ποιότητα.

4.6. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τον στόχο της συμμετρίας αναφόρτωσης-καταφόρτωσης για όλους τους κοινωνικοοικονομικούς κινητήριους μοχλούς, καθώς αυτό θα είναι απαραίτητο για πολλές μελλοντικές εφαρμογές.

4.7. Η ΕΟΚΕ ζητεί να θεσπιστεί ένα σύστημα που θα διασφαλίζει ότι οι ευάλωτοι τελικοί χρήστες έχουν πρόσβαση σε εύλογη και επαρκή συνδεσιμότητα που τους επιτρέπει να συμμετέχουν, από κοινωνική και οικονομική άποψη, στη σύγχρονη κοινωνία. Η πρωτοβουλία WiFi4EU θα μπορούσε να αποτελέσει ένα στοιχείο αυτού του συστήματος.

4.8. Τα κανονιστικά κίνητρα που θα παρέχονται στους παρόχους δικτύου για να στηρίξουν τους στόχους της ανακοίνωσης COM(2016) 587 δεν θα πρέπει να έρχονται σε αντίθεση με άλλους σημαντικούς στόχους, όπως η ουδετερότητα των δικτύων.

4.9. Μακροπρόθεσμα, οι κάτοικοι αγροτικών περιοχών θα πρέπει να είναι επίσης σε θέση να επωφεληθούν από τον υγιή ανταγωνισμό και την ελευθερία επιλογής του παρόχου πρόσβασης στο διαδίκτυο που θα χρησιμοποιούν. Ως εκ τούτου, τα κανονιστικά μέτρα θα πρέπει επίσης να παρέχουν κίνητρα για τέτοιου είδους ανταγωνισμό.

4.10. Η τεχνολογία 5G δεν θα καταστήσει απλώς δυνατές νέες κινητές εφαρμογές, αλλά θα λειτουργήσει και ως τεχνολογία γεφύρωσης, φέρνοντας πιο γρήγορα τη συνδεσιμότητα υψηλής ταχύτητας στις αγροτικές περιοχές. Παρόλα αυτά, μόνον οι υποδομές που βασίζονται σε οπτικές ίνες θα παρέχουν τη σταθερότητα και το αξιόπιστο εύρος ζώνης που απαιτούν πολλές νέες εφαρμογές.

5. Χρηματοδότηση

5.1. Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ευχαρίστηση την έντονη αύξηση της χρηματοδότησης από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) για ευρυζωνικά δίκτυα υψηλής ταχύτητας από 2,7 δισεκατομμύρια ευρώ την περίοδο 2007-2013 σε περίπου 6 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2014-2020. Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών των επενδύσεων αναμένεται να πάρει τη μορφή επιχορηγήσεων. Με τα αποτελέσματα μόχλευσης στην εθνική ή/και περιφερειακή συγχρηματοδότηση και την ιδιωτική συγχρηματοδότηση, αναμένεται ότι θα επενδυθούν 9-10 δισεκατομμύρια ευρώ στον τομέα της ευρυζωνικότητας κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020. Αυτή η παράμετρος θα είναι καίριας σημασίας για εμπορικές επενδύσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί συνδεσιμότητα υψηλής ταχύτητας στον αγροτικό πληθυσμό.

5.2. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο. Ο ρόλος αυτός θα μπορούσε να ενισχυθεί τόσο με την υποστήριξη ευρωπαϊκών έργων μεγάλης κλίμακας για τα ευρυζωνικά δίκτυα υψηλής ταχύτητας, μεταξύ άλλων κατά μήκος του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, καθώς και στο βιομηχανικό δίκτυο ταχύτητας άνω του 1 Gbps και στη «Βιομηχανία 4.0», όσο και με την εκπροσώπηση της ΓΔ Επικοινωνιακών Δικτύων, Περιεχομένου και Τεχνολογιών (ΓΔ CONNECT) στη διευθύνουσα επιτροπή του ΕΤΣΕ. Η Επιτροπή θα πρέπει, επίσης, να μεριμνήσει για τον προορατικό καθορισμό του κατάλληλου χρηματοδοτικού και κανονιστικού πλαισίου.

5.3. Ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ) στον ψηφιακό τομέα έχει προϋπολογισμό ύψους 150 εκατομμυρίων ευρώ για την υποστήριξη της εγκατάστασης ευρυζωνικών υποδομών αιχμής, βάσει της εξασφάλισης χρηματοδοτικών μέσων μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Η συνιστώσα ευρυζωνικότητας της ΔΣΕ αναμένεται να κινητοποιήσει τουλάχιστον 1 δισεκατομμύριο ευρώ σε συμπληρωματικές επενδύσεις μέσω ενός ειδικού ταμείου για τις υποδομές ευρυζωνικών δικτύων, το οποίο θα μπορούσε να συμπληρωθεί περαιτέρω από το ΕΤΣΕ.

Βρυξέλλες, 26 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών

(Αναδιατύπωση)»

[COM(2016) 590 final — 2016/0288 (COD)]

(2017/C 125/08)

Μόνος εισηγητής: ο κ. **Jorge PEGADO LIZ**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 24.10.2016 Συμβούλιο, 9.11.2016
Νομική βάση	Άρθρα 114 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	«Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών»
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	11.1.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	26.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	162/3/23

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη συμφωνία της με το γενικό περιεχόμενο της πρότασης της Επιτροπής σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, καθώς και με τη σκοπιμότητα της και με τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή προσέγγισε το ζήτημα και προέβη στην κωδικοποίηση και την οριζόντια αναδιατύπωση των τεσσάρων υφιστάμενων οδηγιών (οδηγία πλαίσιο, οδηγία για την αδειοδότηση, οδηγία για την πρόσβαση και οδηγία καθολικής υπηρεσίας), ενσωματώνοντας όλες τις οδηγίες σε μία ενιαία οδηγία, απλουστεύοντας έτσι την υφιστάμενη διάρθρωση, με σκοπό την ενίσχυση της συνοχής και της προσβασιμότητάς της, σύμφωνα με τον στόχο της βελτίωσης της καταλληλότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT).

1.2 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει, ιδίως, τη δυσκολία του εγχειρήματος της αναδιατύπωσης των διάφορων εν λόγω οδηγιών, υπογραμμίζοντας το άριστο νομικό έργο που υλοποιήθηκε για πρώτη φορά, αλλά εφιστά την προσοχή στην αναγκαιότητα μιας επισταμένης αναθεώρησης των διάφορων γλωσσικών εκδόσεων, προκειμένου να διορθωθούν ορισμένα μικρά σφάλματα στη διατύπωση.

1.3 Η ΕΟΚΕ συµμερίζεται τους δύο μεγάλους στόχους της πρότασης, να εξασφαλιστεί δηλαδή καλύτερη συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο για όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις στο σύνολο της δέσμης πρωτοβουλιών, με σκοπό να καταστούν πιο ελκυστικές για όλες τις επιχειρήσεις οι επενδύσεις σε νέες υποδομές υψηλής ποιότητας σε ολόκληρη την ΕΕ, τόσο σε τοπικό όσο και σε υπερεθνικό επίπεδο.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει, ωστόσο, την απογοήτευσή της για τη μη συμπερίληψη της οδηγίας για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, που θα έπρεπε να αποτελεί για τους πολίτες φάρο που να σηματοδοτεί τη θετική δράση της Ένωσης υπέρ τους. Τούτο αφαιρεί από την πρόταση έναν από τους πιο σημαντικούς πυλώνες εγγυήσεων προστασίας των βασικών συμφερόντων των χρηστών των δικτύων και, συνεπώς, αποτελεί ένα από τα αδύναμα σημεία της πρότασης.

1.5 Θεωρεί, επίσης, λυπηρό το γεγονός ότι η Επιτροπή επέλεξε μια οδηγία με ποικίλα καθεστώτα αναρμόνισης, αφήνοντας πολλά σημαντικά ζητήματα στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και μην αποτρέποντας τον κατακερματισμό των αγορών, αντί να επιλέξει έναν άμεσα εφαρμόσιμο κανονισμό, προβλέποντας υψηλότερο επίπεδο προστασίας των καταναλωτών και συνεισφέροντας, με αυτόν τον τρόπο, στην περαιτέρω ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς.

1.6 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, υπογραμμίζοντας τις ακόλουθες πτυχές:

1) το μέλημα περί προσβασιμότητας των υπηρεσιών από «χρήστες με αναπηρίες», καθώς και περί της αναγκαιότητας να καθοριστούν καλύτερα «τα δικαιώματα των τελικών χρηστών», με τη βασική προϋπόθεση να εφαρμοστούν οι κανόνες της ΕΕ σχετικά με την προστασία των καταναλωτών, και ιδίως οι οδηγίες 93/13/ΕΟΚ, 97/7/ΕΚ και 2011/83/ΕΕ.

- 2) την ευστοχία της διατύπωσης νέων εννοιών και ορισμών, σημαντικών για την αποσαφήνιση και την ερμηνεία του νομικού πλαισίου·
- 3) την τροποποίηση των διαδικασιών ανάλυσης της αγοράς και την κωδικοποίηση των σημερινών βέλτιστων πρακτικών, ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι υποχρεώσεις πρόσβασης επιβάλλονται μόνον όταν και όπου είναι αναγκαίο για την αντιμετώπιση ανεπαρκείων της αγοράς λιανικής και την εξασφάλιση αποτελεσμάτων για τους τελικούς χρήστες, επιτυγχάνοντας παράλληλα και ανταγωνιστικά αποτελέσματα·
- 4) τη διευκόλυνση του μερισμού του ραδιοφάσματος σε δίκτυα 5G και την προώθηση της πρόσβασης των τελικών χρηστών σε βασική ασύρματη συνδεσιμότητα· η κοινή χρήση του φάσματος, βάσει γενικής άδειας ή βάσει μεμονωμένων δικαιωμάτων χρήσης, μπορεί να επιτρέψει την εντατική και πιο αποδοτική εκμετάλλευση αυτού του σπάνιου πόρου·
- 5) η ενίσχυση της ανεξαρτησίας των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και των λοιπών αρμοδίων αρχών ξεχωρίζει χάρη στις ειδικές εγγυήσεις που χορηγούνται για την επιλογή, τον περιορισμό της διάρκειας της θητείας, την αυτονομία της διοίκησης και την παύση των μελών των αντίστοιχων διοικητικών οργάνων.

1.7 Αντιθέτως, η ΕΟΚΕ διατηρεί σοβαρές επιφυλάξεις και βάσιμες αμφιβολίες ως προς τις ακόλουθες πτυχές:

- 1) ορισμένες καινοτομίες που εισάγονται στην «καθολική υπηρεσία», οι οποίες, με το πρόσχημα ενός φερόμενου εκσυγχρονισμού του σχετικού καθεστώτος, ουσιαστικά συνεπάγονται υποκατάσταση των υπηρεσιών, ακόμη δε και κατάργηση από το πεδίο εφαρμογής μιας σειράς υποχρεώσεων, όπως οι δημόσιοι τηλεφωνικοί θάλαμοι, οι πλήρεις τηλεφωνικοί καταλόγοι και οι υπηρεσίες πληροφοριών καταλόγου, ακυρώνοντας με αυτόν τον τρόπο το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα·
- 2) τον ορισμό των «λειτουργικών ευρυζωνικών υπηρεσιών», δεδομένου ότι αυτός ενδέχεται να δημιουργήσει απλώς έναν αυθαίρετο κατάλογο προσβάσιμων διαδικτυακών υπηρεσιών, σε αντίθεση με μια ουδέτερη σύνδεση ελάχιστης ποιότητας, με κίνδυνο να προκύψουν στο μέλλον πρακτικές εισαγωγής διακρίσεων, επιζήμιες για τους τελικούς χρήστες·
- 3) την παραπομπή στην «κοινωνική ασφάλιση ή πρόνοια» —δηλαδή στον κρατικό προϋπολογισμό μέσω της φορολογίας— της «στήριξη[ς] σε τελικούς χρήστες με χαμηλό εισόδημα ή ειδικές κοινωνικές ανάγκες [ή με αναπηρία] με σκοπό την εξασφάλιση της οικονομικής προσιτότητας των υπηρεσιών λειτουργικής πρόσβασης στο διαδίκτυο και φωνητικών επικοινωνιών τουλάχιστον σε σταθερή θέση», γεγονός που αφαιρεί τις υποχρεώσεις αυτές από τη σφαίρα των παρόχων υπηρεσιών και τους επιτρέπει να καλύπτουν αποκλειστικά τις κερδοφόρες υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να διαφυλάσσονται τα συμφέροντα των παρόχων και να μειώνεται η εμβέλεια της καθολικής υπηρεσίας και τα δικαιώματα των καταναλωτών· ομοίως, ο δημόσιος προϋπολογισμός είναι αυτός που καλείται να καλύψει το κόστος δημόσιας υπηρεσίας, εφόσον έχει καταργηθεί η δυνατότητα συλλογικής ανάληψης των δαπανών που προβλεπόταν στο παρελθόν·
- 4) τη ρητή επιλογή της μεθόδου της μέγιστης εναρμόνισης —όσον αφορά τα δικαιώματα των τελικών χρηστών— σε χαμηλό επίπεδο προστασίας, η οποία συνεπάγεται υποβάθμιση των δικαιωμάτων των χρηστών για λόγους απλούστευσης, σε αντίθεση με τη θέση που συστηματικά υπερασπίζεται η ΕΟΚΕ·
- 5) την κατάργηση ορισμένων κανονιστικών απαιτήσεων ή τη μείωση προηγούμενων δικαιωμάτων ή εγγυήσεων με το αναπόδεικτο πρόσχημα ότι πλέον δεν είναι απαραίτητα ή ότι καλύπτονται από το γενικό δίκαιο προστασίας καταναλωτών, όπως π.χ. η ανάκληση της αρμοδιότητας των εθνικών ρυθμιστικών αρχών να επιβάλλουν άμεσα ρύθμιση των τιμών λιανικής στους φορείς εκμετάλλευσης με σημαντική ισχύ στην αγορά (ΣΙΑ), ή ορισμένες διατάξεις σχετικά με τις συμβάσεις, τη διαφάνεια, την ισοτίμη πρόσβαση των χρηστών με αναπηρίες, τις υπηρεσίες καταλόγου και τη διαλειτουργικότητα του ψηφιακού τηλεοπτικού εξοπλισμού·
- 6) την ελλιπή ρύθμιση ορισμένων πρακτικών που έχουν καταγγελθεί ως καταχρηστικές στις συμβάσεις με τους χρήστες, όπως π.χ. στην περίπτωση της μέγιστης διάρκειας της σύμβασης ή της λύσης της σύμβασης, της ανανέωσης της σύμβασης σε περίπτωση δεσμοποιημένων προσφορών, της απουσίας κυρώσεων για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική αλλαγή παρόχου για τον τελικό χρήστη, της διατήρησης της υποχρέωσης αποζημίωσης από τον τελικό χρήστη: «αποζημίωση για την κατά χρονική αναλογία αξία του επιδοτούμενου εξοπλισμού που παρέχεται ως δέσμη με τη σύμβαση κατά τη στιγμή σύναψής της και αποζημίωση κατά χρονική αναλογία για κάθε άλλο πλεονέκτημα που απορρέει από προωθητικές ενέργειες, το οποίο επισημαίνεται ως τέτοιο κατά τη στιγμή σύναψης της σύμβασης»·

7) τέλος, το γεγονός ότι η υπό εξέταση πρόταση δεν ανταποκρίνεται στην επιθυμία που εκφράστηκε από το Συμβούλιο για έναν «Ευρωπαϊκό κώδικα δικαιωμάτων των χρηστών των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών», στόχος του οποίου θα ήταν «να υπάρχει σε επίπεδο ΕΕ ένα απλό, εύχρηστο εργαλείο που θα συγκεντρώνει το σύνολο των δικαιωμάτων των χρηστών των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στους τομείς των ΤΠΕ (Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών) και της προστασίας των καταναλωτών».

2. Συνοπτική παρουσίαση της πρότασης της Επιτροπής

2.1 Πρόταση οδηγίας

2.1.1 Στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά⁽¹⁾ και λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων ριζικών αλλαγών των δομών της αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών και της ανάδυσης νέων φορέων της αγοράς άγνωστου είδους, που ανταγωνίζονται με παραδοσιακούς φορείς εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιών, σε συνδυασμό με την αύξηση του αριθμού και της δημοτικότητας των υπηρεσιών επιγραμμικού περιεχομένου, επιβάλλεται αναθεώρηση και εκσυγχρονισμός του κανονιστικού πλαισίου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, το οποίο χρονολογείται από το 2009, προκειμένου κυρίως να μπορούν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να έχουν αδιάλειπτη πρόσβαση σε διαδικτυακές δραστηριότητες και να τις αναπτύσσουν υπό συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού. Η εξασφάλιση καλύτερης συνδεσιμότητας στο διαδίκτυο για όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις είναι ο βασικός στόχος που θέτει η Επιτροπή με την πρόταση που δημοσιεύτηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 2016⁽²⁾.

2.1.2 Η εν λόγω πρόταση αποτελεί τμήμα μιας δέσμης μέτρων που έχει ως στόχο οι επενδύσεις σε νέες υποδομές υψηλής ποιότητας να καταστούν πιο ελκυστικές για όλες τις επιχειρήσεις σε ολόκληρη την ΕΕ, τόσο σε τοπικό όσο και σε υπερεθνικό επίπεδο. Στην ίδια δέσμη περιλαμβάνεται μια πρόταση κανονισμού σχετικά με τον Φορέα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (BEREC) και μια ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Συνδεσιμότητα για μια ανταγωνιστική ψηφιακή ενιαία αγορά — Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των gigabit». Παρουσιάστηκαν, ακόμη, ένα σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη υπηρεσιών 5G σε ολόκληρη την ΕΕ από το 2018 και μια πρόταση κανονισμού για την προώθηση της συνδεσιμότητας στο διαδίκτυο στις τοπικές κοινότητες και σε δημόσιους χώρους — WiFi4EU.

2.1.3 Όλα αυτά τα μέσα εξυπηρετούν τους τρεις μεγάλους στρατηγικούς στόχους συνδεσιμότητας έως το 2025:

- 1) όλοι οι κύριοι κοινωνικοοικονομικοί φορείς πρέπει να έχουν πρόσβαση σε εξαιρετικά υψηλή συνδεσιμότητα, της τάξεως των gigabit·
- 2) όλα τα νοικοκυριά στην Ευρώπη, είτε σε αστικές είτε σε αγροτικές περιοχές, πρέπει να έχουν πρόσβαση σε συνδεσιμότητα που να προσφέρει κατερχόμενη ζεύξη ταχύτητας τουλάχιστον 100 Mbps και να μπορεί να αναβαθμιστεί για ταχύτητες της τάξεως των gigabit·
- 3) όλες οι αστικές περιοχές και οι μείζονες οδοί οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών πρέπει να έχουν αδιάλειπτη κάλυψη 5G· ως ενδιάμεσος στόχος, η συνδεσιμότητα 5G πρέπει να είναι εμπορικά διαθέσιμη σε τουλάχιστον μία μεγάλη πόλη σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ ως το 2020.

2.1.4 Η πρόταση βασίζεται στο άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης διότι αποσκοπεί στη δημιουργία της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών και στην εξασφάλιση της λειτουργίας της· επιλέγεται η οριζόντια αναδιάρθρωση των τεσσάρων υφιστάμενων οδηγιών (οδηγία πλαίσιο, οδηγία για την αδειοδότηση, οδηγία για την πρόσβαση και οδηγία καθολικής υπηρεσίας) και η ενσωμάτωσή τους σε μία ενιαία οδηγία, που απλουστεύει την υφιστάμενη διάρθρωση, με σκοπό την ενίσχυση της συνοχής και της προσβασιμότητάς της, σύμφωνα με τον στόχο της βελτίωσης της καταλληλότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT), και λαμβάνει έτσι τη μορφή ενός πραγματικού Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών.

2.1.5 Ανάλογα με τα θέματα που καλύπτονται, η πρόταση υιοθετεί διάφορους τρόπους νομοθετικής εναρμόνισης που κυμαίνονται από την πλήρη εναρμόνιση, στοχευμένη ή επιλεκτική —π.χ. όσον αφορά τους κανόνες προστασίας των τελικών χρηστών—, έως την ελάχιστη εναρμόνιση των αρμοδιοτήτων των εθνικών ρυθμιστικών αρχών (ΕΡΑ) σε υψηλό επίπεδο, ή έως τη μέγιστη εναρμόνιση σε θέματα που αφορούν το ραδιοφάσμα.

2.1.6 Η πρόταση βασίστηκε σε ευρεία δημόσια διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη διάρκειας 12 εβδομάδων, σε ειδική εξωτερική παροχή συμβουλών του ΕΚ και του Συμβουλίου, παράλληλα με διάφορες μελέτες που παρουσιάστηκαν και σχολιάστηκαν λεπτομερώς στα πλαίσια της αξιολόγησης αντίκτυπου, καθώς και σε ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου που συστάθηκε στο πλαίσιο της μελέτης SMART 2015/0005.

⁽¹⁾ COM(2015) 192 final.

⁽²⁾ COM(2016) 590 final.

2.1.7 Οι στόχοι που επιδιώκει η Επιτροπή με την υπό εξέταση πρόταση είναι οι εξής:

- 1) αύξηση του ανταγωνισμού και πιο προβλέψιμες επενδύσεις·
- 2) καλύτερη χρήση των ραδιοσυχνοτήτων·
- 3) μεγαλύτερη προστασία των καταναλωτών στους τομείς όπου οι γενικοί κανόνες προστασίας καταναλωτών είναι ανεπαρκείς, λόγω των ιδιαίτερων αναγκών του συγκεκριμένου κλάδου·
- 4) πιο ασφαλές επιγραμμικό περιβάλλον για τους χρήστες και πιο ισότιμοι κανόνες για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

2.1.8 Συνοψίζοντας, πολλές από τις προτεινόμενες τροποποιήσεις, ιδίως όσες σχετίζονται με το ραδιοφάσμα, την καθολική υπηρεσία, την πρόσβαση, τους τελικούς χρήστες, την αριθμοδότηση και την πολιτική διακυβέρνηση, έχουν ως στόχο να εισαγάγουν σαφείς κανόνες, να δώσουν τη δυνατότητα στα μέρη να κατανοούν εύκολα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και να αποφευχθούν η υπερβολική ρύθμιση και οι διοικητικές επιβαρύνσεις.

2.1.9 Συγκεκριμένα, οι προτεινόμενες τροποποιήσεις συμπεριλαμβάνουν: απλούστευση και γεωγραφική στόχευση του κανονισμού περί πρόσβασης· χρήση (όπου είναι δυνατό) γενικών αδειών αντί μεμονωμένων αδειών για το ραδιοφάσμα· προώθηση της δευτερογενούς εμπορίας του ραδιοφάσματος· κατάργηση ορισμένων υποχρεώσεων παροχής καθολικής υπηρεσίας, όπως η υποχρέωση εξασφάλισης της παροχής κοινόχρηστων τηλεφώνων και έντυπων τηλεφωνικών καταλόγων· περιορισμό του πεδίου εφαρμογής της παροχής καθολικής υπηρεσίας· αποσαφήνιση του πεδίου εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου και κατάργηση υποχρεώσεων προστασίας των καταναλωτών, εφόσον αυτές καλύπτονται ήδη από οριζόντια νομοθεσία ή εξασφαλίζονται από την αγορά· εναρμόνιση και αποσαφήνιση των κανόνων και της διακυβέρνησης της αριθμοδότησης στο πλαίσιο υπηρεσιών μηχανής προς μηχανή (M2M).

2.1.10 Η Επιτροπή προτείνει, επίσης, την ενίσχυση του ρόλου των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και του BEREC για να εξασφαλίσει συνεκτική και προβλέψιμη εφαρμογή των κανόνων σε ολόκληρη την ψηφιακή ενιαία αγορά, περιορίζοντας τον σημερινό κατακερματισμό και τις ανακολουθίες, με στόχο να προωθήσει μια αποδοτική διακυβέρνηση των νέων φορέων ⁽³⁾.

2.2 Η μέθοδος της αναδιאτύπωσης

2.2.1 Η Επιτροπή δεν περιορίστηκε σε απλή «κωδικοποίηση», αλλά ενσωμάτωσε το περιεχόμενο διάφορων πρότερων οδηγιών σε ένα αρμονικό και συνεκτικό σύνολο, χωρίς όμως να τροποποιήσει το περιεχόμενο, όπως ειθίσται να πράττει στην πλειονότητα των περιπτώσεων. Προηγούμενος, θεώρησε σκόπιμο να χρησιμοποιήσει την ευχέρεια που παρέχει η Διοργανική Συμφωνία της 28ης Νοεμβρίου 2001 ⁽⁴⁾, ούτως ώστε, παράλληλα με την οριζόντια ενσωμάτωση των διαφόρων προγενέστερων πράξεων σε μία ενιαία νομοθετική πράξη, να προχωρήσει σε ριζικές και ουσιαστικές τροποποιήσεις του καθεστώτος (τις καλούμενες «τροποποιήσεις ουσίας»).

2.2.2 Σε αυτού του είδους το εγχείρημα νομοθετικής απλούστευσης, κωδικοποίησης και ουσιαστικής τροποποίησης του νομικού πλαισίου μιας νομοθετικής πράξης, «η συνήθης νομοθετική διαδικασία της Κοινότητας τηρείται καθ' ολοκληρίαν» (σημείο 5 της συμφωνίας), ιδίως δε υποβάλλεται αίτηση διαβούλευσης στην ΕΟΚΕ, η δε πρόταση αναδιατύπωσης πληροί μία σειρά κριτηρίων και κανόνων που αναφέρονται ρητά στα σημεία 6 και 7 της εν λόγω Συμφωνίας.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Πτυχές που δεν θα εξεταστούν στην παρούσα γνωμοδότηση

3.1.1 Όχι μόνο λόγω των περιορισμών που επιβάλλονται στον αριθμό σελίδων των γνωμοδοτήσεων της, αλλά και λόγω της ίδιας της φύσης της πρότασης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν χρειάζεται να τοποθετηθεί εκ νέου επί των θεμάτων που μεταφέρονται από τις προηγούμενες νομοθετικές πράξεις στη νέα πρόταση χωρίς τροποποιήσεις, εκτός των περιπτώσεων όπου αυτό είναι απολύτως απαραίτητο για την κατανόηση κάποιου σημείου του εγγράφου αυτού.

3.1.2 Πράγματι, η ΕΟΚΕ είχε την ευκαιρία να τοποθετηθεί λεπτομερώς σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις επί όλων αυτών των θεμάτων, περιορίζεται δε στο να επιβεβαιώσει τις θέσεις που έχει διατυπώσει.

3.1.3 Επίσης, δεν θα τοποθετηθεί λεπτομερώς από αυτό το βήμα επί των πτυχών της πρότασης οι οποίες αφορούν τη δομή και τη λειτουργία του BEREC, καθώς οι πτυχές αυτές αναλύονται λεπτομερώς στη γνωμοδότηση που συντάσσεται παράλληλα με την παρούσα.

⁽³⁾ COM(2016) 591 final.

⁽⁴⁾ EE C 77 της 28.3.2002, σ. 1.

3.2 Εκτίμηση του γενικού προσανατολισμού της υπό εξέταση πρότασης

3.2.1 Η ΕΟΚΕ θα ήθελε καταρχάς να συγχαρεί την Επιτροπή για τη σκοπιμότητα της πρωτοβουλίας της, η οποία δικαιολογείται πλήρως για λόγους αγοράς, τεχνολογικών εξελίξεων και νομικής προστασίας των χρηστών των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς χρειάζεται αναδιτύπωση του νομικού πλαισίου ώστε να εγγυάται αφενός στους πολίτες αδιάλειπτη πρόσβαση στις επιγραμμικές δραστηριότητες και, αφετέρου, στις επιχειρήσεις την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων αυτών σε συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού. Συγχαίρει επίσης την Επιτροπή και για τη χρησιμοποίηση της τεχνικής της αναδιτύπωσης, που αποτελεί άκρως ενδεδειγμένο μέσο στο γενικό πλαίσιο του REFIT, εκφράζοντας μόνο την απογοήτευσή της για την ελάχιστη χρήση της αναδιτύπωσης από την Επιτροπή.

3.2.2 Η ΕΟΚΕ θα ήθελε να συγχαρεί εν προκειμένω την Επιτροπή για την τυπική επιμέλεια του δύσκολου έργου της αναδιτύπωσης, το οποίο επιτέλεσε τηρώντας αυστηρά τους νομοτεχνικούς κανόνες. Εκφράζει μόνο τη λύπη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν υιοθετεί τη διαδικασία της ταυτόχρονης δημοσίευσης μιας «καθαρής», πιο ευανάγνωστης εκδοχής, όπως έχει επανειλημμένως προτείνει.

3.2.3 Θα ήθελε, επίσης, να εκφράσει τη συμφωνία της ως προς τους περισσότερους από τους νέους κανόνες που εισάγονται στην πρόταση νέας νομοθετικής πράξης και ως προς τον τρόπο με τον οποίο αυτές οι νομοθετικές διατάξεις κατέστησαν συμβατές με λοιπές κοινοτικές πολιτικές, είτε πρόκειται για τις ισχύουσες ειδικές ρυθμίσεις για τον τομέα είτε για τις αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού και την οριζόντια νομοθεσία σε θέματα προστασίας καταναλωτών.

3.2.4 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η επιλογή —που, παρεμπιπτόντως, δεν αιτιολογείται επαρκώς— μιας τόσο εκτενούς και περιεκτικής οδηγίας και με τόσες πτυχές να αφήνονται προς ρύθμιση από το εθνικό δίκαιο, θα κέρδιζε σε απλότητα και ασφάλεια δικαίου αν είχε προτιμηθεί μάλλον ένας κανονισμός πλαίσιο, άμεσος και ομοιόμορφος εφαρμογής σε όλα τα κράτη μέλη, όπως προτάθηκε από την Επιτροπή, ο οποίος θα διαχωριζόταν σε συγκεκριμένες οδηγίες για ορισμένους από τους συμπεριλαμβανόμενους τομείς που υπόκεινται σε διαφορετικό βαθμό εναρμόνισης ανάλογα με τις συνθήκες των αγορών και τη φύση των θεμάτων. Ο απαιτούμενος χρόνος για τη διαδικασία υιοθέτησής της (όχι λιγότερο από 18 μήνες), για τη μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο (όχι λιγότερο από 2 έτη) και για την εφαρμογή της εκτοξεύει την πραγματική έναρξη της ισχύος του νέου καθεστώτος στο 2021/2022.

3.2.5 Εξάλλου, η μη συμπερίληψη της οδηγίας για την προστασία της ιδιωτικής ζωής —για την οποία εκδόθηκε στις 10 Ιανουαρίου 2017 σχετική πρόταση κανονισμού [COM(2017) 10 final], και η οποία αντιπροσωπεύει ένα από τα κεντρικά και πλέον σημαντικά ζητήματα της δέσμης μέτρων—, ακόμη και αν είναι κατανοητή για λόγους νομοθετικού χρονοδιαγράμματος, δεν μπορεί παρά να αποτελεί ένα από τα αδύναμα σημεία της πρότασης, η οποία παρουσιάζεται ακρωτηριασμένη δίχως τον ένα από τους πιο σημαντικούς πυλώνες διασφάλισης των βασικότερων συμφερόντων των χρηστών δικτύων, παραπέμποντας στο μακρινό μέλλον την προσαρμογή της σημερινής νομοθεσίας προς το όποιο μελλοντικό νομοθέτημα για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και αυξάνοντας τις δυσκολίες όσον αφορά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή του συνόλου των μέτρων.

3.2.6 Επίσης, αφέθηκαν εκτός ο κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την περιαγωγή σε δημόσια δίκτυα κινητών επικοινωνιών εντός της Ένωσης ⁽⁵⁾ και ορισμένες πτυχές της ανακοίνωσης της Επιτροπής για την προαγωγή της από κοινού (μεριζόμενης) χρήσης πόρων ραδιοφάσματος στην εσωτερική αγορά ⁽⁶⁾, που θα άξιζε να έχουν συμπεριληφθεί σε αυτόν τον Κώδικα.

3.2.7 Τέλος, είναι προφανές ότι η πρόταση αυτή δεν ανταποκρίνεται στην επιθυμία που εκφράστηκε από το Συμβούλιο για έναν «Ευρωπαϊκό Κώδικα των δικαιωμάτων των χρηστών των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών», στόχος του οποίου θα ήταν «να υπάρχει σε επίπεδο ΕΕ ένα απλό, εύχρηστο εργαλείο που θα συγκεντρώνει το σύνολο των δικαιωμάτων των χρηστών των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στους τομείς των ΤΠΕ (Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών) και της προστασίας των καταναλωτών» ⁽⁷⁾, ούτε, ομοίως, στην πρόθεση της Επιτροπής, που αναφέρεται στο ψηφιακό θεματολόγιο, να «εκδώσει, ως το 2011, κώδικα επιγραμμικών δικαιωμάτων όπου, με σαφή και προσιτό τρόπο, θα συνοψίζονται τα ψηφιακά δικαιώματα των πολιτών στην ΕΕ» ⁽⁸⁾.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Αντικείμενο και στόχοι

Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το μέλημα της Επιτροπής να υπογραμμίσει ήδη από το άρθρο 1 το ζήτημα της προσβασιμότητας στις υπηρεσίες «των χρηστών με αναπηρία» και την αναγκαιότητα να «καθοριστούν τα [...] δικαιώματα τελικού χρήστη». Επί του προκειμένου, είναι ιδιαίτερα σημαντική η επιφύλαξη που εκφράζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 4, σύμφωνα με την οποία «οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας [...] εφαρμόζονται με την επιφύλαξη των ενωσιακών κανόνων για την προστασία των καταναλωτών, και ιδίως των οδηγιών 93/13/ΕΟΚ και 2011/83/ΕΕ, καθώς και των εθνικών κανόνων που είναι σύμφωνοι με το ενωσιακό δίκαιο», σχετικά με τους οποίους η ΕΟΚΕ μόλις εκπόνησε τις αντίστοιχες μελέτες αξιολόγησης (ενημερωτικές εκδόσεις INT/795 και INT/796, που υιοθετήθηκαν τον Δεκέμβριο του 2016).

⁽⁵⁾ COM(2011) 402 final.

⁽⁶⁾ COM(2012) 478 final.

⁽⁷⁾ 3017η συνεδρίαση του Συμβουλίου, 31 Μαΐου 2010.

⁽⁸⁾ COM(2010) 245 final.

4.2 Ορισμοί

Σε επίπεδο ορισμών, η ΕΟΚΕ τονίζει την ευστοχία της διατύπωσης νέων εννοιών σχετικών με το νομοθετικό πλαίσιο, όπως οι εξής: «δίκτυο πολύ υψηλής χωρητικότητας», «υπηρεσίες διαπροσωπικών επικοινωνιών», «υπηρεσίες διαπροσωπικών επικοινωνιών βάσει αριθμών», «υπηρεσίες διαπροσωπικών επικοινωνιών ανεξαρτήτως αριθμών», «ασφάλεια» δικτύων και υπηρεσιών, «σημείο ασύρματης πρόσβασης μικρής εμβέλειας», «ασύρματο τοπικό δίκτυο» (RLAN), «κοινή (μεριζόμενη) χρήση ραδιοφάσματος», «εναρμονισμένο ραδιοφάσμα», «κέντρο λήψης κλήσεων έκτακτης ανάγκης» («PSAP»), «πλέον κατάλληλο PSAP», «επικοινωνίες έκτακτης ανάγκης», «υπηρεσία έκτακτης ανάγκης».

4.3 Στόχοι

4.3.1 Ως προς τους στόχους, η ΕΟΚΕ επισημαίνει το ζήτημα της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και άλλων αρμοδίων αρχών, όπως και μεταξύ των κρατών μελών και του BEREC, για την επίτευξή τους, παρόλο που το «μοντέλο» της προτίμησής της προσανατολίζεται σε διαφορετική κατεύθυνση, όπως αναφέρεται στη γνωμοδότηση σχετικά με το νέο καθεστώς του BEREC.

4.3.2 Επ' αυτού, είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί ο επαναπροσδιορισμός των υποχρεώσεων των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και άλλων αρμοδίων αρχών, καθώς και του BEREC, όπως ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2.

4.3.3 Σημαντική είναι επίσης η συνεργασία των κρατών μελών μέσω της ομάδας για την πολιτική ραδιοφάσματος —η οποία συστάθηκε με την απόφαση 2002/622/ΕΚ της Επιτροπής—, τόσο μεταξύ τους όσο και με την Επιτροπή και, κατόπιν αιτήματός τους, με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, προς στήριξη του στρατηγικού σχεδιασμού και του συντονισμού των προσεγγίσεων πολιτικής του ραδιοφάσματος στην Ένωση.

4.4 Ορισμένα ζητήματα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος

4.4.1 Η ΕΟΚΕ, αδυνατώντας να προβεί σε ανάλυση όλων των επίμαχων διατάξεων στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης, επικεντρώθηκε σε ορισμένες διατάξεις που θεώρησε πιο σημαντικές από κοινωνική σκοπιά.

4.4.2 Ρύθμιση της πρόσβασης

4.4.2.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι οι κανόνες περί πρόσβασης δεν υπέστησαν ουσιαστική τροποποίηση και συμφωνεί με την Επιτροπή ως προς την ελάφρυνση των διαδικασιών και την προώθηση της πανταχού παρούσας συνδεσιμότητας και της πολύ υψηλής χωρητικότητας, ως κεντρικού στόχου του ρυθμιστικού πλαισίου για τον κλάδο, παράλληλα με την προώθηση του ανταγωνισμού, την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς και την προστασία των καταναλωτών.

4.4.2.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις συγκεκριμένες τροποποιήσεις ρύθμισης της αγοράς, το να απαιτείται δηλαδή από τις ρυθμιστικές αρχές να ανιχνεύουν επενδυτικές προθέσεις και να επιτρέπεται στις δημόσιες αρχές να αναζητούν επενδυτές σε περιοχές με ανεπαρκή κάλυψη. Αυτό αναμένεται να αυξήσει τη διαφάνεια όσον αφορά τα σχέδια ανάπτυξης δικτύου, να προσφέρει μεγαλύτερη προβλεψιμότητα στους επενδυτές και να επιτρέψει στις ρυθμιστικές αρχές να λάβουν καλύτερα υπόψη τις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες στις αναλύσεις τους για την αγορά.

4.4.2.3 Επίσης, συμφωνεί με την Επιτροπή ως προς την τροποποίηση των διαδικασιών ανάλυσης της αγοράς και ως προς την κωδικοποίηση των σημερινών βέλτιστων πρακτικών, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι οι υποχρεώσεις πρόσβασης επιβάλλονται μόνον όταν και όπου είναι αναγκαίο για την αντιμετώπιση ανεπαρκειών της αγοράς λιανικής και την εξασφάλιση αποτελεσμάτων για τους τελικούς χρήστες, επιτυγχάνοντας παράλληλα και ανταγωνιστικά αποτελέσματα. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ δεν κρίνει δικαιολογημένη την επέκταση της τριετούς περιόδου ανασκόπησης της αγοράς σε πέντε έτη.

4.4.2.4 Τέλος, η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι ο ανταγωνισμός υποδομών αποτελεί έναν από τους πλέον αποτελεσματικούς τρόπους παροχής νέας ή καλύτερης συνδεσιμότητας στο διαδίκτυο σε περιοχές όπου η πυκνότητα του πληθυσμού μπορεί να απορροφήσει περισσότερα από ένα δίκτυα.

4.4.3 Εκχώρηση ραδιοφάσματος

4.4.3.1 Παρά το γεγονός ότι η ΕΕ ήταν η πρώτη που ανέπτυξε ασύρματη τεχνολογία 4G, σημειώνονται καθυστερήσεις στην εφαρμογή της, σε σύγκριση με άλλες περιοχές του κόσμου. Καθώς η εκχώρηση και η διαχείριση του ραδιοφάσματος εμπίπτουν, επί της αρχής, στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, το γεγονός αυτό επισημάνθηκε γενικά ως αιτία του κατακερματισμού των αγορών με άμεσο αρνητικό αντίκτυπο στην κάλυψη ασύρματου δικτύου και στη διείσδυση σε ολόκληρη την Ευρώπη, που απειλεί, εάν συνεχιστεί, να θέσει σε κίνδυνο την επιτυχή εισαγωγή των υπηρεσιών 5G στην Ευρώπη και την ανάπτυξη νέων, καινοτόμων υπηρεσιών.

4.4.3.2 Ως εκ τούτου, η πρόταση σκοπεύει να επιβάλει ένα σύνολο κοινών κανόνων, όπως π.χ. μια ελάχιστη περίοδο διάρκειας της άδειας για να εξασφαλίζεται η απόδοση των επενδύσεων, μεγαλύτερο περιθώριο για την εμπορία του ραδιοφάσματος, συνοχή και αντικειμενικότητα των κανονιστικών μέτρων (δέσμευση, τρόποι οργάνωσης της δημοπρασίας, ανώτατες τιμές και τμήματα ραδιοφάσματος, κατ' εξαίρεση δέσμευση ραδιοφάσματος), καθώς και αξιολόγηση ομοτιμών μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών για να εξασφαλιστεί η συνεκτικότητα των πρακτικών εκχώρησης στο πλαίσιο του BEREC. Από την άλλη, οι πάροχοι οφείλουν να δεσμευτούν ότι θα χρησιμοποιούν αποτελεσματικά το ραδιοφάσμα που τους έχει διατεθεί.

4.4.3.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με αυτή τη νέα προσέγγιση, στο βαθμό που όσοι πρόκειται να επενδύσουν στην επόμενη γενιά ασύρματων ευρυζωνικών υπηρεσιών, πέραν της επίτευξης των διαδικασιών καθορισμού του ραδιοφάσματος για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες —με σαφείς προθεσμίες σχετικά με τη διάθεση του ραδιοφάσματος στην αγορά—, θα χαιρούν μεγαλύτερης προβλεψιμότητας και συνέπειας ως προς τα μελλοντικά μοντέλα αδειοδότησης και τις βασικές προϋποθέσεις για την εκχώρηση ή ανανέωση εθνικών δικαιωμάτων όσον αφορά το ραδιοφάσμα.

4.4.3.4 Τέλος, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της σχετικά με τη διευκόλυνση της κοινής χρήσης του ραδιοφάσματος σε δίκτυα 5G και με την προώθηση της πρόσβασης των τελικών χρηστών σε βασική ασύρματη συνδεσιμότητα. Πράγματι, η από κοινού χρήση του ραδιοφάσματος βάσει γενικής άδειας ή μεμονωμένων δικαιωμάτων χρήσης μπορεί να επιτρέψει την εντατική και πιο αποδοτική εκμετάλλευση αυτού του σπάνιου πόρου. Οι χρήστες του ραδιοφάσματος υπό καθεστώς γενικής άδειας, θα χαιρούν μεγαλύτερης κανονιστικής προστασίας έναντι επιβλαβών παρεμβολών, έτσι ώστε να εξαλειφθούν τα εμπόδια ανάπτυξης των σημείων ασύρματης πρόσβασης και να διευκολυνθεί η πρόσβαση του τελικού χρήστη σε κοινές ασύρματες συνδέσεις στο διαδίκτυο.

4.4.4 Επαναπροσδιορισμός του καθεστώτος καθολικής υπηρεσίας

4.4.4.1 Το «ανανεωμένο» καθεστώς καθολικής υπηρεσίας και οι τροποποιήσεις των υπηρεσιών και των κανόνων προστασίας των τελικών χρηστών είναι τα ζητήματα που γεννούν τις μεγαλύτερες επιφυλάξεις στην ΕΟΚΕ. Εξάλλου, η καθολική υπηρεσία ήταν ήδη μία από τις πτυχές που δέχτηκε τη μεγαλύτερη κριτική σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ.

4.4.4.2 Η διεύρυνση της καθολικής υπηρεσίας σε άλλες υπηρεσίες, όπως οι κινητές υπηρεσίες και η ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο, αποτελεί προτεραιότητα εδώ και καιρό. Με το πρόσημα ενός φερόμενου εκσυγχρονισμού του καθεστώτος καθολικής υπηρεσίας, η πρόταση ουσιαστικά προβαίνει σε υποκατάσταση των υπηρεσιών ή ακόμη και σε κατάργηση από το πεδίο εφαρμογής μιας σειράς υποχρεώσεων, όπως οι δημόσιοι τηλεφωνικοί θάλαμοι, οι πλήρεις τηλεφωνικοί κατάλογοι και οι υπηρεσίες πληροφοριών καταλόγου, ακυρώνοντας με αυτόν τον τρόπο το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Η ΕΟΚΕ αγνοεί εάν η ωριμότητα του τομέα θα είναι τέτοια ώστε να εγγυηθεί τη συνέχιση παροχής αυτών των υπηρεσιών, δίχως τις υποχρεώσεις παροχής καθολικής υπηρεσίας. Το γεγονός ότι το άρθρο 82 επιτρέπει στα κράτη μέλη «να συνεχίσουν να εξασφαλίζουν τη διαθεσιμότητα ή την οικονομική προσιτότητα [άλλων] υπηρεσιών», όχι μόνο εξαρτάται από το «αν η ανάγκη για αυτές τις υπηρεσίες αποδεικνύεται δεόντως λαμβανομένων υπόψη των εθνικών περιστάσεων», αλλά προετοιμάζει και το έδαφος για να εγκαταλειφθούν οι υπηρεσίες αυτές σε σύντομο χρονικό διάστημα, λόγω των επιβαρύνσεων που συνεπάγονται.

4.4.4.3 Η ΕΟΚΕ αμφισβητεί τον καθορισμό «λειτουργικών ευρυζωνικών υπηρεσιών», δεδομένου ότι ενδέχεται να καταλήξει απλώς στη δημιουργία ενός αυθαίρετου καταλόγου προσβάσιμων διαδικτυακών υπηρεσιών, σε αντίθεση με μια ουδέτερη σύνδεση ελάχιστης ποιότητας, με κίνδυνο να προκύψουν στο μέλλον πρακτικές εισαγωγής διακρίσεων, επιζήμιες για τους τελικούς χρήστες.

4.4.4.4 Είναι βέβαιο ότι το άρθρο 79 επιβάλλει στα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι «όλοι οι τελικοί χρήστες στην επικράτεια τους έχουν πρόσβαση σε προσιτή τιμή, λαμβανομένων υπόψη ειδικών εθνικών συνθηκών, σε διαθέσιμες υπηρεσίες λειτουργικής πρόσβασης στο διαδίκτυο και φωνητικών επικοινωνιών στην ποιότητα που καθορίζεται στην επικράτεια τους, συμπεριλαμβανομένης της υποκείμενης σύνδεσης, τουλάχιστον σε σταθερή θέση». Δύνανται, μάλιστα, «να απαιτούν από επιχειρήσεις που παρέχουν τις εν λόγω υπηρεσίες να προσφέρουν σε αυτούς τους τελικούς χρήστες τιμολογιακές επιλογές ή δεσμες διαφορετικές από τις προσφερόμενες υπό τις συνθήκες εμπορικές συνθήκες», εφαρμόζοντας «κοινά τιμολόγια, συμπεριλαμβανομένης της γεωγραφικής στάθμησης των τιμών, σε όλη την επικράτεια».

Ωστόσο, στο άρθρο 80 παράγραφοι 4 και 5, η πρόταση παραπέμπει στην «κοινωνική ασφάλιση ή πρόνοια», δηλαδή στον κρατικό προϋπολογισμό μέσω της φορολογίας, τη «στήριξη σε τελικούς χρήστες με χαμηλό εισόδημα ή ειδικές κοινωνικές ανάγκες [ή με αναπηρίες] με σκοπό την εξασφάλιση της οικονομικής προσιτότητας των υπηρεσιών λειτουργικής πρόσβασης στο διαδίκτυο και φωνητικών επικοινωνιών τουλάχιστον σε σταθερή θέση», κάτι που αφαιρεί τις υποχρεώσεις αυτές από τη σφαίρα των παρόχων υπηρεσιών.

4.4.4.5 Εξάλλου, το όλο σύστημα χρηματοδότησης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας σε περίπτωση που οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές αποφανθούν ότι μια επιχείρηση υφίσταται αθέμιτη επιβάρυνση, περιορίστηκε στην εισαγωγή ενός «μηχανισμού» αποζημίωσης της εν λόγω επιχείρησης για το καθορισμένο καθαρό κόστος, υπό διαφανείς συνθήκες από δημόσια κονδύλια». Δηλαδή ο δημόσιος προϋπολογισμός, μέσω της φορολογίας, είναι αυτός που καλείται, για μία ακόμη φορά, να καλύψει το κόστος της δημόσιας υπηρεσίας —κυρίως λόγω της απουσίας παρόχων στις μη επικερδείς περιοχές κάλυψης της υπηρεσίας που απευθύνεται στο κοινό—, καθώς έχει καταργηθεί η δυνατότητα συλλογικής ανάληψης των δαπανών, που προηγουμένως προβλεπόταν στο άρθρο 13 παράγραφος 1 εδάφιο β) της αντίστοιχης καταργηθείσας οδηγίας, όπου προβλεπόταν ότι τα κράτη μέλη αποφασίζουν «β) να επιμερίσουν το καθαρό κόστος των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας μεταξύ των φορέων παροχής δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών [επικοινωνιών]».

4.4.5 Δικαιώματα τελικών χρηστών

4.4.5.1 Το ζήτημα, όμως, στο οποίο η ΕΟΚΕ αντιμετωπίζει τις μεγαλύτερες δυσκολίες αφορά τον νέο τίτλο σχετικά με τα δικαιώματα των τελικών χρηστών, καθώς, υπό το πρίσμα του συνόλου των γνωμοδοτήσεων της για το θέμα αυτό, δεν θεωρεί ότι αντικατοπτρίζονται οι απόψεις της στις λύσεις που υιοθετήθηκαν, ξεκινώντας καταρχάς από την επιλογή της μέγιστης εναρμόνισης σύμφωνα με το άρθρο 94. Η πάγια άποψη της ΕΟΚΕ είναι ότι, σε θέματα σεβασμού των δικαιωμάτων των καταναλωτών, πρέπει να υιοθετούνται είτε οδηγίες ελάχιστης εναρμόνισης είτε κανονισμοί που να κατοχυρώνουν το πιο υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών.

4.4.5.2 Δεν κρίνεται αποδεκτή η κατάργηση ορισμένων κανονιστικών υποχρεώσεων ή η μείωση προηγούμενων δικαιωμάτων και εγγυήσεων με το αναπόδεικτο πρόσχημα ότι δεν είναι πλέον απαραίτητα ή ότι καλύπτονται από το γενικό δικαίο προστασίας καταναλωτών, όπως, για παράδειγμα, η ανάκληση της αρμοδιότητας των εθνικών ρυθμιστικών αρχών να επιβάλλουν άμεσα ρύθμιση των τιμών λιανικής στους φορείς εκμετάλλευσης με σημαντική ισχύ στην αγορά (ΣΙΑ), ή ορισμένες διατάξεις σχετικά με τις συμβάσεις, τη διαφάνεια, τις υπηρεσίες καταλόγου και τη διαλειτουργικότητα του αναλογικού τηλεοπτικού εξοπλισμού (άρθρα 95 έως 98 και άρθρα 103 έως 105).

4.4.5.3 Ομοίως, η πρόταση της Επιτροπής δεν αναγνωρίζει ότι απαιτείται να ρυθμιστούν καλύτερα ορισμένες καταστάσεις που έχουν καταγγελθεί ως καταχρηστικές πρακτικές στις συμβάσεις με τους χρήστες, όπως π.χ. στην περίπτωση της μέγιστης διάρκειας της σύμβασης ή των δικαιωμάτων λύσης της σύμβασης, της ανανέωσης της σύμβασης σε περίπτωση δεσμοποιημένων προσφορών, της απουσίας κυρώσεων για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική αλλαγή παρόχου για τον τελικό χρήστη, της διατήρησης της υποχρέωσης αποζημίωσης από τον τελικό χρήστη: «αποζημίωση για την κατά χρονική αναλογία αξία του επιδοτούμενου εξοπλισμού που παρέχεται ως δέσμη με τη σύμβαση κατά τη στιγμή σύναψής της και αποζημίωση κατά χρονική αναλογία για κάθε άλλο πλεονέκτημα που απορρέει από προωθητικές ενέργειες, το οποίο επισημαίνεται ως τέτοιο κατά τη στιγμή σύναψης της σύμβασης».

4.4.5.4 Χαιρετίζει, ωστόσο, ορισμένες νέες διατάξεις, όπως, για παράδειγμα: την καλύτερη ανταγωνιστικότητα των συμβάσεων μέσω σύμβασης όπου συνοψίζονται απλουστευμένα οι ουσιώδεις πληροφορίες, την παροχή εργαλείων ελέγχου της κατανάλωσης και εργαλείων σύγκρισης τιμών και ποιότητας, την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιδιγένειας ή χώρας διαμονής.

4.5 Ρυθμιστικές και λοιπές αρμόδιες αρχές

4.5.1 Ως προς τις αρμοδιότητες των ρυθμιστικών αρχών και των λοιπών αρμοδίων αρχών, ιδιαίτερα σημαντική είναι η αναδιατύπωση της νυν παραγράφου 1 του άρθρου 5.

4.5.2 Όσον αφορά ειδικά την ανεξαρτησία των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και των λοιπών αρμοδίων αρχών, ξεχωρίζουν οι διατάξεις των άρθρων 7 έως 9 λόγω των ειδικών εγγυήσεων που παρέχονται για την επιλογή, τον περιορισμό της διάρκειας της θητείας, τη διοικητική αυτονομία και την παύση των μελών των αντίστοιχων διοικητικών οργάνων.

4.6 Συναινετική επίλυση των διαφορών

4.6.1 Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το μέλημα της πρότασης να εξασφαλίσει διαφανείς, αμερόληπτες, ταχείες, δίκαιες, απλές και μη δαπανηρές εξώδικες διαδικασίες για την επίλυση των διαφορών μεταξύ των καταναλωτών και των επιχειρήσεων που παρέχουν δίκτυα και/ή υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ή διαδίδει στο κοινό υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, εκτός από υπηρεσίες διαπροσωπικών επικοινωνιών ανεξαρτήτως αριθμών, διαφορών οι οποίες αφορούν τους συμβατικούς όρους και/ή την εκτέλεση συμβάσεων παροχής των εν λόγω δικτύων και/ή υπηρεσιών.

4.6.2 Ακόμη πιο σημαντική είναι η δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη να διευρύνουν την πρόσβαση σε αυτές τις διαδικασίες και σε άλλους τελικούς χρήστες, ιδίως στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

4.6.3 Εντούτοις, όσον αφορά τις διασυνοριακές διαφορές, η πρόταση παρουσιάζει μια λύση που πάσχει λόγω της απουσίας μηχανισμών επίλυσης διαφορών αυτού του είδους σε κοινοτικό επίπεδο και εγκλωβίζεται σε έναν πολύπλοκο διαδικαστικό ιστό αμφιβόλου αποτελέσματος, τόσο ως προς την αποτελεσματικότητά του όσο και ως προς την πραγματική εξασφάλιση δίκαιης εξίσορρόπησης συμφερόντων σε εύλογο χρονικό διάστημα, για να καταλήξει τελικά το επίδικο ζήτημα στα δικαστήρια.

Βρυξέλλες, 26 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ίδρυση του Φορέα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες»

[COM(2016) 591 final — 2016/0286 (COD)]

(2017/C 125/09)

Μόνος εισηγητής: **Jorge PEGADO LIZ**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 24.10.2016 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 25.10.2016
Νομική βάση	Άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	11.1.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	25.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	118/0/4

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) έχει ανέκαθεν υποστηρίξει, σε πολλές γνωμοδοτήσεις της, την ενίσχυση των αποστολών, των αρμοδιοτήτων και των εξουσιών του Φορέα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Body of European Regulators for Electronic Communications — BEREC), προκειμένου να διαθέτει την αναγκαία ικανότητα ώστε να επιτελεί μια πραγματική λειτουργία ρύθμισης του κλάδου σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

1.2. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να μη συμφωνεί, γενικά, με την πρόθεση που υπαγορεύει την πρόταση της Επιτροπής.

1.3. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που η Επιτροπή δεν προέκρινε μάλλον αυτό που αναφέρει ως τέταρτη επιλογή, την οποία απορρίπτει αδικαιολόγητα και προτιμά να διατηρήσει τον BEREC στο πεδίο της απλής συνεργασίας ή συντονισμού, έστω και ενισχυμένου.

1.4. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι, όπως έχει υποστηρίξει και στο παρελθόν, μόνο μια επιλογή που θα μετατρέψει τον BEREC σε πραγματική ρυθμιστική αρχή θα έχει τη δυνατότητα, με ένα πραγματικό όραμα για το μέλλον, να εξασφαλίζει την κατάλληλη ρύθμιση των νέων υπηρεσιών πληροφόρησης πανευρωπαϊκής ή παγκόσμιας κλίμακας —οι οποίες προς το παρόν παραμένουν σε μεγάλο βαθμό μη ρυθμιζόμενες ή υποκείμενες σε μάλλον ασαφή ρυθμιστικά πλαίσια (M2M, ΟΤΤ και άλλα πεδία υψίστης σημασίας για την Ένωση, όπως η περιαγωγή ή οι διακρατικές αγορές)— ή των δεσμευτικών πανευρωπαϊκών διαδικασιών εκχώρησης για συγκεκριμένες ζώνες.

1.5. Ειδικότερα, μια πτυχή που αξίζει να αναθεωρηθεί και να σταθμιστεί προσεκτικά είναι ό,τι αφορά τη σύνδεση, την οργάνωση και τη λειτουργία του τμήματος προσφυγών, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η πλήρης ανεξαρτησία και αμεροληψία του σε οποιαδήποτε περίπτωση, καθώς και ένα πραγματικό καθεστώς προσφυγών, ιδίως όταν εξετάζονται αποφάσεις που αφορούν διασυνοριακές διαφορές.

2. Συνοπτική παρουσίαση της πρότασης

2.1. Στην ανακοίνωσή της με θέμα «Στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά της Ευρώπης»⁽¹⁾, του Μαΐου του 2015, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το μεταβαλλόμενο εμπορικό και τεχνολογικό περιβάλλον επιβάλλει την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου με την ενδυνάμωση του ρόλου του Φορέα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (στο εξής BEREC). Στο ψήφισμά του «σχετικά με την πορεία προς μια νομοθετική πράξη για την ψηφιακή ενιαία αγορά»⁽²⁾, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να προωθήσει την περαιτέρω ολοκλήρωση της ψηφιακής ενιαίας αγοράς, εξασφαλίζοντας ένα αποδοτικότερο θεσμικό πλαίσιο, ένα δε από τα μέσα θα ήταν η ενίσχυση του ρόλου, της ικανότητας και των εξουσιών λήψης

⁽¹⁾ ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 176.

⁽²⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 19ης Ιανουαρίου 2016 σχετικά με την πορεία προς μια νομοθετική πράξη για την ψηφιακή ενιαία αγορά [TA(2016)0009].

αποφάσεων του BEREC, για να προωθηθεί η συνεπής εφαρμογή του ρυθμιστικού πλαισίου για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, να επιτευχθεί αποτελεσματική εποπτεία της εξέλιξης της εσωτερικής αγοράς από τον BEREC και να βοηθηθεί ο BEREC να επιλύει διασυνοριακές διαφορές.

2.2. Η υπό εξέταση πρόταση πρέπει να εξεταστεί σε συνδυασμό με την πρόταση οδηγίας για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών⁽³⁾, βάσει της οποίας ανατίθενται στον BEREC πρόσθετα καθήκοντα, με στόχο να μπορεί να εξασφαλίσει τη συνεπή εφαρμογή του ρυθμιστικού πλαισίου και να προωθήσει την ανάπτυξη της αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε ολόκληρη την Ένωση. Επιπλέον, ο BEREC θα συμβάλλει στην προώθηση της πρόσβασης και της αξιοποίησης πολύ υψηλής χωρητικότητας συνδεσιμότητας δεδομένων, του ανταγωνισμού στην παροχή δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και στην προώθηση των συμφερόντων των πολιτών της Ένωσης.

2.3. Κύριος στόχος, λοιπόν, της πρότασης είναι να ενισχύσει τον θεσμικό ρόλο του BEREC και να βελτιώσει τη δομή διακυβέρνησής του, μετατρέποντας ταυτόχρονα τον BEREC και την υπηρεσία του BEREC σε ενιαίο αυτόνομο οργανισμό με ευρύτερη εντολή, ώστε να είναι ικανός να ασκεί τα μελλοντικά του καθήκοντα, έτσι ώστε να συνεχιστεί το έργο που έχει επιτελέσει ο BEREC και η ανταλλαγή γνώσεων με τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές (ΕΡΑ), με βάση την εναρμόνιση της δομής, καθώς και της διακυβέρνησής του, της λειτουργίας, του προγραμματισμού και της λογοδοσίας, με την κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για τους αποκεντρωμένους οργανισμούς, της 19ης Ιουλίου 2012 («κοινή προσέγγιση»)⁽⁴⁾. Ενσωματώνονται, επίσης, στον κανονισμό BEREC τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στον BEREC βάσει του πρόσφατα εκδοθέντα κανονισμού (ΕΕ) 2015/2120 για τη θέσπιση μέτρων σχετικά με την πρόσβαση στο ανοικτό διαδίκτυο και την κατάργηση των πρόσθετων τελών περιαγωγής⁽⁵⁾. Ωστόσο, δεν περιλαμβάνεται η αναθεώρηση της οδηγίας σχετικά με την ιδιωτική ζωή και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες⁽⁶⁾, για την οποία η Επιτροπή έχει δηλώσει ότι θα υποβάλει πρόταση στα τέλη του 2016.

2.4. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, η Επιτροπή εξέτασε τέσσερις επιλογές: την πρώτη επιλογή: καμία αλλαγή· τη δεύτερη επιλογή: απλώς αναβαθμισμένος συμβουλευτικός ρόλος και ενισχυμένες αρμοδιότητες· την τρίτη επιλογή, την οποία και προέκρινε: διατήρηση του συμβουλευτικού ρόλου με ορισμένες προκατανομιστικές εξουσίες και καλύτερη διαδικασία αναθεώρησης της αγοράς και εκχώρηση δικαιωμάτων χρήσης του ραδιοφάσματος, η οποία και αναπτύσσεται λεπτομερώς, και την τέταρτη επιλογή, την οποία απορρίπτει εκ προοιμίου: τη σύσταση πραγματικής ρυθμιστικής αρχής της ΕΕ, ως ενισχυμένου οργανισμού με τους αναγκαίους πόρους για να εξυπηρετήσει μεταβίβαση εκτελεστικών αρμοδιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των εποπτικών και εκτελεστικών εξουσιών, με δεσμευτικές εξουσίες σε τομείς στους οποίους είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί η ομοιομορφία εφαρμογής των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

2.5. Το κείμενο που ακολουθεί είναι η νομική ανάπτυξη της προκρινόμενης επιλογής, η οποία εξετάζεται παρακάτω.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ έχει ανέκαθεν υποστηρίξει, σε πολλές γνωμοδοτήσεις της⁽⁷⁾, την ενίσχυση των αποστολών, των αρμοδιοτήτων και των εξουσιών του BEREC, προκειμένου να διαθέτει την αναγκαία ικανότητα ώστε να επιτελεί μια πραγματική λειτουργία ρύθμισης του κλάδου σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να μη συμφωνεί, γενικά, με την πρόθεση που υπαγορεύει την πρόταση της Επιτροπής.

⁽³⁾ COM(2016) 590 final, σχετικά με το οποίο η ΕΟΚΕ εξέδωσε τη γνωμοδότηση TEN/612 με θέμα «Ευρωπαϊκός Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» (βλέπε σελίδα ... της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽⁴⁾ Κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2012 για τους αποκεντρωμένους οργανισμούς.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2120 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015 (ΕΕ L 310 της 26.11.2015, σ. 1, σχετικά με την πρόταση του οποίου η ΕΟΚΕ είχε υιοθετήσει τη γνωμοδότηση TEN/534 (ΕΕ C 177 της 11.6.2014, σ. 64).

⁽⁶⁾ Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 201 της 31.7.2002, σ. 37), ένα θέμα που έχει ήδη αναλυθεί στη γνωμοδότηση TEN/612 με θέμα «Ευρωπαϊκός Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» (βλέπε σελίδα ... της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽⁷⁾ Παρατίθενται ορισμένα παραδείγματα:

- γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την πρόταση αναθεώρησης του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 531/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2012 [COM(2016) 399 final] (ΕΕ C 34 της 2.2.2017, σ. 162, σημείο 4.7),
- γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ σχετικά με τις προτάσεις της Επιτροπής για νέα μέτρα στην ευρωπαϊκή ψηφιακή ενιαία αγορά [COM(2013) 627 final και COM(2013) 634 final] (ΕΕ C 177 της 11.6.2014, σ. 64, σημείο 4.7.1),
- γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής για την προαγωγή της από κοινού (μεριζόμενης) χρήσης πόρων ραδιοφάσματος στην εσωτερική αγορά [COM(2012) 478 final] (ΕΕ C 133 της 9.5.2013, σ. 22, σημείο 4.10),
- γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ σχετικά με μια εσωτερική ψηφιακή αγορά χωρίς αποκλεισμούς (ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 8, σημείο 3.1.1.1),
- γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το ανοικτό διαδίκτυο και τη δικτυακή ουδετερότητα στην Ευρώπη [COM(2011) 222 final] (ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 139, σημείο 2.4.1),
- γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την πρόταση απόφασης σχετικά με την καθιέρωση του πρώτου προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα [COM(2010) 471 final] και την ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Ευρωπαϊκά δίκτυα ευρυζωνικότητας: επένδυση στην ψηφιακή τροφοδοτούμενη ανάπτυξη» [COM(2010) 472 final] (ΕΕ C 107 της 6.4.2011, σ. 53, σημεία 2.13 και 2.14).

3.2. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ προσανατολίζεται προς μια λύση που πλησιάζει περισσότερο προς την τέταρτη επιλογή της Επιτροπής, καθώς φρονεί ότι δεν αρκούν απλές επιφανειακές τροποποιήσεις του καθεστώτος του BEREC για να τον μετατρέψουν σε μια πραγματική ρυθμιστική αρχή.

3.3. Το εκφράζει ρητώς, για παράδειγμα, στη γνωμοδότησή της TEN/534: «Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι οι προτεινόμενες αλλαγές ως προς το καθεστώς του BEREC (λ.χ. πρόβλεψη θέσης προέδρου πλήρους απασχόλησης στο ρυθμιστικό συμβούλιο) ενδέχεται να αποδειχθούν ανεπαρκείς δεδομένων των ζητημάτων ανταγωνιστικότητας και της ανάγκης παροχής επενδυτικών κινήτρων, ιδίως όσον αφορά τις ευρωζωνικές τηλεπικοινωνίες και τα δίκτυα NGN/NGA.» (σημείο 4.7.1).

3.4. Πράγματι, για την εκτέλεση καθηκόντων για τα οποία η έλλειψη κατάλληλης νομοθεσίας είναι ήδη αισθητή —όπως είναι οι νέες υπηρεσίες πληροφόρησης πανευρωπαϊκής ή παγκόσμιας κλίμακας, προς το παρόν σε μεγάλο βαθμό μη ρυθμιζόμενες ή υποκειμένες σε ασαφή ρυθμιστικά πλαίσια (M2M, OTT και άλλα πεδία υψίστης σημασίας για την Ένωση, όπως η περιαγωγή ή οι διακρατικές αγορές), ή οι δεσμευτικές πανευρωπαϊκές διαδικασίες εκχώρησης για συγκεκριμένες ζώνες που συνδέονται με τις νέες αρμοδιότητες που ανατίθενται στον BEREC—, δεν φαίνεται αποδεκτό να παραμείνει η παρέμβαση του BEREC στο επίπεδο της απλής συνεργασίας ή συντονισμού, ακόμη και ενισχυμένου· τούτο μάλιστα αφορά όχι μόνο την υπό εξέταση πρόταση αλλά, ακόμη περισσότερο, και την πρόταση σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών.

3.5. Εκείνο δε που η υπό εξέταση πρόταση ασφαλώς δεν αντιπροσωπεύει είναι ένα όραμα για το μέλλον με κατεύθυνση προς μεγαλύτερη ενοποίηση της ψηφιακής ενιαίας αγοράς, εφόσον εξακολουθεί να επιτρέπει τον κατακερματισμό των ρυθμίσεων μέσω των εθνικών ΕΡΑ.

3.6. Αυτό ίσως εξηγεί τα μάλλον απογοητευτικά αποτελέσματα της αξιολόγησης του BEREC, όπως αυτά παρουσιάζονται στην πρόταση, από άποψη καταλληλότητας, αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας, ακόμη και όσον αφορά την προστιθέμενη αξία του συγκεκριμένου μοντέλου, το οποίο ωστόσο η Επιτροπή εξακολουθεί να υποστηρίζει.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Σε γενικές γραμμές, οι διατάξεις που αφορούν τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων, την οργάνωση και τη λειτουργία ακολουθούν το ενιαίο πρότυπο για τους ανάλογους οργανισμούς, όπως προσδιορίζεται στην κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για τους αποκεντρωμένους οργανισμούς, και δεν μπορεί να τους προσαφεί τίποτε το ιδιαίτερο.

4.2. Ας σημειωθεί, ωστόσο, σχετικά με το τμήμα προσφυγών, ότι η «αμεροληψία και η ανεξαρτησία των μελών [του] πρέπει να συνεχίσει να εξασφαλίζεται, βάσει διαφανών και αντικειμενικά επαληθεύσιμων κριτηρίων που θα ορίσουν οι οργανισμοί» και ιδίως ότι «η επιλογή των μελών των τμημάτων προσφυγών μεταξύ του προσωπικού του οργανισμού και/ή του διοικητικού συμβουλίου του οργανισμού πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και δεν θα πρέπει να θέτει υπό αμφισβήτηση τις ανωτέρω αρχές της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας» (σημείο 21 της ως άνω κοινής δήλωσης).

4.3. Σε σύγκριση με ό,τι ισχύει για άλλα ανάλογα όργανα, όπως το Γραφείο Διοικητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕUIPO)⁽⁸⁾, το Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών⁽⁹⁾, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ασφάλειας της Αεροπορίας⁽¹⁰⁾ και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων⁽¹¹⁾, για να αναφέρουμε μόνον αυτά, η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να μην απορησει με τη λακωνικότητα των διατάξεων που ορίζουν το νομικό πλαίσιο του τμήματος προσφυγών (άρθρα 11 έως 14 της πρότασης).

4.4. Πράγματι, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι όλοι οι κανονισμοί που αφορούν κανόνες οργάνωσης και διαδικασίας των τμημάτων προσφυγών των εν λόγω οργανισμών προβλέπουν λεπτομερώς τις εφαρμοστέες στα τμήματα προσφυγών διαδικασίες και ότι οι αποφάσεις που αυτά εκδίδουν επιδέχονται προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της ΕΕ, οι αποφάσεις του οποίου επιδέχονται με τη σειρά τους προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου της ΕΕ επί ζητημάτων δικαίου.

⁽⁸⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 216/96 της Επιτροπής, της 5ης Φεβρουαρίου 1996 (ΕΕ L 28 της 6.2.1996), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2082/2004 της Επιτροπής, της 6ης Δεκεμβρίου 2004 (ΕΕ L 360 της 7.12.2004).

⁽⁹⁾ Άρθρο 67 κ.ε. του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2100/94 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουλίου 1994 (ΕΕ L 227 της 1.9.1994, σ. 1).

⁽¹⁰⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1592/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2002 (ΕΕ L 240 της 7.9.2002, σ. 1).

⁽¹¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 771/2008 της Επιτροπής, της 1ης Αυγούστου 2008 (ΕΕ L 206 της 2.8.2008, σ. 5).

4.5. Όμως, παρότι στις περισσότερες περιπτώσεις οι αρμοδιότητές του είναι καθαρά συμβουλευτικές, υπάρχουν ωστόσο περιπτώσεις όπου, από τον συνδυασμό διατάξεων της πρότασης οδηγίας με διατάξεις της υπό εξέταση πρότασης, ο BEREC καταλήγει να διαθέτει εξουσία λήψης αποφάσεων που παράγουν αποτελέσματα έναντι τρίτων, όπως στην περίπτωση ορισμένων αποφάσεων που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 εδάφια β) έως δ), ήτοι όσον αφορά τα εξής:

- τον καθορισμό διακρατικών αγορών,
- τα υποδείγματα συνοπτικής παρουσίασης σύμβασης,
- το οικονομικό μοντέλο, το οποίο θα επικουρεί την Επιτροπή κατά τον καθορισμό των μέγιστων τελών τερματισμού στην Ένωση,
- τις γνώμες σχετικά με την επίλυση διασυνοριακών διαφορών,
- τα σχέδια εθνικών μέτρων που σχετίζονται με τις διαδικασίες για τη ρύθμιση της αγοράς,
- τα σχέδια εθνικών μέτρων που σχετίζονται με τις διαδικασίες αξιολόγησης του ραδιοφάσματος από ομότιμους κριτές,
- τα σχέδια αποφάσεων και συστάσεων σχετικά με την εναρμόνιση.

4.6. Ενδεικτική είναι η περίπτωση διασυνοριακών διαφορών, όπου «κάθε μέρος μπορεί να παραπέμψει τη διαφορά στην οικεία εθνική ρυθμιστική αρχή ή στις οικείες εθνικές ρυθμιστικές αρχές», οι οποίες οφείλουν «για τη συνεκτική επίλυση της διαφοράς [να] κοινοποιούν τη διαφορά στον BEREC, σύμφωνα με τους στόχους του άρθρου 3». Στην περίπτωση αυτή, «ο BEREC εκδίδει γνώμη με την οποία επισημαίνει στην οικεία εθνική ρυθμιστική αρχή ή στις οικείες εθνικές ρυθμιστικές αρχές να προβούν σε συγκεκριμένες ενέργειες για την επίλυση της διαφοράς ή να μην προβούν σε ενέργειες, στο συντομότερο δυνατό χρονικό πλαίσιο και, σε κάθε περίπτωση, εντός τεσσάρων μηνών, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων».

4.7. Σε μια τέτοια περίπτωση, η προσφυγή έναντι της απόφασης αυτής ενώπιον ενός τμήματος προσφυγών όπως αυτό που προβλέπεται στην πρόταση δύσκολα θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι προσφέρει εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας.

4.8. Το γεγονός ότι προβλέπεται πάντοτε η δυνατότητα προσφυγής σε δικαστήριο δεν ακυρώνει το γεγονός ότι η διαδικασία σε διοικητικό επίπεδο δεν φαίνεται να προσφέρει προσφυγή ενώπιον ενός πραγματικά ανεξάρτητου φορέα.

4.9. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι το ζήτημα αυτό θα επανεξεταστεί δεόντως κατά την τελική διατύπωση της πρότασης.

Βρυξέλλες, 25 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 και (ΕΕ) αριθ. 283/2014 όσον αφορά την προώθηση της συνδεσιμότητας στο διαδίκτυο στις τοπικές κοινότητες»

[COM(2016) 589 final — 2016/0287(COD)]

(2017/C 125/10)

Μόνος εισηγητής: ο κ. **Emilio FATOVIC**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 6.10.2016 Συμβούλιο, 25.10.2016
Νομική βάση	Άρθρο 172 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	11.1.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	26.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	195/1/0

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Wifi4EU» για τη διάδοση της δωρεάν διαδικτυακής σύνδεσης στους δημόσιους χώρους, η οποία εκτιμάται ότι θα αποφέρει οφέλη τόσο από την άποψη της προσβασιμότητας, κυρίως για τις πλέον ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όσο και από την άποψη της κατά τόπους οικονομικής ανάπτυξης, ιδίως στους τομείς των δημόσιων υπηρεσιών, της υγείας, του εμπορίου και του τουρισμού.

1.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι μια πρότασή της, η οποία έχει διατυπωθεί επανειλημμένως σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, έχει πλέον ενσωματωθεί στις διαδικασίες ψηφιοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽¹⁾. Τούτο προκύπτει από την πεποίθηση ότι η πρόσβαση στο διαδίκτυο συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα κάθε πολίτη, καθώς και μέσο κοινωνικής ένταξης και οικονομικής ανάπτυξης.

1.3 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η ταχεία πρόοδος της ψηφιακής τεχνολογίας ενδέχεται να καταστήσει βραχυπρόθεσμα ξεπερασμένο το σύνολο του εγκατεστημένου τεχνολογικού εξοπλισμού. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θέσει στόχους κοινωνικής ανάπτυξης, πέραν της τεχνολογικής, έτσι ώστε να καταστήσει πιο δυναμική, διαρκή και σταθερή την πρωτοβουλία «Wifi4EU».

1.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ιδέα να αποτελέσει το έργο EDUROAM πηγή έμπνευσης για την υλοποίηση του «Wifi4EU» και προτείνει να συνδυαστούν οι δύο αυτές διαδικασίες έτσι ώστε να παρέχεται εγγυημένα σε όλους τους πολίτες ενιαία ψηφιακή ταυτότητα σε ολόκληρη την ΕΕ, όπως δηλαδή προβλέπεται στον κανονισμό eIDAS. Η διαδικασία αυτή αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση, μεταξύ άλλων, στην ενίσχυση του αισθήματος της ευρωπαϊκής ιδιγένειας και στην υπέρβαση της **ψηφιακής πενίας**.

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η «Wifi4EU» αποτελεί στρατηγικό έργο και άρα τα 120 εκατ. ευρώ που διατέθηκαν δεν επαρκούν για να καλυφθούν οι ανάγκες του συνόλου της ευρωπαϊκής επικράτειας. Επομένως, η ΕΟΚΕ προσβλέπει στην ουσιαστική αύξηση της χρηματοδότησης, έτσι ώστε να παρασχεθεί δυνατότητα δωρεάν ασύρματης σύνδεσης σε πολύ υψηλές ταχύτητες έως το 2025 σε όλους τους δημόσιους χώρους ανά την ΕΕ και να εφαρμοστεί η πρωτοβουλία με γνώμονα την αρχή της **ποιοτικής ασύρματης σύνδεσης για όλους («Quality Wifi4all»)**. Στο πλαίσιο αυτό, θα ήταν σημαντικό να προβλεφθεί μεγαλύτερη ολοκλήρωση μεταξύ όλων των υφιστάμενων δημόσιων υπηρεσιών WiFi, προκειμένου να αξιοποιηθούν πλήρως οι διαθέσιμοι πόροι και να αποφευχθούν οι σπατάλες.

⁽¹⁾ ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 8.

1.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι ασαφή και αντιφατικά τα κριτήρια που προβλέπονται για την κατανομή των κονδυλίων (η χρονική προτεραιότητα και η γεωγραφική θέση). Η ΕΟΚΕ συνιστά να ληφθεί υπόψη ο πληθυσμός των κρατών μελών και η γεωγραφική τους έκταση και να οριστεί εκ των προτέρων το μέγιστο ποσό των κονδυλίων που προορίζονται για κάθε χώρα, έτσι ώστε όλες οι περιφέρειες να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά κατά τρόπο ισόρροπο.

1.7 Η ΕΟΚΕ προτείνει ένα ποσοστό της τάξης του 20 % του προϋπολογισμού να διατεθεί στις λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομικά και ψηφιακά περιοχές, με έμφαση στα νησιά, στις ορεινές, παραμεθόριες ή απόκεντρες περιοχές, καθώς και σε όσες περιοχές έχουν υποστεί φυσικές καταστροφές, έτσι ώστε να επενδυθούν οι πόροι εκεί όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη. Η ΕΟΚΕ συνιστά, στα κριτήρια για την εγγραφή στο μητρώο των προμηθευτών να μην υπάρχουν διακρίσεις όσον αφορά το μέγεθος της επιχείρησης.

1.8 Η ΕΟΚΕ ενστερνίζεται την αρχή της κατανομής κονδυλίων υπέρ της δωρεάν σύνδεσης στο διαδίκτυο εκεί όπου σήμερα είναι ακόμη απύσχα. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ενσωματώσει —στο πλαίσιο του στρατηγικού οράματος— τη δημόσια πρωτοβουλία στις πρωτοβουλίες που προβλέπουν συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

1.9 Η ΕΟΚΕ ζητεί να τεθεί σε εφαρμογή μια υψηλής ποιότητας δωρεάν υπηρεσία ασύρματης σύνδεσης, με τη διασφάλιση ελάχιστης ταχύτητας 100 Megabit ανά δευτερόλεπτο κατά την περίοδο 2017-2020, αλλά να θεωρηθεί από τώρα ότι, ήδη μεσοπρόθεσμα, θα πρέπει να προσαρμοστεί σε υψηλότερες ταχύτητες· και τούτο για τρεις λόγους:

- 1) να υπάρξει συνάφεια της πρωτοβουλίας «Wifi4EU» με την ανακοίνωση για την ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit·
- 2) μια απλή σύνδεση ADSL, λόγω των εγγενών τεχνικών περιορισμών της, δεν μπορεί να εγγυηθεί ικανοποιητική ταυτόχρονη σύνδεση σε δεκάδες χρήστες·
- 3) μια δωρεάν δημόσια υπηρεσία δεν πρέπει να ταυτίζεται απαραίτητως με μια υπηρεσία χαμηλής ποιότητας.

1.10 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την εφαρμογή απλοποιημένων και μη γραφειοκρατικών μηχανισμών για την πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ εισηγείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να οριστεί η τριετία ως ελάχιστη περίοδος υποχρεωτικής παροχής της υπηρεσίας, επί ποινή επιστροφής των καταβληθέντων κονδυλίων.

2. Εισαγωγή και μεθοδολογική ανάλυση

2.1 Η πρόταση κανονισμού COM(2016) 589 για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 και (ΕΕ) αριθ. 283/2014 όσον αφορά την προώθηση της συνδεσιμότητας στο διαδίκτυο στις τοπικές κοινότητες αποτελεί μέρος μιας δέσμης μέτρων για τις τηλεπικοινωνίες που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 13 Σεπτεμβρίου 2016 και περιλαμβάνει τα εξής:

- την ανακοίνωση με τίτλο «Συνδεσιμότητα για ανταγωνιστική ψηφιακή ενιαία αγορά — Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit» [COM(2016) 587],
- την ανακοίνωση με τίτλο «5G για την Ευρώπη: σχέδιο δράσης» [COM(2016) 588],
- την πρόταση οδηγίας για τη «Θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» [COM(2016) 590], και
- την πρόταση κανονισμού για την ενίσχυση του υφιστάμενου Φορέα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες («BEREC»), με τον μετασχηματισμό του σε οργανισμό ή με τη διατήρησή του ως έχει [COM(2016) 591].

2.2 Η ΕΟΚΕ έχει καταρτίσει γνωμοδότηση για καθεμία από τις προτάσεις αυτές, αλλά σε όλες ακολουθεί μια ενιαία γραμμή προκειμένου να ληφθεί μέριμνα έτσι ώστε τα αντίστοιχα έγγραφα να είναι τόσο εναρμονισμένα και λογικά αλληλένδετα ως προς τις επιδιώξεις και το περιεχόμενό τους (η παρούσα γνωμοδότηση συνδέεται άμεσα με τις εξής γνωμοδοτήσεις: TEN/611 «Μια ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit», TEN/612 «Ευρωπαϊκός Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών», TEN/613 «Φορέας Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες» και TEN/615 «5G, για την Ευρώπη: σχέδιο δράσης») όσο και συνεπή με τις προηγούμενες συναφείς γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ.

3. Κύρια σημεία του εγγράφου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

3.1 Η πρόταση κανονισμού με την οποία δρομολογείται η πρωτοβουλία Wifi4EU αποτελεί μέρος μιας δέσμης μέτρων που περιγράφονται στην ανακοίνωση με τίτλο «Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit». Με την πρωτοβουλία επιδιώκεται η χρηματοδότηση δωρεάν σημείων ασύρματης πρόσβασης (hotspot) για τη σύνδεση στο διαδίκτυο σε δημόσιους χώρους (βιβλιοθήκες, πλατείες, πάρκα, νοσοκομεία, και γενικά δημόσια κτήρια) κατά τα πρότυπα —και με την προσθήκη— της επιτυχημένης πρωτοβουλίας EDUROAM, μέσω της οποίας παρέχεται ήδη αυτή η υπηρεσία σε πανεπιστήμια και ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

3.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προβλέψει ένα κονδύλι ύψους 120 εκατ. ευρώ, επιδιώκοντας να συμπεριλάβει την περίοδο 2017-2020 από 6 000 έως 8 000 δήμους και να πετύχει ένα πλήθος ημερήσιων συνδέσεων μεταξύ 40 και 50 εκατομμυρίων. Το περιορισμένο χρηματοδοτικό κονδύλιο καθιστά την πρωτοβουλία πιλοτικό έργο.

3.3 Δικαιούχοι της εν λόγω πρωτοβουλίας είναι οι κοινότητες, οι οποίες μέχρι και σήμερα δεν παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες. Τα έργα δεν θα μπορούν να υπερβούν τον προϋπολογισμό των 60 000 ευρώ και το κόστος αγοράς και εγκατάστασης των σημείων ασύρματης πρόσβασης θα καλύπτεται έως και το 100 %, ενώ το κόστος συνδρομής στις διαδικτυακές υπηρεσίες και αυτό της συντήρησής του εξοπλισμού θα το αναλαμβάνουν οι τοπικές αρχές.

3.4 Στις τοπικές αρχές θα δοθούν κίνητρα για να αναπτύξουν και να προωθήσουν τις ελεύθερες ψηφιακές τους υπηρεσίες στον ηλεκτρονικό τουρισμό, την ηλεκτρονική υγεία και την ηλεκτρονική δημόσια διοίκηση.

3.5 Η πρόταση περιορίζεται στους δημόσιους χώρους έτσι ώστε να μην έρθει σε σύγκρουση ή να μην λειτουργήσει στρεβλωτικά για την ελεύθερη αγορά της ψηφιακής κυκλοφορίας, αλλά, αντιθέτως, να την ενισχύσει μέσω της διάδοσης της ψηφιακής τεχνολογίας στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές.

3.6 Στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ορίζονται τρία βασικά κριτήρια για την κατανομή των κονδυλίων:

- 1) πρόσβαση θα έχουν μόνο όσες τοπικές κοινότητες δεν προσφέρουν σήμερα τέτοιες υπηρεσίες,
- 2) άμεση διάθεση των κονδυλίων κατά χρονολογική σειρά υποβολής των αιτήσεων (first come, first served),
- 3) γεωγραφικό κριτήριο για την ισόρροπη κατανομή των προβλεπόμενων κονδυλίων.

3.7 Η πρόταση προβλέπει ένα απλοποιημένο υπόδειγμα για την πρόσβαση σε χρηματοδότηση και την υποβολή έκθεσης με θέμα τη δραστηριότητα που ασκείται μέσω κουπονιών, τα οποία θα χρησιμοποιούνται στη συνέχεια για την πληρωμή των εταιριών που είναι επιφορτισμένες με την εγκατάσταση του εξοπλισμού. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα είναι σε θέση να διαπιστώνει σε πραγματικό χρόνο την αποτελεσματική λειτουργία των σημείων ασύρματης πρόσβασης, έτσι ώστε να μπορεί να παρεμβαίνει και να διεξάγει ελέγχους όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επικριμάζει την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Wifi4EU» για τη διάδοση του διαδικτύου στους δημόσιους χώρους, η οποία εκτιμάται ότι θα αποφέρει οφέλη τόσο από την άποψη της προσβασιμότητας ⁽²⁾, κυρίως για τις πλέον ευάλωτες κοινωνικές ομάδες με την αντιμετώπιση του προβλήματος της **ψηφιακής πενίας** ⁽³⁾, όσο και από την άποψη της κατά τόπους οικονομικής ανάπτυξης, ιδίως στους τομείς της υγείας, των δημόσιων υπηρεσιών, του εμπορίου και του τουρισμού ⁽⁴⁾.

4.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι μια πρότασή της, η οποία έχει διατυπωθεί επανειλημμένως σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, έχει πλέον ενσωματωθεί στις διαδικασίες ψηφιοποίησης της ΕΕ ⁽⁵⁾. Τούτο προκύπτει από την πεποίθηση ότι η πρόσβαση στο διαδίκτυο συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα κάθε πολίτη, καθώς και μέσο κοινωνικής ένταξης και οικονομικής ανάπτυξης.

4.3 Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αντιληφθεί τη διαρκή επίδραση που θα έχει η πρωτοβουλία «Wifi4EU» στις περιοχές-δικαιούχους. Μάλιστα, η ταχεία πρόοδος της ψηφιακής τεχνολογίας ενδέχεται να καταστήσει βραχυπρόθεσμα ξεπερασμένο το σύνολο του εγκατεστημένου τεχνολογικού εξοπλισμού. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά την υπαγωγή του πιλοτικού έργου σε μια ευρύτερη και στέρεη στρατηγική θεώρηση, βάσει της οποίας οι κοινωνικοί στόχοι θα τίθενται υπεράνω των καθαρά τεχνολογικών στόχων.

4.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση δεν εξηγεί επαρκώς τον τρόπο με τον οποίο η εν λόγω πρωτοβουλία θα ενσωματωθεί στην — προς το παρόν ετερόκλητη— διαδικασία ψηφιοποίησης της ΕΕ. Στην πραγματικότητα, υπάρχουν αποκλίσεις μεταξύ ορισμένων περιοχών που δεν διαθέτουν ακόμη σύνδεση ADSL και άλλων που διαθέτουν ήδη υπερευρέα ευρυζωνικά δίκτυα και πειραματίζονται ήδη επιτυχώς με ταχύτητες έως και 1 Gigabit το δευτερόλεπτο. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι στην πρωτοβουλία θα τεθούν φιλόδοξοι στόχοι όσον αφορά την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

4.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η πρόταση δεν υποστηρίζεται από ενδεδειγμένη και διεξοδική μελέτη σκοπιμότητας. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι τα δεδομένα που παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως προς την εκτίμηση επιπτώσεων είναι πολύ γενικόλογα και δεν τεκμηριώνονται επαρκώς από κάποια κοινωνικοοικονομική αξιολόγηση· πιθανώς δε να είναι υπερεκτιμημένα σε σύγκριση με τις πραγματικές δυνατότητες λόγω του περιορισμένου χρηματοδοτικού κονδυλίου.

⁽²⁾ EE C 389 της 21.10.2016, σ. 28.

⁽³⁾ EE C 451 της 16.12.2014, σ. 25.

⁽⁴⁾ EE C 318 της 29.10.2011, σ. 9.

⁽⁵⁾ Βλ. υποσημείωση 1.

4.6 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την απογοήτευσή της για το γεγονός ότι ο προβλεπόμενος προϋπολογισμός περιορίζεται στα 120 εκατ. ευρώ, με συνέπεια να υποβαθμίζεται μια τόσο σημαντική πρωτοβουλία σε απλό πιλοτικό έργο. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι θα αυξηθεί σημαντικά το εν λόγω κονδύλι για λόγους αναβάθμισης της «Wifi4EU» σε διαρθρωτικό και στρατηγικό μέτρο —με μετρήσιμους στόχους και στρατηγική— ένα μέτρο οργανικά ενσωματωμένο στο υπόδειγμα της «ευρωπαϊκής κοινωνίας των Gigabit» και επαρκώς αποτελεσματικό για να οδηγήσει στην επίτευξη των στόχων ψηφιακής ανάπτυξης που έχουν τεθεί με ορίζοντα το 2025. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη σύζευξης του προγράμματος της «ευρωπαϊκής κοινωνίας των Gigabit» με τον στόχο απολύτως δωρεάν ασύρματης σύνδεσης σε όλους τους δημόσιους χώρους έως το 2025.

4.6.1 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η αρχική πρόβλεψη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής όσον αφορά την ενίσχυση των δικτύων και των ψηφιακών υπηρεσιών υπερέβαινε τα 9 δισεκατ. ευρώ, ποσό το οποίο στη συνέχεια μειώθηκε σε λίγο πάνω από 1 δισεκατ. Η ΕΟΚΕ εκδηλώνει και πάλι τη λύπη της για τη μείωση των κονδυλίων που διατίθενται σε μια βασική προτεραιότητα της ανταγωνιστικής Ευρώπης και προσβλέπει στην ανάκτηση πόρων από τις θέσεις του προϋπολογισμού.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τα κριτήρια που έχουν οριστεί για την κατανομή των πόρων δεν εκτίθενται επαρκώς στην πρόταση και εκφράζει τον φόβο ότι ενδέχεται να αποδειχθούν αντιφατικά. Ειδικότερα, πρέπει να σημειωθεί ότι η αρχή της χρονικής προτεραιότητας ενδέχεται να ευνοήσει τις αρχές που έχουν ήδη ψηφιοποιηθεί, με συνέπεια να στερηθούν τα κονδύλια αυτά από τα κράτη μέλη και τις τοπικές αρχές που τα χρειάζονται περισσότερο.

5.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά να ληφθεί υπόψη, κατά την κατανομή των πόρων, ο πληθυσμός των κρατών μελών και η γεωγραφική τους έκταση, και να οριστεί εκ των προτέρων το μέγιστο ποσό των κονδυλίων που προορίζονται για κάθε χώρα, έτσι ώστε όλες οι περιφέρειες να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά κατά τρόπο ισόρροπο.

5.2.1 Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι το μητρώο των προμηθευτών για την κατασκευή της υποδομής, στο οποίο θα πρέπει να εγγραφούν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις για να επιλεγούν από τις κοινότητες, δεν θα εισάγει διακρίσεις ως προς το μέγεθος της εκάστοτε επιχείρησης.

5.3 Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι ποσοστό της τάξης του 20 % του προϋπολογισμού θα διατεθεί στις λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομικά και ψηφιακά περιοχές, με έμφαση στα νησιά, στις ορεινές, παραμεθόριες ή απόκεντρες περιοχές, καθώς και σε όσες περιοχές έχουν υποστεί φυσικές καταστροφές, έτσι ώστε να επενδυθούν οι πόροι εκεί όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη⁽⁶⁾.

5.4 Η ΕΟΚΕ ενστερνίζεται την αρχή της κατανομής κονδυλίων υπέρ της δωρεάν σύνδεσης στο διαδίκτυο εκεί όπου σήμερα είναι ακόμη απύθια. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση του επείγοντος όσο και πολύπλοκου χαρακτήρα των τεχνολογικών και οικονομικών προσπαθειών που απαιτούνται για την παροχή αυτής της υπηρεσίας σε ολόκληρη την Ευρώπη. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ενσωματώσει —στο πλαίσιο του στρατηγικού οράματος— τη δημόσια πρωτοβουλία στις πρωτοβουλίες που προβλέπουν συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

5.5 Η ΕΟΚΕ ζητεί να τεθεί σε εφαρμογή μια υψηλής ποιότητας δωρεάν υπηρεσία ασύρματης σύνδεσης, με τη διασφάλιση ελάχιστης ταχύτητας 100 Megabit ανά δευτερόλεπτο (υπερευρεία ζώνη) κατά την περίοδο 2017-2020, αλλά να θεωρηθεί από τώρα ότι, ήδη μεσοπρόθεσμα, θα πρέπει να προσαρμοστεί σε υψηλότερες ταχύτητες· και τούτο για τρεις λόγους:

- 1) για να υπάρξει συνάφεια της πρωτοβουλίας «Wifi4EU» με την ανακοίνωση για την ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit, με την οποία επιδιώκεται να υπάρχουν ίνες εξαιρετικά υψηλής ταχύτητας (1 Gigabit ανά δευτερόλεπτο) σε όλους τους χώρους ανά την ΕΕ όπου παρέχονται δημόσιες υπηρεσίες (κτίρια δημόσιας διοίκησης, νοσοκομεία, βιβλιοθήκες) έως το 2025·
- 2) μια απλή σύνδεση ADSL, λόγω των εγγενών τεχνικών περιορισμών της (χρονική υστέρηση, σταθερότητα σύνδεσης και μέγιστο εύρος ζώνης), δεν μπορεί να εγγυηθεί ικανοποιητική ταυτόχρονη σύνδεση σε δεκάδες χρήστες·
- 3) η έννοια της δωρεάν δημόσιας υπηρεσίας δεν πρέπει να ταυτίζεται με μια υπηρεσία χαμηλής ποιότητας.

5.6 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ιδέα να αποτελέσει το έργο EDUROAM πηγή έμπνευσης για την υλοποίηση της «Wifi4EU», αλλά θεωρεί ότι αυτές οι πρωτοβουλίες πρέπει να γίνουν αμέσως συμπληρωματικές έτσι ώστε να εξασφαλιστεί σε όλους τους πολίτες πρόσβαση με ενιαία ψηφιακή ταυτότητα σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ. Υπό αυτήν την έννοια, η ΕΟΚΕ προτείνει να γίνει εκ νέου εφαρμογή όσων ορίζονται και προβλέπονται στον κανονισμό με θέμα την ηλεκτρονική ταυτοποίηση⁽⁷⁾, που έχει αποδειχθεί ότι παρέχει εγγυήσεις τόσο για την προστασία των δεδομένων όσο και για την ασφάλεια από την αθέμιτη χρήση της υπηρεσίας (τρομοκρατία). Η διαδικασία αυτή αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση όσον αφορά και την ενίσχυση του αισθήματος της ευρωπαϊκής ιδιανότητας.

⁽⁶⁾ Βλ. υποσημείωση 1.

⁽⁷⁾ ΕΕ L 257 της 28.8.2014, σ. 73.

5.7 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την εφαρμογή απλοποιημένων και μη γραφειοκρατικών μηχανισμών για την πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Ωστόσο, διαπιστώνει ότι η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν προβλέπει ελάχιστη περίοδο κατά την οποία οι τοπικές αρχές-δικαιούχοι οφείλουν να παρέχουν δωρεάν την υπηρεσία ασύρματης σύνδεσης (επί ποινή επιστροφής των καταβληθέντων κονδυλίων). Προς τούτο, η ΕΟΚΕ εισηγείται να οριστεί η τριετία ως ελάχιστη περίοδος υποχρεωτικής παροχής της υπηρεσίας.

5.8 Η Επιτροπή θα ήταν σκόπιμο να παροτρύνει τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν τη διάδοση της δωρεάν διαδικτυακής σύνδεσης σε όλους τους δημόσιους χώρους. Αυτό θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό στις μικρές πόλεις και στις περιοχές με ασθενή οικονομικό προσανατολισμό, όπου οι μεγάλοι εμπορικοί διανομείς δύσκολα θα θελήσουν να πραγματοποιήσουν σημαντικές επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές, με στόχο μια πιο αρμονική ανάπτυξη της ΕΕ που να παρέχει περισσότερες ευκαιρίες και ποιότητα ζωής σε όλους.

5.9 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την έκκλησή της προς την Επιτροπή για τη συνεκτίμηση της δημογραφικής πτυχής. Πολλοί ηλικιωμένοι άνθρωποι εξακολουθούν, εκ των πραγμάτων, να είναι ψηφιακά αναλφάβητοι. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά να συμπεριληφθεί στην πρωτοβουλία «Wifi4EU» η δημιουργία ενός ενιαίου, πολυγλωσσικού και φιλικού προς τον χρήστη σημείου πρόσβασης· προτείνει δε οι κοινότητες που λαμβάνουν χρηματοδοτικούς πόρους να εξασφαλίζουν μαθήματα κατάρτισης για τους ηλικιωμένους πολίτες, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η χρήση του διαδικτύου, να διασφαλιστεί η επιτυχία της εν λόγω πρωτοβουλίας, να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και να ενισχυθεί η συνοχή των τοπικών κοινοτήτων.

Βρυξέλλες, 26 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — 5G για την Ευρώπη: σχέδιο δράσης»

[COM(2016) 588 final]

(2017/C 125/11)

Μόνος εισηγητής: ο κ. **Mihai MANOLIU**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 24.11.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	«Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών»
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	11.01.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	26.01.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522η
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	199/1/4

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να στηρίξει τους στόχους που θέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσον αφορά την ανάπτυξη των πρώτων δικτύων 5G (μέχρι το 2018) και τη δρομολόγηση των αντίστοιχων εμπορικών υπηρεσιών στην Ευρώπη (μέχρι το τέλος του 2020).

1.2. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, οι καθοριστικοί παράγοντες θα είναι τόσο η επιτυχημένη υλοποίηση των έργων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) για τις υποδομές 5G (5G-PPP — 5G Public-Private-Partnership), κατά τη φάση της έρευνας, όσο και η ενοποίηση των δικτύων fronthaul με τα δίκτυα backhaul για τη μετάδοση δεδομένων, με την ανάπτυξη μεταγωγών (switches) υψηλής χωρητικότητας, ετερογενών συνδέσεων μετάδοσης δεδομένων, καθώς και με την εγκατάσταση επεξεργαστών εντός του υπολογιστικού νέφους, τους οποίους θα χρησιμοποιούν περισσότεροι πάροχοι υπηρεσιών διαδικτύου.

1.3. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και τους διεθνείς οργανισμούς προκειμένου να επιλυθούν τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν τις συχνότητες και το εύρος ζώνης, καθώς και την ανάπτυξη συγκεκριμένων προτύπων (χωρίς συγκεκριμένα πρότυπα δεν μπορεί να υπάρξει ανάπτυξη σε μεγάλη κλίμακα, κατά συνέπεια, χωρίς ανάπτυξη, δεν μπορεί να υπάρξει αγορά εξοπλισμού προσβάσιμου σε εύλογες τιμές).

1.4. Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση των δυνητικών κινδύνων (μια σειρά παραγόντων μπορεί να παρεμποδίσουν την επίτευξη του στόχου) για όλες τις αστικές περιοχές και τις σημαντικές διαδρομές μεταφοράς, οι οποίες, μελλοντικά, θα επωφεληθούν από την κάλυψη 5G. Τα μέτρα ενθάρρυνσης της ζήτησης δεν αποδείχτηκαν επαρκή για την εξασφάλιση της παροχής ευρυζωνικών υπηρεσιών σε αυτές τις περιοχές.

1.5. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της αντιστάθμισης της έλλειψης ιδιωτικών επενδύσεων στις απομακρυσμένες περιοχές ή σε περιοχές με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού που εντοπίζονται σε ορισμένα κράτη μέλη με δημόσιες επενδύσεις ή με άλλες λύσεις χρηματοδότησης. Συγχρόνως, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, όταν αξιολογείται η βάση των αποφάσεων σχετικά με τη δημόσια χρηματοδότηση, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις στην τοπική οικονομία, την τηλεργασία, την παροχή ιατροφαρμακευτικών υπηρεσιών και στις νέες ευκαιρίες που αναδύονται στον εκπαιδευτικό τομέα (δευτερεύουσες επιπτώσεις — φαινόμενο spill-over).

1.6. Η ΕΟΚΕ συνιστά την τυποποίηση των διαδικασιών και τον καθορισμό προδιαγραφών για κάθε φάση του έργου 5G ως βασική προϋπόθεση για δίκαιες σχέσεις εργασίας, δεδομένου ότι οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να αξιολογήσουν αντικειμενικά τις δυσλειτουργίες και την πρόοδο που σημειώνεται ως προς την επίτευξη των στόχων.

1.7. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι τα δίκτυα 5G, χάρη στα ειδικά χαρακτηριστικά τους, όπως η ασφάλεια, η διαλειτουργικότητα και η διαφάνεια των δεδομένων, μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης στα κράτη μέλη και στη μείωση της γραφειοκρατίας.

1.8. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στον ψηφιακό τομέα. Οι ΜΜΕ είναι αυτές που μπορούν να δρομολογήσουν στην αγορά νέα μοντέλα καινοτομίας, ενώ η δημόσια χρηματοδότηση συγκεκριμένων εικονικών ομίλων επιχειρήσεων, ειδικά αφιερωμένων στις ΜΜΕ, μπορεί να αποτελέσει μια λύση για τη στήριξη των νέων επιχειρήσεων και μια ευκαιρία που δεν πρέπει να παραβλεφθεί, παράλληλα με άλλα καινοτόμα και εξατομικευμένα πρότυπα χρηματοδότησης.

1.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, η ανάπτυξη του ψηφιακών δεξιοτήτων (e-competences) των πολιτών και, ειδικότερα, των εργαζομένων, πρέπει να αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για την ΕΕ. Οι δράσεις της ΕΕ υπέρ της στρατηγικής για τις ηλεκτρονικές δεξιότητες (e-skills) και ο «Μεγάλος συνασπισμός για την ψηφιακή απασχόληση» (Grand Coalition for Digital Jobs) αποτελούν τον συνδυαστικό κρίκο μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, των επαγγελματιών της εκπαίδευσης και άλλων κοινωνικών παραγόντων που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία για το γεγονός ότι θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στα άτομα με αναπηρίες, για τα οποία θα πρέπει να δημιουργηθούν κατάλληλες συνθήκες εύκολης πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες που απορρέουν από την 5G.

1.10. Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση ώστε οι επενδύσεις που βασίζονται στα διαρθρωτικά ταμεία να εξασφαλίσουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού για όλα τα κράτη μέλη, καθώς και μια ισορροπημένη και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση για όλους τους οικονομικούς φορείς.

1.11. Στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και σε πολλές επιχειρήσεις σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές της Ευρώπης έχουν επανειλημμένα δοθεί υποσχέσεις για ταχύτερες ευρυζωνικές συνδέσεις και δίκτυα κινητής τηλεφωνίας 3 G και 4G, αλλά αυτές οι υποσχέσεις δεν έχουν τηρηθεί. Αν θέλουμε να έχουν μέλλον οι αγροτικές, απομακρυσμένες, ορεινές και νησιωτικές περιοχές της Ευρώπης, τότε σίγουρα έχουν το δικαίωμα να απαιτούν πρόσβαση σε τουλάχιστον 5 Mbps ευρυζωνική σύνδεση και σε κινητές επικοινωνίες 3/4G.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΟΚΕ έχει υποστηρίξει, σε όλες τις γνωμοδοτήσεις της, τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον τομέα των ΤΠΕ, διότι τις θεωρεί προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της ψηφιακής ενιαίας αγοράς η οποία λειτουργεί ως κινητήρια δύναμη για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην υλοποίηση των δικτύων 5G (τεχνολογία για τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας) και υποστηρίζει το έργο που έχει επιτελέσει ήδη στο στάδιο της έρευνας. Όπως συμβαίνει με κάθε νέο προϊόν ή κάθε καινούρια υπηρεσία, η διάθεση στην αγορά και η ανάπτυξη αυτών των δικτύων προϋποθέτει την ανάληψη μιας σειράς από κινδύνους και συνεπάγεται μια σειρά ευκαιριών που πρέπει να αξιολογηθούν αντικειμενικά, έτσι ώστε να μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή οι καλύτερες πολιτικές για την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων.

2.2. Μολονότι θεμελιώνεται στη σύγχρονη τεχνολογία, η τεχνολογία 5ης γενιάς (5G) δεν θα πρέπει να συγχέεται με την τεχνολογία 4ης γενιάς (4G), στην οποία μπορούν να συμπεριληφθούν περισσότερες παγκόσμιες τεχνολογίες αιχμής, όπως για παράδειγμα: οι τεχνολογίες LTE (Long Term Evolution — Μακροπρόθεσμη εξέλιξη) και LTE-advanced (TD-LTE, AXGP, LTE-A, TD-LTE-A, LTE σε συνδυασμό με VoLTE/VoiceoverLTE), οι WiMax, WiMax2, Network Function Virtualization/Software Defined Network (NFV/SDN), HetNets (Heterogeneous Networks) και η τεχνολογία LPLT (Low Power Low Throughput network).

2.3. Ένα σημαντικό πλεονέκτημα της τεχνολογίας 5G, σε σύγκριση με την αντίστοιχη 4G, είναι η πολύ υψηλότερη ταχύτητα (η Samsung εξήγγειλε ταχύτητες της τάξης των 7,5 Gbps, η Nokia των 10 Gbps, ενώ το πανεπιστήμιο του Surrey στο Ηνωμένο Βασίλειο ανακοίνωσε πέρυσι ότι πέτυχε την εκπληκτική ταχύτητα του 1Tbps, όπως και στην περίπτωση της τεχνολογίας οπτικών ινών, σαφώς, όλες αυτές οι δοκιμές υπό συνθήκες εργαστηρίου). Εκτός από την ταχύτητα, ο χρόνος αναμονής (η εξασφάλιση χρόνου αναμονής κάτω του 1 μιλιδευτερολέπτου [1ms] για τα μεγάλα δίκτυα) και η υψηλή χωρητικότητα αποτελούν σημαντικά οφέλη. Εάν, σε πραγματικές συνθήκες, δεν επιτευχθεί χρόνος αναμονής κάτω του 1 μιλιδευτερολέπτου, ορισμένες από τις υπηρεσίες που προορίζονται για την εφαρμογή της 5G (επαυξημένη πραγματικότητα, εικονική πραγματικότητα, αυτοκίνητα χωρίς οδηγό, διαδίκτυο αφής) δεν θα μπορούν να υιοθετήσουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά.

2.4. Στο ίδιο πνεύμα, οι αντιδράσεις όλων των φορέων της αγοράς θα εξαρτηθούν από τα εν λόγω αναμενόμενα τεχνικά χαρακτηριστικά. Είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί ότι, κατά τη μετάβαση από τα δίκτυα 2G (2η γενιά) στα δίκτυα 3G (3η γενιά), οι προσδοκίες των χρηστών όσον αφορά την πρόσβαση των συσκευών κινητών τηλεφώνων στο διαδίκτυο δεν ευδοχώθηκαν. Η εν λόγω διευκόλυνση ήταν εφικτή μόνον όταν εφαρμόστηκαν στην πράξη οι ειδικές τεχνικές δυνατότητες της τεχνολογίας 3,5G, με αποτέλεσμα ο συνδυασμός των έξυπνων κινητών τηλεφώνων με τα κινητά ευρυζωνικά δίκτυα να εξασφαλίσει την πρόσβαση στο διαδίκτυο από τις εν λόγω συσκευές.

2.5. Τα δίκτυα 5G και τα δίκτυα οπτικών ινών είναι συμπληρωματικά. Σε μικρές αποστάσεις και σε πυκνοκατοικημένες περιοχές σε όρους αριθμού συνδέσεων, η τεχνολογία 5G αποτελεί μια καλύτερη λύση. Για τη μεταφορά δεδομένων σε μεγάλες αποστάσεις, τα δίκτυα οπτικών ινών (τύπου backhaul και backbone) διαθέτουν ζωτικά πλεονεκτήματα: ταχύτητα μετάδοσης δεδομένων έως 1 Tb, απουσία κινδύνου παρεμβολών με άλλα ηλεκτρομαγνητικά σήματα που δημιουργούν συμφόρηση και έχουν επιπτώσεις στις ασύρματες τεχνολογίες, και απουσία κινδύνου εξασθένησης του σήματος στον διάλογο μετάδοσης των δεδομένων.

2.6. Η τυποποίηση των αναγκαίων τεχνικών προδιαγραφών για τον εξοπλισμό, τις συσκευές αλλά και για τα δίκτυα αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο των προβληματισμών των εμπλεκόμενων εταιρειών και των διεθνών ενώσεων που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα. Στις προδιαγραφές προβλέπονται οδηγίες για τη δοκιμή και την επικύρωση σημαντικών τεχνικών κατασκευαστικών μερών για την τεχνολογία 5G, ενώ, συγχρόνως, ο καθορισμός προδιαγραφών προσφέρει στους εταίρους του κλάδου της βιομηχανίας, στους προμηθευτές κατασκευαστικών μερών και δικτύων, αλλά και στους φορείς εκμετάλλευσης των δικτύων τη δυνατότητα να αναπτύξουν διαλειτουργικές λύσεις και να συμβάλλουν στη διαδικασία της προτυποποίησης. Τη στιγμή που η Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ITU — International Telecommunication Union), το σχέδιο εταιρικής σχέσης τρίτης γενιάς (3GPP — 3rd Generation Partnership Project) και άλλοι οργανισμοί τυποποίησης έχουν αποφασίσει ότι το έτος 2020 θα είναι η οριακή ημερομηνία μέχρι την οποία τα πρότυπα 5G πρέπει να έχουν καθοριστεί, οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας (5G) έχουν αναλάβει εντατικά δράση προκειμένου να προσφέρουν υπηρεσίες 5G όσο το δυνατόν πιο ανταγωνιστικές.

2.7. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι τα σχέδια δράσης για την ανάπτυξη της τεχνολογίας 5ης γενιάς (5G) και η εφαρμογή της σε ευρεία κλίμακα θα πρέπει να υποστηλώνεται από πρωτοβουλίες στήριξης (πρωτοβουλίες για την ενθάρρυνση της ζήτησης για ευρυζωνικές υπηρεσίες σε προσιτές τιμές για τους χρήστες), καθώς και από επιχειρησιακές πρωτοβουλίες, έτσι ώστε να τηρηθούν οι φιλόδοξες προδεσμίες.

2.8. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία ότι η εξέλιξη αυτή (δίκτυα 5G) μπορεί να σταματήσει τις υφιστάμενες εξελίξεις των δικτύων 3G και 4G σε αγροτικές, απομακρυσμένες και ορεινές περιοχές μόνο και μόνο επειδή υπάρχει η υπόσχεση ότι κάτι καλύτερο θα εφαρμοστεί κάποια στιγμή μέσα στα επόμενα 20 χρόνια.

2.9. Σε πολλά μέρη της Ευρώπης δεν υπάρχει σήμα κινητής τηλεφωνίας 2G, ούτε 3G, ούτε 4G. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι κάθε φορά που η νέα τεχνολογία γίνεται διαθέσιμη, σταματά η εγκατάσταση προηγούμενων εκδόσεων, πράγμα που σημαίνει ότι πολλές αγροτικές, απομακρυσμένες και ορεινές περιοχές της Ευρώπης έχουν υπηρεσίες επικοινωνίας που έχουν ξεπεραστεί εδώ και 20 χρόνια.

2.10. Η χρήση της υπερταχείας ευρυζωνικής σύνδεσης θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος του δικτύου 5G, αλλά τι θα συμβεί αν οι επιχειρήσεις δεν έχουν υπερταχεία ευρυζωνική σύνδεση με οπτικές ίνες και η ταχύτητα των ενσύρματων δικτύων τους είναι μικρότερη του 1 Mbps; Στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και σε πολλές επιχειρήσεις σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές της Ευρώπης έχουν επανειλημμένα δοθεί υποσχέσεις για ταχύτερες ευρυζωνικές συνδέσεις και δίκτυα κινητής τηλεφωνίας 3G και 4G, αλλά αυτές οι υποσχέσεις δεν έχουν τηρηθεί.

2.11. Η πολλή χαμηλή συγκέντρωση πληθυσμού σε μια τεράστια περιοχή είναι ένα κοινό πρόβλημα σε όλη την Ευρώπη και είναι η αιτία που επικαλούνται οι προμηθευτές για να εξηγήσουν γιατί δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν αυτές τις περιοχές. Αν θέλουμε να έχουμε μέλλον οι αγροτικές, απομακρυσμένες, ορεινές και νησιωτικές περιοχές της Ευρώπης, τότε σίγουρα έχουν το δικαίωμα να απαιτούν πρόσβαση σε τουλάχιστον Mbps ευρυζωνική σύνδεση και σε κινητές επικοινωνίες 3G και 4G.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ τονίζει το γεγονός ότι, καθώς το κόστος εισαγωγής των νέων τεχνολογιών είναι τεράστιο, οι αναγκαίες επενδύσεις στην ΕΕ υπερβαίνουν κατά πολύ την αξία των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν (4,2 δισεκατομμύρια ευρώ) στη σύμβαση δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στην οποία συμμετέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι δράσεις που προτείνονται από την Επιτροπή μπορούν να συμβάλλουν στη στήριξη των χρηματοδοτικών προσπαθειών, των δράσεων στον τομέα των ανθρώπινων πόρων, καθώς και των τεχνικών δράσεων, εφόσον θα υπάρχουν ένας διαρκής σχετικός προβληματισμός, ένα πλαίσιο που να ενθαρρύνει τις ιδιωτικές επενδύσεις και ένας πλήρης συντονισμός των προσπαθειών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με εκείνες των κρατών μελών.

Δράση 1 Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με κράτη μέλη και ενδιαφερομένους του κλάδου της βιομηχανίας για τον οικειοθελή καθορισμό ενός προγράμματος εργασίας με σκοπό την όσο το δυνατόν πιο έγκαιρη εισαγωγή των δικτύων 5G.

3.2. Οι στόχοι που θέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εισαγωγή των πρώτων δικτύων 5G έως το τέλος του 2018, η οποία θα συνοδεύεται από την εισαγωγή εμπορικών υπηρεσιών 5G στην Ευρώπη έως το τέλος του 2020, εξαρτώνται κυρίως από τα αποτελέσματα των έργων που εκτελούνται στο πλαίσιο της σύμβασης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) για τα 5G (5G-PPP) στο στάδιο της έρευνας. Μεταξύ αυτών, το έργο 5G-Crosshaul, το οποίο αποσκοπεί στην ενοποίηση των δικτύων fronthaul (ασύρματα δίκτυα 5G) με τα δίκτυα backhaul (δίκτυα οπισθόδεσης που αναπτύσσονται ως επί το πλείστον βάσει οπτικών ινών), είναι ζωτικής σημασίας. Είναι απαραίτητο να αναπτυχθούν μεταγωγείς (switches) υψηλής χωρητικότητας, ετερογενή δίκτυα μετάδοσης, ορισμένοι επεξεργαστές που βρίσκονται εντός του υπολογιστικού νέφους (πολύ μικρά κέντρα δεδομένων — data mini centers), καθώς και μερικά σημεία παρουσίας των βασικών δικτύων ενός ή περισσότερων παρόχων υπηρεσιών διαδικτύου.

Δράσεις 2 και 3 Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για τον προσδιορισμό έως το τέλος του 2016 ενός προσωρινού καταλόγου πρωτοπόρων φασματικών ζωνών για την αρχική εισαγωγή των υπηρεσιών 5G (τέλος του 2016). Θέσπιση ενός πλήρους συνόλου φασματικών ζωνών που θα εναρμονιστεί για την πλήρη ανάπτυξη εμπορικών δικτύων 5G στην Ευρώπη (τέλος του 2017).

3.3. Το ραδιοφάσμα στο οποίο λειτουργούν οι τεχνολογίες 3G και 4G είναι υπερφορτωμένο, επομένως, η επίλυση των τεχνικών προβλημάτων που αφορούν τις συχνότητες λειτουργίας και το εύρος ζώνης για την τεχνολογία 5G αποτελεί επιδιωκόμενο στόχο σε παγκόσμιο επίπεδο. Εκτός από τη συνεργασία της με τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να συνεκτιμήσει και τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί σε διεθνές επίπεδο από τους συναφείς οργανισμούς. Για την τεχνολογία 5G, η Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ITU — International Telecommunication Union) και το σχέδιο εταιρικής σχέσης τρίτης γενιάς (3GPP — 3rd Generation Partnership Project), που συνδέουν οργανισμούς ανάπτυξης προτύπων, όπως η ARIB (Association of Radio Industries and Businesses), το ETSI (European Telecommunications Standards Institute — Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τηλεπικοινωνιακών Προτύπων), το ATIS (Automatic Terminal Information Service — αυτόματο σύστημα πληροφοριών τερματικού), η TTA (Telecommunications Technology Association — Ένωση Τεχνολογίας Τηλεπικοινωνιών), η TTC (Telecommunications Technology Committee — Επιτροπή Τεχνολογίας Τηλεπικοινωνιών) και η CCSA (China Communications Standards Association), συμφώνησαν σε ένα σχέδιο δύο φάσεων: η πρώτη φάση θα εστιαστεί σε ειδικές δραστηριότητες έρευνας και η δεύτερη θα επικεντρωθεί σε δραστηριότητες ανάπτυξης εν γένει.

Δράση 4 Στο πλαίσιο της ανάπτυξης εθνικών χαρτών πορείας 5G, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τον κλάδο, τα κράτη μέλη και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς (αδιάλειπτη κάλυψη 5G έως το 2025).

3.4. Ο στόχος που θέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διασφαλιστεί ότι όλες οι αστικές περιοχές και οι μείζονες επίγειες διαδρομές μεταφορών, σε κάθε κράτος μέλος, να έχουν αδιάλειπτη κάλυψη 5G έως το 2025 δεν είναι εύκολο να επιτευχθεί. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η προώθηση ενός χρονοδιαγράμματος με σύντομες προθεσμίες για την υλοποίηση ορισμένων στόχων συνεπάγεται σοβαρούς κινδύνους. Η ανάλυση της εφαρμογής των δικτύων πρόσβασης νέας γενιάς (Next Generation Network) και των πολιτικών που στοχεύουν στη μείωση του ψηφιακού χάσματος κατέδειξε ότι οι λευκές και οι γκριζες ζώνες, όπως αυτές ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τα ευρυζωνικά δίκτυα, εξακολουθούν να είναι ευρέως διαδεδομένες. Ούτε οι εκ των προτέρων κανονιστικές ρυθμίσεις ούτε τα μέτρα ενθάρρυνσης της ζήτησης δεν αποδείχτηκαν επαρκή για την εξασφάλιση της παροχής ευρυζωνικών υπηρεσιών σε αυτές τις περιοχές.

3.5. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει το γεγονός ότι η προώθηση και η χρηματοδότηση έργων για την ανάπτυξη των δικτύων 5G μέσω της μείωσης της χρηματοδότησης για τα δίκτυα οπτικών ινών (δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς — NGA/Next Generation Access και δίκτυα νέας γενιάς — NGN/Next Generation Networks) μπορεί να οδηγήσει στην εμβάθυνση του ψηφιακού χάσματος μεταξύ των περιφερειών σε ορισμένα κράτη μέλη. Η έλλειψη ιδιωτικών επενδύσεων σε δίκτυα 5G και σε δίκτυα οπτικών ινών σε απομακρυσμένες περιφέρειες, αλλά και σε αραιοκατοικημένες περιοχές ή σε περιοχές με υψηλή διασπορά του πληθυσμού, γεγονός που οφείλεται στις χαμηλές αποδόσεις του επενδυμένου κεφαλαίου, πρέπει να αντισταθμιστεί με την πραγματοποίηση δημόσιων επενδύσεων ή με την εφαρμογή άλλων λύσεων χρηματοδότησης που έχουν προσδιοριστεί σε εθνικό επίπεδο. Για να υποστηριχτούν τα μέτρα δημόσιας χρηματοδότησης, πρέπει να συνυπολογιστούν οι δευτερογενείς επιπτώσεις (τύπου spill-over) στην τοπική οικονομία, στην τηλεργασία, στις υπηρεσίες υγείας και στις εκπαιδευτικές δυνατότητες.

Δράση 5 Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη και τη βιομηχανία να δεσμευτούν στους παρακάτω στόχους που αφορούν την προσέγγιση της τυποποίησης (διαθεσιμότητας των αρχικών προτύπων 5G έως το τέλος του 2019).

3.6. Τα σχέδια για την τεχνολογία 5G αυτά καθαυτά δεν μπορούν να προστατεύσουν ούτε το δίκτυο ούτε τους χρήστες. Προκειμένου να διασφαλιστεί ένα ενδεδειγμένο επίπεδο προστασίας, η τυποποίηση των δικτύων 5G και των συναφών διαδικασιών καθίσταται απαραίτητη. Η παρακολούθηση των υποδομών των δικτύων 5G, τα δίκτυα υποδομών, ο διαχωρισμός των δικτύων διαχείρισης του δικτύου υπηρεσιών, η εφαρμογή σαφώς καθορισμένων διαδικασιών σε ό,τι αφορά τη διαχείριση συμβάντων, σε συνδυασμό με άλλες διαδικασίες, μπορούν να συμβάλλουν στην εξασφάλιση ενός βέλτιστου επιπέδου ασφάλειας, αφενός, για τους χρήστες και, αφετέρου, για τις υποδομές δικτύου. Οι δοκιμές ασφαλείας διαδραματίζουν καιρόνιο ρόλο. Όλα τα πρωτόκολλα αλληλεπίδρασης πρέπει να λειτουργούν ορθά, ακόμα και σε περιπτώσεις δικτυοσπαρταβίας (οι «διαδικτυακοί πειρατές» [hackers] επιδιώκουν διαρκώς να εντοπίσουν και να εκμεταλλευτούν τα τρωτά σημεία των προϊόντων).

3.7. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η τυποποίηση διαδικασιών στο πλαίσιο των βιομηχανικών διεργασιών και η ύπαρξη τεχνικών προδιαγραφών για τον εξοπλισμό συνιστούν απαραίτητες προϋποθέσεις ούτως ώστε να εξασφαλιστούν δίκαιες εργασιακές σχέσεις για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα, καθότι οι κοινωνικοί εταίροι είναι σε θέση να αξιολογήσουν αντικειμενικά τις αιτίες τυχόν δυσλειτουργιών που ανακύπτουν και να συμβάλλουν στις αναγκαίες διορθώσεις και στην εκπλήρωση των στόχων που έχουν τεθεί. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ότι η υπέρμετρη τυποποίηση μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για την επίτευξη προόδου στον συγκεκριμένο τομέα.

Δράση 6 Για την προώθηση της ανάπτυξης των ψηφιακών οικοσυστημάτων βάσει της συνδεσιμότητας 5G, θα χρειαστεί να προγραμματιστούν κάποια βασικά τεχνολογικά πειράματα και να δοκιμαστούν κάποιες εφαρμογές μέσω της ΣΔΠ για το 5G (εντός του 2017) και θα πρέπει να καθοριστούν αναλυτικοί χάρτες πορείας για την πραγματοποίηση προηγμένων προεμπορικών δοκιμών (Μάρτιος του 2017)(2018: η Ευρώπη — ηγετική θέση παγκοσμίως σε ό,τι αφορά την εισαγωγή του 5G).

3.8. Η όσο το δυνατόν πιο έγκαιρη δοκιμή των τερματικών σταθμών και των εφαρμογών σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορεί να αποτελέσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα απέναντι σε σημαντικούς παγκόσμιους παράγοντες. Από εμπορική άποψη, για την ανάπτυξη της τεχνολογίας 5G σε μεγάλη κλίμακα πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, έως ότου εγκριθούν τα ειδικά πρότυπα, δεν θα υπάρξει ανάπτυξη σε μεγάλη κλίμακα, ενώ, χωρίς ανάπτυξη, δεν μπορεί να επιτευχθεί η εμπορική προώθηση στην αγορά του αναγκαίου εξοπλισμού σε τιμές προσιτές, με αποτέλεσμα η έλλειψη εξοπλισμού να οδηγήσει σε έλλειψη των δομικών κατασκευαστικών στοιχείων του 5G.

3.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μία από τις μείζονες προκλήσεις όσον αφορά την τεχνολογία 5G θα είναι η προσέλκυση των επενδύσεων για την ανάπτυξη και την εφαρμογή σε μεγάλη κλίμακα, τη στιγμή που η τεχνολογία 4G, την οποία συγχέουν οι περισσότεροι χρήστες με το πρότυπο LTE (Long Term Evolution — μακροχρόνια εξέλιξη), θα εξακολουθήσει να παρουσιάζει αξιόλογο δυναμικό ανάπτυξης στο μέλλον. Ουσιαστικά, οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται στα δίκτυα LTE έχουν τη δυνατότητα να παράγουν έσοδα για τους φορείς εκμετάλλευσης δικτύων.

3.10. Στην Ευρώπη, η μετάβαση από τα δίκτυα 3G στα δίκτυα 4G βρίσκεται ακόμα σε χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με τη Νότια Κορέα, τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία. Ενδέχεται οι επιχειρήσεις και οι χρήστες να προτιμούν τα δίκτυα τύπου 4G, ιδίως εφόσον η εν εξελίξει ανάπτυξη των δικτύων 4G θα συνεχιστεί ανεξάρτητα από την τεχνολογία 5G, δεδομένου ότι καθεμία από τις τεχνολογίες που απαρτίζουν την 4G διαθέτει το δυναμικό να αποφέρει σημαντικά οφέλη στους φορείς εκμετάλλευσης κατά τα επόμενα έτη, με πολύ μικρότερο κόστος απ' ό,τι η ανάπτυξη μιας νέας τεχνολογίας.

Δράση 7 Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να λάβουν υπόψη τη χρήση της μελλοντικής υποδομής 5G για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των υπηρεσιών επικοινωνιών που χρησιμοποιούνται για τη δημόσια ασφάλεια, τη δημόσια προστασία και την αντιμετώπιση καταστροφών (εθνικοί χάρτες πορείας για την τεχνολογία 5G).

3.11. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα δίκτυα 5G μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, στη χρήση των δεδομένων και στην εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας. Η ενθάρρυνση των κρατών μελών να υποστηρίξουν τη χρήση της μελλοντικής υποδομής 5G από τους οργανισμούς της δημόσιας διοίκησης αποτελεί ένα μέσο για την προώθηση των νέων δικτύων. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει επίσης υπόψη τη δυνατότητα υλοποίησης επενδύσεων σε τακτά χρονικά διαστήματα, οι οποίες να αποσκοπούν στην ανανέωση του εξοπλισμού που χρησιμοποιούν οι υπάλληλοι των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, προκειμένου να δείξει ότι προτίθεται να ενεργήσει ως καταναλωτής και να προωθήσει την τεχνολογία 5G. Επιπλέον, η ίδια σύσταση θα πρέπει να υποβληθεί και στα κράτη μέλη όσον αφορά τις δημόσιες επενδύσεις.

3.12. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων έχει ζωτική σημασία για την ΕΕ και, συνεπώς, πρέπει, να εξεταστούν μείγματα πολιτικής όχι μόνο για την τόνωση δραστηριοτήτων έρευνας, αλλά και για δράσεις καινοτομίας. Το αρμόδιο για θέματα καινοτομίας Συμβούλιο που έχει συγκροτηθεί σε επίπεδο ΕΕ μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην προώθηση των δραστηριοτήτων καινοτομίας, παράλληλα με πολλά άλλα εργαλεία.

3.13. Η ενθάρρυνση της έρευνας, της καινοτομίας και της ανάπτυξης στην επικράτεια της ΕΕ, η κινητοποίηση των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων να αυξήσουν τις δαπάνες τους στους τομείς της έρευνας και ανάπτυξης (Ε&Α) εντός της ΕΕ και η προσέλκυση νέων επενδυτών από χώρες εκτός ΕΕ πρέπει να αποτελέσουν θέματα μείζονος προτεραιότητας για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κατά την περίοδο 2007-2015, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αύξησαν τις εξαγωγές κεφαλαίων που προορίζονται για Ε&Α. Αυτή η αύξηση κεφαλαίων εκτός Ευρώπης (η Κίνα ήταν ο κύριος δικαιούχος των δαπανών των επιχειρήσεων σε Ε&Α), σε συνδυασμό με μια πτώση των εισαγωγών κεφαλαίων που προορίζονται για Ε&Α, προκάλεσε μείωση των επενδύσεων στους τομείς της έρευνας και ανάπτυξης στην Ευρώπη.

Δράση 8 Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τον κλάδο και τον Όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων/του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (για τη χρηματοδότηση των ΜΜΕ) για να προσδιορίσουν τους στόχους, την πιθανή διάρθρωση και τις μεθόδους ενός μηχανισμού χρηματοδότησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (εκτίμηση της σκοπιμότητας έως το τέλος Μαρτίου 2017, ιδιωτική χρηματοδότηση και αρκετές πηγές δημόσιας χρηματοδότησης).

3.14. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον τομέα της ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας στον ψηφιακό τομέα. Το στρατηγικό φόρουμ πολιτικής για την ψηφιακή επιχειρηματικότητα, το οποίο συγκροτήθηκε το 2014, δημοσιοποίησε τα αποτελέσματα των εργασιών του στον εν λόγω τομέα. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι οι ΜΜΕ μπορούν να διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο στην προώθηση νέων μοντέλων καινοτομίας. Ο καθορισμός και η εφαρμογή χρηματοδοτικών λύσεων για τη δημιουργία και την ανάπτυξη εικονικών επιχειρηματικών ομίλων καινοτομίας, αφιερωμένων στις ΜΜΕ, αποτελεί μία από τις δυνατότητες στήριξης των νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, με την αξιοποίηση δημόσιων κονδυλίων που προορίζονται για την ανάπτυξη υπηρεσιών και εφαρμογών, και αποτελεί ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί.

3.15. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων των πολιτών εν γένει και των εργαζομένων ειδικότερα πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί προτεραιότητα για την ΕΕ, στο πλαίσιο της εισαγωγής των δικτύων 5G. Οι δράσεις της ΕΕ υπέρ της στρατηγικής για τις ψηφιακές δεξιότητες (e-skills) και το ευρωπαϊκό πλαίσιο ηλεκτρονικών δεξιοτήτων (e-competences) διατηρούν τον επίκαιρο χαρακτήρα τους.

3.16. Η ΕΟΚΕ αποβλέπει στον «Μεγάλο συνασπισμό για την ψηφιακή απασχόληση» (Grand Coalition for Digital Jobs), ο οποίος συνενώνει τους κοινωνικούς εταίρους, τους παρόχους εκπαίδευσης και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς με στόχο την προσέλκυση περισσότερων νέων ατόμων στον τομέα των ΤΠΕ.

Η δύσκολη πρόσβαση των ατόμων που ανήκουν σε μειονεκτούσες ομάδες στις υπηρεσίες των δικτύων 5G και σε ειδικές εφαρμογές, λόγω έλλειψης αγοραστικής δύναμης, θα αποτελέσει πρόκληση για τις μελλοντικές πολιτικές της ΕΕ. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα άτομα με αναπηρίες, τα οποία πρέπει να διαθέτουν εύκολη πρόσβαση στον νέο εξοπλισμό και στις τεχνολογίες που θα αναπτύξουν οι κατασκευαστές.

3.17. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι τα επενδυτικά προγράμματα που στηρίζονται στα διαρθρωτικά ταμεία θα πρέπει να δημιουργήσουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού για όλα τα κράτη μέλη. Τα κριτήρια που ορίζονται στις προδιαγραφές για την έγκριση των έργων θα πρέπει να εξασφαλίσουν την ισορροπημένη και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση των κρατών μελών και των οικονομικών φορέων απ' όλα τα κράτη μέλη. Προκειμένου να αποφευχθεί η εμφάνιση του ψηφιακού χάσματος μεταξύ των κρατών μελών, γεγονός το οποίο θα υπονόμει τον στόχο της δημιουργίας μιας ψηφιακής ενιαίας αγοράς στην ΕΕ, η ΕΟΚΕ συνιστά να αναλυθούν οι μέθοδοι εφαρμογής του σχεδίου Juncker. Η διόρθωση των ελλείψεων που εντοπίστηκαν θα πρέπει να αποτελέσει ένα πραγματικό δίδαγμα, ούτως ώστε η πολιτική απόφαση σχετικά με τη χρηματοδότηση των δικτύων 5G να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη στήριξη του πυλώνα για την ενίσχυση της συνοχής εντός της ΕΕ.

3.18. Πέρα από τους κινδύνους που συνδέονται με τις τεχνικές αποδόσεις των νέων δικτύων, καθώς και με τις πολιτικές και τις αποφάσεις κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων των δημόσιων ταμείων, αλλά και τους κινδύνους εμπορικού χαρακτήρα όσον αφορά την ανάληψη κινδύνου λόγω πραγματοποίησης επενδύσεων στις νέες τεχνολογίες ή συνέχισης των επενδύσεων για τη βελτίωση των υφιστάμενων δικτύων (εκτιμάται ότι η τεχνολογία 4G θα φτάσει σε σημείο κορεσμού το 2030), υπάρχουν πρόσθετοι κίνδυνοι που αναλύονται με ξεχωριστή προσοχή από τους επενδυτές προτού αποφασίσουν να επενδύσουν σε ένα χρηματοδοτικό μέσο ή όχι.

3.19. Η συνεχής παρακολούθηση της προόδου που υλοποιείται όσον αφορά τη χρήση των δικτύων 5G θα επιτρέψει τη διόρθωση των αποκλίσεων, οι οποίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις εκ των προτέρων (ex ante) και τις εκ των υστέρων (ex post) αξιολογήσεις, ούτως ώστε να μπορέσουν να επιτευχθούν δύο στόχοι που δημοσιεύονται στην ανακοίνωση: ο στόχος σχετικά με τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ουσιάδους σημασίας (το 20 % αυτών των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας πρέπει να κατέχεται από ευρωπαϊκές οργανώσεις) και ο στόχος αναφορικά με το μερίδιο αγοράς ύψους τουλάχιστον 35 %, το οποίο πρέπει να κατέχουν οι ευρωπαϊκοί προμηθευτές υποδομών δικτύων 5G.

Βρυξέλλες, 26 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην εταιρική σχέση στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας στην περιοχή της Μεσογείου (PRIMA), την υλοποίηση της οποίας αναλαμβάνουν από κοινού διάφορα κράτη μέλη»

[COM(2016) 662 final — 2016/0325 (COD)]

(2017/C 125/12)

Εισηγητής: ο κ. **Emilio FATOVIC**

Αίτηση γνωμοδότησης	Επιτροπή, 18.10.2016, Συμβούλιο, 09.11.2016, Κοινοβούλιο, 27.10.2016
Νομική βάση	Άρθρο 188 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	REX
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	26.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	164/3/1

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ), σύμφωνα με προηγούμενες πολυάριθμες γνωμοδοτήσεις της, επικροτεί την πρόταση για συμμετοχή στο πρόγραμμα PRIMA με το οποίο επιδιώκεται η ανάπτυξη κοινών καινοτόμων λύσεων, προκειμένου η υδροδότηση και η παραγωγή τροφίμων στην περιοχή της Μεσογείου να καταστούν ασφαλέστερες, αποτελεσματικότερες, αποδοτικότερες και πιο βιώσιμες τόσο από περιβαλλοντική άποψη όσο και από άποψη κόστους.

1.2. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η συμμετοχή στο πρόγραμμα PRIMA θα φέρει προστιθέμενη αξία σε ολόκληρη την ΕΕ, δεδομένου ότι θα επιτρέψει με ολοκληρωμένο τρόπο την αντιμετώπιση ορισμένων από τις γενεσιουργές αιτίες της αστάθειας στη Μεσόγειο που πυροδοτούν μαζική μετανάστευση. Εξάλλου, η συμβατική εταιρική σχέση και η αντικατάσταση μιας διμερούς από μια κοινή πολυμερή βάση, θα μπορούσε να αναδείξει το πρόγραμμα PRIMA σε σημαντικό μοντέλο για τα επόμενα χρόνια.

1.3. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μια πραγματικά ολιστική, πολυεπίπεδη και διατομεακή προσέγγιση, σε συνδυασμό με συγκεκριμένους και μετρήσιμους στόχους όσον αφορά τη βιωσιμότητα, την ανθεκτικότητα, την ποιότητα ζωής και εργασίας, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση για την επιτυχία του προγράμματος PRIMA.

1.4. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση να βασιστεί η συμμετοχή στο πρόγραμμα PRIMA στο άρθρο 185 της ΣΛΕΕ προκειμένου να διασφαλιστεί η πληρέστερη δυνατή ολοκλήρωση σε επιστημονικό, διαχειριστικό και οικονομικό επίπεδο και με την ισότιμη συμμετοχή κρατών μελών και τρίτων χωρών για πρώτη φορά. Η ένταξη όλων αυτών των πτυχών σε μια ευρύτερη Μακροπεριφερειακή στρατηγική για τη Μεσόγειο, η οποία να λαμβάνει υπόψη όλες τις άλλες πολιτικές (ΕΠΠ), πρωτοβουλίες και συνεργασίες (ΕγΜ) που εκτυλίσσονται ήδη στην περιοχή, θα χρησιμεύσουν για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των κοινών προβλημάτων με τις τρίτες χώρες σε μια λογική συνανάπτυξης και συναπόφασης.

1.5. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την αρχή να αντιστοιχεί η ενωσιακή χρηματοδότηση του προγράμματος PRIMA στις εθνικές συνεισφορές και, σε περίπτωση μη καταβολής ή καθυστέρησης της συνεισφοράς από τα συμμετέχοντα κράτη, η Επιτροπή να έχει τη δυνατότητα να μειώσει αναλογικά το ποσοστό της χρηματοδότησης της ΕΕ.

1.6. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δημιουργία της ΕΔ-PRIMA, ως αρμόδιας εκτελεστικής δομής για τη διαχείριση και τον έλεγχο του προγράμματος PRIMA. Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι η δομή αυτή θα χαρακτηρίζεται από ανοικτή διακυβέρνηση και θα προβλέπει μηχανισμούς εισόδου χωρίς αποκλεισμούς, ιδίως για την ένταξη νέων κρατών μελών ή τρίτων χωρών. Εξάλλου, η ΕΟΚΕ ελπίζει στην άμεση συμμετοχή όλων των εν δυνάμει ενδιαφερομένων φορέων (περιφερειών, τοπικών αρχών, πανεπιστημίων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών) εντός της δομής ΕΔ-PRIMA με στόχο την ενίσχυση της διακυβέρνησης και τη συμβολή στον εντοπισμό και την από κοινού παρακολούθηση του οικονομικού, εργασιακού και κοινωνικού αντίκτυπου του προγράμματος.

1.7. Η ΕΟΚΕ, σύμφωνα με την αρχή της ενσωμάτωσης σε άλλες πολιτικές της ΕΕ, συνιστά να συνδυαστεί το πρόγραμμα PRIMA με τη δέσμη μέτρων για την κυκλική οικονομία και με όλες τις σχετικές πρωτοβουλίες (π.χ. χρήση της γης και λιπάσματα).

1.8. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την επείγουσα ανάγκη για μια *οδηγία πλαίσιο για τα εδάφη*, η οποία να λαμβάνει υπόψη τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των διαφόρων χωρών της ΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί η καλύτερη δυνατή εστίαση των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας (E&K) του προγράμματος PRIMA.

1.9. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη να αντιμετωπίσει το πρόγραμμα το θέμα των υδάτων, με ολοκληρωμένο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις του, αλλά και ολόκληρο τον κύκλο του νερού, συμπεριλαμβανομένων των τεχνητών φάσεων, προς όφελος της βιώσιμης ανάπτυξης. Χρειάζεται πράγματι μια δικαιότερη προσέγγιση όσον αφορά την άντληση υδάτων, η οποία να εξισορροπεί τις ανταγωνιστικές απαιτήσεις των κλάδων της οικονομίας και της ενέργειας με την ανάγκη διατήρησης των οικοσυστημάτων γλυκών υδάτων και την ανάγκη διαφύλαξης ενός θεμελιώδους δικαιώματος των πολιτών.

1.10. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» αποτελεί το πλέον κατάλληλο μέσο για την κατανομή των κονδυλίων, και συμφωνεί με την ταξινόμηση του μεγαλύτερου μέρους των δραστηριοτήτων του προγράμματος PRIMA στις αποκαλούμενες «κοινωνικές προκλήσεις». Ειδικότερα στον τομέα της γεωργίας και της παραγωγής τροφίμων, η ΕΟΚΕ συνιστά, αφενός, την προώθηση έργων E&K που να έχουν σημαντικό κοινωνικό αντίκτυπο, να είναι οικονομικά προσιτά και εύκολα μεταβιβάσιμα και, αφετέρου, την αξιοποίηση της παραδοσιακής γνώσης ως μέσου αποφυγής της διαρροής εγκεφάλων και την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχολησιμότητας, σύμφωνα με τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης.

1.11. Σε περίπτωση που ένα ή περισσότερα έργα δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από εθνικούς πόρους λόγω εξάντλησης των εθνικών κονδυλίων, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της χρηματοδότησής τους με την υποστήριξη της δομής ΕΔ-PRIMA. Η χρηματοδότηση αυτή, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20 % της συνεισφοράς της ΕΕ στο πρόγραμμα PRIMA, θα εξασφαλίσει την υλοποίηση έργων υψηλής ποιότητας.

1.12. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη συμμετοχή φορέων από χώρες της ΕΕ που δεν συμμετέχουν στο πρόγραμμα PRIMA εάν οι δεξιότητές τους δεν είναι διαθέσιμες στις χώρες που συμμετέχουν ήδη στο πρόγραμμα PRIMA. Σε αυτή την περίπτωση, το ποσοστό χρηματοδότησής τους δεν θα υπερβαίνει το 50 % σε δράσεις E&K, αλλά θα κυμαίνεται μεταξύ 35 % και 50 % για δράσεις καινοτομίας. Τούτο θα συμβάλει στην υλοποίηση φιλόδοξων έργων με ευρωπαϊκή προοπτική και στη στήριξη χωρών που προτιμούνται να προσχωρήσουν και να επενδύσουν στο πρόγραμμα PRIMA.

1.13. Η ΕΟΚΕ, λόγω των μεγάλων δυσκολιών που αντιμετωπίζουν πολλές τρίτες χώρες εταίροι του προγράμματος Ορίζοντας 2020 προκειμένου να συμμορφωθούν άμεσα και αποτελεσματικά στις τυπικές προϋποθέσεις του προγράμματος, ζητά την απλοποίηση των απαιτήσεων αυτών, όπου είναι δυνατόν, καθώς και την ενεργό υποστήριξη της διαδικασίας ανάπτυξης ικανοτήτων.

2. Εισαγωγή

2.1. Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, στην περιοχή της Μεσογείου ζουν 180 εκατομμύρια άνθρωποι «φτωχοί σε υδάτινους πόρους», που αντιστοιχούν στο 50 % των «φτωχών σε νερό» ολόκληρου του πλανήτη ⁽¹⁾. Όλα αυτά έχουν σοβαρότατες συνέπειες στη διατροφή, στην υγεία, στους βιοτικούς πόρους, στις συνθήκες διαβίωσης και ευημερίας.

2.2. Η έκθεση του FAO «Mediterra 2016» δείχνει ότι τα τελευταία έτη το φαινόμενο αυτό έχει επιδεινωθεί περαιτέρω λόγω της πολιτικής αστάθειας, της κλιματικής αλλαγής και της ταχείας αύξησης του πληθυσμού. Σε αυτούς τους παράγοντες προστίθεται, στη συνέχεια, η «τριπλή σπατάλη» η οποία συνίσταται στην κακή χρήση των φυσικών πόρων, στη σπατάλη τροφίμων και στη σταδιακή εξαφάνιση των παραδοσιακών γνώσεων ⁽²⁾.

2.3. Η έλλειψη νερού και προστιής και βιώσιμης παραγωγής τροφίμων συγκαταλέγονται στις κύριες αιτίες του μεταναστευτικού κύματος που αντιμετωπίζει σήμερα η Ευρώπη. Εάν αυτά τα φαινόμενα δεν εξαλειφθούν ριζικά, θα είναι αδύνατη η διαχείρισή τους τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.

⁽¹⁾ UNEP/MAP-Plan Bleu, *State of the Environment and Development in the Mediterranean*, Αθήνα, 2009. Στη Μεσόγειο, υπάρχει μόλις το 3 % των υδάτινων πόρων ολόκληρου του πλανήτη. Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, κάθε άτομο χρειάζεται τουλάχιστον 1 700 m³ νερού ετησίως για να ζήσει με αξιοπρέπεια. Στη λεκάνη της Μεσογείου, όπου κατοικούν 460 εκατομμύρια άνθρωποι, τα 180 θεωρούνται «φτωχοί σε νερό», εφόσον διαθέτουν λιγότερα από 1 000 m³ νερού ετησίως ανά κάτοικο, και από αυτούς τα 80 εκατομμύρια διαθέτουν μόλις 500 m³, γεγονός που τους θέτει σε κατάσταση ακραίας φτώχειας σε υδάτινους πόρους.

⁽²⁾ CINEAM/FAO. *Mediterra 2016. Zero Waste in the Mediterranean. Natural Resources, Food and Knowledge*, Παρίσι, Presses de Sciences Po, 2016.

2.4. Οι επενδύσεις που πραγματοποιούν τα κράτη μέλη της περιοχής της Μεσογείου στην Ε&Κ σε τομείς όπως η ύδρευση και η βιώσιμη παραγωγή τροφίμων δεν ήταν ποτέ ανάλογες των προκλήσεων και συχνά περιορίστηκαν σε αποσπασματικές μορφές συνεργασίας βάσει διμερών συμφωνιών.

2.5. Η ιδέα μιας εταιρικής σχέσης στον τομέα της Ε&Κ στην περιοχή της Μεσογείου (PRIMA) εμφανίστηκε κατά την ευρωμεσογειακή διάσκεψη για την επιστήμη, την τεχνολογία και την καινοτομία που πραγματοποιήθηκε στη Βαρκελώνη το 2012. Στόχος ήταν η ενίσχυση της ευρωμεσογειακής συνεργασίας στον τομέα της Ε&Κ στο πλαίσιο των ευρύτερων στόχων της εξωτερικής πολιτικής της Ένωσης αναφορικά με τη Νότια Γειτονία ⁽³⁾.

2.6. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκπονήσει λεπτομερή εκτίμηση του αντίκτυπου ⁽⁴⁾ και πρόταση συμμετοχής στο πρόγραμμα ⁽⁵⁾ (αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης), ως αποτέλεσμα των συμπερασμάτων του Συμβουλίου «Ανταγωνιστικότητα» της 5ης Δεκεμβρίου 2014, και μιας επίσημης πρότασης που υποβλήθηκε τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους από τα κράτη μέλη και από τις τρίτες χώρες της λεκάνης της Μεσογείου ⁽⁶⁾.

3. Κύρια σημεία του εγγράφου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

3.1. Η συμμετοχή στο πρόγραμμα PRIMA έχει ως νομική βάση το άρθρο 185 της ΣΛΕΕ. Το μέσο αυτό επιτρέπει στην ΕΕ, κατά την υλοποίηση του πολυετούς προγράμματος πλαισίου, να συμμετέχει σε προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης που αναλαμβάνονται από ορισμένα κράτη μέλη, σε συμφωνία με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής στις υποδομές που δημιουργούνται για την εκτέλεση των εν λόγω προγραμμάτων.

3.2. Το πρόγραμμα, δεκαετούς διάρκειας, θα αναληφθεί από κοινού από 14 χώρες:

- 9 κράτη μέλη: Κύπρος, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πορτογαλία, Τσεχική Δημοκρατία και Ισπανία·
- 2 τρίτες χώρες που συνδέονται με το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020»: Ισραήλ και Τυνησία·
- 3 τρίτες χώρες που δεν συνδέονται με το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020»: Αίγυπτος, Λίβανος και Μαρόκο.

3.2.1. Η συμμετοχή των μη συνδεδεμένων τρίτων χωρών θα διέπεται από μια διεθνή συμφωνία με την ΕΕ με την οποία θα επεκτείνεται το νομικό καθεστώς του PRIMA.

3.3. Στόχος του προγράμματος PRIMA είναι η ανάπτυξη κοινών καινοτόμων λύσεων για τα συστήματα ύδρευσης και παραγωγής τροφίμων, τις οποίες έχει κατεπείγοντως ανάγκη η περιοχή της Μεσογείου. Οι εν λόγω λύσεις θα καταστήσουν την πρόσβαση στο νερό και τα τρόφιμα ασφαλέστερη, αποτελεσματικότερη, αποδοτικότερη και πιο βιώσιμη τόσο από πλευράς περιβάλλοντος όσο και από πλευράς κόστους.

3.4. Το πρόγραμμα PRIMA θα ενσωματωθεί σε ένα ευρύτερο και εκτεταμένο πλαίσιο δράσεων υψηλού επιπέδου και θα συμπληρώνει άλλες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες πέραν της Ε&Κ, όπως:

- επιστημονική διπλωματία·
- αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας·
- Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης·
- μετανάστευση·
- ευρωπαϊκή κλιματική διπλωματία μετά την COP21.

⁽³⁾ COM(2016) 385. Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση νέου πλαισίου εταιρικής σχέσης με τρίτες χώρες βάσει του ευρωπαϊκού προγράμματος δράσης για τη μετανάστευση.

⁽⁴⁾ SWD(2016) 332 final.

⁽⁵⁾ COM(2016) 662 final.

⁽⁶⁾ Η πρόταση αυτή υποβλήθηκε από 19 χώρες.

3.5. Το πρόγραμμα PRIMA, σε συμφωνία με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση νέου πλαισίου εταιρικής σχέσης με τρίτες χώρες βάσει του ευρωπαϊκού προγράμματος δράσης για τη μετανάστευση ⁽⁷⁾, αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της μετανάστευσης με την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πολιτικών της ΕΕ ⁽⁸⁾, με τη μορφή συμβατικών εταιρικών σχέσεων.

3.6. Όσον αφορά την *επιχειρητικότητα*, το PRIMA είναι ένα κοινό πρόγραμμα το οποίο βασίζεται και αποτελείται από εθνικά προγράμματα και δραστηριότητες που διεξάγονται από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη και τις συνδεδεμένες χώρες, με την υποστήριξη και τη συμμετοχή της ΕΕ. Η πολυσυμμετοχική και πολυτομεακή προσέγγιση, μαζί με μια σημαντική επένδυση από πλευράς πόρων, θα καταστήσει δυνατή την επίτευξη τόσο των τεχνικών όσο και των πολιτικών στόχων μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, τους οποίους μέχρι στιγμής τα κράτη μέλη δεν έχουν κατορθώσει να επιτύχουν από μόνα τους.

3.7. Όσον αφορά την *αναλογικότητα*, η συμμετοχή της Ένωσης στο PRIMA θα πραγματοποιηθεί εντός των ορίων της αρμοδιότητας που προβλέπεται από τη ΣΛΕΕ και θα περιοριστεί στη διευκόλυνση και στην παροχή στήριξης, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής, για την υλοποίηση των στόχων του προγράμματος PRIMA από τα συμμετέχοντα κράτη. Τα συμμετέχοντα κράτη θα πρέπει να συνεργάζονται προκειμένου να συντονίσουν, να ευθυγραμμίσουν και να ενσωματώσουν καλύτερα τα σχετικά εθνικά προγράμματα ή δραστηριότητες, και εντέλει να αναπτύξουν ένα κοινό μακροπρόθεσμο στρατηγικό θεματολόγιο έρευνας.

3.8. Η Ένωση θα παράσχει χρηματοδοτική στήριξη αντίστοιχη των εθνικών επενδύσεων. Το μέγιστο ποσό της συνεισφοράς της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων της ΕΖΕΣ, ανέρχεται σε 200 εκατομμύρια ευρώ. Η συνεισφορά θα διατεθεί μέσω του προγράμματος πλαισίου για την Ε&Κ «Ορίζοντας 2020». Η δέσμευση αυτή θα καλύπτει επτά χρόνια ετήσιου προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2018-2024.

3.9. Η μέγιστη συνεισφορά της ΕΕ δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που διαθέτουν τα συμμετέχοντα κράτη. Επιπλέον, σε περίπτωση αποτυχίας ή μειωμένης συνεισφοράς των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα PRIMA, η Επιτροπή μπορεί να μειώσει το ποσοστό χρηματοδοτικής συνεισφοράς της ΕΕ.

3.10. Η Επιτροπή αναμένει ότι για να υλοποιηθεί το δεκαετές πρόγραμμα είναι αναγκαίο να καταρτιστεί ένα πλήρες στρατηγικό πρόγραμμα έρευνας και να εφαρμοστεί πλήρως μέσω μια σειράς προσκλήσεων υποβολής διακρατικών προτάσεων, που αναλαμβάνονται από περισσότερα συμμετέχοντα κράτη και να υλοποιηθεί μέσω ειδικής εκτελεστικής δομής. Η διαχείριση της συνεισφοράς της ΕΕ θα πραγματοποιείται κυρίως από την πρωτογενή εκτελεστική δομή ΕΔ-PRIMA.

3.11. Η Επιτροπή προβλέπει ότι τα ετήσια προγράμματα εργασίας θα εξασφαλίζουν τη συνοχή και τον συντονισμό μεταξύ όλων των δραστηριοτήτων του PRIMA, καθώς και τον προσανατολισμό τους προς την επίτευξη των επιχειρησιακών, ειδικών και γενικών στόχων του προγράμματος. Το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας, το οποίο υπόκειται σε έγκριση από την Επιτροπή, θα περιλαμβάνει:

- διακρατικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που θα χρηματοδοτούνται από τη δομή ΕΔ-PRIMA με συνεισφορά της ΕΕ, σύμφωνα με τους κανόνες συμμετοχής του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»
- δραστηριότητες που θα χρηματοδοτούνται μόνο από τα συμμετέχοντα κράτη, οι οποίες συνυπολογίζονται στο πλαίσιο της απαίτησης αντιστοιχίας με τη συνεισφορά της Ένωσης.

Οι δραστηριότητες αυτές θα αξιολογηθούν από επιτροπή εξωτερικών εμπειρογνομόνων πριν συμπεριληφθούν στο ετήσιο πρόγραμμα εργασίας.

3.12. Η ετήσια έκθεση της δομής ΕΔ-PRIMA θα καλύπτει και τους δύο τύπους δράσης και θα είναι καίρια για την υλοποίηση προσαρμογών και τροποποιήσεων, ακόμη, εάν χρειάζεται, και στη χρηματοδοτική δέσμευση μετά από απόφαση της Επιτροπής. Επιπλέον, το πρόγραμμα PRIMA θα υποβληθεί σε ενδιάμεση αξιολόγηση το 2022 και σε τελική αξιολόγηση το 2028.

⁽⁷⁾ Βλέπε υποσημείωση 3.

⁽⁸⁾ Εκπαίδευση, έρευνα, κλιματική αλλαγή, ενέργεια, περιβάλλον, γεωργία.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Λαμβάνοντας υπόψη ότι:

- Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει επανειλημμένως ότι το νερό⁽⁹⁾ και η αειφορία στην αλυσίδα παραγωγής γεωργικών προϊόντων και τροφίμων⁽¹⁰⁾ πρέπει να αποτελούν κεφαλαιώδους σημασίας θέματα των ευρωπαϊκών πολιτικών για το παρόν και το μέλλον.
- Η ΕΟΚΕ έχει επίσης καταγγείλει ότι η λειψυδρία και η επισιτιστική κρίση στις χώρες της Μεσογείου⁽¹¹⁾, σε συνδυασμό με τους πολέμους και την έλλειψη σεβασμού των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αποτελούν μία από τις βασικές αιτίες του κύματος μετανάστευσης που αντιμετωπίζει σήμερα η Ευρώπη.
- Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα τονίσει την ανάγκη να ενισχυθεί η συνεργασία με τρίτες χώρες, ιδίως με όσες εμπίπτουν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ), για την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων⁽¹²⁾ με βάση την από κοινού ανάπτυξη⁽¹³⁾.
- Η ΕΟΚΕ έχει προτείνει επανειλημμένα την ανάληψη συγκεκριμένων και αποφασιστικών δράσεων για την αντιμετώπιση και επίλυση των προβλημάτων που αποτελούν την αιτία της πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής και ανθρωπιστικής κρίσης στην περιοχή της Μεσογείου⁽¹⁴⁾.

Η ΕΟΚΕ επικροτεί το πρόγραμμα PRIMA υπό τον όρο ότι θα αναπτυχθεί σύμφωνα με μια πραγματικά ολιστική⁽¹⁵⁾, πολυεπίπεδη⁽¹⁶⁾ και διατομεακή⁽¹⁷⁾ προσέγγιση, προκειμένου να καταστεί δυνατή η επίτευξη συγκεκριμένων και μετρήσιμων προτύπων βιωσιμότητας⁽¹⁸⁾, ανθεκτικότητας, ποιότητας ζωής και εργασίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δημοκρατίας.

4.2. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής, την οποία υποστηρίζουν οι εθνικές κυβερνήσεις, οι περιφέρειες, οι τοπικές αρχές, τα πανεπιστήμια, η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς⁽¹⁹⁾, το πρόγραμμα PRIMA να βασιστεί στο άρθρο 185 της ΣΛΕΕ προκειμένου να διασφαλιστεί η πληρέστερη δυνατή ενσωμάτωση σε επιστημονικό, διαχειριστικό και οικονομικό επίπεδο, με τη συμμετοχή κρατών μελών και τρίτων χωρών.

4.3. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το πρόγραμμα PRIMA θα μπορούσε να αποτελέσει μια σημαντική πρωτοβουλία καθώς και ένα εξαιρετικό μοντέλο δεδομένου ότι, λειτουργώντας ως μια ευρύτερη *Μακροπεριφερειακή στρατηγική για τη Μεσόγειο*⁽²⁰⁾, θα επιτρέψει να ξεπεραστεί η μορφή των διμερών συμφωνιών εταιρικής σχέσης που μέχρι σήμερα έχουν εμποδίσει, σε συνδυασμό με την έλλειψη πόρων, την επίλυση με συνεκτικό τρόπο ορισμένων από τα κυριότερα προβλήματα που πλήττουν την περιοχή της Μεσογείου.

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ (ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σ. 147, ΕΕ C 12 της 15.1.2015, σ. 33).

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ (ΕΕ C 303 της 19.8.2016, σ. 64).

⁽¹¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ (ΕΕ C 347 της 18.12.2010, σ. 41).

⁽¹²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ (ΕΕ C 383 της 17.11.2015, σ. 91).

⁽¹³⁾ Ψήφισμα ΕΟΚΕ με θέμα «Συμβολή της ΕΟΚΕ στο πρόγραμμα εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2017», 2016. Σημείο 9.4: «Η αξιολόγηση της ΕΠΓ θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα. Οι σχέσεις με τις χώρες της Νότιας και της Ανατολικής Μεσογείου δεν θα πρέπει έχουν ως επίκεντρο μια αμυντική προσέγγιση βασισμένη σε θέματα ασφάλειας ή στην προσφυγική κρίση, αλλά θα πρέπει να οδηγήσουν σε μια πραγματική πολιτική κοινής ανάπτυξης μεταξύ ισότιμων εταίρων».

⁽¹⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: «Η ΕΟΚΕ επικροτεί την τελευταία πρόταση της Επιτροπής για “την αντιμετώπιση της εξωτερικής διάστασης της προσφυγικής κρίσης” (...). (...) Σε αυτήν την τελευταία πρόταση φαίνεται να αναγνωρίζεται ότι η αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της μετανάστευσης υπερβαίνει τις εσωτερικές υποθέσεις και την ασφάλεια, και συνδέεται με άλλους τομείς πολιτικής όπως το εμπόριο, η ανάπτυξη, η εξωτερική πολιτική και η ένταξη. Η εν λόγω προσέγγιση είναι επίσης σύμφωνη με την αρχή της πολιτικής συνοχής της ΕΕ που αφορά τη διεθνή αναπτυξιακή συνεργασία» (ΕΕ C 71 της 24.2.2016, σ. 75, σημείο 1.7).

⁽¹⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Μακροπεριφερειακή στρατηγική στη Μεσόγειο» (ΕΕ C 44 της 15.2.2013, p. 1, σημείο 1.4).

⁽¹⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: «Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι παρά τις ιδιαίτερα λεπτές και προς το παρόν απροσδιόριστες συνθήκες που επικρατούν στην Μεσόγειο υφίστανται οι προϋποθέσεις για την έναρξη ενός πολυεπίπεδου διαλόγου μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών, των κρατών που συμμετέχουν στην ευρωμεσογειακή συνεργασία, των περιφερειακών και τοπικών αρχών, καθώς και της κοινωνίας των πολιτών για την κατάρτιση μιας μεσογειακής μακροπεριφερειακής στρατηγικής (χωρίζομενης σε δύο ενότητες), η οποία θα καλύψει τις ανάγκες της περιοχής ενδυναμώνοντας την ανταγωνιστικότητά της διεθνώς.» (ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σ. 1, σημείο 1.1).

⁽¹⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας: η περίπτωση της ευρωμεσογειακής περιφέρειας» (ΕΕ C 376 της 22.12.2011, σ. 1, σημεία 1.3, 1.10 και 1.11). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η εξωτερική διάσταση της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ» (ΕΕ C 264 της 20.7.2016, σ. 28, σημεία 1.1, 1.2.3 και 1.3). Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα «Βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα» (ΕΕ C 43 της 15.2.2012, σ. 56).

⁽¹⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Οι στόχοι στην ευρωμεσογειακή περιοχή για την περίοδο μετά το 2015» (ΕΕ C 383 της 17.11.2015, σ. 44).

⁽¹⁹⁾ PRIMA Impact Assessment — Stakeholder Event. Μάλτα, 17 Απριλίου 2016.

⁽²⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προς μια μακροπεριφερειακή στρατηγική της ΕΕ για την ανάπτυξη οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής στη Μεσόγειο» (ΕΕ C 170 της 5.6.2014, σ. 1).

4.4. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την αρχή να αντιστοιχεί η ενωσιακή χρηματοδότηση του προγράμματος PRIMA στις εθνικές συνεισφορές και, σε περίπτωση μη καταβολής ή καθυστέρησης της συνεισφοράς από τα συμμετέχοντα κράτη, η Επιτροπή να έχει τη δυνατότητα να μειώσει αναλογικά το ποσοστό της χρηματοδότησης της ΕΕ.

4.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ουσιαστική και καθοριστική την εκτελεστική δομή ΕΔ-PRIMA για τη διαχείριση και την παρακολούθηση του προγράμματος PRIMA και των ενωσιακών πόρων που προορίζονται για αυτό και, συνεπώς, ελπίζει να χαρακτηρίζεται από μια ανοικτή διακυβέρνηση.

4.6. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» αποτελεί το πλέον κατάλληλο μέσο για την κατανομή των πόρων, και συμφωνεί να χαρακτηριστεί το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων του προγράμματος PRIMA ως «κοινωνικές προκλήσεις», δεδομένου του σφαιρικού και διακρατικού χαρακτήρα τους⁽²¹⁾.

4.6.1. Η ΕΟΚΕ, επισημαίνει ότι σήμερα πολλές τρίτες χώρες που ήδη συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» αναφέρουν ότι αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες να συμμορφωθούν άμεσα και αποτελεσματικά στις τυπικές απαιτήσεις του προγράμματος. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ζητά την απλούστευση των απαιτήσεων αυτών, όπου είναι δυνατόν, προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμετοχή και να μεγιστοποιηθούν τα αποτελέσματα.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι δεν συμμετέχουν όλα τα κράτη της Μεσογείου στη διαδικασία. Κατ' αρχήν, οποιοδήποτε κράτος μέλος ή τρίτη χώρα θα πρέπει δικαιούται να συμμετέχει στο πρόγραμμα PRIMA, αρκεί να συνεισφέρει στη χρηματοδότηση. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι εναπόκειται στη Γενική Συνέλευση της ΕΔ-PRIMA, στην οποία συμμετέχουν οι εκπρόσωποι των εθνικών κυβερνήσεων, να εγκρίνει ομόφωνα την είσοδο νέων τρίτων χωρών⁽²²⁾. Σύμφωνα με τις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες της υποψήφιας τρίτης χώρας, η ΕΟΚΕ συνιστά στην ΕΕ να ακολουθεί μια χωρίς αποκλεισμούς προσέγγιση και να αποφύγει το μηχανισμό λήψης αποφάσεων με ομοφωνία, αντικαθιστώντας τον με την ειδική πλειοψηφία, διότι θα μπορούσε να μετατραπεί σε βέτο εκ μέρους ορισμένων κρατών μελών έναντι άλλων. Συνιστά επίσης να συμπεριληφθεί στις δραστηριότητες εφαρμογής του προγράμματος, ένα ευρύ φάσμα επιπέδων τεχνολογικής ετοιμότητας (TRL), προκειμένου να καλυφθούν όλες οι φάσεις της επιστημονικής παραγωγής.

5.2. Η ΕΟΚΕ ζητά το πρόγραμμα PRIMA να συνδεθεί εγκάρσια με όλες τις άλλες πολιτικές και πρωτοβουλίες της ΕΕ που εφαρμόζονται ήδη ή πρόκειται να τεθούν σε εφαρμογή, έτσι ώστε να ενισχυθεί ο αντίκτυπός τους. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει κυρίως την ανάγκη παράλληλης σύνδεσης με τη δέσμη μέτρων για την κυκλική οικονομία⁽²³⁾. Ο παράγοντας αυτός θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην βιώσιμη χρήση των υδάτων και στη βιώσιμη γεωργία και την παραγωγή τροφίμων (π.χ. χρήση της γης και λιπάσματα⁽²⁴⁾).

5.2.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρωτοβουλία PRIMA υπενθυμίζει την επείγουσα ανάγκη για τη θέσπιση μιας οδηγίας πλαίσιο για τα εδάφη⁽²⁵⁾, η οποία να λαμβάνει υπόψη τις διαφορές μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών της ΕΕ· τούτο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι δραστηριότητες E&K καθορίζονται και στοχεύονται όσο το δυνατόν καλύτερα.

5.3. Η ΕΟΚΕ συνηγορεί υπέρ μιας πολυεπίπεδης προσέγγισης που να προβλέπει την ενεργό συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών. Τούτη θα μπορούσε να διαδραματίσει καιρό ρόλο όχι μόνο στην επίτευξη και τη διάδοση των ειδικών στόχων, αλλά και, γενικότερα, στον εκδημοκρατισμό και την ενίσχυση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε πολλές τρίτες χώρες⁽²⁶⁾. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ ελπίζει στην άμεση συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, με τη μορφή συμβουλευτικής επιτροπής, ακόμη και εντός της δομής ΕΔ-PRIMA με στόχο την ενίσχυση της διακυβέρνησης και τη συμβολή στην από κοινού διασφάλιση και παρακολούθηση του οικονομικού και κοινωνικού αντίκτυπου του προγράμματος⁽²⁷⁾.

5.4. Σε περίπτωση που ένα ή περισσότερα έργα δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από εθνικούς πόρους μέσω των αντίστοιχων φορέων χρηματοδότησης λόγω εξάντλησης των εθνικών κονδυλίων, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της χρηματοδότησής τους με την υποστήριξη της δομής ΕΔ-PRIMA. Η χρηματοδότηση της ΕΕ για τον σκοπό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20 % της συνολικής συνεισφοράς της ΕΕ και, σε περίπτωση που η πρόσθετη χρηματοδότηση είναι ανεπαρκής, επιλέγεται το επόμενο έργο στον κατάλογο. Τούτο είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της υψηλής ποιότητας των έργων που έχουν ολοκληρωθεί.

⁽²¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ο ρόλος και ο αντίκτυπος των ΚΤΠ (κοινών τεχνολογικών πρωτοβουλιών) και των ΣΔΠ (συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα) στην υλοποίηση του προγράμματος “Ορίζοντας 2020” για μια βιώσιμη βιομηχανική μεταλλαγή» (ΕΕ C 34 της 2.2.2017, σ. 24).

⁽²²⁾ COM(2016) 662 final, άρθρο 12.2.

⁽²³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Δέσμη μέτρων για την κυκλική οικονομία» (ΕΕ C 264 της 20.7.2016, σ. 98).

⁽²⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Κυκλική οικονομία — λιπάσματα» (ΕΕ C 389 της 21.10.2016, σ. 80).

⁽²⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους» (ΕΕ C 168 της 20.7.2007, σ. 29). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Κυκλική οικονομία — λιπάσματα» (ΕΕ C 389 της 21.10.2016, σ. 80, σημεία 1.4 και 3.6).

⁽²⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόωθηση αντιπροσωπευτικών κοινωνιών των πολιτών στην ευρωμεσογειακή περιοχή» (ΕΕ C 376 της 22.12.2011, σ. 32).

⁽²⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Διακυβέρνηση των μακροπεριφερειακών στρατηγικών» (ΕΕ C 12 της 15.1.2015, σ. 64).

5.5. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δυνατότητα φορέων από τα κράτη μέλη της ΕΕ που δεν συμμετέχουν πρόγραμμα PRIMA να είναι επιλέξιμοι για χρηματοδότηση σε τομείς όπου διαθέτουν ικανότητες οι οποίες απουσιάζουν από τις χώρες που συμμετέχουν. Σε αυτή την περίπτωση, το ποσοστό χρηματοδότησής τους δεν θα υπερβαίνει το 50 % των επιλέξιμων δαπανών σε δράσεις Ε&Κ, αλλά θα κυμαίνεται μεταξύ 35 % και 50 % των επιλέξιμων δαπανών για δράσεις καινοτομίας. Τούτο θα συμβάλει στη διατήρηση της υψηλής ποιότητας των έργων που υλοποιούνται με μια ευρωπαϊκή προοπτική και, παράλληλα, στη στήριξη των χωρών που προτιθενται να προσχωρήσουν και να επενδύσουν στο πρόγραμμα PRIMA.

5.6. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη να αντιμετωπιστεί το θέμα των υδάτων, με ολοκληρωμένο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις του, όσο και ολόκληρο τον κύκλο του νερού, συμπεριλαμβανομένων των τεχνητών φάσεων (όπως επιτρέπουν πλέον οι νέες τεχνολογίες) προς όφελος της βιώσιμης ανάπτυξης. Η ΈΕ χρειάζεται πράγματι μια πιο δικαιότερη προσέγγιση όσον αφορά την άντληση υδάτων, η οποία να εξισορροπεί τις ανταγωνιστικές απαιτήσεις των κλάδων της οικονομίας και της ενέργειας, την ανάγκη διατήρησης των οικοσυστημάτων γλυκών υδάτων και την ανάγκη διαφύλαξης ενός θεμελιώδους δικαιώματος των πολιτών⁽²⁸⁾.

5.7. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι ένα από τα μεγάλα προβλήματα της περιοχής της Μεσογείου, ιδιαίτερα στην αφρικανική πλευρά, είναι η απώλεια των παραδοσιακών, βιώσιμων γεωργικών τεχνικών εξαιτίας της διαρροής εγκεφάλων (κυρίως των νέων). Η ΕΟΚΕ συνιστά οι μελέτες και η έρευνα με υψηλή προστιθέμενη αξία στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» να διερευνηθούν βατές και εύκολα μεταβιβάσιμες διεργασίες με σημαντικό κοινωνικό αντίκτυπο, έτσι ώστε να διαφυλάσσονται οι γνώσεις αυτές και να προωθείται η οικονομική ανάπτυξη και η απασχόληση.

Βρυξέλλες, 26 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽²⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η ενσωμάτωση της πολιτικής για τα ύδατα σε άλλες συναφείς πολιτικές» (ΕΕ C 248 της 25.8.2011, σ. 43, σημείο 1.13).

ISSN 1977-0901 (ηλεκτρονική έκδοση)
ISSN 1725-2415 (έντυπη έκδοση)

Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
2985 Λουξεμβούργο
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

EL